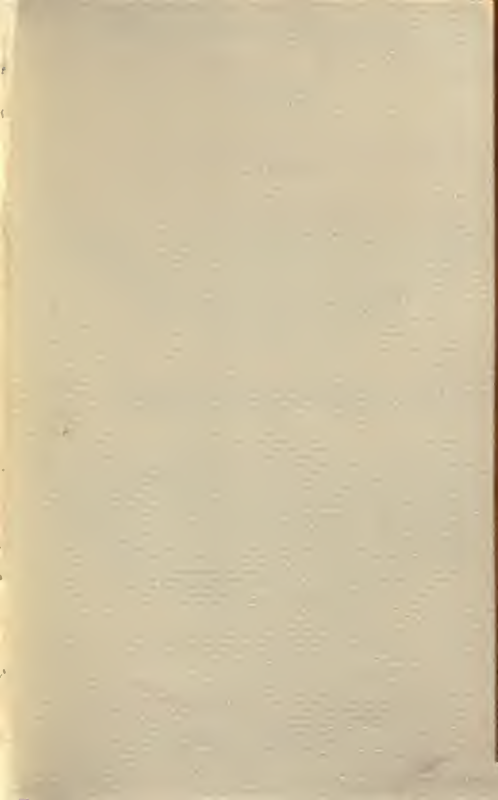

M

DELITIAE ITALIAE
dat is:

Eyghentlijcke be-
schrijvinge wat door gantz
Italien / in elke Stadt en plaats te sien
is / van Antiquiteyten / Palleyfen / Pi-
rampden / Lusthouen / begraffenissen /
ende andere ghedenckwee-
weerdighe dingen.

Met rene onderrichtinge wat voer gest
in gantsch Italien gangbaer is.

Item noch sommighe Dialogen, oft tsa-
mensprekkinghen / daer wt die Italiacnische
sprake tot nootdrift can gheleert worden.
Beschreuen door S. K. D. W. in hoochduyt-
scher sprake / en nu den gemeynen man
tot dienste in onse Nederlant-
sche sprake ouergeledt.

Ghedruckt tot Arnheim/
By Jan Janssen / Anno 1602.

18 1 A 20

E minde Leser/ also my onlancx eē
 Boeckken is ten handen gecomen/
 int Hoohdupts grintituleert DE-
 LITIA ITALIAE, hebbe ick gesien
 dat het van vele luden begheert is gheweest/
 eensdeels om de nutticheyt booz de ghene die
 daer begreeten te reysen/ anderdeels om de ge-
 nuechelichheyt ende verderschinge der memo-
 rien van de gene die daer geweest hebben / soo
 heeft my goet gedocht tselfde boeckken in onse
 Nederlantsche tale te doen druckē / tot behulpe
 der ghenen die van onse Rarpe derwaerts be-
 greeten te reysen/ op datse op alle dingen te be-
 ter acht mogen nemen/ en te beter alles booz-
 sien/ oock op datse niet (gelijc het spreekwoort
 is) een Gans ouer Zee vliegghen en een Gans
 wederom comen / en niemant en sal sich daer
 aen ergeren dat ick volghens het hoohdupts
 exemplaer beschreue hebbe de Miraculen/ Be-
 baerden/ Reliquien/ Aflaten ende andere hare
 Godsdienstē/ want ic (sonder te seer af te wijc-
 ken den stijl vanden Nutheur) deselue niet en
 ronde boozby gaē/ en om dat dit boeckke booz
 den reysenden ghemaecht is / salt moghelick
 dickwils op plaetsen ghebrocht ende ghelesen
 worden/ daer het anders suspect gehouden en
 verboden soude moghen zijn. Ende dewyle
 het booz de ghene die inde Christelike Religie
 gefundeert zijn/ niet schadelic en is/ so en cant
 booz de ongefondeerde ooz niet schaden/maer
 veel eer eenen spiegel zijn van hare blindheyt.
 Bidde also den Christelicken Leser/ dit int be-
 ste te willen nemen. Daert wel.

Wechwijser dooz

gantsch Italien.

Den wech van Venegen na Lozeta.

1. Veneria. 2. Chiozza stadt/5. mijlen. 3. Foznaci/een Herberge/13. mijlē. 4. Coza een herberge/18. mijlen. 5. Volani een Herberghe 18. mijlen. 6. Mangianacca Herberge/9. mijlen. 7. Primara Herberge 15. mijlen. 8. Rauenna Stadt/10. mijlen. 9. Al Sauio Herberge/10. mijlen. 10. Cesenatico Marckt 10. mijlen. 11. Bel Vere Herberge 15. mijlen. 12. Rimini Stadt 10. mijlen. 13. Coziano Herberghe/8. mijlen. 14. Cattolica Herberghe 10. mijlen. 15. Bessaro stadt/10. mijlen. 16. Fiano stadt 9. mijlen. 17. Senogalia Vestinge/9. mijlen. 18. Casa Buzciata Herberge 9. mijlē. 19. Ancona stadt 17. mijlen. 20. S. Maria van Loreta/15. mijlen.

Den wech van Lozeta na Komen.

21. Gacanotta stadt/3. mijlen. 22. Macerata stadt 14. mijlē. 23. Tollerino steetgē/9. mijlen. 24. Valcimara Herberghe 8. mijlen. 25. Alla Ducia Steetgen 7. mijlen. 26. Alpiam bedignane Herberge 7. mijlen. 27. Varchiano Marckt/9. mijlen. 28. Al Passo de Spoleto Herberge/8. mijlen. 29. Spoleto Stadt/10. mijlen. 30. Strettura Herberge 8. mijlen/31. Terni stadt/8. mijlen. 32. Rarni stadt 7. mijlen. 33. Otticolo Steetgen/8. mijlen. 34. Quer die Tpher te baren/9. mijlen. 35. Rignano Steetgen/16. mijlen. 36. Castel nuouo steetgen/8. mijlen. 37. Primo Porto Herberge/7.

ge/7. mijlē. 38. Romē die Hoofststadt/7. mijlē
Den wech van Ferrara na Bologna.
39. Ferrara. 40. Poggio/Herberge 9. mylen.
41. Pietro in Casale/9. mijlē. 42. Funa steet-
gen 9. mijlen. 43. Bologna stadt 9. mijlen.

Den wech van Bologna na Florents.
44. Pianoza Marck/8. mylen. 45. Loiano
Marck 8. mijlen. 46. Pieter mala/7. mijlen.
47. Gifredo Marck/7. mylen. 48. Pratelino/3
mijlen. 49. Florents/5. mijlen.

Den wech vā Florents na hooch Siena
50. Casciano steetgen/8. mylen. 51. Barba-
tino/4. mijlen. 52. Tauernelle steetgē/4. mij-
len. 53. Poggioharzo steetgen 4. mijlen. 54.
Staggia steetgen/4. mijlen. 55. Hooch Sie-
na stadt 6. mijlen.

Wech van hooch Siena na Romen.
56. Lucignano steetgen/8. mijlen. 57. Buon
Convent Steetgen/5. Mijlen. 58. Tozneri
steetgen/4. mijlen. 59. Sant Quirico/8. mij-
len. 60. Alla Paglia Herberge/4. mijlen.
61. Ponte Centino Marck 8. mijlen. 62. Ac-
que pendente/4. mijlen. 63. Sant Lorenzo
stadt/3. mijlen. 64. Bolsina steetgen/4. mijlē
65. Montefiascon/3. mijlen. 66. Viterbo stadt
8. mijlen. 67. Caprarola. 7. mijlen. 68. Mons-
te Rosa Marck/6. mijlen. 69. Baccano Her-
berge/6. mijlen. 70. Alla Porta Marck/achte
mijlen. 71. Romen 7. mijlen.

Den wech van Romen na Neapolis.
72. Torre a Mezavia Herberge/6. mijlen.
73. Marins steetgen/6. mijlen. 74. Velletri
stadt/8. mijlen. 75. Cisterna steetgen/6. mijl.

76. Sermolmeta/7. mijlen. 77. a Casa Nuova/
Herberge/8. mijlen. 78. Alabadia Herberge/
8. mijlen. 79. Teracina Stadt 9. mijlen.
80. Fondi Streetgen/10. Mijlen. 81. Mola
Markt/9. mijlen. 82. Carigliano Herberge
9. mijlen. 83. Mili Bagni Herberge/8. mijlen.
84. Castelletto steetgen/9. mijlen. 85. Puzzo-
lo steetgen/16. mijlen. 86. Neapolis Stadt 6.
mijlen.

Den wech van Neapolis na Malta.

87. Torre del greco 6. mijlen. 88. Barbo-
zona Dorp/7. mijlen. 89. Salerno Stadt/9.
mijlen. 90. Tauerna pinta Herberge/10. mij-
len. 91. Venola Dorp/8. mijlen. 92. Du-
chessa Herberge/9. mijlen. 93. La Coletta
steetgen. 10. mijlê. 94. Salla Dorp/7. mijlê.
95. Casal nuovo Dorp/9. mijlen. 96. Rouero
Negro Dorp/7. mijlen. 97. Piria Landria
Dorp 12. mijlen. 98. Castelucia steetgen/9.
Mijlen. 99. Vallejanto Martino Dorp. 6.
mijlen. 100. Castrovillano Dorp/9. mijlen.
101. Esaro Dorp/7. mijlen. 102. Regina
Herberge/10. mijlen. 103. Cosenza Stadt 12.
mijlen. 104. Capofreddo Dorp/7. mijlen.
105. Martorano een Vleck/9. mijlen.
106. Sant Viasio Markt 6. mijlen
107. Alabque Fiche Herberge/seuen mijlen.
108. Monte Leone steetgen/9. mijlen.
109. S. Pietro Markt/8. mijlen. 110. Rosa
Dorp/7. mijlen. 111. Sant Anna Dorp/9.
mijlen. 112. Fonego Markt/9. mijlen.
113. Fiumara de mozi/10. mijlê. 114. Mes-
sina Stadt/12. mijlen. 115. Valerino Stadt
116. Malta Vestinge

Den wech van Neapolis na Luca.

- 117 Capua van Neapolis/16. mijlen.
- 118 Carigliano Berberge/9/mijlen.
- 119 Booch Siena na Pisa/30/mijlen.
- 120 Luca/acht mijlen
- 121 Livorno/twintich Mijlen.

Den wech van Luca na Genua.

- 122 Mazarosa steetgen/8/mijlen.
- 123 Pietra santa steetgen/8/ M.
- 124 Massa de Carrara steetgen/7. m.
- 125 Sarzano stadt 8. mijlen.
- 126 Laris steetgen/4. mijlen.
- 127 Ports Venere/1. Duytsche mijl.
- 128 S. Remedio March/8. mijlen.
- 129 Borgetto March/8 mijlen.
- 130 Mattarana Berberge/6 mijlen.
- 131 Bracco March/6 mijlen.
- 132 Cestri March/6. mijlen.
- 133 Chiauari March 6 mijlen.
- 134 Rappallo March/6 mijlen.
- 135 Becco March/6 mijlen.
- 136 Bogliasco March/6. mijlen.
- 137 Genoua stadt/6 m.
- 138 Sauona van Genoua/30 m.

Wech van Genoua na Meylancu.

- 139 Ponte decimo/7. mijlen.
- 140 Buzzala March/7. mijlen.
- 141 Al botha dei soznari/7 m.
- 142 Al Isola/7 m. 143 Arqua/7 m.
- 144 Sacauala stadt/6 m.
- 145 Bettola Berberge/6 m.
- 146 Cortona stadt/8 m.
- 147 Ponte Cuzon March/5 m.

- 148 Voghera/5 m. 149 Pancarina/8 mijle.
 150 Caua/sex mijlen.
 151 Dauia/3 m.
 152 Carthusen Clooster/1 m.
 153 Pinafco steetgen/8 m.
 154 Meplanen/10 mijlen.

Wech van Meplanen na Venegen.

- 155 Marignana steetgen/10 m.
 156 Rodi stadt/10 m.
 157 Zerlesco Dorp/10 m.
 158 Pizzighiton steetgen/10 m.
 159 Cremona stadt/12 m.
 160 Alla Casa della buona Doglia Herberghe
 10. mijlen.
 161 S. Jacob al opio/Herberge/9. mijlen.
 162 Mercantia steetgen 11 m.
 163 Castelluccio steetgen/8. mijlen.
 164 Mantoua 10. mijlen.

Den wech van Mantua na Padua.

- 165 Alla stella Herberge/15. m.
 166 Sangenotta Dorp/12 mijlen.
 167 Beuel acqua Herberge/10. mijlen.
 168 Montagnouo/9. mijlen.
 169 Padoua groote stadt/18. mijlen.

Van Padua na Venegen kunnen met die
 Veerscheppen (die alle auont een oft twee afva-
 ren) lichtelic komen/en te Landt heestmen al-
 tijt koetschen ende Herbergen.

Ver

Vertooninghe en waer-
 achtich bericht/van het boornaemste
 dat in gants Italiën te sien is / met een
 onderwijfinge om met de minste onkosten/en
 de beste gelegentheyt/gints waerts en weder-
 om te reysen in cozter tijt/ook mede hoe
 veel mijlen de eene stadt van de
 ander leyt/etc. als volcht.

Beschrijvinge wat in Benedien ghe-
 denckweerdichs te sien is / ook door
 wat wech datmen van daer na Roo-
 men/ Neapdis/ Sicilien en tot Mal-
 ta reysen moet/ en eenen anderē wech
 wederom na Genoua/ Meylanen en
 tot Benedien te reysen.

Van Venegen.

Die stadt Venegen
 (de welke haer Fon-
 dament ghelept is na
 Christi geboorte 421.)
 heeft 62. parochieker-
 ken/en 41. Cloosters/
 namelijk 17. mans/en
 24. vrouwē Cloosters
 ooc heeft se so veel wa-
 teren

Van de Stadt Venegen.

teren inde Stadt als straten / en daer zijn 800.
opentlicke brugghen.

Die Stadt Venegen is 8. Italiaensche mij-
len int ronde / ende hoe wel datse rontsom in-
de Zee leyt / so isse gelijcke wel beschermt booz-
de ongestuymiticheyt des waters / dooz een na-
tuerlic gewerf twelck rontom de Stadt henen
gaet / gelijc een onbeweechelicke muer / dit sel-
ue beneemt de Zee haer gewelt / datse de Stadt
niet ouerballen ofte beschadigē en can. Daer
liggen om die Stadt 25. Eplanden / de welcke
meest al van Gheestelijcke luden bewoont
werden.

Als ghy binnen Venegen comt / so braechte
na den wittē Leeu / ofte na den swarten Aede-
ler / ofte na der Fletta / daer den Signoro Bon-
gratz weert geweest is / Dit zijn de drie booz-
naemste Herbergen / aldaer sult ghy ooc goet
beschept vinden / oock wel peimant crijgen die
met v gaet om alle dinc te besien / maer neemt
booz eerst een Gondela ofte schuytghen ende
vaert na het Rusthuys.

Rusthuys / Arsenal,

Als ghy int Rusthuys ofte Arsenal be-
geert te zijn / so moet ghy te vozē by den
verordineerden Heere oorlof beghieren
met vziendelicke eerbiedinge / ende dan
moet ghy v geweer aen de poorte latē tot dat
ghy wederom wtgaet / dan wort v uwe ghe-
weer

Weer wederom gegheuen.

Ende als ghy dan voorder wilt ingaen/ so gheestmen v eenen met/die met v gaet/ende v alle dingē wijst/inaer versiet v met cleyu gelt op dat ghy alderwegens cout d'zingelt geuen gelick het ghebruyckelick is.

Eerstelick gaet ghy ouer een Brugh op die rechter hant/ daer alle de Galleyē ofte Schepen door moeten passeren/als sy inde Zee gedaen worden. Daer recht teghen ouer is een hups daer alle dage ouer die 200. personen sitten/die anders niet en doē/dan Corfaletti ofte harnisch maken / het welckie op de Galleyen gebuyckit wort.

Daer by is noch een ander hups/ daer arbeiden oock alle dage in de 200. personen/die anders niet als Ruckeren ende ander Pserwerck tot de Galleyen ende groote Schepen maken.

Een weynich bozder/ daer salmen v in eenen kelder byengen/daer in liggen ouer de 60. groote vaten met Wijn/ die met Pseren banden gebondē zijn/daer geest men dat Arbeytg volck haren wijn wt / soo veel sy des daechs d'yncken mogen/ voor v en salse oock niet gespaert worden.

Op de sincker handt / sult ghy sommighe hondert Galepen na malcander sien/daer vā de 200. tsamē beerdich zijn/niet meer dan dat gheschut daer op te leggen / ende int water te setten/ooch werter alle dage by de 150. toegewicht en vermaecte / en diese alle dage wtsen

Van de Stadt Venegen.

den/souden 87. zijn. Noch zijn daer 6. geweldige Galliatzē/die inde leste Armade niet geweest zijn.

Noch liggen daer 46. Galliatzen die alles diuerx veerdich zijn / maer alleen het gheschut daer op te doen.

Recht daer tegē ouer/ sult ghy geleyt worden in eenen langhen sael / ontrent 500. schreden lanck / daerin worden alle de seplen ghemaeckt/die tot de Galleyen ende groote schepen ghebruycht worden. Daer by staet een hups/ daer ouer de 40. ketels en ouens staen/ daer men den Salpeter in maect/dier geese wat dzinckgelts.

Dan gact ghy weder achterwaerts / daer staet een geweldich hups/daer staen 2. kameren bouen malcander/ inde eene kamer is soo vele gheweers/ dat men wel 74000. man daer mede te velde soude connē rusten/ geeft dzinckgelt. In die ander kamer zijn langhe Boers/ Spiessen ende Harnisch/ oock andere diergelijke wapenen / dat men wel 174000. Man soude connen wtrusten/dzinckgelt.

Als ghy dā wederom af gact/ dan sult ghy sien in een gemak ofte kamer/ inde 600 groeue stucken op staderen ligghen/ daer by oock eenen moztier ofte Mortaro, die schiet eenen Cogel van 600. pont Pfers.

Beneuen dit/ is noch een ander ghemack/ daer in so veel Cogels liggen als men op 200. Galleyen behoest/ en het geschut daer by/ en is alles veerdich/ soo men t'ghebruycken sal/
dzinck

Dzinckgelt. Noch zijn daer voor 36. Galliatzen gheschut/ en kogelen/ tot peder Galliatz 48. Rucken/dzinckgelt.

En wepmich voordr in een ander huys/ daer staen 300. stucken geschuts/diese vanden Turck/ Anno 1571. in een Armade verouert hebben/ oock hangen daer de Vanen ofte vendels: Daer isser een onder / die te vozen den Turc van den Keyser Ferdinando genomen heeft/ daer staet noch op des Keysers wapen ende naem met den Jaertal 1533. oock noch 24. Nederlantsche kloeken/dzinckgelt.

Die Galliatzen zijn lanck 37. schreden / en die Gallepen 30.

Als ghy nu rontom ghegaen hebt/ ende de Gallepen ende ander dingen ghesien hebt / so wort ghy by een seer groot Schip ghebrocht/ genaemt Bucentoro, het welck van buyten en van binnen heel schoon geschildert is/en vergult/daer binnen in zijn schoone banken gemaeckt/ daer wel ouer de 200. personen op comen sitten ruyin ghenoech. Met dat selue schip vaert den Hartoch met zijn voornaemste Raetsheeren met langhe Roode Fluweele Roeken aen/alle Jaer op ons Heeren Hemelvaerts dach/met eenen geweldige Triumph ende heerlijckheydt aen de Zee/by eene Porto by de vestinge/genaemt à Lio, daer trout den Hartoch de Zee met eenen kostelicken Rinck/ tot ee ewige verbintenisse en Heerschapppe. Dan geeft den Hartoch desen Rinc een jonge Ruck van edelen stamine/ die werpt den Rinc

Inde Zee / als dan baert den Hartoch weder
werch / dan schieten dese twee Vestinghen van
vzeuchden haer geschut af.

Als men eenen Hartoch kiezen wil / soo en
mach gheen mensche weten / op wien dat den
keur vallen wil / want het gheschiet door een
Lot / daerom en can niemant niet giften ofte
gonst daer toe comen.

Als ghy dan voort gaet / so sult ghy een ge-
weldich groot Dups sien / daer in zijn 3. ghe-
macken ofte kameren by malcanderen / daer
in zijn so vele gemaecte seplen / datmen 200.
Schepen can terstont wtrusten / dzinckgelt.

Daer gaet ghy de Trappen wat op / daer
comt ghy aen een Camer / daer sieten ouer de
200. oude wyuen / die anders niet en doen dan
oude seplen lappen ende vermaken / ende als
het noot is / so arbepter daer wel 700. dzinck-
gelt.

Voerder staen 3. Cameren bouen malcan-
deren / daer in is soo vele gheweers / datmen
daer wel 120000. man mede te water soude
connen wtrusten. Daer sult ghy onwtspre-
kelicke oude Rustingen sien / oock van die ou-
de Backenelen / die van 7. dick Leer op mal-
canderen ghemaect zijn / oock een out ende
groot Arinboyst / met eenen seer grooten Pyl
ende diergelijcke oude wapenen / die voortyts
gebruyckit zijn / geest dzinckgelt.

Daer na vzaecht na de Zael Scael ghe-
naemt / daer hebben de Heeren langen tijt ha-
ren Staet gehouden : Maer nu woxt het daer
toe

toe gehouden/so wannecr een seer groot Heer
aencoemt/datmen dan daer een Banquet laet
toerichten/alsmen die te gast wil noden.

In deselfde Zael suldy sien / van Flus-bo-
gen/Corseletten/ bzeede Kappteren/ ende an-
der wapenen/daer mit mē in de 20000. man
te water werusten aan.

Oock sult ghy daer ozdentlijck sien / die
Turckische Vondels/die haer de Venetianen
inden lesten Slach ofte Armada afgenomen
hebben. Noeh sult ghy sien 4. seer oude Turck
sadelz/met dick Leer ouertogen/geeft dzing-
ghelt.

Niet veer van daer/is wederom een ander
huys/ daer leggen so vele gemaecte Riemen
alffer tot 80. Galleyen van noode zyn.

In een ander huys/liggen so vele gemaec-
te Riemen/alffer vooz 100. en meer Galleyen
van noode zyn: Dese zyn mede in de leste Ar-
made geweest/de sommige zyn so groot/ dat
ter 8. oft 9. menschen een Roepen moeten. In
dat selue huys hebben die Heeren ooc langen
tijt Gaet gehouden/om dat het Palatium van
eenen Blixem in byant geraecht is ende ver-
byant.

Op de selue plaetse staē noch 200. Galley-
en/ die alles veerdich zyn/ alffer maer t'Ghez-
schut op gheset is.

Noch staen daer rechtevoort wel 250. die
verbetert ende vermaecht werden/dzingelt.

In het wtgaen sult ghy sien drie seer hoo-
ge Mastboomen beneuen malcanderen/daer

men de Masten mede op de Galleyen en grote Schepen set.

In dit Kusthups zijn 12. Wacht-tozens/ daer alle nacht Schiltwacht op ghehouden wort / ende alle vzen gaetter eenen Edelman (van de ghene die daer toe verordineert zijn) met 36. welghewapende Mannen dat Kusthups rontom ende besoeckt alle de Schiltwachten.

Nu is het tijt om wederom na v Herberch te gaē/ maer aen de poozte moet ghy v vziensdelick en danckbaerlick bewijzen/ ende geuen eenen tamelicken dzinckpenningk / daer na v geselschap groot is/ dan worden v die geweerren wederom gegeuen.

Dat boozghenoemde Kusthups/ soude soo sommige seggen/ wel so groot zijn als de stadt Spimweghen.

Dit Kusthups is met mueren besloten/ en met alles buyten versien/ gelyck een stadt.

In dit Kusthups ofte Werck-hups / zijn 400. Meysters en ghesellen die anders niet en doen / dan groote Schepen maken en bereyden/ die bequaem zijn om ter Zee tot alderley hanteringe te gebuycken/ de welcke daer wel by 8000. zijn.

**Hier na volcht wat inde
Stadt van Venegen voorna-
melick te sien is.**

Siet van het kusthuys voort nae het water de Canal genoemt/daer sult ghy veel geweldige Oorloeschepen ende Galleyen sien. Daer by sult ghy sien een seer groote Hupsinghe/daer anders niet ghedaen en wort/dan Beschuyten te harken om op de Schepen te eten. Daer zijn ouer de 50. Ovens/daer anders niet dan duystsche Backers zijn / oock haer der 50. Daer soo daer haest is/datter Schepen oft Galleyen sullen varen/so isser haerder hondert.

Van daer gaet ghy na een nieu Clooster/ghenoemt Santo Sepolcro, ofte dat Heplighe Graf in Jerusalem/het welcke(somen sept) het Graf van Jerusalem gants gelijck is. Bouen de Doort van dit Clooster/wert dit veers ghelesen.

*Quale iter ad Christi tumulum qui scire laboras.
Lumina circumfer, moles inscripta loquetur.*

Voerder comt ghy in des Hertogé Palatio, daer neemt weder eē Gondelle ofte Schuytgen/en vaert recht ouer na het Clooster van S. Georgius. Daer sult ghy moeten bekennen dat ghy v leuen sulcken Ghebou niet gesien en hebt/van so lustighe Cruys-gangen ende Houen/ die des Winters ende des Somers al euen groen bliuen/insonderheyt vzaecht nae die Convent-zael/daer de Monicken in eten/t'welck besonder lustich om sien is.

Dat Clooster heeft een wijt begrijp/ghelijck een cleyn stedeken.

Van de Stadt Venegen.

Daer Recht tegen ouer/is een plaets daer men dat geesle Was blepckt/het welck oock wel bestes weert is/so het v belieft/mencht oock daer wat vereeren.

So ghy dan te voert wilt gaen/ na het Capuziner Clooster/anderwegē hebt ghi sommige Edellupde hupsen/ die inwendich seer lustich gheziert zijn/ met seer schoone Lusthonen en Statue, die werden v oock met groter Reuerency ghetoont.

Dan gaet ghy voort na het Capucynner Clooster / het welck den Hartoch Nicolo di ponto voor synen doot op synen costen heeft laten bouwen en volenden/en op den selueit dach wert alle Jaer een groote Brugghe van Schepen ghemact/om dat het volck die daer Bevaert en offeren gaen/ te lichter daer by comen comen.

Wese Kercke is gheheel met Looft ouerdeckt / ende voor isse van claeren Marmelsteen.

Daert dan ouer de Canal van S. Stephan, daer sult ghy een groote plaets sien/daerop heeft men vyjheyt om met yemant te vechten oft te slaen/daer en mogen de Sergeanten niemant aentasten ofte vangen.

Ooc beneuen de Kerc staet sonen Swijtsersstal daer die Caidelatte gemaect werden/ anders en zijn inde Stadt Venegen gheen Stallen.

Daer na gaet na S. Marco op den Tozen / daer moocht ghy om een cleyn dynckghelt
op

op gaen. Daer is eertijts eenen Coninc van
Vranckrijck van eenen Monnick omghe-
brocht / als hy wt Polen was comen / ende
was met zijn Peert den Toorn hen op ghe-
reden tot by de Clocken.

Op desen Toorn cont ghy de gantsche
stadt van Venegen lustich ouersien.

Desen Toorn is gebout 1146. Als de Pa-
duanen met den Venetianen Crjch voer-
den. Men can de Schepen daer van sien 6.
Mjlen weechs inde Zee. Zyn Fondament
ouder der Aerden / heeft veel meer gecost als
het bouenste. Het Dack is altemael van
Copere platen / en vergulde Tichelen.

Daer nae gaet ghy in het Munt-hups /
daer by staet die Bibliotheca ofte Lyberij /
alwaer eenen sonderlinghen lust aen te sien
is.

Als ghy daer wt comt / sult ghy sien twee
groote Pylaren die gegoten zijn / daer richt-
men de Quaetdoenders tusschen.

Dicht daer by is een seer groot Hups /
daer de minution van Beschuyten in is /
alwaer een grooten voorraet in is / tot een-
der Armade noodich.

Dicht daer by staet ee hups / daer schryft-
men de Billetten ofte Paspoorten als men
verreysen wil.

Voozts gaet ghy dan na des Hert oghen
Palleys / als ghy daer wilt de Trappen op
gaen / daer staen 2. seer schoone Beelden van
Witten Marmelsteen / Adam en Eva. Als
ghy

Van de Stadt Venegen.

ghy dan hē op comit/ so siet ghy op de slinc-
ker handt een vergult Tacffel-stuck inghe-
metselt / daer op staet gheschreuen die aen-
komst van den Coninck van Byzanckrijck
wt Polen/ oock den dach ende ure.

Gaet dan de Trappen voorder op/ na de
Zael daer dat Consilium ghenerael in ghe-
houden wort. Als den volcomen Gaet daer
by malcanderen is/ soo zijnder 1600. in den
Gaet/ en al van den oudsten Adel/ dese con-
nen daer al sijnwordentlick sitten. Den Her-
toch sidt bouen aen / en op elcke zijde heeft
hy 24. Clarissimi Heeren sitten/ in lange roo-
de Fluweele Kocken.

Wt dese 48. Heerē/wert altyt eenen Har-
toch ghecozen / als den Hartoch doot is:
Want sy lotten met byeskens oft Billetten
daerom.

Den Solder van dese Zael is seer Con-
stich wtghesneden / ende met sijn Ducaten
Gout vergult. Daer staen veel schoone Hi-
stozien en andere constige stucken Schilde-
rije op Ljnewaet geschildert/ met Olyver-
wen.

Men seyt voor ghewis dat den Zael wel
vier Tonnen Gouts gekost heeft.

Dicht daer beneuen staet noch eenen an-
deren Zael/die desen seer gelijk is/die oock
tot Gaethouden gebuyct wort. Dit Palatio
is verbzant/ An. 1580. door den Dom/(staē-
de daer tegē ouer) de welke van dē Blixem
ontsteken was. En doe was het met Loot
ghedeckt

Dan de Stadt Venegen. 7.

ghedeckt: Maer nu is het met Coper ghe-
deckt/alwaer sy Meesters toe hebben laten
comen wt Duytsch-land. Dit heeft ghecost
(so men seyt) in de 300000. Croonen.

Als ghy dan wederom wt het Palleys
gact na S. Marco/ so siet ghy 2. Placé vā
Marmelsteē seer schoon gearbeyt/ de wel-
ke de Gricckische Keyser Zmaneuē de Ve-
netianen vereert heeft.

Als die van Venegen sich met den Co-
nink van Cicilien vereenicht hadden / so
was de voorzghemelde Keyser seer toornich
ouer haer/ den welken sy ten lesten weder-
om te vreden gestelt hebben. Ende doen hy
wederom versoent was/ schonck hy haer 3.
grootte Suplen ofte Placēn/ waer van de
twee noch op S. Marxen plaats te Vene-
gen staen. Den derden is verwaerloost/ ofte
versuynt geworden/ ende int water geval-
len/ oock en heeft die noyt wederom wtge-
brocht connen worden: Maer hoe wel de
twee oock neder gevallen waren / so zyn sy
doch weder opghericht worden/ door dien
dat die van Venegen lieten vercondighen/
so daer eenē Meester waer/ die sich dies on-
dernemen wilde/ soude na ghedaner arbeyt
vrijheyt hebbē/ en zinne begheerte billicher
wijse genieten. Also quam daer een Meester
wt Lombardynen / die stelde zyn Hoost te
pande/ dat hy sulcx soude volbrēngē/ indien
men hem alles daer toe verschafte / wat
hem van noode soude zyn/ twelck also ghe-
schiede

Van de Stadt Venegen.

schiede/ ende na volbrachter arvept / heeft hy voor zijne belooninge begheert / dat een peghelic tusschen dese twee Pylaren vryghedt soude hebben om te spelen / het waer dan met valsche steenen/ ofte anders/ maer op geert ander plaets inde gantsche Stadt meer/ en datmen hem zijn leuenlanck woonninghe/ ende een eerlick henen comen soude gheuen/ twelck also gheschiede.

So daer nemant eenigen oproer maecte/ ofte teghen de Turcken eenighe mupterpe aenrichten/ die doetmen eenen gulden stric aen synen hals/ ende men leyt een vergulde stanghe ouer dese twee Pylaren/ ende wort daer also aen gehangen.

Daer werden oock gemeynlic alle Misdaders tusschen dese twee Pylaren gericht.

Een wonderbaerliche dieuerje is te Venegen eens geschiet / als Bozsius de Broeder van den Hartoch van Ferare te Venegen quam/ so worde hem S. Marcx Schat ghetoot/ en daer ginc keenen niet voor eenen Dienaer des Vorsten/ genaemt Samatius Scario, die sach desen Schat oock/ en gedacht : Mocht ick daer achter komen/ ende om tot zijn voornemen te comen / liet hy sich des nachts inde Kercke klypen / ende heeft hem verborghen/ achter den Gutaer der Dunooseler kinderen/ daer lichte hy een Marmelsteenen Taessel/ ende nam daer so vele als hy dragen conde/ en brochtet in een gat / onder de Trappen van de Kercke/ en
des

des daechs ginc hy weder om wt / en quam teghen den about wederom / en liet hem op gelycke maniere inslupte. Dit continueerde hy ses daghen lanck / ende hy leyde de Marneelsteenen Caessel altyt soo perfectt weder daer op / dat ment niet merken en ronde. Ten lesten nam hy des Hartoghen Hoet / de Welcke geschat worde weerdich te zyn 2. Millionen Gouts.

Hy was te Venegen een Edelman / een van zyn Lants-luyde wt Candia / genaemt Zacharias Cerio, die vertelde Samatius al den handel / steets segghende : Heer hout eenen heusschen mont / wy zyn ons leuen hiet genoech / en hy toonde hem veel Edelgesteente. Den Edelma wert seer verschriet / welc Samatius siende / woude hem doorstake hebben / en sprac : Welcke duyuel hiet v alreets / en waer af zyt ghy verschriekt ? Den Edelman siende watter te doen was / seyde : Oghick en can van blijtschap nau spreken. Samatius seyde / laet ons dan plents wech gacn met desen Schat. Wel seyde desen Edelma / ick sal hy terstont ghereet maken / ende na een Schip vernemen.

Den Edelman ginc terstont by den Hartoch / en brocht het wt. Waer op dat desen gebangen worde / ende oock met eenen gulden Strop tusschen dese twee Plaren ghehangen / aen een vergulde Galge.

Recht daer teghen ouer / aen eenen hoeck vande Kercke / daer is eenen rooden Porphyrio.

Dan de Stadt Venegen.

phyrio steen ingemetselt/daer staen die twee Zee-koobers in wtghehouwen / die desen Schat te Venegen gebrocht hebben.

Daer by staet eenen rouden rooden Marmelsteen / daer worden de Hoofden van de Banditen op gelent alse ingebrocht worden/ tot een Spiegghel vooz het volck.

Also gaet ghy in den schoonen Tempel ofte Kercke S. Marcus/die van buyt e met Loot bedeckt is/en van binnen vol schoone Bybelscher Historien seer Constelijck met Griekischer arbent gheciert / ende met 36. Marmelsteenen Plaven / beneffens meer andere onderset van alderley verwen.

De gront ofte Vloer/ zyn schoone glatte Porphyz / Chasier / ende andere costelicke Marmelsteenen / met schoone verwen versiert / daer in wen veel schoone Emblemata sien ran / het welcke sommighe Reus-wijse Coppes veel te doen ghemiaect heeft / ont daer yet wt te Prognosticeren / ofte toecomende dingen te voorszeggen. Eenige hebbē die Italiaensche veranderinghen daer wt gepropheteert/gelijck sy wtghelept hebben tgene/daer de 2. Vanē den Vosch verscheuren/ de ouerwinninge van beyde Coningen wt Drauckrijck / tegen Lodowijck Sforzia van Neplauen.

Die Deuren van dese Kercke / zyn van Metael / bouen op de groote Deur staen 4. Beerden van Metael/ seer schoon vergult. Dese zyn tot de gedachtenisse van Fredericus

rus Barbarossa daer gheset.

Als ghy inde Kerckie comt/op de Rincker handt / daer staet een Crucifix op den Outaer / twelc men seyt / dat op een tijt van een speelder niet steenen worde gheworpen / dat het bloede / en soude alle Jaer op de selue tijt noch bloeden.

Voort den grooten Outaer / opter aerden / zijn groote witte Marmelsteenen / die welcke gelept ende gehouwen zijn / als of het natuerlick water waer. Dese zijn oock van Fredericus Barbarossa verordineert / tot een gedachtenisse / ende zijn genoemt / een wateringhe / ofte spoelinghe van Peerden. Want als Fredericus Barbarossa Veneghen belegerd hadde / swoer hy by synen Eedt / dat hy S. Marcus Kerckie / soo haest hy de Stadt verouert hadde / tot eenen Peerts-stal ende swimminghe ofte wateringhe van Peerden woude maken / en van S. Marcus plaets / eenen gelijcken Acker.

Daer na is des Keysers soon / wt het Leger / inde Venetianen handen gecomen ende ghevangen worden. Terstont ontboden de Venetianen den Keyser / indien hy niet en wilde van zijne belegheringe op-breken / soo wouden sy synen Soon in een stuck Gheschuts steken / en schieten hem also ter Stadt wt na het Leger.

Van dese tindinghe was den Keyser seer bedroeft / en dewijl hy sulcken Eedt gesworen hadde / so begheerde hy van de Venetia-

Van de Stadt Venegen.

nen / datse S. Marcus plaets eenen Acker
gelijck wilden maken / en de Kercke sulchen
gedachtenis laten instellen / welcke hem de
Heeren gheronsenteert hebben / ende hebben
also tot dien eynde de Deerden op de Deure
laten maken / en de Marmersteene als Wa-
ter doen schilderen / tot een ewige ghedach-
tenisse.

Na dat de Venetianen den Keyser hie in
bewillicht hadden / soo hebben sy hem spuen
Soon wederom wtgesonden / en also is den
Keyser met zyn gantsche Leger opghebro-
ken.

Als ghy dā wt S. Marcus Kercke gaet /
soo siet ghy daer staen 3. hooghe Mastboos-
men / daer doetmen op hooge Feest-daghen
Vanen aen / en treckt die om hooge / dat be-
duyt der Heeren drie Coninckrijcken / Can-
dia / Cypperen / en Venetia.

Ende so ghy begheert der Heeren Schat-
te sien / so moet ghy by des Hartoghen Ca-
merline vlytich aenhouden / die sal dan met
v gaen in S. Marcus Kerck / die brenghet v
dan door 4. Pseren Deuren / en so haest als
ghy door de rene gegaen zijt / soo sluymense
terstont achter v toe. Ende als ghy heel in-
roemt / so worden v daer getoont 2. Eenho-
rens / den eenen is root / en dat is het man-
neken / den anderen is Geel / en is het Wyf-
ken. Daer na siet ghy des Hartoghen Hoet /
en Scepter. 2. Goeden Narons. 2. groote
Siluere Candelaeers. Noch 8. clepne. Een
groote

grooten Carbunckelsteen/die lucht ghelieck
 ren Keerffe / Noch 2. Croonen/die het Co-
 ninckrijck van Venegen toebehooren/2 Per-
 torali met edel ghesteenten/onder ander isser
 een/die in het midden eenen groote Saphir
 heeft/en een Smiraldo, so groot ende schoon/
 datmen diergelijckē niet geen en vint. Noch
 2. seer groote Saphyren/ 2. Bekers van A-
 gath/een van Calcedoni/1. van Turkis/1.
 Kietel van Granaet. 1. grooten Diamant/
 die den Coninc Hendryck de derde/den Har-
 toch van Venegen vereert heeft. Een groo-
 te Schottel van Gout. Een Balasso, wegen-
 de 7. ontzen. Noch veel Bekerē van Agath.
 Ende Smiraldo, het welc eerst den Keysser
 Constantini toeghehoort heeft/met seer veel
 ander costelike Steenen/daer van ick niet
 gensechsaem schrijven en kan / want het is
 een onwetsprekelicken Schat/daer moocht
 ghy oock wat vereeren.

Van cont ghy voort aenhouden by den
 Camerlinck/of ghy des Hartogen Lust-ka-
 mer sien meucht. Als ghy daer in comt/soo
 sult ghy daer sien ouer de 200. schoone Lu-
 stingen van Gout en Siluer/ Een gantsche
 Christallen Lanteern. Seer veel cleederen
 en Wapenen/die wt de nieuwe Werelt ghe-
 comen/ende den Hartoch vereert zijn.

Noch sult ghy daer sien eenen Draec/als
 men die den mont open doet/soo gaen daer
 2. Roers in teghen malcanderen af. Noch
 sult ghi daer veel ander dingē sie/bringelt.

Van de stede Venegen.

S Marcus Kerckie/soude veel costelicker zijn ghebout / van schoone Marmelsteenen Pplaren/en van Cieraets hakuen/ als Santa Sofia te Constantinopolé/ dan die is met 5. schoone Capellen ende Heydensche ronde Torens/en niet Looft gedeckt.

Daer van S. Marcus onder den Toorn/ daer sult ghy inde Crâmerije comen/ want op beyde zijden staen sulckie schoone Crâmê van alderley Zijde en costelicke Waren/ also dat ghy een langhe tijt werck hebt / daer door te gaen.

Daer na comt ghy in het duptschê huys/ daer de duptsche Coopluyden haer residentie en wooninge hebben / daer van geuen sy den Hartoch alle weken 100. Zekhin / dat is ontrent 350. gulden.

Van dit Duptschen huys/ gaet ghy ouer die Rialto Brugghe / die welckie vande 800. Bruggen nu noch de schoonste is / daer ouer gaetmê na de Rialte genaemt / ofte Beursee/ daer sich smorgens en tsauouts alle Coopluyden vergaderen / daer is een Kerckhen/ genaemt S. Jacop/het welck de alder outste in Venegen is / ende daer by is het eerste huys in Venegen gebout/voor 1200. Jaer/ en zijn daer ouer 2. ofte 3. Huisen niet ghesweest / twelck maer arme Wischer's Huiskens en waren/ en doen ter tijt hiet de stede ofte plaets Venetequa, dat is op duptsch/ Comt al hier/daer was een pegelijck by te timmeren ofte bouwen.

Daer

Van de Stadt Venegen. r

Gaet dan voort na Santa Maria Formosa/
op die plaets hebben die duptschen vrycheyt
met malcanderen te vechten ofte slaen / daer
en mogen haer de Sergeauten niet doen / oft
geen boete afnemen.

Dan gaet ghy van daer na S. Ioan & Pau-
lo, twelc oock een seer schoon Kerck en Cloo-
ster is / met veel heerlycke begraffenissen / als
ghy door de deur zyt / op de slincker hāt / daer
staet een seer schoon Marien-beelt / met seer
veel schoone Historien in een Serck vast ge-
maect / ende het ouerwulffel seer schoon ver-
gult.

Buyten recht vooz de Kerc / op eenen By-
laer / daer sidt Bartholome Goleon van Per-
gamo / op een Metalē Beert / seer schoon ver-
gult / het welck de Heeren daer verordincert
hebben tot een gedachtenisse / want hy de Ve-
netianē Hoofman geweest is / inden Crjch /
soo heeft hy Padua. en ander steden meer in-
genomen / tot behoef vande Venetianen / vooz
spner doot begheerde hy aen de Heeren van
Venegen / datse daer na genē Ouersten meet
so veel souden betrouwen / als sy hem gedaen
hadden / want hy alle haer secreten gheweten
heeft / en so hy gewilt hadde / soude hyse seluer
hebben conuen bedwingen.

Also hebben de Heeren tot zijnder gedach-
tenisse een Statua ofte ghelijckenisse van hem
stellen laten.

Inde loffeliche Stadt Veneghen / zijn 8000.
Gondole ende meer dan 800 Bruggen / daer

Van de Stadt Venegen.

onder maer twee houten bruggē en zijn / beel
heerliche Scholē / Compainia ofte geselschap
pen zijn daer oock / daer van niet al te schyue
en is / maer insonderheyt / die by het Clooster
genaemt Alli serui, en oock die School al pon
te de More.

Palatia, ofte aensiendelicke

Ghebouwselen der Stadt Venegen.

PAllazo del Giouanni Griniano ghewesene
Patriarch te Aquilegia, daer is te sien
menighe Antiquiteyte, oude Statua ofte
Figueren / muniten / beelde / Schilderijē daer
met het seer heerlich gheciert is.

Pallazo del Loredano by S. Marcus.

Pallazo del Grimano del Gobbo by S. Luca.

Del Delphinobij S. Saluator.

Del Cornari by S. Mauritio.

Del Nicolo di Ponte, Ibid:

Del Duca di Brunswig. by den Canal Grande.

Oock is aldaer te sien / het Onys daer men
den Zuycker in repnicht ende siet.

Opentlicke Processionen.

Mverschepde tijde int Jaer wor
den daer openbare Processien ge
houden / daer in den Hartoch met
den gantschen Raet / sekere plaet
sen gaet besoecken / na oude gewoonte / tot ge
dachtenisse van geschiede en verloopē saken.

1. Op ons Heerē Heinelbaerts dach/vaert den Hartoch met den gantschen Gaet/ in zijn Schip Bucentoro inde Zee / met de wter-
pinghe des Rinckx / ghelijck hier vooz ghe-
melt is.
2. Den 2. Februarij gaetmen met schoone
ordinancij na de Kercke. Maria Formosa
3. Den 17. Julij. geschiet eē heerliche Pro-
cession in S. Marcus Kercke van weghen de
veroueringe der stadt Padua.
4. Tot S. Iustina van wegen de victorie te-
gen de Turcken/Anno 1571.
5. Op dat Feest Corporis Christi / soo gaet
den Hartoch met den Gaet/ en alle de Cleresp
in den Hof van S. Marcus rontom / en alle
die na Jerusalem willē reysen/ het sy Gaets-
heeren ofte Vreemde/ die gaen op de Rechter
handt.
6. Alla Giudeca. Gaetmen van weghen de
groote Pestilencie ende sterfte/ als die opghes-
houden heeft.
7. Op het Valleg van S. Marcus/ gaet-
men op den witten Donderdach/ daer sietmē
dan openbare Speelē/ Ossen en ander Vier-
Zachten meer.

Buyten Venegē/ Muran.]

W Order buyten Veneghen/ een spacer-
wech te varē/ na Murā/ daer maect
men die schoone Chypstalline glasen.

Van de Stadt Venegen.

Als ghy daer wt gaet / op de slincker handt / aenden Hoek / daer is een Glas-maker / die heeft een gantsch Chrystallijnen Slodt ofte Casteel ghemaect / met zijn Rondeelen Torens en Gheschut daer op / het welck men altemael wt malcanderen can nemen / en verleggen / welck hy ooc vercoopen wil / hem is daer op een tijt 1200. Croonē booz geboden. In den voozghenoemden Muran hebt ghy meest altemael Glas-huttē / de welke de Heeren van Veneghen tsamen toebehooren / de welke daer haren handel met hebben.

Dese Glasen ouertreffen alle Glasen van de gantsche Werelt / van wegen het sijne stof / ende den constighen arbeyp / in het welke de mepsters noch alle dage toenemen / en weten alle dage constigher te rieren / met Gout ende Siluer / Edelgesteenten en verschepden verwen / ja sy maken die so sijn / en so subtyl / dat geen Vs so dun en claer en can zijn / Ja die de selfde in de hiest aensiet / ververfschē ende verhenghen sy.

Doorts sult ghy sien veel schoone Houen / met springende wateren / en schoone Beelden dat het onghelooffelick is / insonderhepdt des Heeren Emō saligher.

Also in het wederom baren / sult ghy een Clooster siē op de slincker hāt / daer ghy dicht by henen baert / dit is een seer schoone Cappel ende staet int water / seer schoon booz wghetimmert. Dese Cappel is van een Venetsche Cortesano daer ghebout / de welke eenen

eenen Veneerschen Edelman langen tijdt lief gehad heeft / en hebben langē tijt met malcāderen als Echte Lupden geleest / ende na des Edelmans doot / so heeft hy haer al zyn goet ghemaect / daer teghen heeft sy hem beloof / dat se een Capel soude laten bouwen / hem ter eeren / daer beyde haer Lichamen in souden mogen begrauen worden.

Dese Capel heeft gecost by de 60000. Croonen. Also is sy voor haren doot getimmert / van claren witten Marmelsteē / en met Loot ouerdeekt / daer zijn 4. Toorns acn van Metael / ende van binnen heeft sy seer schoone Figuieren van witten Alabastert Oriental. Van buyten staen haer beyde statuz ofte Figuieren in witten Marmelsteen wtghewouwen / also haer grootte en langte gheweest is / Daer na heeft sy haer in een boetveer dich leuen begheuen / daer in sy 3. gantsche Jarē in eenen vromen wandel gheleest heeft / voor haren doot heeft sy een Testament gemacckt / en nagelaten ouer de 30000. Croonen / Die heeft sy inde Gasthupsen / en voor de Hups-armen gegeuē / en het Clooster dat by de Capel staet / heeft sy oock een goede somme ghegheuen / daer wert nu noch alle jaer de begaenkenisse ghehouden voor haer beyder Zielen.

Van de Stadt Venegen.

Hier na volcht/wat van
Veneghen hen tot Ancone/ende van
daer na Sancta Maria de Loretta. te sien
is/en hoe wijt dattet van Ze eene
plaets tot de ander is.

Hier neemt ghy een Gondella of
te Schip / daer met vaert ghy dan
na Chiozza, een seer lustigge stad/
de Venetianen toebehoorende / en
lept aende Zee/gelyc Venegē/ met seer schoo-
ne wel-gerierde Hupsen / van Chiozza na Or-
naci / is een Herberge / is 18. mylen / van daer
na Coro is dock een Herberge / is 18. Mylen /
daer meucht ghy Peerden hueren /

Van Coro na Volani een Herberghe / is 18.
Mylen.

Van daer na Magnauaca is een Herberge/
maer t'is een elendige Herberghe / om te Lo-
gheren / 9. mylen.

Van daer na Primara een Herberge / is 15.
Mylen.

Van daer na Rauenna 20. Mylen / Rau-
na is eē seer oude stad / en leyt aende Zee / be-
hoort den Paus toe / van daer na Savia Her-
berch / is 10. Mylen.

Van daer na Cesenatico een March / is 10.
Mylen /

Van daer na bel aëre een Herberge / is 15.
Mylen / daer meucht ghy wederom Peerden
hueren.

Van

Van daer na Rimini een Stadt behoozende den Paus / 10. mijlen.

Van daer na Coriano een Herberghe / zijn 8. mijlen.

Van daer na Cattolica een Herberghe / 10. mijlen.

Van daer na Pesara een Stadt 10. mijlen / dese Stadt hoozt den Hartoch van Urbino / is een schoone Stadt / met seer schoone straten ende inueren / en geweldige Gondeelen en Wallen / en heeft een sterck Slodt / ligghende aende Zee / is van alderley Aijstochten wel versien / insonderheyt seer goeden Wijn / sock heeft den Hartoch een schon Palaps daer / alwaer hy Hof in houdt / Het is daer seer gheuoerhelic / en alle dingen om een redelick gelt.

Van Pesaro na Fano een Stadt is 9. mijlen / hoozt den Paus toe / daer en hoeft men niet dooz te reysen / die niet gaen en wil / dese Stadt is seer out.

Van daer na Senogallia, zijn 9. mijlen. Van daer reysst de Hartoch van Urbino dicmaeln na Pesaro, het welck hem oock toebehoort / daer lept oock een sterck Hups / en grents aende Zee / daer hout den Hartoch steets Guarnison op.

Van daer na Casa brusciata een Herberge / zijn 9. mijlen / Dese lept aen een Rivier vande Zee / maer men woxyt seer wel ghetraecteert.

Van daer na Ancona / dat zijn seuenhien Mijlen.

Ancona.

Als ghy in de geweldige wijtberoēde stad Ancona aencoent / soo sult ghy eenē Marmersteenē Porta Trioufal sien / de welcke dē Keyser Trajano tot ghedachtenis daer ghebout is / daer sult ghy oese na volgēde schryft sien / Imp. Cæs. Diui Neruæ F. Neruæ Trajano Opt. Aug. Germanico Dacico Pon. Max. TR. pot. XIX. Imp. IK. Cos. VI. PP. Prouidentis. Princ. S. P. Q. R. Quod accessum Italiae hoc etiam additio ex pecunia sua portum tutiorem nauigantibus reddiderit.

Op de rechte zijde van den voorszemelden Triumph-boghe staet Plotinae Aug. coniugi Aug. Op de slincker zijde Diuae Marcianae soror Aug. Dese stad heeft een so schoonen Hauen van de Zee / daerter desghelycken niet veel ghebouden en wort / daerom ghesepdt wort / Vnus Petrus in Roma: Vna turtis in Cremonae: Vnus portus in Ancona. Want om dese gelegē Hauen wort groote Coopmanschap gedreuen / als daer comt wt Leuanta, Turckijē / ooc veel Mooyen en Turcken Schiaui, daer wordē seer veel Waeren vercoft / oock veel schoone Turcksche Peerden / Daer is een seer groote Stapel / daer benēuen oock seer veel Joden / die daer woonen / oock die ouer en weer reysen. In dese stad septmen / dat het Lichaem van

van S. Cyriaco Aduocato, leyt begraven in een Kerckhē in de Stadt op een steenclijp/het welke van sommige genoot wtort Sant Syriaco, ende als het claer weder is / soo cannen van daer siē in Dalmatiam, ooc cont ghy daer seer veel schepen inde Zee sien/van wegen de grote hoochte.

Dese Stadt en leydt niet meer dan 3. Italiacuse Mijlen van Monte Alto, van daer den Paus Sixtus 5. ghebozen is.

Dese schoone wijtberoemde Stadt van Ancona is wel gheciert met veel wel-gheboude hupsen/en Hallepsen/oc is daer een Halleps daer den Gouverneur zijn Hups hout / het welke sonderlinge schoon is/ oock mede isser een hups/daer alderley nacpē van Cooplupden by malcanderen comen/twelck oock seer schoon / ende weerdich om sien is. Bencuen dat/is dese Stadt met alderley noodtdruft wel versien/is oock tamelick wel te genieten/om cleppen prijs.

De Stadt is ooc rontsom wel bewaert met sterke mueren.

Bouen aen de Stadt is oock een gheweldich Slot ofte Cittadella, het welck met Bolwerken/Rondeelen en Wallen/ook met grof geschut en munition soo versien is/ dat het niet wel mogelick en waer/om te winnen/alwaer de Stadt schoon gswonnen/ so is het Slot geijckewel ontwinbaer.

So haest alffer een Paeus gherozen wort/ soo schrijft hy sich terkont van de Stadt van
Marcha

S. Maria van Loreta.

Marcha Anconitana Heer. Dese behoort oock tot den Pauselicken stoel / ende leyt int Lant van Ancona.

S. Maria van Loreta.

Als ghy van Ancona na S. Maria van Loreta reysst / dat zyn 15. mylē / daer is een grote Bebaert en devotie te siē insonderheyt als ghy eerst incoemt / so siet ghy een rechte lange strate / die staet vol van Cramē en Winkels / daer anders niet dan Pater Noster-steen ofte bidt-Corallē gemaect en vercoft wordē. Dese strate streckt sich tot aen de Kerck. Als ghy dan inde Kerck comt / so sult ghy op beyde de zijdē lange Taeffelen sien / daer op staet geschreue / hoe dat sich een peder tot de biecht schicken ende beghreuen sal / ende elcke Taeffel is in een besondere spraeck gheschreuen / oock heeft elck een besonder Priester / die de spraeck rondich is / op dat niemant van wat Naem hy oock is / sich hoeft te ontschuldighen. In het Choor is die Camer van onse Lieue Vrouwe / daer in sy segghen dat die Engel Gabriel haer ghegroet heeft in Judea welke Camer (sy seggen) van twee Engelen ouer Zee / daer wonē

wonderbaerlicher wijze ghebrocht te zijn/ en om alle die wonder- teekenen en miraculen die men seyt dat daer geschieden/ so heeft het daer eenen grooten toeloop en versoek van alle eynden des Werelts/ die welke met groter devotie en aendacht dese H. plaetse besoecken / het welke het meest in Augustus ende September geschiet/ also dit veers oock vermeldt/ twelc bouen aen de deur van de Capelle gheschreuen staet.

Omnia si peragres aliena climata terra.

Non est in toto sanctior orbe locus.

Bouen de Capel is een seer schoon gebou van louteren Alabastert ende Warmtsteen/ met seer schoone ende verheuen Historien/ op den grootē Outaer/ siet ghy onse Lieue vrouwe met haer kint Jesus in haren armē staen/ het welc so omhangē is van Goude Siluere Lampen en Cleynodpen/ datmen schier geen van beyden te recht sien can.

Van vzaecht na de Sacristia daer die Misgewanden in liggen/ daer sult ghy op de rechte hant eenen Marcgraef van Baden geconter seyt sien / daer by staet nock den dach ende ure/ wanneer hy daer is gecomen/ zijns selfs feste/ ende een Bebaert gedaen/ int jaer 1584. is hy in Nederlant gheweest inden Crjch/ als waer hy van een stuck grof Gheschuts ghequetst is worden. Men seyt/ dat desen Marcgraef zijn gebedt seer aendachtich tot dese lieue vrouwe gedaen heeft/ en is daer op te bedde gegaē/ en des morgens soude hy sonder eenich

Van S. Maria van Lozeta.

nich ietsel wederom opgestaen zyn / waer op den Marchgraef niet versumpelick en is geweest / maer terstont met zyn selfs seste te poste gerepst na Lozeta / en heeft de Jonckvrou Maria geoffert / booz dat sy zyn vlijtich ghebedt verhoort hadde / 12000. Croonen.

Aldernaest by de Kerck staet een seer vast Slodt / het welck met geschut en Ammunition seer wel versien is / en met Soldaten wel beset booz de Zee-roouers / Want dit stedeken en leyt niet wijt van de Adriatische Zee / ende hier is eenen grooten Schat / die sommighe Millionen Gouts weert is. Hoe wel dat op den wech van Lozeta na Romen niet veel besunders te sien en is / so wil ic gelijckewel den wech beschrijven / soo waer mynen raet / dat men spnen wech weder te rugge soude nemē / na Ferrara / en vā daer de rechte Lant-straet na Romen / om de minste costen / en de minste tijt te verliezen.

Van S. Maria vā Lozeta / den besten wech om na Romen te reysen.

An Lozeta na Siccanata zyn drie Mijlen / het welck een sūne lustige stadt is / inde langte gebout / op eenen berch / met vele schoone welgetimmerde Hupsen / en costelicke Wjngaerdens / men behoeft niet daer dooz te reysen / of
men

men wil/doch men moet dicht daer voor by.

Van daer na Macerata, oec een sijne stadt/
alwaer eē Universiteyt in is/ dit zijn 14. mij-
len. Van daer na Tollentino/ een Stedeken/
zijn 9. mijlen.

Van daer na alla Mucia een cleyn Stede-
ken/7. Mijle n.

Van daer na al Pian d'ignano een Herberge
7. Mijlen.

Van daer na Varchiano/een Marck/is 9.
Mijlen.

Van daer na al passo de Spoleto Herbergh/
8. Mijlen.

Van daer na Spoleto/een sijne stadt/ende
lept op eenen berch/ dese stadt comt de Paus
toe. Dooztijts was het hier ontrent seer peri-
culoos reysen/van wegen veel Banditen/die
daer ontrent sich hielden/naer nu is dat niet
meer/dit zijn 10. Mijlen.

Van daer na Stretura/een Herbergh/zijn
3. Mijlen.

Van daer na Terni/een lustich stedeken/is
8. Mijlen.

Van daer na Rarni/ een vaste Stadt/ dese
lept hooch/op de eē zijde loopt de Rarni daer
langs/ dit is 7. Mijlen.

Van daer na Otricolo / een cleyne Stadt/
is 8. mijlē. Niet veer van daer moet ghy ouer
den Tiber varen.

Van daer na een Stedeken genoemt Riga-
nano/daer hebt ghy eenen goeden Weert. Op
die sinckerhāt laet ghy liggē / Ciuita Castel-
lana

Van S. Maria van Loreta.

Vana een oude stadt/ is 16. Mijlen.

Van daer na Castel nouo een Steedtgen/
7. Mijlen.

Van daer na Primo porto, een Verberghe/
7. Mijlen.

Van daer af hebt ghy noch 7. Mijlen van
de H. Stadt Groomen / die tot dien tijden het
Hoofst van de gantsche Werelt was.

Nu is den wech beschreue / so ghy van Lo-
retta na Groomen begheert te reysen / maer soo
ghy desen wech int gints-Reysen niet en be-
geert te nemen / so meucht ghy int wederom
tomen dien Reysen.

Hier na volcht / den rech- ten Wech van Ferrara na Galtha/ ende wat tusschen beyden te sien is.

Van Ferrara.

Als ghy binnen Ferrara coemt / soo
neemt v Logijs ofte Verberch in-
de Clocke / aende Poort salmen v
bele dingen vragen / oock salmen v
vragē wat ghy by v hebt / dan ghy en behoeft
niet anders te segghen / dan Studenten goet /
en soo ghy Coffers ofte Malen by v hebt / die
moet ghy inde Wage brenghen / en daer laten
openen / en so ghy de stadt begeert te besien / so
vraecht na die duptsche guardia ofte Wacht /
Daer

daer sult ghy terstont eenen cringen/die met u rontom gaet/om een cleyn gelt.

Inden cersten hebt ghy te besien dat Palatium ofte des Hartogē Hof/dat heeft 4. schoone Tozens/met 2. Dhrwercken/het heeft een viercantē Hoff/daer in ziju veel schoone beeltenissen ofte Figueren / van den beghin aller Hartogen en hare stamminen tot nu toe. Oock siet ghy daer eenen heer licken Zael/met Capitzerpe seer costelic geriert.

Daer na siet ghy des Dorsten Peertstal.

La montagnola is een treffeliche en lustighe plaets/daer oock veel Derten/Hinden en ander dieren zijn.

Des Hartogen Lust-hoff meucht ghy ooc besien/den welcken genoemt wort bel vedere.

Bupten die stadt ouer die Do Brugge/op den wech na Bolonge toe / daer sult ghy sien eenen seer schoonen Lusthof/alsoo dat ghy u niet genoegh en sult connen verwonderē/van sulcke schoone boomen die Winter ende Sommer al euen schoon bliuen/boorts van ander gewas/ende schoone springende Fonteynen/oock alderley ghebogest en Wilt/met een seer lustich Speel-huys ofte Lust-huys.

Doorts dat Rusthuys aldernaest des Hartogen Dalley's/ is ooc wel besiens weerdich/insonderheyt het Gheschut dat daer in leyt. Want beneuen veel ander Geschuts / zijnder 2. geweldige groote stucken/het eene Il Re, en t'ander La Reina genoemt.

De stadt heeft ooc een seer schoone Marct/

Van de Stadt Bologna.

daer van alderley nouedruif gen. eck te becomen is / insonderheyt costelicke Visschen.

Oock zyn daer seer veel Joden / het heeft schoone breede straten / met heerlicke Pallissen en schoone Hupsen wel doorbout / de stadt rontsom heet ooc geweldige Mueren / Walen ende Rondeelen / met hare Planckeringe.

Hier na volcht den Wech van Ferrara na Bologna.

Van Ferrara na Doggio / een Herberge / 9. mijlen.

Van daer na Pietro in Casale, is 9. Mijlen.

Van daer na Funa een cleyn Stedeken / 9. Mijlen.

Van daer na Bolonia 9. Mijlen.

Van Bologna.

Bologna is een seer schoone Stadt / meer inde langte als in de breette gebout / byuaest op de manier van een Schip.

als ghy daer binnen coemt / so gaet inden gulden Engel / den Weert is Raphael genoemt / daer cont ghy oock goede gheleghenheyt van Peerden becomen / oirt na Fonten te Riepsen : Maer hier en verfaest v niet / want het ghebeurt dickwils dat Peerden di ritorno voorhanden

handen zijn / die doch den seluen wech weder te rugge moeten / en so cont ghy dan om 6. oft 8. Croonen een Peert becomen / tot Kroonen toe / ghy hoeft de Peerden oock niet te versorgen / ghy behoest niet meer / als af te sitten en eten en d. incken / en sit weder om op / en soo u Peert op den wech bleef liggē / daer hebt ghy oock niet mede te doen / den ghenen die met u loopt / die moet v dan een ander bestellen / daer ghy niet ouer wech meucht.

Dese geweldige en wjtberpemde Stadt / is met voorneme Hupsen en Dallesen gebout / en seer schoone stratē / en als het liegent / cont ghy onder de Hupsen langs gaē / dat ghy niet nat en wordt.

So haest der durtsehen Pedel vernemmt / datter pemant van de Duptsche Natpe in de Stadt is comen / so moet die ierstont henē gaen na de Herberge / en brengen hem van die Natpe Natricul / om dat hy sich daer in schynue / en so ghy dan wat begeert te sien / so wort ghy om een cleyn gelt rontom gelept.

Van gaet ghy eerst na des Gouverneurs Palles / daer is gemepulic altijt eenen Cardinael die daer Hoff houdt / den welcken dan daer toe verordineert wort / om in plaats des Paus te regeren.

Dit is een gheweldich Palles / van seer grooten begriip.

Dē Gouverneur hout altijt in zijn guardi ofte Wacht 100. Switsers / ende een Vane Speer-kuyters / die alleē op hem wacht.

Van de Stadt Bologna.

ten/ en hebben ooc alle maenden groote besoldinghe.

Alle middach en about alst etens tijt is/ soo comen de Musicanten op eenen ganck bukten aen het Paleys teghen de Marchit/ met haer Musica/ Trompetten en Schermeyen/ speelen en singen aldaer/ gelyckmen voor eenen Wereltlicken Vorst/ gewoonlic is te doen.

Die Trompetten met eene Ketel-Trom/ zijn tot de ghedachtenisse van Keyser Carl daer verordineert worden/ die alle dage ter eeren zijne Majestejt sich hoorzen laten.

Die Zincken en Basupnblasers/ welcke 8. is/ zijn tot de gedachtenisse van den Paus Gregorio den 13. daer verordineert wordē.

Die Switzers en Speer-Vuyters / hebben alle haer wooninge in het Palatio, ende als Zyn G. wt spatcieren wil / moeten sy alle op-wachten/ ghelijck of den Paus persoonlick daer waer.

Aen dit Paleys sult ghy sien des Paus Gregorius Statua seer heerlic van Metael/ doock mede tghene daer hy op sit / soo na de Marchit aen/ seer fraep om sien.

Voor dit Paleys sult ghy eene Gohkaaste sien/ daer alle Aderen in vergaderē/ vā buptē met seer schoone Weeldē/ die ooc Watercē van sich spuypē / seer lustich gemaect.

Voor het Paleys is het Gericht-Hups/ ofte Gevangen-hups/ daer gemeynlick alle mozzen/ yemant de Strapa de corda gegeven wort/

wozt/ dat een' peggelick sien ran/het welcke op dese manier toegaet. Men bintse de handen achter op den rug/ende haelt haer de armen so bouen dat hooft/ also dat die Armen rontom gaen / ende alse die opgetrokken hebben/so laten sy die seer snellic neder / tot ontrent den haluen wech/daer sluyp het datse niet voorts op de Aerde en conken comen.

In dese Stadt wert oock eenen grooten handel ghedreuen/van Zijde Waeren/ende Zijde woznen / en ander costelike dingen. Oock werden daer goede Damasten ghemacct. Het heeft daer eenen dapperen ende voornoemden Adel/als Ridders/ Grauen/ ende Heeren.

Het heeft oock een seer schoone Marchs/ daer op van alderley nootdrift en Lijfneeringe genoeg te crigē is / om tamelic gelt.

Daer dicht beneuē/ is een schoone Vischmerckt.

Oock siet ghy daer seer schoon ende tuch- tich Vrouwevolc/insonderheyt Adels personen/de welcke sich seer vriendelick tegen de Vreemde (insonderheyt tegē de duytsche Racy) betoonen/ende seer eerbaerlick.

Daer en is nemmermeer rust/dach noch nacht/van het varen met de Coetschen ofte hangende Waghens.

Gaet dan voort / en braecht na die Esels Toorns/daer siet ghy dan 2. Toorns benen malcanderen/de welcke gheeu 4. treden

Van de Stadt Bologna.

ofte schreden van malcanoer en staen. Den eenen is viercant inde hoochte gebout/ van clare Tichelsteenen/6. mannen souden zijne dichte wel ombatten. Hy is hooch inde 130. Vademen. Daer op woxt dach ende nacht Wacht ghehouden.

Den anderen Toorn is met wil/ op de eenne zyde hangende ghebout/ als of hy vallen woude. Men heester inde hoochte oock veel moeten afnemen/ om dat men vreesde/ dat hy vallen soude/ ende de bystaende Dupsen bederuen.

Desen is nu ontrent noch 40. Vademen hooch.

Dese stadt wort de Moeder van het Studeren ghenoemt/ van wegen een so grooten Schole die daer is.

Noch heestse in acht oft 9. Jaren veel afbreuck gheleden / door dien dat den Paues Gregorio den 13. eenen Gouverneur daer geset hadde/ den welken eenen Duytschen voornocinden Heere 3. Strape de Corda op eenen morgen achter malcanderen heeft laten geuen/ opentlick op de Marckt.

Dit gheschiede om eenighe Wapenen/ die by desen voornocinden Heere gevondē waren/ liet hem alsoo by nacht/ sonder aensien zijns Persoons/ ofte hercomē inde geuancnisse werpen.

Dese schandalesatie hebben haer de duytschen seer aengetogen/ ende hebben malcanderen opgerit s/ en zijn gelijcker hant wechgeto-

getogē/ daerom desen Gouverneur in grote ongenade ghecomen is byden Paus.

Cours daer na liet den Paus Gregorius de 12. inde Stadt Publicieren / wat dwarsche Naty ofte ander Studentē dattet inde Stadt waren/ die souden Priuilegie hebben / gheweer ofte Wapen te dragen / na haer belieuen/ by dage ofte by nachte / sy en soude eoc geen Accijs ofte Tollen betalen/ en hen soude in alles goet respect gehouden worden/ om also dese Naty wederom in te cruyghen/ ende te vreden te stellen.

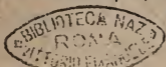
Dat Collegium La Sapienza ghesoemt is een van de heerlichste ende voortreffelicste Gebouwselen in gants Italien van wegen de schoone Marmelsteenen Pylaren / en de welgetierde Cameren ende ghemacken die daer in sijn/ daer sijn 30. Auditoria.

In het onderste deel van dit ghetimmer/ daer den haet in ghehouden wort/ vint ghy de zomme van het Priuilegie deser Academia gheschreuen.

Tegen ouer het Vniuersiteyt is de Hoofstkerck genaempt S. Petronio/ het welc deser stadts Patron is geweest.

Dese kerck is gheweldich schoon/ maer noch niet gants opgebout / en tis oec te beduchten/ dat se oec niet opgebout ofte veerdich werden en sal.

Vor der gaet na S. Dominico/ dat is een Monicken Clooster/ als ghy daer in coemt is sult

Van de Stadt Bologna.

So sult ghy daer eenen Ouraer sien / met geweldigen schoonen kostelicken arbept ghesiert / van Alabastert ende Marmelsteenen Figueren / also datmen seyt / dat desghelycx inde Werelt niet zijn en soude / onder desen Ouraer leyt S. Dominicus begrauen. Het ghestoelte in dese Kerck is van seer schoone Const en arbept gemaeckt / van Beelden-snyders en Schynwerckers kostelick inghelept / gelijc of het geschildert waer / men seyt dat Keyser Karolus 5. niet en heeft willen geloouen / dat het ingelept wert was / heeft daerom niet een Stillet daer inghesteken / daer van dat hout geweken is / het welck sy die Vreemdelinghen noch huydens daechs toonen.

Hier in hebben de duytsche Scholaria haer begaeffenissen / ende in den Cruys-ganck / wert dat nabolghende monumentum gheslisen.

Siste gradum specta monumentum hoc quaso viator,

Quod pia, quod cultrix legum Germana iuuentus.

Condidit ut genti pateat commune sepulchrum.

Vt Germanorum manes post fata quiescant,

Sacra parentali capientes annua ritu. Anno 1501.

Daer staet ooc de Lyberp in twee onderschepden gemacken. Het eene is de geschreuen Lyberp. Het ander is de ghedruckte.

Vorder en laet niet S. Michiel te besien / een seer heerlic Clooster / bouen op den berch aen de Stadt / desgelijcx van lusticheyt niet veel gesien en wort,

Als het helder schoon clac weder is/ so
 kunnen sien tot Ferrara.

Rontsem het Clooster staet het vol Cy-
 pres-boomen/ gelijk een Bosschagie/ daer
 van is sulcken schoonen ende lustigen reuc/
 dat een mensche zijn hert verheucht.

Het comt seer veel volcx daer/ van man-
 nen en vrouwen/so wel om de wellusticheyt
 als wt devotie / want het is Winter ende
 Somer euen groen.

Van laet v byenghen al S. Saluator, dat is
 een Monnicken Clooster/ het welck wt der
 maten schon gebout is/ oock het schoonste
 in gantsch Bologna.

Van daer na S. Francisco, daer die Fran-
 riscaner Monnicken zijn/ daer siet ghy des
 hochberoemden Rechts-geleerden Accursij
 begracffenisse.

Ende indien ghy schoone Outaren/ ende
 heerliche schilderne sien wilt/ so laet v byen-
 gen in sint Jacobs Kercke/ dat is een Mo-
 nicken Clooster Augustiner Orden.

S. Stephanus is voortijts de Goddin
 Isis Tempel geweest/ gelijk inde Anna-
 libus wort vermeld/ dat dit den derde Tem-
 pel is geweest/ na de bouwinge vande Stadt
 Roma/ den eersien tot Roma / den anderen
 tot Ravenna den derden tot Bononia.

In dese Stadt is so treffelike en lieffelike
 Music te vinden/ als schier in een Stadt in
 gantsch Italien / insonderheyt by S. Cele-
 stijn.

Van de Stadt Bologna.

De Stadt is seer lustich/ daer loopt ooc een
goet Water door / ghenaeemt de Reno/ daer
van de Stadt eenen grooten toevoer heeft vā
Vitalia/als anders.

De Stadt is oock seer groot/ met schoone
Mueren seer wel gheciert.

Men seyt dat den Paus alle Jaer van de-
se Stadt incomens heeft 300000. Croonen.

Buyten Bononia.

 Opten de Doort Mareschalla ghes-
noempt/ daer staet een Edelmaens
hof/daer staet buyten aen de muer
dit enigma geschreuen / twelc met
groote verwonderinge vā vele mensche gele-
sen is/om trechte verstant daer van te hebbē/
heeftet sich menich om bemoept.

D. M.

Ælia, Lælia, Crispis, nec vir, nec mulier, nec
androgyna, nec puella, nec iuuenis, nec anus, nec
casta, nec meretrix, nec pudica, sed omnia: sub-
lata neque fame, neque ferro, neque veneno, sed
omnibus: nec cælo, nec aquis, nec terris, sed vbi-
que iacet: Lucius Agatho Priscius nec maritus,
nec amator, nec necessarius, neque mœrens, ne-
que gaudens, neque flens, hanc neq; molem, nec
pyramidem, nec sepulchrum, sed omnia: scit &
nescit cui posuit.

Hier

Hier na volcht den wech van Bologna na Florents.

An Bologna na Pianora is 8. Mijlen/ dit is een Markt.
Van daer na Loiano, een Markt 8. mijlen.

Van daer na Pieter mala een Markt/ is seuen mijlen.

Van daer na Refredo, Markt/ 7. mijlen.

Daer schept de wech by een Brugge/ op de Rinckerhant na Pratelino/ zyn 3. mijlen. Dit is noch 3. mijlen van Florents. ende het is boven een half wyl niet wt den wech.

Hier heeft den groot-Hartoch synen wel lust/ dat desghelycken in gantsch Italien niet te sien en is.

Van Pratelino.

As ghy te Pratelina comt/ so verneemt eerst of den Hartoch/ daer is en vraecht na den Gardener/ ofte Houener/ ofte na den besteller des Hoofs en Dalles/ begroet hem vriendelick/ ende belooft hem een vereeringe so sal hy met v gaen /om te besien.

Eerstelic so leyt hy v bouen in het Dalles/ het welck int viercant gebout is/ als ghy dan in een Camer comt/ soo siet ghy terstont in 4. ander Camers / also respondiren de Camers
op

Van de Stadt Pratelina.

op malcauderē/dat zijn so 15. Camers te samen/daer onder isser een daer staen 2. Beddē daer slaeyt den Hartoch met de Hartogin in/als hy daer is.

Dese twee Beddē schijnen de slechtste van allen/sy staen oock seer leech.

De ander Camers zijn geweldich geciert/met schoone Tapitzerijē/met gantsche Goude en Siluere Lakenen/en gelijc de Camers behangen zijn/alsoo zijn alle Gardijnen ende Dekens vande Bedden/op dat aldercostelicste gheciert/oock met seer schoone Statua ofte Figueren/en schoone Taeffelen van Mabaftert/ende andere Edele steenen.

Gact dan een Tray op / buyten het Palleys/daer zijn bouen oock 16. Camers/daer in altemael Bedden staen / onder welcke het minste wel 1000. Croonen gecost heeft.

Daer na meucht ghy des Hoffmeesters Vrouw wat schincken/oft de gene die v ghelept heeft.

Voor het Palleys cont ghy v oock leyden laten na alla Grotta, het welck een seer schoon gewulft is. Daer in staet een Fonteyn/als of het eenen natuerlicken berch waer.

Nen de Alderen ofte gangē van de Fonteyn is alderlep Artz en Metael seer constelick gemaect/daer siet ghy Dorsschen/Cegdesschen/Slangen en ander Dieren meer/seer constich gemaect/gelijck of sy leefden.

Desen Gewulft heeft 2. Pplaren/de welcke wel 20000. Croonē weert geschat werden.

Int midden van elcken Pplaer fraect een Oze-
gel / welck van het water also gedruen wert
dattet een seer lieffelick geluyt gheest.

De Mueren daer van zijn beset / met Co-
rallen Peerlemoeder en ander Edel gestent/
soo dicht datmen de Muer niet onderkennen
can / oock veel schoone Taeffelen van Alaba-
stert / Marmel en ander Edel gesteente / oock
seer schoon inghelept werck / oock de Banck
seer constich gemaect / met vele verborghen
plaetsen.

Alsinen aen een Taeffel wil gaen sitten / so
loopt het water onder een op / ende aen allen
ranten af / gelijc oft seer regende / ende alsinen
het water meent te ontloopen / soo coemtmen
eerst te recht int badt.

Hier met en spaertmen niemant / hoe groo-
ten Potentaet dat het oock zijn mocht / ghe-
lijck daer veel Vorsten ende Heeren sulcx ge-
beurt is.

Vorster comt ghy in eene Grotta op de sijn-
kerhant / ghenaeimpt Spbilla / daer staen seer
veel Statua ofte Beelden van Alabaster t / ende
Marmelsteen / aen de zijden ende bouen met
witte en roode Corallen geciert. Dan wey-
nich zijnder / die het besien / ofte sy en gaen niet
dooch van daer: Want het is al vol van ver-
borghen water-wercken gemaect.

Op de rechter hant staet des Vorsten badt /
het welck onder den bodem veel gaten heest /
daer die wernite dooz can comen / om te doers
zweeten.

Daer

Van de Stadt Matelina.

Daer by is noch een Badt / van schoone
glatten Mlabastert.

Nach is daer by een ander hol ofte Ghes-
welft / om sich des Somers voor de groote
hitte der Sonnen te beschermen/daer in staet
een schoone Taeffel van Marmelsteen / aen
den eenen hoeck vande Taeffel staen vele wt-
gehouwē plaetsen/die zijn altemael vol schoō
Fonteyn waters/om de Wijn daer in te ver-
coelen.

Daer by sult ghy sien eenen schoonen hof/
seer lustich op beyde zijden met springhende
Water en Viscwipers/ooch met alderley boo-
men en vreedde Ghewasschen/ op dat alder
lustichste gheciert.

De plaats en vgeet ooch n3/daer de Strups-
sen/Endvogelen/ Turcksche Hoender/ In-
diaensche Duppen/ etc. ghehouden worden.
Daer staet een schoone Lynde/daer den Hart-
toch des Somers op eet.

Bupten de Lynde/ can den Hartoch beyde
zijn Valleysen sien/het een dat inde stadt staet
en het ander daer hy Hof in houdt/dat ander
is genoemt/de Li Pithi.

Tegen ouer dat Valleys staet eenen groo-
ten Hof / daer staet een Cappel in / daer den
Hartoch Mis in laet doen.

Dese Cappel is sijn rondt/gelijck die Heps-
densche Tempels/van bupten en van binnen
met Cypres boomenhout/getaesselt ende be-
schoten.

Bupten staet het ooch met Cypres boomen
bewas-

bewassen. Vorder siet ghy staen een Statua oft Beelt eens Water-godts/vā wittē Mar-
milstēē/desen is 4. Vademē hooch/van desen
ballen alle de Wateren die inde Water-Werc-
ken comen.

Ghy condt oec daer bouen op gaen. Daer
sult ghy een groot ghedruysch des Waters
hooren.

Ontrent 5. mijlen van Pratelina/ is alte-
mael een effen Lant gheweest/ enckel groene
Weyden/ maer aen de zijde hooge Berghen/
daer de Wateren van versame't ende aenge-
loopen zijn.

Den Hartoch Cosmus heeft dese Velden
besloten ontrent 4. mijlen int ronde/ en heeft
die also gemaect/dat het schier een Zee ghe-
lijck is/ Daer van de Wateren te Pratelina
heen oorspronck hebben.

Dese zijn ontrent booz 20. ofte 22. Jaren
gebout geworden.

Van Pratelina hebt ghy noch 5. mijlen tot
Florents.

Van Florents.

Is ghy dan na by Florents come/
en dat uwer een geselschap by mal-
canderen is/ so neemt den cloesten
daer wt/die inde spraeck ende inde
manieren der Italianen het beste ervaren is/
ende sendt die ontrent een half mijl booz wt/
ende

Van de Stadt Florents.

ende dat die aen de Doozte uwer daer wachtte/hyden Tollenaer. Dan sal hem gebrachert wordē/wie ofte wat hy daer wacht, hy mach antwoorden sommighe Studenten/ die altemael misde en des Rydens niet ghewent en zijn/maer men soect seer scijer by haer/wat een peder by sich heeft / twelck langhe duert/ daer veel tijts niet verlozen gact.

Maer op datse niet langh en soecken / soo steekt een slechts een stuck Gelds inde hant/ en en mach niet veel woorden meer / maer spreekt ernstelick/en gaet daer niet deut/dan sullen sy v wel passeren laten.

Daer siet altijts veel Volck toe / of daer pet onrecht ghedaen worde/daerom moet er al wat yactghck ofte behendicheyt gebruyct worden.

Als ghy dan inde wijtberoemde Stadt Florents coemt/so logiert inde Croon: Daer is wel een Duytsche Herbergh/ghenaempt inde Fusti /maer men dynct daer seer sterck/ en men leert ofte men siet daer niet / doch ghy meucht v ghenozgen doen.

Florents is een treffelicke schoone Stadt daer loopt een Water door/ghenoemt Arno/ hier van wortse in twee deelen gedeelt.

De Stadt is omlept met lustighe Berchshens/ende vele bruchebare boomen/ aen den Nederganck/ streckt sich de Stadt aen eenen lieffelicken Dal/en aen een schoon effen lant.

Dese Stadt is wter natueren sterck / ende banden aenloop des Wyants verskert / van wegen

Wegen des Geberchts Apennini, sy leyt schier
tuidden in Itallen.

Dantsom de Stadt staen wel inde 1600. hup-
sen en wooningen.

So ghy niemant by u en hebt/ die u de ges-
legenheyt weet te wijzen/ ende u te leyden/ so
sprecht uwen Weert inder Croonen aen/ die
sal u wel by eenen helpen / oft ghy cont eenen
Dupschē van des Hartogen Guardi nemen
die met u gaet.

Also gaet dan na des grooten Hartochs
Palles. Die nu inder tijt Regiert/ die heet
Ferdinando de Medici, hy is te vozen tot Roo-
men Cardinael geweest : Het is een lustich en
Dapper Vorst / gelijk hy sich oock altijd be-
wist.

Dat Palles is een seer schoon Gebouw/
maer van buyten en schijnt het so schoon niet
als het van binnen is.

Gaet also boort de Trappen hen op/ daer
sult ghy op de sijnker Handt / eenen grooten
Zael sien / daer zijne Vorstelicke Gu. in het
openbaer op eet / dat hem een peder ran sien
sitan.

Als ghy weder wt gaet/ daer siet ghy oock
eenen seer grooten Zael/ in den welken ghy
sien meucht alle Slachten en Veroueringen/
die den Hartoch Cosmo primo in zijn Leuen
ghewonnen heeft.

In desen selfden Zael / wort alle Jaer op
S. Johans dach/ een groot Feest gehouden/
(welck deser stadts Patron is/ dan gaet den

Van de Stadt Florents.

Wartoch vooz het Valleys sitre int openbaer onder eenen Tabernakel in grooter heerlijkheyt. Alsdan comen zijne Staten van alle sijnne Steden en Lantschappen / met hare Wapenen ende Vanen / ende neyghen sich alle tot hem in teycken van gehoozsaemheyt / gelijck als of sy hem eenen Eedt sworen.

Daer na gaet zijne Dozstel. En. na zijnen Valleys om te eeten.

Na den eeten / soo gheeft zijne D. G. yet ten besten / dan comen daer vele Boere ende Boerinnen inden selfoen Zael / ende Danffen daer om (de welke alleen daerom daer ghecomen zijn) daer staet zijne D. G. selfs persoonlick ende siet den Dans an.

In desen Zael sult ghy oock seer schoone statua ofte Figuereen sien.

Als ghy wederom wtgaet / op die Rechterhandt / daer sult ghy den groot-Wartoch natuerlick na t'leuen geconterfert sien / inde Camer ofte gemak la guarda lobba ghenoeemt / daer worden de twee Boeken verwaert / genaemt Pandectæ Florentinae, in groot Fluweel gebonden / met siluere Spangen ende Clampen / int lest van dese Boeken / heeft Marsilius Ficinus met zijn eygen hant int Griex geschreuen / dat hy selfs daer gheweest is / alse zijn gebonden worden / Anno 1480.

In een ander ghemack is een Caessel van costelicken Steen / geweerdeert vooz 15000. Ducaten. Dooz die Caessel is een Zibet-kat. Tegen ouer die Valleys / daer hout sich drie
Dypt.

Duysche Guardi ofte Wacht/namelick 100.
Travanten/die op zijn V. G. Lijf wachten/
dele trecken alle auont met hare Gespeel seer
lustich ouer de plaets na hare Wacht / int
Palleys.

Op de selue plaets sult ghy seer schoone sta-
tua sien na het leuen seer gelijck gemaect.

Door het Palleys heeft het een seer schoone
Borghaste ofte springende Fonteyn/met heer-
liche en schoone Metale inde Marmelsteenen
Beeldē/die al water van sich geue. Dit staet
seer lustich/ aen de geweldige schoone plaets.
Laet v dan noch wat op leyden/ ontrent den
haluen wech/by de Duysche Guardi. Daer
heeft den Hartoch eenen Lusthof/ en een wa-
terwerck bouen in de hoochte laren bouwen/
dat het te verwonderē is/hoe dat het daer he-
nen can gebrocht zijn.

Als zijne V. G. lustich is/dan eet hy daer/
van wegen die goede en hoete lucht. Het heeft
maer een cleyn Sanctken van zijn Palleys/
daer hen ouer te gaen.

Van daer gaet voort/ soo sult ghy in eenen
langen ganch comen / die wort genoemt Bel-
uedere. Aldaer is het seer costelick met seer
schoone Statua ofte beelden geciert. Op de een
zijde van desen Zael ofte Beluedere, daer heeft
den Hartoch Cosmo de anderde een schoon
Cappel laten bouwen/ alwaer hy verborgen
can ingaē van zijn Palleys. Hier in staen seer
schoone beelden van Alabastert / oock eenen
heerlickē Outaer/ en dat gewulft is met lou-
tere

Van de Stadt Florents.

tere Heerlemoeder ouer en ouer geeiert. Onder desen ganc/ als ghy hen af comt, daer siet ghy een seer schoon Gebou/ tot een Perspectiua, met sulcke gheweldige Plaren onder set/ daer op wort den Raet en Cantzelp gehouden/ desgelijcx is in gants Italiën niet.

Van gaet ouer die oude Brugge/genaemt Ponte Vecchio, Die Brugghe is rontom van Crainers Winckels bewoont. Daer loopt een Schipryck Water door/ ghenaeemt die Arno.

Als ghy ouer die Brugge comt/ so vzaechte na het Valleys deli Pichi, t welc een seer schoon en welgebout Palatio is/ met geweldige groote viercante stenen/ seer hooch ende groot int viercant ghebout/ met eenen viercanten Hof/ in den inganch op de rechter zijde des Porticus, daer zyn 2. Magnete/ van een sonderlinge grootte. Noch een Water-badt van Serpentinsteē. Ken de andere Porticu, is een heelenis van eenen Dupl- Esel/ met dit ondergeschreuen gedicht.

*Leuicam, lapides & marmora, ligna, columnas,
Vexit, conduxit, traxit & ista tulit.*

Daer zyn oock Conincklijcke Camers en ghemachten/ daer in al op het costelickste gheiert. In een van die Camers staet onder andere eenen seer ouden Statua of gelickenis van Scipionis Affricani, van zwaren Hertz ghemaccht/ en wort geestimeert op 800. Ducatē: Oock staet een geweldige groote Globus terrestris.

Daer

Daer by is oock eenen seer grooten Hof/ daer staet een gants Bossch in/ van louter Cypres-boomen / oock wast daer alderley spys voer de alderbeste vogels/daer in gaet zyne V. G. sich verlustere. Daer wassen alderley lieffelicke vruchten in / diemen verdenckē can. Den meestendeel van desen hof/ blijft Winter en Somer groen : Oock zijn daer in aerdige Fonteyne/ met schoone Figuren.

Den Hartoch can ouer eenen ganc gaen/ wt zijn Palley in den Hof/ dat hem niemā sien en can.

Gaet nu wederom te rugge/na de Brugge/ghenaemt Ponto nouo, die is seer schoon gebout/van wiette Marmelsteen/ende viercante groote steenen. Als ghy daer ouer comt/so siet ghy een geweldige steene Suyl oft Plaet/op de linkerhant daer op/staet eenen Engel hebbende in zyn een handt een Schael/inde ander een Sweert. Dese heeft den groot-Hartoch tot een memozye daer laten setten / als hy de Victozy hadde voer hooch Siena/tegen H. Peter Strozza,ende de Stadt gewonnen.

Als ghy nu een weynich verder gaet/so comt ghy by het Palley van den voornōden Heer Petri Strozza, daer by ghy dan wel ront mercken wat het voer een gheweldich man gheweest is : Want hy sich teghen den Hartoch opgheworpen heeft/in meeninghe selfs Hartoch te zyn. Diergelijcke Palley

Van de Stadt Florents.

sen heeft hy noch meer inde Stadt bouwen laten.

Vorder na het Pallijs daer is de Cassina daer houdt de Hartoch niet dā Kunstenaers van alle Natpē die daer gecomé zyn: Want den Hartoch een sonderlinge liefhebber der Consten is: Want hy selfs wel 3. Vantwercien geleert heeft ende sich selfs dickwils in Arbeyt ghebruickt heeft.

Van daer sult ghy comen in het Leeuwē Hups/ daer den Hartoch altydt Leeuwen/ Luparden ende Serpen houdt/ Dese condit ghy sien om een gering drinckgelt.

Seer na daer hy is des Vorsten Heerde/ stal / daer cout ghy ooc Indiaensche Schapen sien.

Alla Nonciata, oft tot onser Liever vrouwen/daer sult ghy een groote Bevaert sien/ (Want sy seggen) datter soo veel miraculen geschieden / dat het nauwelick moghelick soude zyn te beschrijven / daer van sult ghy de teykenē sien/als ghy daer in coemt/datter vele Pausen/Keyseren/Coningen/Vorsten en Heeren geweest hebben/die (sy sy seggen) dat door haer vlytich gebedt geholpen zyn worden.

Die Nonciata heeft ooc een heerlic Gasthups maer daer en comter gheen/ ofte seer weynich in/dan die by Hoofft zyn/ ofte inde dienst vanden Hartoch.

Dit is een wtermatē lustige plaets/daer die Crancken niet sonderlinge vlyt gediend ende

ende gewacht wordē/ met seer schoone bedden/ en t'gene daer toebehoort.

Warder gaet die rechte straet henen wt/ daer sult ghy de Domkercke vooz v sien A Santa Maria de gli fiori genaemt/ i welck oock een wtermaten schoon gebou is/ van louter roode en witte Marmelsteenen.

In dese kercke leude den vooznoemden Poet Dantes begraven/ de welke in zyn leue van de florentiner verjaecht is gheweest/ maer na zyn doot hebben sy hem daer laten begraven en seer geert / en hebben zyn beeltenis daer laten wthouwen / en een monumentum opgericht.

Desen Dantes is geboren/ Anno 1265. Op dese kerck is eenen ronden Toorn/ genaemt la Copela. Desen Toorn is seer bedriechtelck gebout / also dat geen mensch en soude connen geloouen/ dat hy so hooch wacr. Daer staet eenen Gouden kinkoop ofte Appel op/ daer heb myns selfs achtthiende ingestaen/ maer als men wil / cander wel 24. instaeu. Desen Toorn is gebout/ Anno 1470. gelijcmen inden Cnoop sien can.

Benueuen den Dom / daer siet ghy eenen geweldige Klocken-Toorn/ van den gront op met Marmelsteenen gebout/ van alderley Coleuren ingheleydt tot bouen aen den omgancck.

Desen Toorn en roert de kercke niet/ want men can daer rontom gaen.

Teghen ouer den Dom is eenen ronden

Van de Stadt Florents.

Tempel genaemt S. Johannes / (twele der Florentiner Partoon is.) Daer aen zijn 3. Metalen deuren / met schoone verheuen Figuren en Distorien gemaeckt / het gantsche oude Testament staet daer op gegoré / men seyt dat dese Deuren van Jerusalem / daer souden getomen zijn.

Voort dese Kerck zijn 2. Calomnen ofte Duplen / die zijn met Yseren banden tsamen gebonden. Dese zijn van Jerusalem tot Pisa gebracht / ende van daer voort na Florents.

Als ghy dá na v Berberch de Croon gaê wilt / met wyt van daer is een Kerck / ghe-naemt S. Lauréts. Daer in siet ghy de be-graffnisse van de Coningin Johanna wt Oostenrijck / Keysers Maximilianus Doch-ter / met hare Vrucht (tweleli Hartoch Colmi Hupsvrou geweest is) met een seer schoo-ne Epitaphio.

De arme luyden hebben groot gheweent en geclach gemaeckt / ouer de doot van dese Hartoginne : Want sy daer een Moeder aê verloren hebben.

Den Hartoch haren Man / die pleech haer alle Jaer te vereeren met 12000. Croonen / tot een Aieu Jaer / daer niet sy mocht doen wat haer beliefde. Dit heefc sy altemael dē Hups-armen gemaeckt.

In dese Kerck van S. Laurents / zijn alle ds Hartogen van Florents / oock alle haer Voort-vaders haer Epitaphium, oock cont
ghy

ghy daer sien een heerliche Lyberp van 4800.
geschreye Werckementen Boecken seer schoon
ingebonden.

Zu siut Marcus is die begraeffenisse van
Pici Mirandulani, den welckē eenē Pheix on-
der den geleerden genoemt geweest is in spnē
tint/bouen welckens begraffensdit Epitaphi-
um staet.

D. M. S.

Ioannes iacet hic Mirandula: cetera norunt.

Et ragns & Ganges, forsan & Antipodes.

Obijt Anno M. CCCC. XCIV.

Dese Stadt is met geweldige schoone Pal-
tensen ende Hupsen doorbout / heeft oock seer
schoone Straten al met schoone viercante
steenen gesteenstraet / also datter gene onrepe-
nichteyt ran op bliuen ligghen / als het maer
een weplich liegent / oock zynse terstont we-
der drooge / insgelijcken is de Stadt wel ver-
sien van alderley Coopmanschap insonder-
heyt van Zijde Waer ende costelike Lake-
nen / die daer gemaecht werden / ende in Ita-
lien anders niet te becomen en zyn.

Dese Stadt heeft oock een gheweldige Rid-
derschap / die sich in tijt der noot teghen den
Turck gebruycken laten. Oock sult ghy daer
sien 2. geweldige Casteelē / het een leyt op een
gelijcke plaets aen de Stadtmuur. Het ander
leyt op eenen berch bouen aen de Stadt. Daer
in en zyn niet dan Spaensche Chynchslupdē.
mē seyt / dat dit van Keysser Carl de 5. daer is
verordineert wordē / dat dē Hartoch Cosma
altijt

Van de Stadt Florents.

alcht Spaensch volck daer in soude houden.
Also moerten die noch op den huydigen dach
blijuen/ daer en mach oock geen ander Racz
ingenomen worden.

Hier na volcht den Wech na hooch Siena.

VAn Florents na Casciano een Stadt
is 8. Milen.

Van daer na Barbatino 4. milen.

Van daer na Tauernelle een Steet-
gen is 4. Milen.

Van daer na Poggiobonzo een steetghen/
en lept onder de Vestinge genaet Poggio Im-
periale, 4. milen.

Van daer na Staggia/een Steetghen is 4.
Milen.

Van daer na hooch Siena/een Stadt is 6.
Milen.

Hooch Siena.

Dit is een geweldige schoone Stadt
en lept op een hoochte / daer vā mē-
sien can in eenen schoonen groenen
Dal/rontsom met Muerē seer wel
versien. Van Gallis en Senonibus is sy gebout
worden/ende Ghesondeert voor Christi ghe-
beurte 382. Jaer.

Als ghy inde Stadt coemt/soo logiert inden
 gulden Engel/daer sult ghy wel ghetraecteert
 worden/so ghy Peerden begeert/contse daer
 oock becomen/ en soo ghy daer Peerden van
 rirorno vint/ die becomt ghy om eē cleyn gelt
 tot Romen toe/ daer sal oock den Duprschen
 Nation Bedel v comen besoecken/ ghelijck te
 Boloma.

Gaet dan na de Marckt/daer sult ghy sien
 een schoon groote plaats ende een Fonteyn
 daer op/Dese Fonteyn ghelijck seer wel een
 S. Jacobs Schulp/als ghyse van bouen tot
 beueden siet / Want sy is met Hoode Tichel
 steenen en witten Marmelsteenen door stre-
 ken twelck gelijk op de manier van een Ja-
 rops Schulp ghemaccht is/ Dan gaet na de
 Hoofst Kerck genaemt den Dom/ofte il Duo-
 mo, twelck een heerlick schoon gebou is/ van
 claren witten en swarten Marmelsteen/ van
 buyten en van binnen. Den Klokken Toorn
 is ooc van gelijcken/ also datmen desen Duo-
 mo gelyckit by een kostelick Cleynosdt. Daer
 in staen alle de Pausen natuerlick na het leue
 ghecontersept/oock isse met seer schoone Cu-
 taren geciert.

Tegen ouer desen Dom/ is een seer schoon
 Hospitacl ofte Gasthuys / daer men de arme
 Pelgrims/ en ander Dzeemde in Verbercht/
 de welcke daer 3. dagen en 3. nachten bliuen
 mogen eten en drincken/oock goede Beddinge
 ge / en om datter vele Krancken met comen/
 so cost het seer veel / en als dit Gasthuys met
 zijne

Van de Stadt hooch Siena.

zijne Winten niet toe en mach/so moet het die
stadt daer by leggen.

Dit Hospitaal seymen / dat eenen Schoel-
maker gestift heeft/den weickē zyn Lichamen
noch op desen dach bewaert wort.

In desen bodzuoemden Dom/pste Hoofst-
kercke/wort onder ander Reliquien ghesien/
het zweert daer S. Peter Walchus het Oor
met affoude gehouwen hebben/ oock wort
getoont een Hande/die sy seggē Joannes de
Doopers hant te zyn.

De Gront ofte Ploet/ is van supueren en
schoone Marmersteenen/daer op staet wtge-
houwen de Prophecy vande Spillen seer
wijtelooptich/dat men wel lesen can.

In de kerck van S. Dominico hebben die
duytsche Scholari hare begraeffnisse/met de-
sen Disticho :

*Impia mors rapuit quos huc Germania misit,
Et dedit his requiem religionis amor.*

Dese stadt is met goede Lijfneeringe seer
wel versien/ en alles om eenen redelickē prijs
van alles wat ghy begeert.

De Studenten worden daer insonderheyt
wel getracteert/by den genen daerse in de cost
zijn / sy zijn de Duytsche Nation ooc seer toe-
genegen.

Het heeft daer costelicken Wijn/en so schoo-
nen broot/als in gants Italien/ooc heeft het
schoone koele Kelders / als men Somers den
Wijn daer eerst wt brengh/ is hy so cout/ dat
v de Tandē daer van kelden. In gantsch
Ita-

Italien is oock geen schoonder en lieffelic-
ker spracck van Mannen/ Vrouwen/ ende
Kinderen/ als daer. Den Dursman ofte sim-
pele luyden spraken so eierlick als den Edel-
doin.

Insonderheyt dient oock niet vergeten/
dat het seer schoon Vrouwenvolck heeft/ seer
vriendelick ende Courtops / met eierlicke
kledinghe/sp sitten oock sonderlinge wel te
verre.

Oock sult ghy daer sien vergaderinghen
van veel Scholieren ofte Studenten / van
alderley Natyen/ Grauen en Heeren/ insou-
derheyt van de Duytsche Natye het meest.
Dese worden daer oock meer beuint / als
andere. Waer dat Collegium La Sapienza ge-
noemt/ dat is een qualic gehouden en schan-
delicke plaets.

Noch heeft dese stadt een geweldich Slot
ofte Cittadella, het welke een sonderlinghe
stercke Vestinghe is.

Dese Vestinghe heeft den groot Hartoch
Cosmo laten bouwē / als hy de stadt hooch
Siena onder zyn gebiet ghebrocht/ en Heer
Peter Strozza geslagen hadde.

Dese voornemde Vestinghe is met ghe-
weldige Rondeelen en Flankerdinghen/ en
grof Geschut en Ammunition wel versien/
also dat die Burgerpe niet lichtelick te re-
belleren en can comen/ en het is met Itali-
aensch Krijchsvolck tsamen beset. Doe seer
ofte hoe lange dattet Regent/ alst maer een
vriet

Van hooch Siena.

bierdel van een upz op hout/ so zijn de straten weder drooge.

Hier na volcht den wech van hooch Siena tot Roomen.

Van hooch Siena tot Lufignano eē Stadt is 6. Mylen.
Van daer na Buon conuent, een steedtgen 5. Mylen.

Van daer na Forniere een Steedtghen 7. mylen. Van daer cannen die gheweldighe Vestinge sien genaemt Monte Alcio, dit is 3. mijlen op de eene zijde.

Te Fornieri en Logiert niet by de Trappe/maer gaet een wepnich beter hen af/ in de halue Maen/daer isset wat beter.

Van daer na Quirigo, zijn 8. mijlen.

Van daer na Alla Paglia, een Herberge 4. mijlen.

Van daer na ponte Centino, een Markt/ is 8. mijlen. Eer dat ghy te Alla Paglio wt rijdt/ soo bevracht v/ of het cozts te vozen oock ghereghent heeft/ eer dat ghy ouer dat water rydt: Want daer liggen groote steenen in/ ende dat Water comt somwijlen so onuersiens opghelopen/ dat het wel Van eē Beert met wech neemt.

Van Ponte Centino na Acqua pendente, 4. mijle. Eer ghy daer comt/ so moet ghy ouer een steenen Brugge/ de welke Daens Gregorius

zius de 12. heeft laten bouwen.

In dese Stadt hebt ghy heerlick schoon
zinckwater / ooc sonderlinge goede wijn /
seer goede Herberghe. Dit Stedeken is
a sleutel van des Paesus lant. Daer wort
ck ghemeynlick Wacht onder de Poorte
houden.

Dan daer sijdt ghy na S. Laurents / is
Mijlen / dit is oock een fraep stedeken / en
st seer goet Wijnghewas / insonderheyt
den Wijn.

Dan dast na Bolsena een stedeken / 4. mij
Hier wast ooc seer goeden Wijn / en leyt
de Zee / de welcke int ronde 30. Mylen
t is. In dese Meyz ofte Zee zijn 2. Eys
den / op elck is een Kerck gebout / de eene
intmen Santa Martana, de ander Versinti
daer in soude het Lichaem van S. Chri
a begrauen liggen.

In dese voornoemde Zee vangten seer
de Disschen / namelic Snoecken / Braes
en / ende Ael.

Dan daer na Montefiascon, zijn 3. Wijlen.

Montefiascon.

Montefiascon leyt op eenen Berch / den
welcken gheformiert is ghelick een
Flesch / waer vā de Stadt desen naem
t. Daer wascht den alderbesten Musca
die in gantsch Italië is / aldaer sich booz
een

Van de Stadt Viterbo.

eenige Jaren een Prelaet in doot gedroncken heeft/ den welcken daer oock begrauen lent/ende op den steen staet wtghehouwen/ als volcht.

Propter est, est, Dominus meus mortuus est.

Dit Epitaphium heeft hem synen dieuaer gemaect: Want desen Dienaer moeste synen Heer altijt voor tijden / ende waer dat hy dan goeden Muscatel aentresten / daer schreef/hy op de Deur/Est, Est. En waer dat hy dan dit teycken vant/daer sat hy altydt af/en ginck al sitten dvincken/so lange/ dat hee hem int leest zijn leuen costen.

Van Montefiascon na Viterbo, een Stadt is 8. Mijlen.

Viterbo.

 It is een seer oude stadt/en hoort den Cardinael Farnesio toe. Dese is met schoone heerlicke Fonteynen Putte / ende Tozens geciert/ welck wel besiens weerdich is. Als ghy daer by genoege daer van ghesien hebt / so waer mijnen raet / dat ghy wederom den selfden wech wt reedt / daer ghy in ghecomen zijt. Als ghy byten de Doort zijt/ende kydt de Rechterhandt henen op/so comt ghy by den Cardinael di Gambara, dat is niet meer dan 3. Mijlen. Hier sult ghy vanden Cardinael seer heerlick onthaelt worden: Want ic ben
een

mijns selfs seshiende / (alle Heeren en
 is personen) daer gecomen. Zoo heeft
 S. van stonden aen ons Peerden laten
 en/en inde Stallen brengen/en gaf ons
 ners daerme wel Dorsten in hadde mo-
 logieren/en des Auonts liet hy ons een
 liche Maeltijt bereyden / ende heerlick-
 en met costelike spjse en dranch/ en al
 Siluerwerck. Des morgens ginck zijn
 Lozjn met ons/en liet ons den Hof sien
 het Palley. In den Hoff staen seer
 one Waterwercken/Constelick met ve-
 eelden en schoone Figueren geciert/ ooc
 beelderley boomē en vruchten/die des
 iters en Somers groen bliuen. Als wy
 wederō reysen wilden/so worde ons we-
 in een heerlick Maeltijt aengedaen/en
 Cardinael heeft sich sonderlinge vziē-
 tegē ons bewesen / en heeft ooc op ons
 ert so wy in Duptlant eenige van onse
 de vziendē wisten/die Italien ooc wou-
 besten/dat wyse daer toe souden verma-
 datse hem doch ooc wildē aenspreken/
 voor goet nemen t'gene dat zijn Hups
 mochte.

Also hebben wy vziendelick ons afscheyt
 omen/en wy woudē 20. Croonē schenc-
 tot drinckgelt: Maer soo haest zijn S.
 bernoimen hadde / soo heeft hy alle het
 in laten verbieden op Lijfstraf/dat nie-
 it eenen Velder soude aentasten.

so zijn wy verreyt na Capzarolo/twele

Van de stadt Capzarola.

den Cardinael Farnesio toebehoort, dit is
7. mijlen van daer.

Capzarola.

Capzarola is 30. mijle
van Romen ende het
en is bouen 2. Mijlen
niet wt de Lantstraet
daer sult ghy sien een
schoon Dalley / het
welc heerlic int vier
cât gebout is / vā bin
nen met seer schoone
Beelden ende Figure
ren / met eenē Lusthof / en alderley gewasch
en schoone Waterwercken / op dat alderlu
stichste geciert.

Als ghy daer op coemt / soo sult ghy seer
schoone Camers sien / met costelike Beel
den en Capitzernen / en welgecierde Beddē:
oock heerliche Taessels van costelike stee
nen / en als ghy in een Camer staet / ende de
deuren open staen / siet ghyder in 5. ende dat
soo in het viercant / maecht tsamen 20. Ca
mers. Dese zijn altemael seer costelick met
heerliche Conterseptels / ende oock hare be
dudenisse daer by / aen alle de Wanden / op
het costelickste dat mogelick is / geeft dync
ghelt.

Van daer na Monte Rosa Markt / 3. mij
len.

Van de Stadt Caprarola. 35

er ghy te Monte Rosa comt/so meucht
ooz des Cardinaels Wiltbaen Gindé/
ult ghy veel schoon Wiltz sien / van
Herten ende Hynden/

in Monte Rosa na Baccano een Herber-
mylê. Daer is het vooztijts seer peris-
s Bepfen gheweest/want het is enckel
hagie/ende te dier tijt waren daer vele
iten die sich in dit Hout onthielden.
e Bosschagie hoozt den Heere Pauola
Hzer te Braziano toe/die heeft het nu
af houwen. Zedert die tijt is het goet
geweest/ende nu is daer een schoone
kt van gemaect/en leyt aen eene cley-
daer tamelick vele Viscch in gevan-
vozt.

daer na Alla Scorta, is ooc een marck
len.

daer na de Stadt van Roomen/ is 7.
l.

Roma die wijtberoem-
Stadt/die men het Hooft van
de gantsche Werelt noemt.

Als ghy inde wijtberoemde Stadt
Roma coemt/ soo vzaecht na den
zwartê Bepz/ ofte na het sweert/
het welke beyde Herbergen zijn/
nacp/daer wort ghy wel getractiert/
gemeyndelick gactmen int Sweert/
E ij het

Van de Stadt Roma.

het is aende Monte Giordano alla Spada, den Weert heeft ghemeyndelick een Duytsche Hups-knecht/en so ghy eenen begeert/die u den wech wijst / om de ghelegenheyt vande stadt te besien/die sal u de Weert wel bestellen/nb waer mijnen Gaet / indien ghy wat besonders wilt sien/ dat ghy eerst na Engelenborch toe gincht te Doet / ofte neemt een Coetse/die tont ghy hueren om ander yalue Croon eenen gantschen dach.

Engelenburch.

M Erst waer mijnen Gaet / dat ghy dat Casteel besaecht/vraecht na de Daendzager/desen heeft maer een Ooge/en heeft langen tijt daer gelegen/desen groet met vriendelicke woordē en vraecht of ghy sout mogē ver lof krijgē/ om het Casteel te besien/ so sal hy v terstont weten te seggen/ of hy vande Ouersten oor lof can krijgen of niet. Desen meucht ghy dooch wat schencken.

Dan salder eenen Soldaet met v gaen/die sal v rontom leyden : Maer v gheweer moet ghy aen de Doozte laten / so haest ghy daer in coemt.

Als dan sal den ghenen met v gaen/die het goet bewaert. Op de eerste plaets staen 2. Rusthupsen/vol schoone Rustingē/ ende ge weer/daer met men ontrent 600. te Weerde/ ende

ende 1000. te Voet soude comen wtrusten.

Dan gaet ghi door de derde Wachtpoort
Als ghy dan daer hen op gaet/daer sult ghi
gheweldige Camers ende Zaelen sien/daer
woont den Ouersten in.

Daer by staet oock een Camer met ghe-
weer/daer men wel 1200. Musquetiers me-
de soude comen rusten.

Het heeft hier wonder schoone Pallessen/
daer die Cardinaels haer wooninghe ende
Dofhoudinge hebben.

Vraecht dan na die Leer/die van Touwē
ofte Coorden ghemaecht is / daer den Heer
Cesare Gaetano, (eē geweldich Romeyn) sich
met meynde wt te helpen/en van zijne sware
gebanckenisse te ontcomen.

- Dese Leer leyt in een Camer in een Kist/in
de selfde Camer is oock een heymelicke Val-
buzgh gemaeckt/daer men penant onbersiens
can doen invallen/als men wil.

Desen boornoe mden Heer soude oock wt-
ghetcomen hebben / hadde des Gouverneurs
Zongen (den welcken hem hier toe holp) daer
niet in gevallen.

Desen maekten sulckē geroep en geschrey
dat de Schiltwacht sulcx gewaer worde/die
hebben desen Heere wederom getreghen/welc-
ke al op het buytenste Rondeel gecomen was/
ende hebben hem also weder inde gebancke-
nisse geworpen.

Den Paens worde sulcx te wete ghedaen/
be welke dat hoozende liet hem ouitrent de

door een cleyn straetgen / op de Rechte handt
vint ghy eē deur / daer gaet ghy na het victu-
alia Hups.

Een weynich boorder is een ander Deur
van Pser / daer leyt den Schat vanden Paus
ende vande Stadt Romen / dan geeft den Sol-
daet die v gelept heeft wat d'ynckgelts / maer
doet het dat die ander Soldaten niet en sien /
anders soude hy niet haer deplen moeten.

Nu coempt ghy wederom aen de Wacht-
poort / daer worden v dan v geweeren weder-
om gegeuen / die gheeft dan oock d'ynckgelt.

Dan sal den Tromslager ooc een genuech-
te maken / die moet ghy oock wat vereeren.
Dan coemt ghy aen de Ieste Poort / daer ghy
wederom wt gaet / daer staet dā Lieutenant /
Wendzich / en ander Bevelhebbers die greft-
men int ghemeyn oock wat / daer neemt dan
byndelick uwen afschept / ende gaet voort.
Dit Slot is so geweldich van hem seluen vā
outs af / dat het noyt verouert ofte gewonnē
en is.

Het is voortijts den Keyser Adriano tot sy-
nen Mausoleo gebout / voor een begraffnisse /
daer na is het tot een Vestinge gemaect / en
nu heeft het s. geweldige Rondeelen.

Die Stadt Romen is seue mael gewonnen
worden / maer dit Casteel noch noyt.

By dat Slot ofte Casteel is een Kerck ge-
naemt S. Maria Transpontana, daer in staen 2.
Pylaren / daer aen seggen sy dat S. Peter en
Paulus / ghegepffelt zijn geweest.

Van de stadt Roma.

Vorder gaet na S. Peters plaets/niet wjt van des Keysers Ambassadeurs Hups/daer is een kerck/ghenaemt S. Johannes/daer staet een Taeffel van witten Marmelsteen/daer segghen sp dat Christus op is besneden worden/en soude van Jerusalem tot Romē gebracht zyn/oor septimē dat desen steē vorder soude gebracht hebbē gewordē/maer hoe wel datter 4. Heerden aen trocken/so en condense die doch niet voort crijghen/alsoo dat se daer ouer ghebozsten is/ hebben se der haluen daer laten liggen/en een kerck ter eeren op de plaets gebout / en den steen op eenen Outaer gheset. Op den goeden Dydach / wort alle Jaer eenen schoonen sepulchro gemaeckt.

Als ghy na S. Peters Pallers gaan wilt/ daer stet ghy een seer hooghe Pyramida van costelicken steen/desen heeft den Paeus Sixto Quinto van Campo Santo daer setten laten/ met seer groote onkosten. Men seyt dat hy in de 10000. Croonen gecost heeft. Den Meyster diese gemaeckt en opghericht heeft / die heeft zijne P. V. 3000. Croonen vereert/ en hem tot eenen Ridder gemaeckt vande Gulde spozen/ daer af hy Jaerlicx noch een groote incoemste gehadt heeft.

Desen Pyramis heeft te vozen vooz een antiquamente int Circo vanden Keysers Iulij Cælaris Augusti gestaen/en bouen inde knoop is noch de assche bewaert vanden seluen Keysers: Want die Heydenen plachten die manier te hebben/dat sp de doode Lichamē verbzanden/

den/ en de Assche der seluer bewaerden.

Den Paus Sixto V. heeft op de kroon zijn Wapen met een vergult Cruys laten setten/ tot een eeuwige gedachtenis.

Also gaet ghy dan voort na de Wacht van de Switzers/ de welke de Pacus altyt 200. voor zyn Lijf-Travanten hout/ oese worden alle Maenden betaelt/ en so permant van haer rener Soon genereert./ den seluen heeft oock so veel gagte als de Vader/ van dat hy 8. daghen out is.

Des Pacus Valleys by

de Kercke/ ende wat daer voor
namelic in te sien is.

In de wacht vande Switzers/ daer gaet ghy dan in des Pacus Valleys/ twelck een seer schoon gebou is/ en het lept aen ee seer bequame en lustige plaets.

Vraecht daer na de Bibliotheca oft Lyberp des Paus. Als ghy daer in gaen wilt/ op de sinckerhant aen eenen hoek/ daer woont den genen die de Sleutelen daer van heeft/ en bewaerder daer van is. Dese is een sijner ma ghy meucht hem groeten/ en begeeren dat hy u de Lyberp eens laet sien/ so sal hy eenen met u laten gaen / die sluyt dan alle de Camers open/ der welcker 7. zijn. Daer sult ghy de schoonste ende grootste Boecken sien/ die inde
gant-

Van de Stadt Roma.

gantſche Werelt niet te binden en zijn/ altemael geſchreuen.

Als v de eerſte deur geopent wort/ daer ſiet ghy 3. boeckē die Virgilius geſchreue heeft/ deſe zijn 1600. Jaren out.

Dan ſal hy v noch ſommighe kaſten open doe/ daer ſiet ghy wonderlick: ſchoone boeckē/ met ſchoon Ducaten Gout geſchreven/ welck nu niet moghelick en soude zijn/ ſo te ſchrijven / want het ſtaet ſoo verheuen / of daer op gegoten waer.

Oec ſiet ghy de Vol/daer de Taeffel Moſes/ ofte de thien Geboden op gheſchreuen ſtaet.

Noch ſiet ghy daer een Indiaenſch boeck/ dat op Baſten ofte ſchellen van boomen geſchreuen is.

Noch ſiet ghy meer ander Indiaenſche boeckē op baren geſchreuen/ maer ten zijn geen letteren/maer andere Figueren/ ofte be-
duptſelen.

Dan ſal hy noch ander Kiſten/ ofte ſittens openē. Daer ſult ghy ſiē wonderlickē ſchoone boeckē/ alle in Fluweel gebonden/ en met Siluere Clampen en beſtach/ ende met ſulckē ſchoone vergulde Figueren ghemaect / ſo conſtich datmen ſoude meynē/ ten waer niet mogelick. Deſe zijn al van de Pauſen nageſaten die gheſtozen zijn / de welckē het haer Bedeboeckē geweest hebben.

Daer na lept hy v in een ander Camer/ daer oock ſeer ſchoone Boeckē in ligghen/
maer

maer alle gedrukt. Dese Camer heeft Sixtus V. P. M. gheboort / daer in heeft hy seer constick ende schoon doen maken ofte Schilderen alle de geschiedemissen zins Pausdoms / en by elke Schilder pe een Distichon laten schryuen. Als dan mencht ghy hem vzeidelick bedanken / en presenteren hem een vereeringe / maer hy en nemet niet.

Dan gaet dat Valleys hen op / daer come ghy op drie schoone Galderijen / daer siet ghy gantsch Europa / seer constick geschildert / en op de bouenste Galderije / siet ghy geschildert na t' Leuen / hoe Paeus Gregorius I. Met de Genetael processie is come gacu / en hoe hem den Ertzengel S. Michael verschene is / op t' Casteel S. Angelo / met een Sweert inde handt / waer na de sterfte binnen Romen opgehouden heeft.

Als ghy dan weder af gaet / soo vzaecht na de Belvedere, twelc ee lange Galderije is / wel 500. schreden.

Boue aen het eynde staet een seer schoon Beelt genaemt Cleopatra dit is in een Caste twelck een springende Fonteyn is.

Gaet een weynich vorder / daer sult ghy beel besloten kassen sien / daer seer voorneme Const-stucken in zyn / van Beelden ofte gelijkenissen / als in gants Romen te vnde is / insonderheyt dat Beelt Laocoontis twelc wonder constelick en wel gemaecht is / dat Simulachrum de Tyber een gelijkenisse va een mensch.

Van de Stadt Roma.

Noch een Wolum die Romulum en Aemum liggen en fuyghen.

De Beeltenis van Nili van Marmor. Noch Apollinis, Milonis, Cleopatræ, Cibalis, Fortunæ, Pudicitia, Deæ Floræ. alles seer schoo ghemaect.

Bouē dese Statue zijn noch Camers/ daer heeft den Hartoch van Gelders soon / zijne wooninge in gehad / en hy is daer oock in gestozen/so men seggen wil / maer op wat manier/dat is my onbekent.

So ghy dan begheert te sien de Statue die daer beslotē zijn/ so gaet ghy in eenen grooten breeden Hof / daer is de Gardener van de Paus/die opent den Hof/ en laet v daer beneuē vele fraye dingen sien / hy can v ooc aenwijfinge doen / waer dat ghy des Paus Galdrie cont sien / de welke wonderlike schoon is / gheeft v inligelt.

Also gaet ghy dā wederom te rugge/door die Belvedere/als ghy daer hen wt coemt/so vzaecht waer de Paeus zijn Consilium ofte Consistorio hout / twelck gemeyndelick alle Maendachs en Vrydachs sinozghens gheschiet.

So ghy het vziendelick aen de Switzers versoekt/die de Wacht daer voor houden/so laten sy v daer in gaen. Daer cout ghy de Paeus met alle zijne Cardinalen sien / ende hoe sy hem te Voete vallen. Als ghy dan weder te rugghe gaet/soo coemt ghy aen de Cappel daer den Paeus seer dickwils in comt/

comt. Door dese Cappel staet eenen grooten Zael/ als ghy daer in coemt / daer sult ghy eenen grootē Outaer sien/ daer op dat Oordeel ghemaecht is / twelck een seer constick Schilder gedaen heeft/ ghenacmt Michael Angelo. Den seluē Schilder is ooc een constick Metzelaer geweest / also datmen noyt zijns ghelijcken gevonden en heeft.

Wt dese Cappel coemt ghy in eenen gheweldigen Zael/ genocmt la Sala Bella, Alffer eenen Ghesanten ofte Orateur coemt / van wegen den Keyser/ ofte Coninc/ ofte eenich ander Potentact/ die by de Pauselick H. pet heeft te verzichten/ ofte voor te brengen/ die wort in desen Zael int openbaer verhoort/ dat menniger toehooren can.

Als ghy de groots Trappen wt den Zael wilt afgaen/ op de Gechterhaut/ daer is een Deur/ daer woont de Prelaet/ genaemt de Sacristan, desen heeft de Sacristia, ofte Misgewanden te bewaren/ twelc zijne Pauselicke H. inde Mis gebzupcht.

Dese Mis-kleeder zyn in de 40. stucken/ onder de welcke gheen en is/ dat onder de 20000. Croonen gecost heeft. Insonderheyt isser een/ dat heeft den Coninck van Portugael den Paeus Gregorius den 13. vereert/ dat is ouer de 80000. Croonen weert.

Van die plaees gaet ghy in een ander gemack / op de Gechterhandt / daer staet een houten Kast/ daer in liggen de Gulde Kelcken/ die de Paeus tot de Mis ghebzupcht/

De welc

Van de Stadt Roma.

de welcke so veel/ en̄ so kostelick zijn/ dat ic̄
het niet beschrijven en̄ can. Daer alleen den
Kelck die den groot Hartoch van Florents
Cosmo secundo den Paeus Gregorius den
13. bereert heeft/ die weecht 12. loot Bouts/
met den Deckel/ en̄ den Deckel is met clare
Diamanten en̄ Robinen beset/ daer op staet
den naem Jesus van clare Diamantē/ wel
eenen haluen Dinger lanck. Desen Kelck
wert op seer veel dupsent Croonen geschat.
En̄ als een Paus wt desen Kelck celebrieret,
dan wort daer een Goude Fonteyntgen in-
gelept/ daer wt de celebratie geschiet/ en̄ al-
tijt staen 2. Cardinalen beneuen hem.

Noch zijn daer sommige Kasten vol Sil-
uere Candelaeers/ die op de Outaers behoo-
ren. Oock de 12. Apostelen/ elck een Man
lanck/ oock schockvaten/ en̄ ander costelick
goet. Hier geeft drinckgelt.

Soo meucht ghy dan versoecken/ of ghy
cont comen tot de guarda Robba, want dit
moet wt sonderlinge gratie gheschieden/ en̄
het geschiet seer selden. Daer sult ghy sien
seer veel Kasten/ ende in elcke Kast cont ghy
sien/ wat peder Paeus voor eenen Gheeste-
lickē Kerckē-schat voor zijn affsteruē nage-
latē heeft / het welc onwtspzelic is/ ofte niet
mogelick om te beschrijven / het wort oock
wepnich gesien / maer ic ben eens met som-
mige Vorstinnen/ ende Adels persoonen (die
Swanger waren) daerin gecomen/ en̄ hebbe
alles gesien.

Ghy

Ghy meucht den Heer guarda Robba aenspreken/ en bidden hem dat hy v wil behulpelich zijn/ dat ghy de Galderpe vanden Paus meucht sien/ twelck hy wel doen can.

Dese Galderpe is wonderlike schoon/ de Paus Gregorius heeft se later bouwen/ ende gantsch Europa is daer seer constich in gheschildert/ met alle de vooznaemste steden/ met hare beschrijvinghe / met noch vele andere schoone Histozen/ en Figueren/ alsoo dat het eenen grooten Penningk gecost heeft. Dese Galderpe is 300. schreeden lauck/ ofte meer/ inde welcke den Paus dickwils spatcieren gaet/ en sich verlusteert.

Als ghy wt dese Galderpe gaet/ soo comt ghy inde eerste Camer ofte gheimack vanden Paus/ daer sult ghy eenen constelickē Spieghel sien/ als ghy van verre daer in siet/ soo siet ghy eē geweldich Palatium ofte schoon Slot. Als ghy dicht daer by coemt/ soo siet ghy den Paus natuerlick na het leuen/ ghelijck als of hy teghenwoordich waer. Daer na als men heel dicht boor het Spiegel comt / so siet men sich seluer natuerlick.

Also gaet dan vorder in die ander gemacken vanden Paus/ de welcke vele zijn/ maer insonderheyt daer hy slaeyt / die is met groot Fluweel behangen / en met Goude Franien beset/ aen de canten. Onder op de Aerde ront om zijn Bedde ist ooc met groot Fluweel besdeckt.

Daer staet ooc een schoone Capel in / daer wort

Van de Stadt Roma.

Wort! Mis in gelesen/als den Paus sieck ofte qualick te passe is.

Als ghy dan v gensegen gesien hebt/so gaet weder om/en bewijst v danckbaerlich/hier en behoest wel geë vereeringe/maer ghi mencht eerenthaluen wat presenteren.

Gaet also wederom na den grooten Zael/ de Trappen hen af/op de stinckerhant in S. Peters Kercke sult ghy de plaets sien / daer S. Peter in gebangen heeft gelegen.

De Kerc van S. Petrus aen des Paus Dalles / is een van de seuen Hoofkercken.

DEN Toorn van S. Peter in Vaticano heeft 564. Trappen. Als ghy de Trappē hen afgaet/ tot voor de gheganckewisse S. Petri/recht als als ghy daer in coemt / op de Rechterhandt/ is een toegemetselde Doort/genaemt la porta Sancta, de welcke alle 25. Jaren (als het Jubel-jaer gehouden wort) vanden Paus met eenen Gouden Hamer opgeslagē wort / daer na nemen die Cardinalen oock den Hamer/ en slaen ooc daer op. Op dese tijt comen daer veel dupsent menschen van verschepdē plaetsen/om dat te sien de sommige comen eenighe 100. mijlen weechs/die stucken van de Porta, vste die Spaentgens die daer af vliegghen/vie nemens

nemense op vooz groot Veplichdom/ende be-
 warēt. Als dat jaer geeyndicht is/dan wort
 dese Poozte wederom toegemetselt. Voorder
 gaet ghy/daer sult ghy noch 2. Poozten ofte
 Deuren sien/diemen seyt/dat van Jerusalem
 daer gebzacht zijn/ seer schoon niet verheuen
 werck ghemaect. Ken de een poozte/ op de
 rechte znde zijn 3. Vliegē/ die seer qualick te
 vinden zijn/dit is dat waer-tepcken van dese
 Kerck. Als ghy daer in gaet / op de sincker
 handt / daer staet een Outaer / daermen alle
 hooghe Feesten S. Andries Hoofst het volck
 toont.

Daer tegen ouer / op de rechte Handt/als
 ghy inde Kerckie gaet/daer staet een Outaer/
 daer septmen dat de Speer in is / daer Chri-
 stus niet in zijn zijde gesteken is. Dese Speer
 soude den Turck den Paus Innocentio VIII.
 ouergheschickt ende vereert hebben/ oock die
 Spontp daer de Heer Christus Edick ende
 Gal mede te drincken gegeuen is. Ooc de H.
 Zweetdoet van S. Veronica, dit wort het volc
 alle hooge Feesten getoont.

Voorder int midden van de Kerck / op de
 sinckerhant/daer sult ghy eenen Outaer sien
 die wort gendeint Sanctum Sanctorum. Vooz
 desen Outaer / septmen dat de halue Licha-
 men van beyde de Apostelen begrauen liggen
 Petri & Pauli. Als den Paus van zijn Palatio
 gebzagen wort na de Capel Paulina soo wort
 hy alrjt vooz desen Outaer neder geset/ ende
 daer verricht hy eerst zijn Denotion en gebet/

Van de Stadt Roma.

dat duert ontrent een vierendeel van een uer.

Een wepnich veerder/buyten de Kerck/ is een seer schoone Cappel/ genaemt di Gregorian, die heeft den Paus Gregorius den 13. een rijtlanck voor synen doot laten bouwen/ende heeft sommige Tonnen Gouts gherost/daer in leyt begrauen dat Corpus van S. Gregorij. I. de welke den Paus Gregorius de 13. met een groote procession/ wt een ander Kerckie daerhenen heeft laten brenghen ende begrauen.

Daer na is de Paus Gregorius de 13. ooc daer by begrauen worden.

Voort dese Cappel staet een Supl ofte Pylaer/ met een Psere Leeninghe ofte oinganck gemaect/ also dat men rontom gaen can. By desen pylaer/ sept men dat vele wonder-werken geschiedē: Want men hout het daer voort de waerheyt/ dat de Heer Christus sich tegen desen pylaer geleent heeft/ als hy dat Volc in den Tempel gepredickt heeft/ gelijk dan aen dese nablogende woorden gelesen mach worden/ die daer aen staen.

Hæc est illa columna, in qua Dn. noster Iesus Christus, dum populo prædicabat, & Deo patri preces in Templo effundebat, adhæredo stabat, quæ vnà cū alijs vndecim hic circumstantibus, de Salomonis templo, in triumpho huius Basilicæ hîc locata fuit. Dæmones expellit, & ab immūdis spiritibus vexatos liberos reddit, & multa miracula quotidie facit. Per Reuerendiss. Patrem & Dn. D. Cardinalem de Vrsinis ornata. Anno Domini M.CCCC.XXXVII.

Daer

Daer tegen ouer sult ghy sien een heerliche begraffnisse/daer leyt den Paus Paulus Farnesius den derden in begrauen/gelijcken daer siet alles van Metael na het leuen gemaect.

Dooz dat oude Kercken / genaemt la Capella Paulina, daer zijn sommige ghewondene Marmelsteenen yplaten/die coek van Jerusalem gebrocht souden zijn. Dese Suplen zijn der 12. met de gene die inde Capel staen. Ken den grooten Outaer doet den Paus alle vier Hoochtijden seluer Mis/als hy niet siet ofte qualick te pas en is. Onder desen Outaer septmen dat beyde de halue Corpoza van S. Petri en Pauli begrauen ligghen.

Woozts siet ghy in dat nieu gebou 4. Cappellen/ onder de welcke een opghemaect is/ dooz den Paus Gregorius/maer de ander 3. en zijn noch niet opghemaect. De eene soude den Keyser opmaken laten / en de ander den Coninc van Hispanien / de derde den Coninc van Franckrijck / maer of die so haest veerdich sullen zijn/wete ick niet. Doch sy seggen dat desen teghenwoordighen Paus inden sin heeft/die alle 3. met het nieu gebou S. Petri/ boort veerdich te late makē het welc dan een sulcken geweldigen gebou soude zijn/dat desgelijck inde Werelt niet te vindē en soude zijn.

Ter ghy van S. Peter gaet/so meucht ghy oock des Paus Peerdestal besien / daer in staen ouer de 30. Tellenaers/sneewit dicmē daer Achane noemt/daer stater die seer heerlick afgheericht ofte gheleert zijn/ooch staet

Van de Stadt Roma.

daer een wittē Ezelin/ daer den Paus Gregorius de 13. op plach te rijden.

Indien ghy drinckgelt wilt geuen/so salmen v een van de witte Tellenaers sadelen en met alle het gereetschap omhangen/ghelijckmen doet/ als den Paus wt spatcieren wil sijden. Den Toom is Siluer vergult/ en het ghereetschap daer toe van root Fluweel/en met Gouds stucken bedect ende behangen/dat het te verwonderen is.

Alle Jaer op sint Peters dach / wort den Paus sulcken witten Tellenaer geschoncken vanden Coninck van Hispanien. Dan roemt den Orateur ofte Ambassadeur van S. M. voor het Palleys vanden Paus/alsdan wort den Paus van zyn Palleys ghe dragen na de Kerck. Als hy na by den Ambassadeur comt/ so houtmē met zijne P. V. stil/en hy geeft haer den Zegen. Dan valt den Tellenaer op zijne knye voor dē Paus/ dā wort dē Paus voort inde Kerck gedragē/ dan ouerleuert den Ambassadeur het peert/ den Hoffmeester vanden Paus / met eenen hooden Fluweelen Wydel ofte Saccken/ hangende aē des peerts hals/ daer in steect een Wisselbriesken van 12000. Croonen/dit is den Tribut die de Paus vandē Coninc van Spacngien Jaerlicx heeft.

Dan gaet ghy van daer tegen ouer S. Petri, daer is een plaets genaemt Campo santo, daer de duptsche Paep hare Kercke hebbe/

Daer

daer sult ghy sien een plaatskē dat int vier-
rant met een Muur ontoogen is. Men seyt
daer vooz de waerh3/ dat de Aerde die daer
leyt van Jerusalem soude ghebrocht zijn/
met die 4. Metalen yplarē ofte Supleu/die
by S. Johan Lateran vooz den grooten
Outaer staen. Oock seymen daer/dat soo
wanneer op dat selue Kerchoofken een pel-
grim begrauen wort/dat een Romeynner is/
die en can niet verrotten ofte vergaen/maer
wat ander Natpen dat het zijn/die vergaen
in 24. uren. Dit seggense dat daer daghelicx
geprobiert wort datmen sien can.

Dese Campo santo is een Hospitael ende
stiftinghe vande Hooschl. Coniugin Anna
van Oosteurijck/ tot hare gedacht enisse ge-
bout. Hier in worden alle middach 12. pel-
grims gespyst. Alle morgen versamelen sich
eenen grooten hoop pelgrims daer by mal-
canderen / en staen in eenen ring rontom.
Daer coemt dan een Priester (die daer toe
herozdineert is)/ die neemt dan 12. daer wit/
en brenge in een Camer/die set hy dan aen
een Taessel/den 12. set hy int midden/dat is
dan onser Heere Godt/de ander 12. zijn syne
Apostelen. Dese worden heerlick met spijse
en drānck gediend en aenghericht/so langhe
alste eten/so stater eenen priester en leest/ en
2. stater die daer inschencken/ als de Maelt-
tijt gedaen is. so gheestmen haer Handtwa-
ter/ en die bzoot begeert/ die geestmen oock
noch bzoot. Dan staense op ende bedanc-

Van de Stadt Roma.

ken ende gaen weder wech.

Dan gaetmen voort na S. Spirito Hospitael/ onder wegen vraccht na des Cardinaels Cesio Palatio, het welck ooc een schoort gebou is/ met vele schoone Camers/ de welke met schoone Beelden en Figueren constelick geciert zijn/ oock eenen seer schoonen Lusthof/ vol groote Laurierboomen/ ende ander heerlick gewas/ twelck Winter ende Somer groen blijft/ ooc een heerliche Fonteyn/ en andere schoone dingen.

S. Spirito Hospitael/ twelck den Paus daer gheordineert heeft.

Is ghy daer in coemt/ so siet ghy reche wt / daer staen op beyde zyden in de 300. Bedden / die al beneuen malcanderē staen/ met hare Gardinen behangen en schoone gebernisse Bedsteden / en elc Bed heeft eenē Nachtroc/ en 1. paer Toffelen ofte Muplē/ met alle het gene datter toebehoort/ seer ordentlick. So haest als eenen Cranckē daer in coemt/ so sit hy op een banc neder / tot dat de Doctoꝝ Barbierer/ en Apoteker daer in comen. Dan comt den Doctoꝝ en visitiert hem/ dā wort hem zijn Bedde gewesen/ en hem wort eē schoon Heimbde gelangt/ en zijn Cleederē worden bewaert / tot dat hy weder ghesont wort

wozt ofte sterft. En als den Crancken weder op de Beenen is / so bestelt men hem een plaets/daer hy 14. daghen blyft / op dat hy stercker wozt.

In dit Hospitael zijn ouer de 30. dienaers die alleen op de krancke wachtē / de welke dach noch nacht niet van haer en gaen / op dat sy de krancken mogen versozghen/ van tgene sy van noode hebben.

In het Crups sult ghy wederom soo vele Bedden sien/als inden inganc / in het midden staet eenen schoonē Outaer/ en Tabernakel/daer men de Crancken alle morghen Mis doet. De Mueren zijn des Winters op beyde zijden met schoone Tapitzerven behangen/ en des Somers met schoon vergult Leer / van bouen af tot onder op der Aerden. Daer zijn veel Heeren/ die eenighe van hare Vrienden in dit Hospitael hebben de welke alle Camers hebben / op die manier geciert.

In dit Hospitael vintmen altijd wel ghemeyndelic 3000. personen/ oec somtijts wel meer / als van kinderen ende Ammen / ofte Supch-moeders/die daer steedts onderhouden worden.

Men seyt vooz ghewis / dat dit Hospitael ouer de 200000. Croonen Jaerlickx incomēde ghehadt heeft/maer de Pausen hebben het al af genomē/also dat het noch 170000. Croonen incomēde heeft Jaerlickx.

Gaet dan also voozt en besiet het Spital/
F V
het

Van de Stadt Roma.

het welck een geweldich gebou is/ en seer luts
sich / het Valleys is niet heerlike steene py-
laren gheciert/ alsoo datter wel een Roomsch
Keiser in Hof houden mocht/ twelck hy sich
niet en behoefden te schamen. Het is wel soo
groot van begriyp/ als een cleyn Steetgen.

Nu is desen gantschen Burch besichticht/
ghelyc ick die beschreuen hebbe/ van het Ca-
steel aen tot het Hosyitael Santo Spirito/ is
het met geweldige Rondeelen / Mueren ende
Bolwercken soo bevesticht/ dat de P. P. niet
rust daer wel mach slapen.

Nu waer mynen Raet / dat ghy by uwen
Weert ofte een ander ee Koets. wagen huer-
de ofte leende/ daer niet dat ghy deur de stadt
hoort te reysde/ om sijn ordeutlic alles te sien/
wat inder Kercken/ ende inde stadt te sien is.

Als ghy dan de Porta del Santo Spirito hent
wt vaert/ so siet ghy achter op de sincke hant
dat groote Water den Tyber/ twelck door de
stadt loopt/ dicht by de Brugge/ diemen nu il
ponte di S. Angelo noemt/ daer staet de vesti-
gia pontis triumphalis, hier plachten die oude
Romeynen tot eenen opeytlichen Triumph
deur ghehoert te worden/ na het Capitolium,
daer het Raethuys plach te zijn / en noch is
als sy eenige overwinninge inden Crijsch ge-
hadt hadden.

Vorder na de Porta Santo Spirito van den
Engelenborch af/ daer siet ghy een lange rech-
te straet voor v/ die gaet recht wt/ op de rech-
ter hant onder aen den berch/ genaemt Monte
Lani.

Ianicolo, daer heeft den Keyser Julius Cesar
 spuen Circo gehadt/dē Piramis die op S. Pe-
 ters plaets staet / die heeft oock op den berch
 Ianicolo gestaē / in een Clooster genaemt Ho-
 nosrio, alwaer den Cardinael Madzuzi ouer
 te gebieden heeft.

Gaet dan voort die rechte straet hen wt/
 als ghy een wepnich door de poorte comt/op
 de rechter handt den berch hen op/daer is eē
 Clooster ghenaempt S. Petro Montorio, daer
 staet een Cappel/die seer lustich int ronde ge-
 hout is/ daer in staet eenen Outaer/ by desen
 Outaer staen 2. Marmersteenē Pylaren/tus-
 schen de welke men vooz de waerheyt seyt/
 dat S. Petrus den Apostel gecrupst en ghe-
 martelt is worden. Als ghy daer staet/cont
 ghy de gantsche stadt Koomen ouersien.

Gaet dan wederom te rugghe na S. Maria
 Trasteuere, de welke geweldige Suplen ofte
 pylaren heeft/en is een seer oude Kerck. On-
 der den grooten Outaer / daer septmen dat
 een Spzeng wt der Kerden quam / eer Chri-
 stus gebozē worde/ daer niet dan claren goe-
 den claren Pyl wt geleopē is/en na dat Chri-
 stus gebozen was / so heeft sich dese Spzeng
 wederom verlozen / ende daerom soude dese
 Kerck daer gebout zyn.

Den Cardinael Marco Sittico van hoogen
 Tins heeft nu tegenwoordich het bevel ouer
 dese Kerck.

In een Tafel die inde Kercke hangt/ siet-
 men dit nabolgende veers geschreuen / waer
 wt

Van de Stadt Roma.

Wt wel te mercken is / dat de oude Romeynen
haer Taberna meritoria daer ghehadt hebben.
In de selue Taberna hebben de Erychsluyden
onderhouden geweest / de welcke gequeten zijn
ofte onbequaem den Erych langer te volgen /

Roma vetus veteres cum te rexere. Quirites

Nec bonus immūnis, nec malus ullus erat.

Defunctis patribus successit prava iuventus.

Quorum consilio praecipit at a ruis.

Voorder gaet ghy na de 2. Brugghen / waer
van de eene voortijts Pons Cestius, die ander
Fabricius is gendeint worden / maer nu tegen
woordich noempt mense ponti quattro Capi,
daer leyt een Eplant / twelck die tijt besloten
was met louteren witten Marmelsteen / het
welck also gemaect was / dat het de gelijckenis
heeft van een geweldich groot Schip. Int
middien staet eenen grooten Pyramidis, noc 2.
kercken staen op dit Eplant / de eene S. Jo-
han / die van oute Ioui Lycaonio ghededicert
is. De ander S. Bartholome / die is te vooren
Esculapio geheplicht geweest.

Gaet dan ouer de Brugghen na de Iodere
stadt / daer op die sinckerhandt / sult ghy sien
een Antiquiteyt / twelck het Theatrum Marcel-
li geweest is / op de eene zijde is het noch ghe-
heel onverdestruert. Voortijts als het noch
geheel was / conden daer wel 80000. mensche
in staen.

Dan vraccht na S. Maria del Portico ge-
naemt / daer siet ghy achter den grooten Ous-
taer een Calomme ofte Pplaer / die schijnt
dach

ende nacht gelijk een groot licht. Dese Calomine soude lange van daer na S. Peter gebrocht zijn worden / maer om de seer groote outheyt der kerckē wil. so en vermocht het de ordianantie niet datse eē Paus daer wt name.

Niet wnt vā daer staet Pylatus des Lantboochts hups / van Roode Tichelsteen seer schoon ghebout / maer het is nu meest al vervallen / en oock en heeft daer nuwant in mogen wonen / so ongehuert ist daer in.

Recht daer teghen ouer / sult ghy sien 2. seer oude Tempels / den eenen is lanckwerpich / dit is den Tempel der Sonnen / den anderen is ront / dat is den Tempel der Maen gheuoemt / dien de Maen en de Planeten ter eerē ghebout is / maer dese zijn seer vervallen van wegen des Weders / en den langen tijt.

Gaet dan verder / daer siet ghy eenen geweldighen berch booz v / die worde voortijts genoenipt Mons Palatinus, en nu heet hy Palaza maggiore, dit is een vande 7. Bergen binnen Romē / daer op certyts seer schoone hupsen gestaen hebben / maer nu zjnt alle tot Roepen ghemaecht.

Onder aen d' Kerck daer sult ghy sien eenē grooten Marmersteen / ghelijck eenen Meulensteen. D'sen steen heeft 2. Oogen / en heus ende eeren seer wijden mont. D'sen worde te dien tijden ghenoemt la bocca della verita, op Duytsch den mont der waerheyt. Voortijts hebense die Lupden daer toe bekalt / datse daer booz hebben geknielt / en so pemant wat

ouer

Van de Stadt Roma.

ouer sept worde/rgene hy niet bekennen wilde
waer te zyn/t'was dan Zebeuc ofte anders/
die stach synen vingher inden mont/en swoor
daer tegen/indien hy dan eenen valschen Bet
dede/so ginck den mont toe/ ende de Vingher
worde hem afgebeten.

Nen den steen is eenen seer ouden Tempel/
daer in heeft S. Augustinus school gehoude.
Dese wort nu genoemt la Scuola greca.

Gaet dan wat vorder / daer siet ghy op de
Rechterhant het water de Teuere genoemt/
daer ouer leyt eene schoone Brugge/genaemt
pontem Sublicium,op dese Brugge heeft sich
Horatius Coeles den Romepner so mannelic
alleen geweert teghen die Toscanet / dat dese
Brug achter hem afghebroken worde/ waer
door de Stadt Roma behouden wert/ende ten
lesten is hy met zyn Peert van de Brugge
gesprongen int water en daer af geswomme/
ende sich selfs noch gebercht.

Alsdan gaet na Santa Paolô,daer sult ghy
op de rechterhant op de Wepde eenen gro-
ten berch sien/van enckel Potscheruen ende
andere vzeemde Aerde te samen gedzagen :
Want op een tijt is een Keiser geweest/ die
de gantsche Werelt wilde schatten/en so en
heeft hy niet anders begeert/dan datse hem
eenen pot met Aerde souden brenghen van
alle epnden des Werelts/tot eenē Tribuyl/
welck hy daer so by malcanderen liet ver-
gaderen tot eenen grooten berch.

Ten tijden vanden Paus Pio quarto heb-
ben sp

hen sy noch t'gebruyt gehadt, datse op som-
mige tijden vant Jaer/prijsen opgehangen
hebben/ en hebben eenige wilde Buffels op
den berch gebracht / en wie vā de Romeyne
dat eē van dese Buffels ombzacht/ die had-
de prijs gewonnen.

Na Sant Paola porta, siet ghy een seer oude
Pyramida, de welcke iude Muir vande Stadt
gebout is / de een helft daer buyten/ ende die
ander helft daer binnen. Dit is een begraf-
fenisse out ouer de 1200. Jarē/ daer op staet
geschreuen wie daer begrauen leyt.

Gaet dan de poort hen wt/ in een langhe
rechte straet/ als ghy na S. Paulus gaē wilt/
tusschen weghen staet een elen Kercken/
daer seydmen dat S. Peter by S. Paulus
gerome is/ als S. Paulus wtgevoert wor-
de ter doot/ alwaer S. Peter van hem zijn
oorlof en afscheyt ghenomen heeft/ twelck
noch aen de Cappel so droeffelick gheschre-
uen staet/ dat een mensche de Ooghen schier
ouerloopen moeten/ die het leest.

Sant Paulus.

Dit is een geweldige groote Kers-
ende leyt een Mijl weechs vande
Stadt. Dese heeft den Keyser Con-
stantini daer laten bouwē / ter ee-
ren van het hoost des Apostels Pauli/ twelck
mē seyt dat op die plaets is gevondē wor-
den

Van de Stadt Roma.

den. Vuyten voor de Kerck zijn ooc 4. heylige poorten/die alle 25. Jaren mede geopet worden.

Als ghy in de kercke gaet / op de rechter handt/ daer staet eenen Outaer / twelck te dien tijt als S. Paulus onthooft worde eenen put gheweest is/daer in het Hoofst van S. Paulus gevondé soude zijn / en van luyden daer in gheworpen/ die noch metlijden met hem hadden.

Also besiet dese kerc na de langte/ de welke met 80. Marmelsteene pylaren onderset is van alderley schoone Verwen/en seer costelick gearbejt/also dat desgelijcx in gants Romaen niet en is.

Niet wijt van het Choor / daer staet een Cappel / daer onder plach S. Brigitta een Coningin van Sweden haer gebedt te doe. Daer tegen ouer staet een Crucifix/ twelck S. Brigitta conde aensien / door een cleyn Vensterken/ ende men seyt/ dat so wanneer Sint. Brigitta haer aendachtich Ghebedt dede / dat sich dat Crucifix dan soude vooz het Vensterken omghekeert hebben/twelck noch ter tijt daer staet/ daer gheschiet noch groote indulgentia en aflaet.

Op den grooten Outaer liggen 3. Onnossele kinderen begrauen / die Herodes heeft laten ombzengen.

Daer staen oock 7. Outaren/ die hebben die pzeuilegie/dat men daer soo vele aflaets halen can/als by de 7. die by S. peter staen/ so daer

so daer pemaants is / die soo veer niet gaen en
can.

Vraecht dan na den Sacristan / en spreect
hem vriendelick aen / die sal v dan in die Sa-
cristia brengen / en laten v alle Reliquien sien.
Dan opeut hy de Outaer / en laet v eerst sien
eené Arm / die sy seggē S. Anna Maria moe-
bers Arm te wesen / met Vel en Been / dit siet
ghy door een Chypstallen Vensterken / twelck
van buyten met siluer inghemaeckt is. Dan
toont hy v noch den Ketten daer S. Paulus
aen gebangen heeft gelegen / wie desen Ketten
rontom synen hals doet / die seggense / dat zyn
leuen in geen Iser gebangen ofte gefloten can
worden.

Als Keysler Carl de 5. te Romē was / so heeft
hy den Paus om een bede gebeden / en seyde /
ic en begeer noch lant noch luyden / noch gelt /
noch gelts weerde / Den Paus vzaechde hem
wat het dan wesen soude / hy antwoorde / dat
hy maer eenen Schakel van den Ketten van
S. Paulus en begheerde / maer den Paus en
heeft hem maer eenen haluen willen toelaten /
also dat ghy noch teghenwoordich sien cont /
de helft vanden eenen Schaekel / hier gheeft
een vereeringe.

Dierghelijcke Reliquien zijnder noch veel
meer te sien / mē toont v daer het water / daer
sy seggen dat Christus mede gedoopt is wor-
den / oock eenige steenen / daer S. Stephanus
met gesteenicht is. Met noch eenen Vingher
van S. Nicolaes.

Van de Stadt Roma.

In eene Cappel diemen noemt Scala coeli worden 10203. Martelaers beenen gesien/de welke al met haren Ouersten Zenone onder den Nerone den doot gheleden hebben/sp seggen dat S. Bernhardus op een tijt Mis dede / en dat hy gesien heeft sommige Engelen/ een Leer op en af climmen/de welke veel sielen wt het Vagebupz droeghen / die door die Mis verlost worden/sulcx wijst die Schilderij wt/die recht bouen de deur staet.

Als ghy nu inde Kerck geweest zijt en alle Reliquien gesten hebt/ so gaet op die Rechterhant 2. mijlen vozder/daer siet ghy een kercken/daer 3. Fonteynen staen / en heet alle tre Fontane. Men seyt doen S. Paulus onthoofte worde/dat zijn hooft soude 3. sprongē gedaert hebben/en elcken sprong soude het gheroepen hebben / Jesus / daer van dese 3. Fonteynen ontsprongen zijn.

Dese zijn nu seer schoon opgemaect/ en by elck hangt een Coperen Beckentgen / om wt te drincken/ daer by hangt een Tael/ daer in staet geschreutē/wie wt de Fonteyne drinct die vercrijcht Salicheyt. De Romeynē loopen alle mozghen vzoech beruoets daer henen/ en drincken daer nuchteren wt dese drie Fonteynen.

Van de 3. Fonteynen gaet ghy ouer eenen Acker / recht wt na S. Sebastiaen / t'welck oock een vande 7. Hoofst-kercken is.

S. Sebastiaen/een vande seuen Hooft-kercken.

Dese kerck is op een straet/genaemt Appia, byten Romē aldaer ontwisprekelicke Indulgentia en Stationē in de Vasten is / daer is een plaetse genaemt Catarombo, inde welke eenen Put is/daer de lichamē vā S. Peter en S. Paulus 250. Jaer lanck in verborzen soude hebben gelegen/eer mēn gewetē heeft/waer dat se gebleuen waren. Ouer desen Put is een Quatert gemaect die sonderlinge gepriuilieert is/en wort sonderlinge gebuyckit voor de zielen die noch int Vagevuyt gebangē liggē / want also straet voor de Kerck-deur geschreuen:

Per hanc portam itur ad Chaterumbas, vbi est puteus, in quo fuerunt projecta corpora SS. Petri & Pauli, & ibi per annos CCLII. iacuerunt, quique illum puteum visitant, tot indulgentias consequentur, quot in eorum Ecclesijs.

Beemt eenen Priester met v / die niet een Windlicht v lichte / op dat ghy inde Grotte niet en verdoolt / daer leyt onder begrauen/ Calisto S. Maximius, en S. Cecilia. Met noch 174000. Martelaers. Als ghy daer wt coemt op gheue zijde/daer siet ghy een Outaer voor v/daer onder leyt S. Sebastianus begrauē.

Den priester ofte Munnick die met v gaet sal v oock veel ander Reliquien laten sien/onder anderen ooc de grootte en langte banden

Van de Stadt Roma.

Doet van onsen Heere / de welcke hy in zijne Hemelvaert op den Berch heeft laten staen.

Gaet vorder na de stadt/inde Strada Appia daer sult ghy by een Cappel comē/daer deplē sich 2. wegen van malcanderen/hier seytmen dat Petrus ende Christus malcanderen ontmoet zijn / ende Petrus brachde Christus/waer hy henē wilde/de welcke hem antwoorde: Ick ben van uwent wegen gecomen/om noch eens gecruyft en̄ gedoot te worden/ also verswond' hy wederom wech/en̄ petrus ginc na Gomen/ aldaer hy seer cozts na gebangeu ende ghericht is worden.

Terme Antonine

Als ghy de poozt hen wt gaet/ende tamelick na by S. Gregori zijt/daer sult ghy op de Rechterhandt een cleyn Straetgen vinden/ daer gaet in al recht wt / daer coemt ghy aen den Therme Antonine, het welcke Baden zijn / die den Keyser Antonino Caracalla heeft laten bouwen. Daer sult ghy sien / wat dit booz een gheweldich Gebou gheweest is / waer toe de Wateren op de Mueren/ghenaemt Aqueductus, ouer de 7. Italiaensche Mjlen in die Bader gelept waren. Dese Baden waren seer schoon geciert/ met pplaren ende Suplen van Blabastert/daer in oock seer vele heymelicke plaetsen/met alle costelicheyt van Bedden

den en andere gereetschappē g. maect warē:
Want alle de grootste Heeren ende vrouwen
gemeyndelick in dat Badt plachten te gaē/
om haer te verlusteren.

Dan gaet ghy wederom te rugge/ na S.
Stephano Rotondo/ een hooghe strate hen
op te gaen/ tegen eenen berch/ op de sincker
hant / staet de kercke ghenaeint Santa Maria
Nauiceli, daer teghen ouer staet eenen seer
schoonen hof/ en behoort Ziriacques Mathei
een Romeynse toe / het welck te voren een
Wildernis ende woeste plaets gheweest is/
maer nu soo lustich als eenen Hoff in gants
Romen zijn can/ met sulcke heerliche s. hoo-
ne gewassen / en oec met seer schoone Statua
en Figueren. Oock met eenen seer hooghey
Pyramide, clopt slechs aen de Deur/ den Vo-
benier sal v inlaten/ en alles sijn ordentlick
laten sien/geest dzinc kgelt.

Gaet hier dan recht wt / daer tegen ouer
staet eenen Ronde Tempel/ genaemt Stef-
fan Rotondo.

S. Steffano Rotondo.

Dit is in voortijden eenen Heyden-
schen Tempel geweest/en heeft ee-
tijt-lanck de Ongersche Paep toe
gehoort / ende daer na heeftse den
Paus Gregorio de 13. de Duytsche Paep by
Sant Apollinara, ingegeuen/en rontom heer-
lick

Van de Stadt Roma.

lick laten schilderen en afmaelen / het gantsche Lijden ende steruen Christi / staet noch hynden op deser ure daer teghenwoordich / oock alle Martelaers / die om des Heeren wille gestoruen en omgebracht zijn / ooc onder wat Tyranné datse geleden hebben / seer schoon ghemaelt. Dese Tempel soude eerst tints den Afgot Anno geheylt zijn gheweest. Nu ter tijt wordē seer vele Jodē daer in gedoopt / gelijk ghy dan sult mogen sien als ghy daer in coemt / daer staen ooc heerlike Calominnen rontom inden Tempel.

Als ghy hier v genoege gesien hebt / so gaet na den Acqueducti, tegen ouer Laterano / op die plaets stae: seer goede Verbergen ende daer is oock seer goeden Wijn.

Johan Lateran / daer
hebben voortints de Pausen haer Residentie en Hof-houdinge gehadt /
ende is een vande seuen
kercken.

De kerck S. Johan Lateran / is van Constantino Magno gheboort wordē. Als ghy daer eerst in coemt so siet ghy daer eenen ronden Tempel met Loot ghedeckt / daer gaet hen in op de rechte handt / daer staet eenen steenen yplaer van Porfido, daer op soude de
Naem

Maen 3. mael ghecraept hebben / eer dat de Heer Christus van Petrus verloochent is worden.

Gaet dan voort inden Tempel/daer sulc ghy veel schoone yplaren sien/in het middē is een kastgen bouen eenen steenen back gemact/hier wt is den Keysler Constantinus gedoopt/het welck den eersten Christelickē Keysler geweest is.

Dan gaet en vzaecht na de Sacristan vā S. Jan. Dese sal dan met twee vrandende Wintlichtē met v gaen/ en wijzen v een Capel beneden aen de kerck/dese en wort nimmermeer geopent/ dan als het hooch feest is/maer als ghy het vziendelic aen hem verfoeckt/en dzincgelt belooft/ so sal hyse v wel open doē/daer in sal hy v dan wijzen de Tafel daer Christus met zyn Apostelen het Avontmael aen gehouden heeft. Dese Tafel is van een geheel hout/int viercant. Oock is daer den Staf/ daer Moyses dat Meyniet van malcauderē schepde/als hy de kinderen van Israe! daer door leyde. Ooc den Staf Narons/ Moyses Broeder. Also gace ghy ter kercken hen wt/daer staet cenē steenen stoel. Alsmen eenen Paus kiesen wil/die setmen daer eerst in/ om te besien of hy daer toe bequaem is of niet. Daer by staet oock een poorte/diese alle 25. Jaer mede openen.

Bouen het ouerwulffet van dese kerck is seer schoon met wtghesneden houtwerck/ seer schoon vergult/en schoone figueren.

Van de Stadt Roma.

By den groten Outaer zyn 4. groote Copere pylaren/die met schoon Ducatē Gout vergult zyn geweest/ghelijck noch daer aen te probieren is/van binnen zijns hol. Dese soudē alle 4. van Jerusaleem gebrocht zyn/van binnen vol H. Herden.

Bouen op den Outaer beneuen dese 4. pylaren / zyn beyde de Hoofden van S. Petri en Pauli /die het volck alle hooghe Feesten getoont wordē. Dese hoofden schynen noch heel en gantsch/met huylt en Hapz/ghelijck offe noch leefden.

In dese kerck zyn noch andere Reliquien en Veplichdom/ die ic nu niet en beschryue/ insonderheydt zijnder vele Marmelsteenen pylaren/ met alderlep verwen seer costelick gheciert.

Gaet dan voort inden Crupsganck/daer staet een steenen Tafel / daer onder staen 4. steenen pylaers/hier gaet het volck dicwils onder staen / om haer te meten / maer niemant en heeft de rechte langte. Sp segghen dat het effen de langte vā onsen Heere Christus soude zyn.

Gaet een wepnich vorder/daer siet ghi 3. deuren ofte poozten/die van Jerusaleem gebrocht zyn/en hebbē in Herodes Dalley's gestaen/hier soude Christus deur gegaen hebben/als hy ter doot veroordeelt is worden.

En wepnich vorder op den ganck / zyn bouen 2. schoone halue pylarē/ daer leyt eenen bale/ daer aen staet geschreuen Et Petrae

sciffat

sciffen sunt, want dese pylaers souden sich in het steruen Christi so van malcanderen gescheppen hebben/twelck so net en supier is dat gheen Haudtwerer-man eenighe Pylaers so net van malcanderen soude connen deplen / ende is oock seer schoon ghearbejdt.

Liecht daer tegé ouer/staet eē vensterken/ daer dooz den Engel onse L. Vrouw soude gegroet hebben/ daer siet ghy de Trappen die men op en af gaet. Daer beneuen staet een ander Trap/die en mach niemant op noch af gaen/by verlies van Lijf en goet / maer men moet die knielende op en af gaen/ ende op elke trap/(dieder 28. is) moet men 3. Pater Nosters, en 3. Aue Maria spreken/ die daer aflact begeert. Mē seyt/dat onse Heer Christus met Symon ouer dese Trappen ghegaen heeft / als hy ter doot ginck / en soude Water en bloet gesweet hebben/ dat het op dese Trappen gedzoppelt heeft/ als mē daer so hen op knielet/so siet ghy noch de droppē perfect en natuerlick daer op liggen / maer sy zijn in Cupltgēs ofte putgens verwaert/ op dat mē daer niet op can tredē. Dese rode droppen en minderē niet/noch sy en verliesen haer verwe niet. Daer beneuen staen Trappen/die men wel op en af gaen mach. Als ghy op de Trappē zyt/en gaet die slinckerhandt om / soo comt ghy aen de Capella Sanctum Sanctorum, ofte Sant Saluator, daer en moghen gheen Vrouwensoonen in gaen.

Van de Stadt Roma.

Daer op den grooten Outaer/ staet dat aen-
gesicht ons Heere geschildert/ dat soude S.
Lucas selfs geschildert hebben. Oock wort
daer bewaert/ den Tant van S. Petrus/
eenen Arm van S. Laurents. Een Heimbt/
twelck Maria voor haer kint Jesus ghe-
maect soude hebben. Oock den doeck daer
Christus zijnder Apostelen voeten mede ge-
doocht heeft. Oock noch een stuck Hout/
twelck inde Muer ghemetselt is/ dat vande
Arche Noe is getomen.

Nu gaet na de kerck/ het heylighe Cruys
in Jerusalem ghenaemt / twelck oock een
vande 7. kercken is/ hier ouer heeft den Car-
dinael Garaffa te ghebieden.

Het Heylighe Cruys/ een vande seuen Kercken.

Wls ghy daer in coemt/ soo braecht
na den Sacristan/ die het Heyligh-
dom te verwaren heeft / desen sal u
laten sien een Glacsen daer bloet
in is/ twelck sy seggen/ Christus bloet te zijn/
Oock toont hy u een Lampken / daer soude
Melc in zijn/ wt de Magen Maria haer bor-
sten. Op den Outaer staet een helst van het
Cruys / daer den eenen geloouigen Moorde-
naer aen hadde gehangen / met noch veel an-
der Reliquien. Den Cardinael Garaffa heeft
den Sleutel van een Kaste/ daer in segghense/
leyt

lept den Nagel die Christus door zijne H. voeten gellagen is. Ooc 3. doornen wt den doornen Croon/die Christus op zijn ghebenedijde Hoofst gehad heeft. Noch de Titel die Pylatus in 3. spraken boue het Crups Christi geschreuen heeft/als Ebraico, Græco, & Latino. Dit heeft S. Helena met Peerlen/ Gout en Siluer seer costelick geciert. Item noch een vande Siluerlingen/daer Christus voor vercoft is geweest. Daer na gaet men dan benedē onder den Outaer / daer noch seer veel Veplichdoms is / twelc den Cardinael te verwarren heeft.

Dicht by de Kercke S. Croce in Ierusalem, niet veer vande stadt muere/daer is dat Amphitheatrum Statilij Tauri geweest/twelc noch het meestendeel voozhanden is/dat men wel sien can.

Gaet dan voozt na S. Laurents / buyten de stadt mueren / dit is oock een vande seuen Kercken.

Sant Laurents.

Int Laurents lept buyten de stadt mueren een Myl weechs / daer leydt zyn Lichaem oock begrauen/ oock den Steen daer hy op gebzaden is/daer is noch bloet ende Det-droppen aen/ gelijck het op den steen gedzopen is / dit can men daer oock niet afwassehen/ oock is daer

Van de Stadt Roma.

een stuck vanden Crooster/daer hy op is ghebraden worden. Oock leyt S. Steuen daer begrauen/ oock liggen daer sommige steenen daer S. Stephanus met gesteenticht worde/ daer is groote indulgentia en aclaet.

Sant Maria Maggioz / oock een vande seuen Kercken.

Is ghy van S. Laurents edoemt/ en wilt in die schoone Kerck gaen/ so besiet eerst van buyten wat eenē schoone inganc dat het is/ de welke den Paus Gregorius den 13. heeft laten bouwen. In dit gebou siet ghy oock een vande Heplige poortē/ die alle 25. Jaren geopent worden.

Van dese kerck af na sint Johan Lateran is een rechte en langhe straet. Dese heeft den Paus Gregorius de 13. door syne Hof henen laten maken/ om dat het volck sulcken wjde wech niet en soude behoene te gaen / want te bozen wast wel twee mijlen weechs. Dese heerliche en schoone kerck/ is met vele schoone heerliche begraffenissen / en op de een zijde inde Cappel oock met seer schoone Columnen geciert / het ouerhemelsel is seer schoon gemaelt en vergult.

Op de rechte zijde teghen den grooten Outaer te gaen / buyten de kerck / is een schoon Cappel / die den Paus Sixtus Quintus heeft laten bouwen. Beneuen dese Capel is eenen seer

seer schoone Pyramides opgericht / de welke den genen gelyct / die by S. Peter staet. De Cappel ghelyct oock de gene daer den Paus Gregorius in leyt / en die hy oock heeft laten bouwen. In dese Cappel heeft Sixtus Quintus oock zijne begraffnisse beghiert. Dese Pyramides heeft langhen tijt ghestaen in Strada di sant Rocho, in dize stucke. en den Paus Sixtus heeftse in zijne Cappel transportieren laten / te vozen isser 2. geweest / ende hebben alle beyde by S. Rocho gestaet / buyten de begraffnisse Augusti / maer door de verstoorunghe der Stadt Roomen zijuse verslepyt worden / Dat Mausoleum van Augusti is noch lustich om te besien / daer woont noch ee Romeynner in / men can oock noch wel sien hoe dattet geweest is.

In dese kerckie van S. Maria Maggio daer sulc ghy sie de kribbe daer onsen salichmaker in gelegen heeft te Bethlehem. Oec de Winddoecken daer hy in gewonden is geweest / oec de Arm van S. Lucas en S. Mattheus / met noch veel ander Reliquien, die ghy al cont te sien crijghen / als ghy den Sacristan daer om aen spreect / anders en toont men het maer op die Hoochrijden. In het Choor staet een geweldich Epitaphium, ofte begraffnisse van den Paus Nicolai IV. het welck wonderlicks schoon is / en seer veel gecost heeft.

Door het Choor / als ghy hen af gaet / daer staet eenen Outaer / op de slinker handt / daer leyt S. Hieronimus begraven.

Van de Stadt Korta.

Als ghy van de kerck hen wt wilt gaen/ op de Rechterhandt daer sult ghy eenen Outaer sien/ daer aē staet de bouwinge van dese kerck seer heerlick geschildert/ te weten/ datter zyn geweest 2. Schipden van goedē Wdel/ de welke geen kinder gehadt en hebben by malcanderen/maer een groot goet/also dat sy niet en wisten / wat sy daer met souden aenrichten/ nu geschiedent op een tyt/ dat sy beyde eenen droom hadden/te werē in Augusti/ op den 12. nacht/ dat sy des morgens vzoech souden opstaen / en gaen teghen den berch hen op/ ende waer datse dan sneeu vonden/daer souden sy eenen Tempel bouwen / het welck sy ooc gedaen hebben/en op dese plaets bondē sy sneeu en op gene plaetsen anders/en euen als sy begosten te grauen/so is den Paus oock gheromen van gelijcke meeninghe zijnde / om daer eenen Tempel te bouwen / want hem sulckx oock inder nacht voorgecomen was/daerom heeftmen noch t'gebzupck/datmen alle Jaer op dē 12. Augusti eē groot Feest in dese kercke tot gedachtenisse hout / en dā lacrimē noch Meel oft diergeijcke Materpe van bouen af vallen.

Als ghy dan vā dese kerc wederom te rugge wilt gaen na de Heplige poorte/recht daer tegen ouer/ is een kerc genaemt Santa Potentiana, daer siet ghy in eēn Cappel door eenige Gaetghens een halue Supl ofte Bplaer van groenen Marmelsteen/daer aen men seyt dat Christus is gegepsfelt worden.

In dese kerche zijn 2. Fonteynen/daer hebben die 2. Susteren Sant Praxedia en Potentiana, wt medelidē het bloet der Christen Martelaers met Sponcpen opgedroocht en in wt ghedruucht.

Gaet dan weder te rugghe na sint Maria Maggioz/ als ghy den berch hen af gaet/ op op de rechterhandt daer siet ghy een schoon Valleys. Als den Paus Gregorius de 13. op een tijt de seuen kerche hadde wesen besoeckē/ soo vzaechden hy wie dat schoon Valleys toe quam: so wort hem geantwoort: Den Cardinael de monte alto, daer om heeft den Paus zijn Jaerlicsche incoemstē 400. Croonē vermindert. Desen Cardinael is daer na Paus Sixtus quintus genoemt worden.

Daer tegē ouer sult ghy een seer oude kersien/ genoemt sant Pangratio, daer in seggense dat een Priester op een tijt Mis gedaen soude hebben/ en hadde ghetwijffelt/ of het oock een Sacrament waer / en of Christus oock inde Hostie waer / soo soude hem de Hostie wt de handen geballen zijn / vooz op den hoeck van den Outaer/ (twelck eenen witten Marmelsteen was) en daer se gheballen is/ daer is dat teycken bliuen ligghen/euen soo groot als de Hostie was/ van daer isse gheballen vooz het Outaer/ op de eerste Trede / daer is oock de ghelijckenis ghebleuen. Daer na isse op de onderste Trede gheballen / daer isse gheheelic bliuen liggen/ de grootte gelijckse geweest is/ alleē dat se in bloet verwe soude verandere
zijn/

Van de stadt Roma.

zijn/twelck oock niet af en wil.

Gaet dan voort na Santa Maria de Monte, daer is een groote Bevaert/gelijck of het sinte Maria van Lozeta waer. Daer dese kerck staet/ heeft te voren een stal gestaē / en als men daer een Huys heeft willen setten / hebben sy beginnen te grauen/en int grauen hoorde mē daer enen geweldigen grooten kraeck/ dien begonden sy wat saechter te graven / en hebben ten lesten gevondē de Beeltenisse van onse L. Vrouwe. Dit worde terstont den Paus Gregorius de 13. te keimen gegeven/ de welke dese Beeltenisse terstōt met Processie heeft laten om dragen/en is selfs niet gegaen/ ende heeft terstont verordintert daer een kerck te bouwen/op synen Naem en costen/gelijck ooc geschiet is.

Dese kerck is van wittē Marmelsteen/op dat constelichste gemaect/ insonderhept den grooten Outaer/daer noch de gebonden beeltenis opstaet/seer schoon geciert.

In de kercke hangen veelderley Taeffelen daer in staet wat op elke tijt daer voor wondertepkenen geschiet zijn/ en noch daghelick geschiedē/alle dage is daer Indulgentia Plenaria en vergevinge der sonden.

Gaet dan voort na S. Peter in Vencolo.

Sint Peter in Vencolo.

In dese Kerck sult ghy sien/een schoon Epitaphium-ofte begraffenisse vandē Paus Leon den 11. het welck een onwetsprekelic schoon werck is/van louter witten Marmelsteen ende Alabastert. Daer staet oock een Statua van Moses wel 2. mannen lanc/wt een geheel stuck/met noch veel ander schoone Figuren.

De Nonnicken comen v daer veel Reliquien toonen/ooch mede den Ketten daer S. Peter aen gevangē en gesloten gelegen heeft. Bupten inden Cruysganck/is het Winter en Somer seer lustich/met Oraengien-boomen bewassen/en int midden eenen schoonen hoogē Dattelboom/also dat desgelycx in Romē/ja in gantsch Italien niet te vindē en is. Dic Clooster leyt oock op een seer lustige plaets/ja dat den Paus daer Hoff soude houden/soo en condet niet bequamer zyn.

Recht daer teghen ouer is het Valleys van Heer Johan Georgio Cælarino Orfino,twelck oock een seer schoon en geweldich Gebou is.

Valleys des H. Johan Georgio Cælarino Orfino met den Hoff.

Met aen de Doort en clopt aen/ende bewys v vriendelick tegen den genen die v in laet: Want dat is ghe/mepudelic den bewaeder daer van.

Van de Stadt Roma.

Als ic daer was / so wasser een Nederlander / spreekt hem vrien delick aen / soo sal hy v de Camers en ghemacken wiesen / de welcke soo schoon ende wel geciert zijn / dat geē schoonder in gantsch Romē n3 te siē en zijn / rontsom zijuse met schoone Nederlantsche Capitzerpē behangē / en met schoone Goude stucken / ooc stēnen Taeffelen / ende wonderlicke schoone Bedden en Bedsteden seer costelick behangen en geciert / ooc siet ghy daer seer schoone Conterseptfels / en lieffelicke Beelden van Mar-melsteen en Alabastert / so natuerlick gedaen / datse vele Heeren met sonderlinge lust hebben comen bestien / sp zijn so lieffelick gemaect / dat eenige diese aensagen hebbose lief cregen / sp worden dickwils inden arm ghenomen ende gecust / want het staet niet anders / dan of het leefden.

Laet v dan inde achterste Camers bzenigē / daer heeft den Heere sulcke schoone stucken / die ouer de 300. Jaren out zijn / hier van en can ick niet ghenoechsaem schryuen. Oock is daer de Conterseptinge vanden Toorn van Babylonien / op een vtercanten steen / t welck den Heere om 1000. Croonē niet en soude wilen geuen. Dese vooznoemden Heere is een seer beleeft en sijner Man / van een seer out geslachte der Romeynen / zijn Dupszou is des Cardinaels Farnesie Dochter / sulckē schoonen Vrou / als in gantsch Romē is. Ooc sult ghy daer sien 2. schoone Vrouwen / met geweldige schoone Figueren / en lustighe vuchten en gewas-

gewaffen gheciert/gheeft dymckghelt/wac v
goetdunckt.

Woo gaet dan van des Deeren Cesarina
Hoff als oft ghy na Hups wout gaen/ onder
wegen vzaecht na het hups of te Hoff vanden
Cardinael van Florents/ daer sult ghy oock
een wonderlic schoon Dalley's sien/ maer t'is
cleyn/doch het mach wel by een schoon Clep-
noot gheleken worden.

Dalley's/ met den hof des Cardinaels van Florents.

Dier tlopt den den GARDENIER/ ofte
bewaerder des Hoff's / is een cleyn
Wanneke/ desen sal v alles in goe-
der ordeninghe wiesen/ende belooft
hem een vereeringhe / op dat hy niet en ver-
supint v alles ordentlic te laten sien/ so sal hy
het geerne doen. Van bringt hy v in de Zael/
Slaeptamers/ en ander ghemacken daer siet
ghy wonderlicke schoone dingen/ van Figue-
ren/ Taeffelen en Tapitzetpen. Vordet na de
Hoff hen op te gaen/ op de rechterhandt staet
het Vogel-hups/ daer schier van alderley vo-
gels in zijn/ daer hoort ghy een liefflick ghes-
sanck en geluyt vande Vogels.

Gaet een weynich voordet/ daer sult ghy
veel schoone springen en Fonteynen sien/ die
sontijts Water geuen/maer niet altyt/want
desen Hoff leyt op eenen berch. Schaluen de

Van de Stadt Roma.

grootte/ so sult ghy bekeemen/ dat in gantsch
Romen ghenen lustiger Hoff en is/ daer staen
doek seer veel schoone Statua ende Figueren/
doek seer vele schoone vzychten/ en meenichte
van Cypres boomen / daer zyn vele schoone
gewulften onder der Aerde/ daer in men sich
boor: de hitste onthouden can / daer ist op het
schoonst en tierlicste, van schoone Historien
ghemaelt. Dit is te vozen een woeste plaets
geweest/ en vervallen mueren.

Den Tempel des Vredens/ staet daer ach-
ter aen/ gelijk ghy dan sien meucht. Desen
Tempel is by de oude Roomsche Keysers/ na
de verstooringe van Jerusalem seer vast ghe-
bout geweest: Want sy meyndē/ so dien vrank
ofte verviel / dat se dan dies te meer vpanden
souden hebben: Want sy lietē haer vooztaen
datter niemants meer inde Werelt en waer/
die Crich tegen haer soude voeren/ so langhe
desen Tempel stonde/ derhaluē hebbē sy hem
seer vast gebout/ dat het eē eewich werc sou-
de wesen/ en nimmermeer en soude connē bze-
ken/ maer so haest als Christus gebozen wor-
de/ so is desen Tempel in ghevalieu/ ende alle
Kersnachten valter een groot stuck af.

Gaet dan na de Colonna Traiana, t'welck
niet wijt vanden Tempel des Vredens en is.

Colonna Traiano.

ALs ghy dā op desen schoonē Supl des
Keysers Traiani begheert te wesen / soo
moet

moet ghy den Steen metjelaer aensprekē / die daer tegen over woont / desen heeft den Scluctel daer af / aen spuen huys staet doech eenen Indiaenschen Dygheboom / maer ghy moet hem eerst pynckgeit gheuen / eer dat hy open wil doen.

Men seyt dat den Keyser Adriano dese Calomnie heeft laten bouwen / om dat hy daer aen wilde tot een memozye settē laten / alle de victozpen die hy ziju leuen gehadt hadde indē Crich.

Dese Calomnie is van louterē wittē Mar- melsteen / van buyten so ordentlick en constich in malcanderen geset / dat men soude meynen dat het van eenen gantschen steen ghemaccht waer / en alle de Slachten en Victozien / die hy gehadt heeft / staen al na malcanderen sijn ordentlic wtgehouden. In de Colonna rannē van binnē op gaen / want sy heeft 186. Trap- pen / en 40. Vensterkens / daer den dach door schijnt / en sy is 120. voeten hooch.

Ic wil v te vozen waerschouwen / dat ghy v eerst wat rust / als ghy op de Calon zijt / eer dat ghy daer af siet / ofte buyten om gaet / op dat ghy niet en swymelt. Als ghy daer bouen op zijt / so cont ghy het meeste deel vāde Stadt ouersien.

Dan inoocht ghy voort na de ander Calomnie gaen / genaemt Colonna Antoniana.

Colonna Antoniana.

Dese

Van de Stadt Roma.

Dese Colomme is de ander meesten deel gelyck/want den keysser Antoninus heeft dese oock na zyne Victorizé / tot een eeuwige gedachtenisse laten bouwen en oprichté. Men heeft in lange Jaren daer niet comen opgaen / want sy was van binnen vervallé/ maer desen tegenwoordig Paus heeftse sijn wederom op laten repareré/ also datmen daer nu wel wederom op gaen can. Desen is ooc van sulcké hoopchete als den anderen. Daer staen gheweldighe schoone verheue Figueré aē van alle Slachten en Victorien/die den keysser gehabt heeft twelck seer lustich ende ordentlick van bouen aen tot beneden te sien is.

Gaet dá stracx na de Strada de Populo genaemt/daer staet eē geweldich schoon Palazzo/twelc den Cardinael Ferdinando di Medici toebehoort/ desen is nu groot-Hartoch van Florents. Hier by is oock eenen seer schoonen Hoff.

Palleyen Lustgaerden des Cardinaels Medices.

Als ghy nu bouen op den berch comt/ genaēt mōte Trinitate, daer leyt dit Palley op/daer vzaecht na de gardiner/die sal v alles sijn ordentlic laten sien/maer ghy moet hem eerst dzyckgelt belouen.

Erstelick toont hy v dat Palley / gact inden

inden Zael/daer siet ghy seer schoone Qua-
der/tucké van steenen/voor het Venster siet
ghy een Fonteyn die van onderen op comt/
in sulcken geweldigen hoochte / dat men de
handen can wassen/wt de gangen/hier cont
ghy oock de gantsche Stadt ouersien.

Vanden Zael gaet ghy inde Camers/ de
welcke 16. zijn / en ghy cont altijd van d'ecu
in d'ander sien/als de deuren open staen.

Dese Camers zijn met seer schone Tapit-
zerië/ van gewrocht Gout en Siluere stuc-
ken behangen / also datter weynich dierge-
lijcken gevonden worden/ en gelijc de wan-
den behanghen zijn/ so zijn oock de Bedden
omhangen/oot de Dekens. Daer staen ooc
veel schoone steenen Taeffels / en met edel
gesteente en Peerlen ingeleyt/oot met scho-
ne Beeldé en Conterfeysels heerlic wt ge-
maect/oot sult ghy in een Camer sien eencia-
clepné Tempel/die op eé Tafel staet/en als
ghy v hoeft daer in steeckt/so sal v duncké/
datse wel een Mijl int ronde groot is/ ende
datter sommige hondert Pylaren in staen/
want dit is so van binnen gemaect met een
Spiegel/na de perspectiua.

In eé ander Camer is een Schryf-disch
ofte Taffel/groot en constich met costelic-
ke Beelden daer op/van Coper vergult/inē
schryft daer aen/ en men speelt daer ooc aen
op de Posotijf.

In de Camer sult ghy oock twee schoone
Sphera sien/ diemen tot de Astronomia ge-

Dan de Stadt Roma.

byzet / dier gelijcken in gantsch Romē niet te vinden en zijn / dese heeft den groot-Hartoch Cosmo gebuyct.

Gaet dan de Trappen hen op / daer siet ghy schoone welgerierde Camers ghelijck daer ouder / ooc niet schoone Beelden / Tapitcerien / Taesselen / ende Conterseptelen versien.

Oock is daer eenen Spiegel / als ghy een weynich daer af staet / so siet ghy de Stadt vā hooch Siena / met hare belegeringe. En als als ghy nader by gaet / so siet ghy dē groot-Hartoch / gelijk hy leuendich is. Ende als ghy dan dicht daer onder staet / so siet ghy v seluen alleen daer in.

Nu meucht ghy dan voort gaen / ende besien den Hoff / gaet so van het Dalles / op de slinkerhandt / daer zijn 2. leuendighe Leuwen. En een weynich vorder / is eenē Adeles en eenen leuendigen Leopart / oock Bepzen ende ander Dieren.

Als ghy wat vorder gaet / daer siet ghy eenen Toorn inden Hof / die aende oude Stadt muer reyckit / wt desen Toorn cannen dooz een Pseren deur wt en in de Stadt comē als men wil. Sulcke byjcheyt en Priuilegie en heeft niemant inde Stadt van Roomen / ofte oock noyt ghehadt / dan alleen dien Cardinael: Want als hy van sin was dit Dalles te bouwen / soo heeft hy sich byden Kaet beclaccht / dewyl het eenen berch was / dat het veel costen soude om in een ghelijckheyt te brengen /

brengen / ooc wiste hy niet waer hy de Aerde
 de brengen oft laten soude / heeft der haluen
 by den Paus aengehoude / dat hy hem soude
 de gunnen dat hy de Aerde en dreck door de
 stadmueren soude mogen wervoeren laten /
 daer toe hy dan een Deur moeste laten ma-
 ken / die hy selfs mochte op en toe doen / aist
 hem beliefsde / dit worde hem toegelaten / als
 so dat hy nu can wt en in romē / als hy wil /
 hoe wel datse ghemeynt hadden / dat hy dit
 niet langer en begheerde / dan als synen bou-
 duerde.

Gaet dan alsoo vozder hen om / daer sult
 ghy sommighe steen-hutten sien / daer in de
 Beelden gemaect ende verbetert worden /
 want wat zijne V. G. vooz Antiquiteyten
 ofte Statua becomen can / daer en spaert hy
 geen gelt aen / want hy daet een sonderlinge
 lief-hebber van is.

Gaet dan wat vozder / daer staet eenen
 Hoff met alderlep Boomen / insonderhepdt
 wast daer veel zaets vooz de Vogelen / oock
 is hy tamelic groot / hier in gaet zijne V. G.
 dickwils om tyt te cozten.

Een weynich vozder daer laet zijne V. G.
 eenen berch maken / wel 150. Trappen hoo-
 ge / en bouen op een Somerhups / alles seer
 groen bewassen / daer staet oock een schoone
 Tafel / daer eet zijne V. G. somtyts als het
 warm weder is. Beneue de Tafel staet ooc
 een seer schoone Fonteyn / om den Wijn in te
 vercoelen. Daer zynde cannen de gantsche
 H u stad

Van de Stadt Roma.

Stadt Romē ooc lustich ouersien. Den berck is beneden met Cypres boomen bewassen/ en het is daer van als soo lustich/ dat ghy niet ghenoech en sult connen verwonderen.

Den Hoff is oock vol van seer schoone en vzeemde Crupden bewassen/ alsoo dat diergelijcken in gantsch Romē niet en is/ oock met springende Wateren / dat inē sich moed verwonderen/ hoe t' mogelic is/ die Waterwercken so hooch te vzeugen.

In desen Hoff heeft den Cardinael eens eenighe Heeren te gast ghehad / des Middachs / daer na liet hy eenen Auont dionck toerichten/ die heeft gecost 6000. Croonen/ so machmen dencken/ wat die Maeltijt gecost heeft. En in desen Hoff hadden sy oock het Crausken geredē/ want den Hoff is wel 2. Italiaensche Mijlen int ronde/ ende oock geweldich vzeet.

Teghen desen Hoff ouer / leyt noch eenen Hoff / en behoort den Ridder Peron / desen en vergeet oock niet te besien/ want desen is ooc wel besiens weerdich/ daer siet ghy ooc een Valleys / twelek niet seer groot en is/ maer ghy siet daer wöderlike schoone dingen/ van Statua, Camers van claer Spiegel ghemaect.

Gaet dan wat wt vooz die Porta del populo, ontrent een half Mijl van Roomen/ daer is den Lusthof van Paus Julio den derde/ daer in staen geweldige Waterwercken/ en in het Valleys zijn de Camers sonderlinge schoone

schoon en heerlick geciert / met veel Antiquiteten ende Statua, van de outste en beste die in gantsch Romen te sien zijn.

Als ghy dan wederom na de Stadt wilt gaen / ontrent half wech aen de Poort op de sliuekerhandt / daer clopt aen / den genen die v in laet / die groet vziendelick / ende begeret van hem / dat hy v de Water-wercken eens wil laten sien / ic en soude daer niet genoech van connen schryuen / so constich en heerlick als dese ghemaecht zijn / oock siet ghy daer een Palaps / het is het grootste niet / maer het is seer schoon en lustich ghebout / gheeft v zyn kgele.

Dan neemt uwen wech wederom na v Herberge / te Doet / ofte met een Koets-wagen / die cont ghy eenen gantschen dach hebben om 2. Croonen. Vraecht dan na Banchi di Leouelli, dat zijn Florentiner / ende is des P. V. Wisselaer.

Palatio di Leouelli,

Met daer in / ende vraecht na den Heer seluer / en als ghy hē gegroet hebt met Reuerentye / soo segt dat ghy daer zijt ghecomen / om wat bzeemts te besien / so sal v terstont eenē met gegeuen worden / die bzingt v dan in eenen schoonen Zael / daer in staet een ronde Tafel / als men wil soo cannen daer wt pement bespuys

Van ds stadt Roma.

bespuyten ofte nat maken / door heymelicke
plaetsen / oock cammen maken dat dese Ta-
fel rout om gaet / ende al die daer aen sitten /
wort het hooft duyflich. / also datse niet en
weten wat haer let. Daer na sult ghy een
lust-camer sien daer seer veel dobbel haec-
ken en andere schoone Rustingē in zijn / om
oster inder haest eenich Gumoer ofte Tu-
mult quame. Oock is daer een gheweldich
Selt by malcanderen of het noot dede / ofte
datter eenen anderen Paus gecoren worde.
Oec heeft dit Paleys veel schoone Camers
die met vergulde Leij en Caputjeriē behan-
ghen sijn / oock seer veel schoone Statua, met
eenen lustigen Hoff int Duyt / desen gaet op
den Tyber wt. Van daer gaet na het Pal-
lejs twelck genoeemt wort del Duca.

Palatio di Farnesio.

 Dit Paleys heel opghemaeckt
waer / soo soude dat het grootste en
t'schoonste en t'sterkste wesen / dat
in gantsch Romen is / met ghewel-
dige hooge Cameren en gemacken / die den
Paus Paulo Farnesio III. heeft late ædificiren.
Gaet op de Rechterhandt hen in / onder
dat Ghewulst / daer woont een cleyn Man-
neken / genaemt Georgio / die heeft dit Pal-
lejs te verwaren / desen sal v alles sijn or-
dentlick laten sien / als ghy hem dynclickelt
belooft.

belooft. Ten eersten / als ghy bouen op het
 Palleys coemt / daer sult ghy eenen groeten
 Zael sien / met een groote hoorste / den Sol-
 der is seer costelick met wiggesneden wert van
 Cypressen / so consuch gesnedē / dat ghy v sult
 verwonderē. In dese Zael is een lange Ta-
 fel / die met Deheys wel ouerdeckt is. Dese
 Tafel is van costelicken Marmersteen / ende
 Alabastert Orientael / met Versen lapide la-
 sare. en andere costelicke steenen ingeleyt / hier
 booz heeft den Cardinael zyne W. G. 8000.
 Croonen gheboden. Gaet alsoo van het eenē
 Ghetimmer in het ander / t welck altesamen
 Voorsielicke Camers ofte gemarchē zyn. Gaet
 dā in de leste Camer / daer sult ghy veel schoo-
 ne Const-stucken sien / oock veel van de out-
 ste Keyserz / na het leuen seer schoon gedaen /
 alsoo dat diergheljsken Weynich ghevonden
 wort. Oock staet daer een Afgodt / welcken
 de Romeynen aengebeden hebben / alffe Hey-
 denen waren / ooc S. Maria di Rotonda sou-
 de Agrippina gebout hebben. In dese Camer
 sult ghy ooc sien 3. schoone Taffels van lout-
 teren goeden Alabastert Orientaelsteen / met
 andere Edele steenen ingeleyt / hier raumen
 met een brandende keerse dooz sien.

Als ghy dan weder te rugghe gaet / buyt en
 dese Camer op de Rechterhant / daer staet een
 cleyn Cappel / op den Outaer staet een schoon
 viercaat stuck / daer op het Ordeel gheschil-
 dert staet van Michael Angelo / een ghebozen
 Florentiner / twelck so seer schoon is / dat wiē
 des

Van de Stadt Roma.

desgelijckē nergens en vint/dan in des Palla
Capel/geeft drinckgelt.

• Dan gaet ghy beneden in den Hoff/daer siet
ghy 6.geweldige Statua ofte Figueren/names
lick 2, Commodo Imperatores, 2. Dea flora, en
2. Hercoli, de welke vā 2. meesterstegē mal
canderen inde weddinge gemaccht zyn.

Gaet dan voort in den anderen Hoff / daer
siet ghy een Steen-werck/ daer is een houten
Dut ouer gemaccht/den genen die den Sleu
tel daer van heest/dat is een Steenmet selaer
en woont recht tegē ouer den Hof / vooz inde
straet/ als ghy dien aenspreckē/ en drinckgelc
beloof/soo sal hy v dat open doen. Daer siet
ghy eenen geweldigen Stier/met 2. Statua of
te personeen/eenen Hont/een Schaepherder/
en de Concubina in persoon/ ghelick die ghes
weest is/ de welke den Stier met haer Hapz
aen zijne Hoozen gebonden is/ ende vanden
seluen so openlickē gesleypt is worden. Des
se voornoemde Figuerē zyn al van een geheel
stuck witten Marmersteen gehouwen/ alsoo
dat het een geweldich stuck is. Dit heeft ghes
taen in des keisers Antonino Therme ofte
Badstoue / vooz een tieract/ en Paus Pau
lus Farnesius heeft het op synen costen van
daer laten brengen op dese plaets.

Gaet dan voort vooz het Palleys/daer siet
ghy 2.groote steene ketels / die sock in desen
Terma gestaen hebben.

Hier teghen ouer staet des Bisschops van
Valenza Palleys ofte behuysingē.

Pal.

Palley's des Biffchops

van Valenza wat Hispanian.

Daer in fiet ghy inde eerfte Camer een gheweldige schoone Statua ghe- noemt Apollo, dit is seer out / doch noch gantsch onbeschadicht / heel schoon van louteren Alabastere Orientael / hier voor heeft de Cardinael de Medici 12000. Croonen geboden / maet den Biffchop wou- de het daer niet voor geuen.

In een ander Camer daer tegen ouer / daer fiet ghy den Keyser Adriano / niet noch veel ander Antiquiteten, en begeert ghy die te sien / so laet v den Biffchop alle de Camers opene.

Gaet also ouer den Campo de fiori, daer den Cardinael Farnesius woont.

Palatio Farnesij.

Dit is een geweldich schoon Gebou in het viercant heerlick opgebout / oock onder en bouen met geweldi- ge Suplen ofte Wplaren onder sedt / ooc heerlike gangen en Galderijen. Als ghy de Trappen opgaet / daer staen 2. geweldige Dea flora van witten Marmelsteen gemacct / also dat ghy v daer af ver wonderen sult / wie- se met wil dragen / die zynse geschoncken. In dit Palley's staet een schoone Kerck / hoe wel datter

Van de Stadt Roma,

datter veel volck langs gaet/diet niet sien ofte weten dat het een kerck is/want ip is gebout ghelijck een Palazzo. Den Arm van S. Laurents is daer in/daer na heeftse ooc de naem. Besiet oock des Cardinaels Peerdestal/daer in staen dicwils ouer de 150. Peerden/die den Cardinael toebehooren.

Jesuiteer Kerck/die den Cardinael Farnesius op synen costen heeft laten bouwen.

Dier siet ghy enen gheweldighen schoonen Tempel / die ouer al met Looft gedeckt is/en heeft een geweldige hoochte/ende is oock seer wylt. In het Choor staet enen Outaer / den welcken mit het Sacraments-hups wel ghecost heeft ouer de 3000. Croonen. Desen grooten Outaer is met schoone Marmersteenen opslaten geciert. Oock staen daer noch veel ander Outaren. Ooc heeft den Cardinael Farnesius laten maken/voor 4000. Croonē louter Goude Mederts / ofte Penninghen/ook sommighe van Siluer ende Coper/daer altemael zijn Beeltenis op staet / daer van heeft hy den eersten met zijn epgē hant inde gront gelept en voorts heeft hi veel van zijne goede vrienden ende Heeren daer toe gebeden/ datse oock tot een ewige gedachtenisse mede onder souden legghen. Desen Tempel is ontrent 7. Jaer gebout geweest/oy des Cardinaels oncosten.

kosten. Men seyt/dat desen Tempel eenighe tonnen Gouts gecost heeft. Als men de grote deur hen in wil/so sietmen van buyté dat het met viercante steenen opgemaect is.

Gaet dan de rechte straet voor v hen op/ daer sult ghy aen het Campidoglio comen.

Campidoglio ofte Senaet/ der Romeynen Raethuys.

Dat Campidoglio ofte Capitolium genoemd/daer die Romeynen haren Raet gehouden hebben/ en na dese tyt hebbense het oec tot hare Vestinge gehad/ en met hare Crjgen: en Oorlogen is het verdestrueert geweest/maer de Paus Gregorius de 13. heeft het wederom opgebout/ en met eenen schoonen Kloerken- toorn geciert/daer aen oock vele Statua ende schoone Beelden staen/ ende men vint oock daer aen geschreuen/als volcht:

S. P. Q. R.

Capitolium præcipue Ioui olim commendatum, nunc Deo vero, cunctorum bonorum auctori Iesu Christo cum salute cõmuni supplex tuendum tradit. Anno post salutis initium. M. D. LXVIII.

S. P. Q. R.

Maiorum suorum præstantiam vt animo, sic re, quantum licuit imitatus, deformatũ iniuria temporũ Capitolium restituit, Prospero Buc-

A

capadu

Van de Stadt Roma.

Capadulco, Thoma Cavaliero curatorib^o, Anno pest Vrhem conditam cxd. cxd. cccxx.

Gaet daer in die heerlike schoone Trappen hen op/ daer voor staen 2. gheweldighe Marmelsteenen Heerden / ooc bouen aendē Hof eē van Coper/ daer sit den keyser Adrian op/ ende het is niet claer Duraten Gout vergult.

Gaet dan tegen het Capitolium ouer/ in een ander Hoff/ daer leydt een Hoost op der Heerden / het weleē seer constich na de perspectiua gemaect is. Doortijts heeft het tot een sieract daer in gestaē. Men seyt dat het oock wederom opghericht sal worden/ daer is dickwils om gewedt/ dat het so lanc niet en soude zijn / als een Manspersoon / maer alsment heeft gemeten/ so bevindet sich/ dat het een Mans langte ouertrest. Daer by is wel af te nemē/ dat het gantsche Corpus niet cleyen moet zijn geweest/ eū dat het niet cleyne costen niet wederom opgericht can worden.

Doort so gaet ghy bouen op / daer sult ghy sien veel schoone Histozen en Statua, insonderheyt den Tyber/ ende den bloet Nili/ oock den keyser Augusti van Marmelsteen een Coperen beelt van Iunonis, den welcken daer sidt / ende met een Raede inden Doet steekt. Oock dat Beelt Hercules / twelck inde Rechterhandt een Knods heeft/ en inde linkerhandt sommighe Appelen. Noch de Beeltenis van Iouis en Cereris, ooc des keysers

seer Constantini heelt / met een Jongzelluck
aensicht / en afghehouwen Armen / soek een
Woluum van gegotē Cooper / daer Romuluum
en Remum aen liggen en suppen.

Gaet dan voorder achterwaerts / daer
men den Raet hout / daer wiestinē v een Ca-
iner / daer oock seer veel schoone Beelden in
sijn / seer out en schoon gecontersept / hoe de
Roomsche Keysers met haren Triumphy
door de Dooften getogen zijn / als so weder-
om te hups quamē en victorz gehadt had-
den. Oock cammen v daer wijsen seer veel
oude Antiquiteten, die al in besloten Camers
liggen / maer so ghyt begreert te sien / so doet
mensē v open / sijn ordentlick na malcande-
ren / en laet v besien / geeft d'ynckigelt.

Gaet dan tegen ouer het Capitolum inde
Kercke Santa Maria Ara coeli.

Santa Maria Ara coeli.

Dit is oock een seer oude Kerck / daer
gaet een Trap tegē op / die heeft 142.
Treden tot bouen toe / als ghy dace
bouen on zyt / so conct ghy de gantsche Stadt
Remen ouersien.

Als ghy inde Kerck coemt / so siet ghy het
oucrwulffel van claer gesneden hout-were
met schoone Ducaten Gout vergult. Die
kerck is ooc wel geciert met schoone Mar-
melsteenen Plaren. In het Choor staet ee.

Van de Stadt Roma.

nen Outaer/by den welckē ghy sien sult/eenen witten Marmelsteen/ 2. voeten hooch/ desen seggen sy / dat den Eng. S. Michael op het Slot Engelenburch heeft late vallen/ als hy het Zweert inde Scheyde ghestcken hadde/en is daer na verswondē. Dit navolgende veers leestmen daer aen.

Hæc sunt vera vestigia impressa ab Angelo, qui supra castrum S. Angeli apparuit tempore D. Gregorij, cum hæc imago D. Virginis processionaliter tempore pestis portaretur, quæ nunc est in maiori altari, & sic liberata fuit alma hæc vrbs.

Eer dese kerck gebout worde/septimē dat niet ve er van daer/ S. Hieronymus en den Keyser Constantino/ onse Lieue Vrou met haer kindt Jesus inden Arm verschenen is inde locht. Hier quam den Keyser eerst tot rechte kennisse/en heeft doen dese kerck late bouwen/en heeft haer dē Naem daer na gegheuen.

Gaet daer wt onder de Trappen hen af/ daer coemt ghy op een plaets/die ghenoemt wort Capo Vaechino, daer heeft voortijts eē brug ouer gegaen van het Capidoglio in dat Valleys Maggior genoēt/ tot het waerteycken siet ghy daer noch drie Marmelsteenen Suplen ofte Plaren beneuen malcanderē daer die Brug ouer gegaen heeft. By dese 3. Suplen soude Marcus Curtius met zijn Veert ingesprongen zyn.

Marcus

Marcus Curtius.

In dese 3. Calonnen ofte Duplen septuën vooz ghewis / dat certijts eenen diepen groef soude gheweest zijn / alwaer eenen seer vreeselickē franck en roock wt ghecomen is / het is oock niet moghelick gheweest / dat gat te dempen / wat:nen daer oock inghesmeten heeft / ten lesten hebben sy hare Goden ghevraecht / wat Raet sy daer toe souden doen ? So cregghen sy vooz antwoort : Dat gat en conde niet ghehult ofte gestopt wordē / ten waer dat sy tge- ne daer in stozten / daer met sy het meeste vermochten. Hier op stondt dat Roomsche volc in twijffel / en wisten niet wat daer mede ghemeynt worde. Ten leste tradt daer eenē stouten Jongelinc her vooz / niet namen Marcus Curtius, dese strafte haer onderstant / en keerde sich na het Capitolio, met opgheuen handen / en betropchde daer vooz yeder man / dat hy wt liefde zijns Vaderlandts begheerde te steruen / en hy ginck en ruste sich terstont toe / en sat op zijn Peert / en spranc vrymoedich in dat sinckende gat / het welck terstont bouen zijn Hoost toeginck / en verswant wech / dat men niet meer daer van gesien en heeft.

Recht tegen ouer het Valleys Maggior genoemt / daer heeft ghestaen de wooninge ofte behuyfinghe van Ciceronis, waer van ghy de oude Mueren noch cont sien.

Als ghy dan van Campidoglio hen onder

3 ij

come /

Van de Stadt Roma.

komt/daer sult ghy een porta Triumphal sielt/
die den Roomschen Senaet/den Keyser Vespasianus ter eeren heeft laten bouwen / als hy van Jerusalem weder na Roma quam/
alwaer hy met zijne gantsche Veerlichhepde door ghetoghen is. Op de eene zijde van dese Porta staet een heerliche ouerwinnunghe met de Leden des Bondts/ op de ander zijde des Keysers Triumph/met een gulden Luchter/ en beyde de Taeffelen Moyses.

Tempel der Planeten.

Hier tegen ouer op de sinckerhande daet sult ghy sien den Tempel der Planeten/dicht by malkanderē. De Planeten worden genoemt Mercuri, Giove, Venere, en Saturno, de ander 2. Tempels del Sole & Luna. Hier by staet oock het Huis Pilati de Lantpleger. Dese Tempels zijn alle 7. de Planeten ter eerē gebout/maer nu zijne verdestruert. Daer teghen ouer/beuenen de 5. is den Tempel del la pace ofte des Vredens/gelijck hier voór verhaelt is. Als de Keyser Vespasianus vā Jerusalem quam is desen verstoort worden/ en noch alle Kerstnachten valter een groot stuck af/t'welc van Christi geboorte af gebuert heeft.

Daer tegen ouer op de rechterhand/heeft het Pallens Maggior ghestaen/daer nu den Cardinael Farnesius eenen Hoff heeft / vol
schon-

Schoonder Antiquiteten en Statua. Doortijts heeft hiet ontrent den berch gestaë Mons Palatinus ghenaeemt/maer nu ist eenen lustighen Hoff/seer wel ghebour.

Gaet wt desen Hoff / op de Rechterhandt / na het Amphitheatro Vespasiani Il Coliseo nu genoemt/daer gaet ghy door eë Porta Triomfal,recht buytē daer vooz/staet eë spits mueren/hier heeft voortijts Wijn in geweest/als ser eenich Spectaculi in gehoudē worde/op dz de toesienders couden drincken crjghen / die het begheerde.

Dis Amphitheatro heeft den Keeser Vespasianus begonnen / ende zyn Soon Titus heeft het voozt laten opbouwen/ daer in connen wel 30000. Personen rontom hen sitten. Hier in heeft den Keeser Commodus op een tijt 100. wilde Dieren met zyn eppen Handt neder geleyt en verflaghen/doch het een vooz en d'ander na.

Vooz desē Amphitheatro daer siet ghy eë seer schoone Triomfal Porta,die dē Keeser Costantinus heeft laten bouwē/ tot spnen doort och.

Niet ver vanden Amphitheatro siet ghy de 7. Zaelen / aldacr den Keeser Adrianus zyn Palleys gehadt en gewoont heeft / ten is niet raetsaem in de 7. Zaelē sich te wagē/ want sy gaen onder der Aerdē / en het en is hier vooztijts niet veplich daer in geweest.

Gaet dan den naesten werch na de Therme Diocletiani, hier gaet ghy recht of ghy straex na S. Peter in Vincoli wilt gaen.

Van de Stadt Roma.
Therme Diocletiani,

Siet dese geweldige Terme twelc te dien tijden maer een Badt gheweest en is vande Keiser Diocletiaen / de welcke dat selfoe hadde laten bouwen. Men schrijft daer van/dat het sulcken gebou is/dat nu gheen Keiser so vermogent en soude zijn/die sulcken Gebou soude connen wtvoeren / want het heeft een seer groot begrijp/en is met geweldige groote gegoten Plaren ondersedt/ende alle de Baden op het heerlickste ghemaect/en met schoone Bedden ende alles daer toe gheciert geweest. Ghy sult noch wel connen sien/wat het vooreen werck geweest is/ als ghy de Gewulften siet/daer den Paus Pius 4. een Godts-hups op heeft laten bouwē/genaemt Maria de Angelis, daer in staen 8. groote Marmelsteenen Suplen / die van de Baden noch niet en zijn beschadicht worden/en elck is soo dick als 3. Mannen ombatten connen / ende 70. voeten hooch. Op het ander Gewulft van dese Baden heeft de Paus Gregorius de 13. Coornhupsen laten bouwen.

Daer teghen ouer is eenen lustighen Hoff/die oock daer toe behoort/daer in siet ghy seer schoone ghewassen.

Gaet dan voort als of ghy na Monte Cavallo wout gaen/daer is het Valleys vanden Cardinael de Carpa, met den Hoff/t welck nu den Paus toebehoort.

Als ghy daer in gaen wilt/soo spreekt den
 Gardeiner ofte bewaerder aen/die sal v alles
 syn ordentlick laten sien/maer ghy moet hem
 dincgelt geuen. Hier in siet ghy schoone An-
 tiquiteten en Statua, oock schoone Camers en
 gemacken/seer costelick gheriet met schoone
 steenen/Teuffelen/seer lustich te sien. Dit leyt
 op eenen berch/en het heeft Waters genoech.

Palleys ende Hoff / die te voren den
Cardinael van Este toebehoort heeft/
 maer nu hout sich den Paus Ele-
 ments den 8. den meesten
 tijdt daer in.

En Gardenier ofte bewaerder die
 woont bytē het Palleys/inde self-
 de straet / daercont ghy na hē va-
 gen/hier clopt aen/en als men v in-
 laet/so segt dat ghy wat bejheert te besien en
 dat ghy een vereeringe daer van sult gheuen.
 Als-dan gaet hy met v inden Hoff / den wel-
 ken wel 2. Italiaensche Mijlen groot is/daer
 in staen de aldercostelickste Burchten / die in
 gantsch Italien te vinden zijn / oock brenge-
 men v in een Gewasch dat Winter ende So-
 mer eue groen is / en is so wel 2. spannē breet
 rontom dooz malcanderē gewassen/also dick
 als Mueren/ daer zijn schoone ganghen ende
 Vensterens dooz ghemaect/ oock met eenen
 groenen Toorn / die van binnen vol schoone
 Statua en Figueren is/ oock schoone Antiqui-
 teten,

Van de Stadt Roma.

reten, en rontom is een fraeye Vanck dat men
sittē can/alles sijn groen. Onder desen Toorn
is den Paus dickmaels.

Laet v doek de Venerē fontāna Wiesen / de
welcke een seer schoon spruyghende Waeter
heeft / maer het en loopt niet lang het als mer
er wil/dit is eē sonderlinge lust om te besien/
oec zyn hier seer veel schoone bewassene gan-
gen/daer in men wel verdwalen can/dat men
daer nauwelick en weet wt te comen / daer
gaet den Paus dickwils in spaciēren/ waut
het is so bewassen / dat men hem daer in niet
sien en can.

Laet v dan brengen na de Grotta Sybil-
la/daer sult ghy een wtermarē lustige plaets
sien/ oec veel schoone Statua, die al Water vā
sich genē. Recht boven dese Grotta heeft den
Paus zijne Camer ofte wooringe. Dit Pal-
leps heeft den Paus Gregorius den 13. veel
grooter laten bouwen/en niet geweldige Ca-
mers laten tierē/ meynde daer in sprē son-
derlingen lust te hebben/van wegen de goede
Licht/ oec om het Consistorium daer te hou-
den/op dat men altyt niet beneden na S. Pe-
ter en soude behoeven af te gaen / maer hy en
heeft die tyt niet beleest. Nu gebruyckt desen
Paus de selue plaets tot synen wille.

Desen teghenwoordighen Paus heeft dit
werck tsamen volvoeren laten / en heeft seer
schoone Water-wercken daer op gemaect/
also dat sich een peder moet verwonderē/ hoe
dat hy sulcke Wateren so inde hoochte heeft
connen

Konnen brengen. In desen Hoff sietmen ouer de gantsche Stadt hen.

Gaet also weder om tot / ende een wepnich bozder sult ghy 2. schoone Peerden sien.

Monte Cauallo.

Dese plaats is boortijts Mons Quirinalis ghenomt geweest/daer op hebben 24. vergulde ende 94. Elpenbeenen Peerden ghestaen / nu ter tijt siet ghy 2. Bucephalos ofte Peerdē van rlarcu witten Marmelsteē / van geheele stukken seer constri. h wtgehouwē / dat so gantsch naturael / besgelijcken in gantsch Europa niet te sien en is. Dese Peerden hebben in de Therme vanden Keiser Diocletiani gestaen / en zyn van twee de treffelickste Meesters gemaect: Namelick Phidias en Praxiteles, zyn derhaluē wel besiens weerdich. Niet wijt van daer / als of ghy gaen wout na Monte Magna Neapoli, daer is eenen Berch / daer op staet een Sinelt-hutte / daer is odck een seer constelick Peert / van Metael ghegoten / met eenen Coninck van Franckryck daer op / ghenaeumt Henricus na t' Leuen / seer natuerlick / dit sal noch daer hen geschickt worden.

Pantheon twelck nu Rotondo gendemt is / daer is de boornaemste en schonste Kerck geweest / van M. Agrippa gebout / en alle Godē gededicert. Onder dē Outaer is een Porticus, met seer schoone Duplen ofte Pplaren.

Dan de Stadt Roma.

Pasquinus is een steenē Statua, en staet vooz de hupinge van den Cardinael Alphonsi Caraffæ. Hier aen placht de Pasquillen ofte Famos-schuyften gelect te worden.

Marphorius is oock een steenen Statua, ende staet op den Ossenmeret; hier aen y achtinē de beantwoordinge te cleuen/vande Pasquillen ofte Famos-schuyften.

Dese wylberoenide Stadt Roma (septmē vooz gewis/ dat 6. duptsche Mijlen int rontde groot is / ende rontom heeft het veel oude Muere ende sterke Toorns/ na by malcanderen ghebout / wat meer vooz Antiquiteten daer zijn / die cont ghy al sijn ordentlich na malcanderen sien/met goede gelegenheyt.

Hier na volcht wat buyten Romen te sien is.

Tybur ofte Tyvoli.

Dit is een seer out Vleck/en leydt 3. Duptsche Mijlen van Romen / en alsinen van Romen daer henē reysf soo moctmen ouer de Gebier Anienem, nu Teuerone genoemt/ oock ouer de Albulam, twelck nu Solfara geheeten wort/ van wegen des Sweuelachtigen Reuc die daer is. Hier worden schoone witte Steentgheng gebonden/ de welcke wter natueren so bereyft zijn/ gelijck of het Supclier Confect waer/ de welke

welcke de inwoonders des Aants daer noemen il Confetto di Tivoli. In dit Pleck heeft den Hartoch van Florents een roffedich ende Conincklick Pallaps/ en Hoff/ het welck niet minder beficus weerdich is/ als Romē selfs. Daer comende/ vraecht na de bewaerder/ en beloost hem een vereeringe/ op dat hy v alles fgn oydentlick wijft / t welc hy dan seer geerne doen sal.

En eer stein/ sal hy v int Pallaps brengen/ in seer schoone en heerliche Camers/ de welke al op het heerlichste met Tapitserpen en Goude slacken behanghen zyn/ ende met seer prachtige Bedsteden geciert/ en alderwegens vol schoone Statua ofte Figueren/ en costelicke steenen Taeffelen.

In den grootē Zael sult ghy een seer schoone Fonteyn sien/ die den gantschen Zael can verpetschen/ als zijne D. G. daer etē wil/ ooc om den Wijn in te coelen / oock is den Zael rontom op het heerlichste gheciert.

Van dit palaps'tont ghy Romē seer heerlick sien/ alst claer weder is. Als ghy van het Pallaps wilt afgaē/ onder indē Hoff/ so brēct hy v by eene Gzotta / daer is een grousamen Waterval/ daer vā alle de ander water-wercken gedzeuen worden.

Besiet dan eens wat eenen lustighen omganch dat daer by staet/ daer salmen v heeten omgaen/ ende dan laet hy de Water-wercken los/ dan maecht ghy het maken so ghy wilt/ ghy moet nat worden : Want hoe dat ghy
meer

Van de Stadt Roma.

meer mepnt te ontloopen / hoe dat ghy meer
der daer in loopt. Dan gaet hy een weynich
vorder met v/ teghen ouer het Dalles / daer
staet eenen schoonen Hoff / daer in schier al-
derley Italiaensche Vyuchten ende Crupden
wassen / daer staen oock verborghen Water-
wercken in / die ghy niet sien ofte mercken en
ront / voor dat ghy te deege nat zijt. Daer sult
ghy dan sien en hoozen een Orgel / welc van
het Water so natuerlick ghedreuen wort / als
of een mensch daer op speelde. Als dit Orgel
gaet / so spzingen daer 32. piypen ofte Aderen
wt / dat maectt sulcken gerucht en gedruysch
gelijck als of het al van t' Water vergaë sou-
de wat daer outrent is. Dit Water spzingt
wel ouer de 4. Mannen hooch.

Gaet dan wat voort / daer staet eenē Dzaec
met 3. Hoofden / die gheuen oock Water van
sich wel 4. Mannen hooch / het welck sulcken
gecrack en geluyt maectt / als of men langhe
Roers af schoot / en het geeft oock natuerlick
sulcken roock van sich / dat een mensch daer
af verschycken moet.

Vorder staet daer een Grotta / ghenaeemt
Spbilla / de welcke vol is vā heerlickie Statua,
en Antiquiteten, en aen de cantē rontom met
costelickie steenen / Corallen en Peerlemoeder
geciert / dese Statua spuften al water van sich
aen alle canten. Een weynich voort / op een
gelijcke plaets / daer siet ghy de Stadt Roma /
met haer voornaemste Gebouwen / en oude
Monumenten / in het midden sit de Goddin
Roma

Rom/op de 7. Hoepchten / twelc een groote Sta-
 tua is van costelickenz / Warum / in de gedaen-
 te van een Goddinnz / met eenen Helm op het
 Hoest / en een sweert op de zijde / en een Spies
 inde rechterhandt / en eenen Schilt inde sin-
 kerhaut / daer staen die oude Tempels ront-
 om / dat Pantheon / Capitolium, den Circus,
 Theatra, Amphitheatra, Columna, Pyramides,
 Triumph. bogē / Thermæ, &c. Doc staet daer
 op de rechterhandt den Cyber met de Wol-
 uin en de 2. kinderen / twelch wt een grooten
 pack Waters in zijn plaets giet.

Dicht daer by is een Water-werck / in het
 welcke veelder ley Vogelen op de Tacken vā
 een boom sitten / de welcke / als dat Water-
 werck taeghestelt wert / so lieffelijk beginnen
 te singen / gelijk offse leefden. Dan comt daer
 een Vl / terstont swygen de Vogelen stil / ende
 als den Vl dan weder wech is / so singhen de
 Vogelen wederom.

En weynich vorder / daer siet ghy 2. vier-
 tante Mueren gelijc Casten / dat zijn Wpers /
 daer in zijn veel goede Visschen / Swanen / en
 Indiaensche Entvogels. Dese Casten hebbē
 een de canten dock Hoeden / daer Water wt
 springt / en als de Son daer tegen schijnt / soo
 schijnt het of daer eenen natuerlickien Regen-
 booghe waer / en die het siet en t' niet en weet /
 soude niet anders connen mercken / of t' waer
 een Regenboogē.

Gaet dan een weynich beter hen af / daer
 zijn 2. schoone Dool-houen / van Lozber ende
 Idp

' Van de Stadt Roma.

Mytē geplant/die des Winters en Somers
euen groen bliuen. Dese Hof is oock met
alderley costelicke vruchten bewassen / daer
van ick niet ghenoech/saem schijuen en can/
gerst drinckelt. In de Stadt wort dat hups
van de Sybillæ Tyburtinæ ghetoont / die daer
voortijts als een Godin gecert is worden/de
welcke haer Prophetie te Siena inde Kerck
al Duomo ghenoemt gevonden wort.

Hier na volcht den wech van Roma na Neapolis.

DAn Roma na Torre à meza via, een
Herberge 6. Mylen. Van daer na
Marina/een Streetgen 6. Mylen.
Van daer na Velletri/een lustige
stadt/daer veel ghesoden Wijns gheinaecht
wort / daer wacht u voor / want diese niet
gewent en is en rade ick niet datse drinckt/
dit is 8. Mylen. Van daer na Cisterna/een
cleyn steedtgen/ t'welck den Cardinael van
Sermoneta toebehoort/9. Myle. Van daer
na Sermoneta/dit leyt op eenen berch/ende
is een stercke en geweldige Vestinge/en als
ser een groot Heer voozby Keyst/so schieten
sy het graf Geschut hem ter eeten af/als hy
onder den Berch henen reyft. Keysser Carl
de 5. heeft bouen aen de Kerck niet zyn eygē
handt geschreuen/het ghetal van het Jaer/
en den dach/wanneer hy daer gheweest is/
maer

maer daer en is niemant van zijn Crjchsvolck bouen op den berch geweest/ dit is 7. Mjlen. Van Sermoneta à casa noua, een goede Berberge/ is 8. Mjle. Vā daer na à la badia een Berberge / 8. Mjlen. Van daer na Teracina/ een Stadt en behoort den Paus 9. Mjlen. Van daer na Fondi een Steetgen/ maer eer ghy daer aen coemt / soo vint ghy tusschen wegen Wacht / die daer gehouden wort vande Neapolitanen / daer wort een peder gebzaecht en besocht/ wat hy by hem heeft/ dit wort genoemt il portello, is 6. mijlen. Almen v besoeckē wil/ so doet gelijcme aen eenen Tol ofte Porta doet/ en steect den genen die v besoeckt slechts een stuck gelt in de handt/ eerstont salmen v laten passerē. Van Fondi na Molla, een groote Marct/ en lept dicht by een Zee/ hier is goeden Wijn/ ende seer schoon koel Water / des Somers meucht ghy oock inden Hoff eten inde Berberge onder de Citroenen en Ozaengienappel-boomen / ghy en behoeft die maer af te pluckē en eten/ so veel als v lust. Hier is het seer lustich/ daer zyn oock veel schoone Visschen/ een peder mach daer Visschen die het beliest. Men mepnt dat Cicero ende andere Romepne hare Formiana ontret dese plaets gehadt hebben.

Vaert hier tegen ouer na de gheweldighe Vestinge Caieta ghenaeemt/ dit is maereen halue Mjil om/ op dese Wegs sietmen de vestigia viae Appiz, die vā Appio Claudio is geplac

Van de Stadt Roma.

plaeftert worden/ twelck onder ander oude wercken der Romeynen geprefen zyn worden/ men fiet ooc hier en daer veel oude verballen Antiquiteten, het welc men meynt begraffenissen der ouden geweest te zyn. Drie Wijlen van Terracina daer is eenen Marmersteen hoop / den welcken het ghebiedt des Paus ende der Neapolitaner van malcanderé schept/ daer staet dit schryft bouen.

Hospes hic sunt fines regni Neapolitani: si amicus aduenis, pacata omnia inuenies, & malis moribus pulsas bonas leges. Anno 1568.

Caieta.

CAietta is een Sleutel des Coninckrijcx van Neapolis/ een cleyn stedeken/ dicht aen de Zec gelegē / daer by staet een geweldighe Vestinge ofte Slodt/ t'welck met Spaensch Crijchsvolck besedt is/ soo ghy daer in begeert te wesen/ betoont v vriendelick tegen den Wachter niet eerbiedinge/ en belostenisse van drinckgelt/ so sal hy v alles toonen / daer sult ghy een outwsprekelicke Vestinge sien/ oock so schoone en vriendelicke vrouwelupden als in gantsch Italien te vinden zyn.

Van Mola na Corigliana een Herberghe/ daer is een groot Water/ twelck men ouer moet baren is 9. Wijlen. Van daer na allibagni ofte Bader een Herberghe/ 8. Wijlen. Van daer na Castello een steetgen/ 9. mijlē. Van daer na Pozzuolo, een steetghen aen de Zee

Zee liggende/18. mijlé/ so ghy daer in wilt/
so moet ghy v siappieren ofte geweere aen
de Poozte van v geuen.

Pozzuolo Puteoli, en wat in
dit Landt te sien is.

Pozzuolo is een seer out Stedeken/
voortijts heeft het een geweldighe
stadt geweest/maer nu isset seer ver-
destrueert geworden/daer comende
soo verneempt na eenen die niet v gaet inde
Grotta/maer die moet Windelicht met ne-
men en voozgaen/daer siet ghy Cento cama-
relle, ghy gaet in een Berch eenige Trappen
hen af/daer siet ghy outrent 100. clepne Ca-
merliës/maer waer toe die gebout zijn/ dat
en weetmen niet.

Lago d'Auerno, daer is voortijts eenē boos-
sen damp geweest/ den welcken so schadelie
gheweest is/ dat de Vogelen die daer bouen
blogen/ daer van vergift zijn geworden/ en
daer van gestoruen: Maer nu caumen sou-
der perijckel daer voozby gaen.

Het Hol bande Sybillæ Cumanæ is ooc na
by dese Zee / dit is eenen hollen Berch wel
1000. schreden lauck/daer in wort de Sybillæ
Camer en Badt ghesien / maer het is eenen
schzickelicken ingauck. Van dese plaets na
den Oeuer bande Zee te gaen/ daer vint: nē
ingeballen Mueren stacu/ dit souden de Ba-
iæ een seer lustighe plaets gheweest hebben/

Van de Stadt Roma.

want Horatius seyt : Nullus in orbe locus Ba-
iis praelucet amoenis.

Tritola is een plaets daer geweldige Ba-
den geweest zijn/ diemen vooz alle Cranck-
heden placht te gebuycken/ ende op peder
Badt stont een Cedeltgē/ waer in geichze-
uen stont / waer elck Badt goet toe was/
daer na wist sich een peder te richten/ de in-
woonders die fabulieren noch rechte vooz
daer van/ datmen op die tijt gheen Doctoꝝ/
maer alleen de Baden en sochte/ waer ouer
de Doctoꝝ van Salerno (t'welc 30. mijlen
van Neapolis leyt) te rade gewordē zijn/ en
daer henen getrocken/ en hebbē alle de bziē-
kens ofte Cedeltgens afghetrocken/ om dat
haer neeringhe daer dooz so minderde/ ende
als sy wederom na hups wouden/ soo heeft
haer een Onweder aengetrossen op de Zee/
ende zijn altesamen verdroncken.

Gaet dan also buytē op den berch La sol-
forata ghenaeemt/ daer sult ghy sulcken ghe-
brypsch en ghetuytel hoozen/ dat ghy ver-
schyck sult worden/ daer coemt dat Water
so werm wt loopen / datmen Eper daer in
sieden can / oock siet ghy vuyz en Roock wt
den berch comen / also dat het so schrickelic
aen te sien is/ als off het de Hel waer. Niet
wijt van daer zijn 2. stinckende Hollen ofte
Grotten / de welke men Muffetti ofte buso-
del cane noemt/ daer gaet sulcken vergifti-
gen damp ofte roock wt/ dat gheen mensch
daer na bp derf comen / of hy wil zijn leuen
in pe-

in perhckel setten. In dien men eznen Dont
ofte ander Vier daer henen leydt / die sterfs
ter stont / en wort het dan terstont inde Zee
ghewozpen (die daer dicht by staet) so wort
het al niet gemack wederom leuendich / dit
wort vande Dzeemdelingen dickwils ghe-
probiert en waerachtich bevonden.

Also gaet dan voort na de werch van Nea-
polis / daer coemt ghy aen den berch Pauly-
lipo ghenoeimt / desen is niet grooten arbept
doozgrauē / om datmē te rechter daer dooz
soude connen gaen / hy is ouer de 1000. schze-
den lanck / en so bzeet dat 2. Wagens beneuē
malcanderen hen connen romen / het is hier
gant sch duyfter in / en in het middē staet ee-
nen Outaer / daer by is een licht / dat steets
bzant. Als ghy daer wt zyt / op die rechter-
handt / daer siet ghy houen v eenen grooten
Sarck-steen inghemetselt / daer in leyt Vir-
gilius begrauen / daer op staet dit navolgen-
gende schzift :

Qui cineres ? tumuli hęc vestigia cōdidit olim.
Ille hoc qui cecinit pascua, rura, duces.

Neapolis.

Dit is een groote en vooznoemde
stadt / aen de een zijde leyste aen de
Zee / en aen de ander zijde aen den
berch Paulypum, ende is ghebout
booz Christus geboozte 1169. jaer. Daer is
enen seer statelicken Adel / daer zijn ooc ve-
le Water-wercken / en springhende Fontey-
nen

lepen op haer eyghen onkosten/ die allene op den Spaant wachten.

Gaet na Monte Pizzo falcon eenen berch/ daer op staet een gheweldich Palleys / met eenen schoonen Lusthof. Schiet daer tegen ouer is dat Casteel ofte Vestinghe Quo ghe- noemt/ en is op een steenclip gebout/ twelck rontom so doorz ghouwé is/ dattet Water daer rontom loopt/ also dat het midden int Water leyt/ gelyck een Splant.

Laet v dan brengen by het Waterwerck vooz de stadt / genaemt Pozzo Real. twelck eenen wijden en lustighen Hoff is / hier van hebben alle Fonteynen die inde Stadt zyn haren oorspronck/ want het inde Stadt en Fonteynen geleyt wort/ het is eené sonderlingen lust om te sien. Dicht daer by staet eé Hol/ daer in die Francopsche hare Beerdestal gehadt hebben en souden ouer de 2000. Beerden in gestaen hebben.

Gaet dan wederom te rugge na de Porta Capuana, daer siet ghy een gheweldich Palleys / twelc voortijts des Stadts Vestinghe gheweest is / maer nu wort de Stadt Gaet daer in gehouden/ oock is de gevanckenisse daer in/ daer worden dicwils 2000. Gevangens in gehouden/ en sitten gelijkewel niet by malcanderen/ daer stricte tegen geprocediert wort. Dit Palleys wort die Vicary genoemt.

Gaet daer tegen ouer na de Kerc S. Johan in Carbonara, daer hebbé die Francopsche

Van de Stadt Neapolis.

sche Coninghen hare begraffenisse/ die booztigs hier geregiert hebben/ als sp dit Conincryc onder haer gehadt hebben/ daer zijn heerlike Epitaphia en begraffenissen met costelike Steenen / oock met Statua en Beelden seer costelick geciert.

Van besiet ooc de Parochiekerck il Duomo ghenoemt / daer in is de begraffenisse Caroli eens Conincx van Francrijk / de welke gestoruen is/ Anno 1282. Desen heeft Corradinum (eenen rechten Erue des Rijcx) late omvzengen. In dese Kerck is een Cappel ghenaeint S. Maria/ dit septmen soude de eerste zijn die van de Christenen binnen Neapolis gebout is worden. Hier in staet een Schilder op aē de Muer/ van eenē Dootslach/ de welke geschiet is/ als den Syeckschen Wijn daer eerst quam : Daer was een. die zijne Gasten die booz sette/ en sp droncken sonder te weten wat het was/ en als sp begondē te boelen dat sp haer verstant daer ouer verlozen/ so meyndense dat het vergift geweest hadde/ en hebbē haren Weert daer ouer doot geslagen.

Aen de Trappen by den grooten Outaer/ sietmen onder anderen eenen Marmelsteen/ daer sietmen een Man en Vrouwen op wtgehouwē/ de welke onbehoorzlicker wijze met malranderen te doen hebben / t'welck een schoon cieraet is/ booz dese Kerck.

In S. Dominico zijn 23. Conincliche begraffenissen/ met Goude en Fluweele dekens geciert/ met noch bygelepde Croonē en Scepteren

teren / en hare Sweerden / daer staet ooc vooz den Outaer een Crucifix / t'welch sp segghen dat met Thoma Aquinata gesprokē soude hebben / en geseyt : Bene de me scripsisti Thoma.

Vooz de Kerck S. Pietro d'Arca, op de sinckherhandt is eenen Outaer / daer seggense dat S. Peter de eerste Mis aen soude gedaē hebben. Daer staen oock 2. Poozten / diemen alle Jubel-jaren open doet / en weder toe. Vooz het Choor is de begraffenisse van eenē Marc graef van Brandenburg / den welckē op S. Johannes Baptista Anno 1528. gestoruen is.

In S. Lorenzo daer zijn veel oude ende Conincklike begraffenissen / oock staet in een Capel een sijne t'saemensprekinge / van eenē Doctor en Crjchsmān.

MILES.

DOCTOR.

Quid?

Omnia.

Quid omnia?

Nihil.

Si nihil cur omnia? Nihil vt omnia.

S. Iacobo di Spagnuoli is een heerliche ende welgheboude Kerck / de welckie ter eeren van S. Jacob in Galissen gheboudt is / van de Spaengiaerts. Hier in wozt alle Wyzbach eē lustich en constich Musica vocalis ende instrumentalis gehoozt. Hier in is oock de begraffenisse van Petri de Toledo, den soon van Duca d'alba, de welckie daer 21. Jaren Vice Re gheweest is.

Hospitaella Nonciata.

Van de Stadt Neapolis.

It is eē seer sūvoon Gānhups / al-
waer men een groote menichte van
krancken placht te houdē / alle Ra-
cpen worden daer aengenomen / en
een peder heeft eē sijn supier Bedde / met seer
vljinge wahtinge / gelijk of peimant op sijn
eygen plaets waer / so en conde hy niet beter
ghewacht worden / ghelyck te kōmen by S.
Spirito oock geschiet / als peimant daer eerst
in coemt / so moet hy sich terstont biechten / en
dat Sacrament ontfangen. Hier by staet ooc
een schoone kerck / met een Doorn die hier toe
hoort / daer in staet eenen seer schoone Pree-
stoel / de welcke met vier schoone Platen on-
derscēt is / die welcke ouer de 3000. Croonen
weerdich geacht wort. Hier worden oock ge-
toont 2. Kinderen die van Herodes omghe-
bracht souden sijn. Noch een Hospitael / daer
worden ouer de 1000. vrouwen in gehouden /
die niet en doen dan onechte Kinderen ofte
Wondelingen en supgen. En alsser een Soon
in opgebracht is / dat hy een Pantwerck ghe-
leert heeft / en tot sijnen Jaren gecomen is / so
wort hy in een Camer gebracht / daer Doch-
ters in sijn vā geljcke afcoemste / daer mach
hy dan een wt nemen die hem behaecht / ende
die neemt hy dan ten Echten / ende hem wort
met gegeven 100. Ducatē / en so sy beyde son-
der Lysē Erue steruen / so moet dit Belt we-
derom int Spitael comē. Dit Hospitael ley-
men dat Jaerlicx 90000. Ducaten incomen-
de heeft. Voorder is noch een ander Hospi-
pitael

tael ghenaeemt de gli incurabili, daer dicht by
 staet een Clooster/ daer worden inghenomen
 alle Vrouwen/ die in Hoerderpe geseten heb-
 ben/ en sich begheeren te beteren en bekeeren.
 In de maent van May/ placht daer ee groot
 Volk van Vreemdelingen vooz dit Hospitaal
 te comē/ want de gantsche maent vooz/ wort
 daer Water om niet gegeuen/ dat van Pock-
 hout gesoden is. Vozder gaet ghy inde Strada
 Capuana, daer de Heeren hare si plaets hebbe/
 als sy hare staet houdē in publico ofte open-
 baer. Gaet dan soo vooz/ daer sult ghy een
 groote kerck sien S. Clara ghenoeint/ dese is
 van eenen Coninck wt Vza: rickryck gebout/
 daer in zijn vele schoone Outaren en begraf-
 fenissen. Beneuen dese kerck wout een Ap-
 teker/ die heeft seer wonderlike dinghen van
 Antiquiteten en ander vreemde saken in een
 Camer/ daer van niet genoeg te schryuen en
 is/ ooc heeft hy een Paradijs-vogel/ de welc-
 ke hem dickwils 200. Croonen heeft mogen
 geldē / sulcke Vogels en comē nimmermeer
 op der Aerden/ dan als hy sterft/ dan valt hy
 opter Aerden neder. Een wepnich vozder/
 daer sult ghy een Clooster siē/ genaemt Mon-
 te Oliueto, daer in staen veel statelike Capel-
 len/ met seer constelike Schilderpe en Mar-
 melsteenen Plaren gheciert/ oock seer coste-
 llike Epitaphien, die Munnicken die daer in
 zijn/ dat zijn meest Adels personen/ ooc zijn-
 der veel duptsche Munnickē in/ daer in staet
 oock eenen schoonen Vattelboom / ooc staen
 daer

Van de Stadt Neapolis.

daer Wijngaerden ofte Wijnstocken / die op
een Jaer vijf mael Oropuen dragen / sp zyn
van wegen haers Gozdens Carthusier Wun-
nicken.

De voornaemste Palleepfen.

Palazo del Principe de Layena wt Calabria
hier woonachtich.

Palazo del Principe de Scalea Siciliano, woon-
achtich. Palazo del Principe de Salerno, woon-
achtich. Palazo del Principe de Bisignano, desen
en woont niet meer persoonlick daer op.

Castello nouo.

I Castillo Nouo is een geweldige
Vestinghe / vanden Coninck van
Oranckrijck ghebout / ende het leyt
dicht aen de Zee / dit heeft geweldi-
ge Toozus en Rondeelen / en seer schoon Ge-
schut / waer onder dat 21. Stucken zyn / die sp
vanden Hartoch van Sassen ghenomen heb-
ben / hier in liggen 200. Spaensche Soldaten /
van binnen heeft het seer schoone wooningē /
daer in wonen alderlep Handtwerck luydē /
en het is van alderlep noordzuyt wel versien /
so ghy daer in cont comen / so sult ghy sien een
Pferē Poorte / de welke met eenen grooten
Pferē Cloot doorgeschotē is Als de Spaeng-
iaerts dit Slot belegert hadden / so hebben de
Fransoyen (die daer in lagen) met haer Ge-
schut die willen afzjhuē / maer sp hadden het
Geschut so gestelt / datse haer epgen Poorten
in stuckē schotē / en so vooz de Spaengiaerts
open

opēde. By dese Vestinge staet eenē oude toorn
 inde Zee gelyck een Eplant / en is genaemt
 S. Vincents/desen Toorn hebben de Fran-
 sosen (na datse dit Slodt verlaten moesten)
 6. Maende tegen de Spaengiaerts ingehou-
 den/maer ten lesten moesten sy dit / ooc mede
 haer seluen dooz grooten hongers noot over-
 gheuen. Dese Vestinghe heeft 5. gheweldighe
 Toorns/en seer stercke Mueren/en een wyde
 en diepe gracht. Gaet dan voort na Castello
 Ouo.

Castello del Ouo.

Dit Casteel is ooc van de Fransop-
 sen ghebout worden/ende daer van
 heeft het oock synen Naem/om dat
 het op een steenclip ghebout is / de
 welke een Eyghelyck is. Dese Clip is van
 Monte Pizzo falcon (die daer tegen over leyt)
 afgesneden/dit is een fraepe Vestinge/en een
 goede teghenweer booz de Stadt / het welck
 men hem van buyten niet aen sien en soude/
 het is met Geschut en Munition wel versie/
 hier in ligghen 60. Spaensche Soldaten/die
 daer steets hare wooninghe in hebben. Recht
 daer tegē over op den berch / daer leyt een ge-
 weldige Vestinge/genaemt Sant Helmo,daer
 van den oorspronc / (en hoe dat het gebout is
 worden)hier na gemelt wort.

Castello S. Helmo.

Dese

Van de Stadt Neapolis.

Dese geweldige Vestinge leyt op eenen seer hoogen berch/ meestendeel in een steenclip gejouwen/ en het is wt bevel van Keyser Caroli den 5. gebout/ twelc noch bouen aen de Doort geschreuen/ ofte in steen wtgehouden staet/ mē seyt dat die Neapolitanē de Keyser hier oorsaeck toe gegeuen hebuen / om dese sterchte te bouwen. op nabolgende wyse: Als den Keyser op een tijt te Neapolis rontsom gezocht worde/ om de Staot alderweghens te vestien/ so is hy mede aen dese plaets gecomen/ daer die Neapolitanen haren Raet en vergaderinge op die tijt hielden (twelck sy Seggio noemē/ en hebbe deser plaetsen 5. inde staot) daer sach hy witte onghetoemde Peerden gheschildert staen/ so vraechde den Keyser/ wat dese ongetoomde Peerden beduyden? Waer op de Neapolitanen antwoorzen / dat hare vrycheyt daer mede beduyt worde/ daer op antwoorzen den Keyser/ hy soude maken dat dese Peerde getoont soudē wordē/ en heeft terstont verordineert dit Slot daer te bouwen/ daer niet men de Stadt/ soo het noot waer / seer soude conuen dwingen. Dese Vestinge is met Geschut en alderlep Ammunition so versien/ dat het onmoghelic soude zijn te winnen/ sonder verraderpe/ ende alie t' Geschut staet sona de Stadt aen gericht/ dat (so daer eenich kumuer gespeurt worde) men de Stadt in seer corten tijt soude conne bedreuen. Op dit Casteel zijn altijt ouer de 250. Spaensche Soldaten / die hare

hare Macht en wooninge daer hebben / en so
 de Stadt vanden Opant schoon ghi wetten
 waer / so en souden sy daer niet in conuen
 ren. In gantsch Italien en is geen groeter
 pracht met kanden / en vande schoenste Peer
 den / als binne Neapolis / want daer seer veel
 Marchesi, Conti, Baroni, en Gentilhuomini sijn
 de welke al sonderlinge pracht op de Stra
 ten / en inde Hupsen voeren / dese kanden t'mee
 stendeel van den dach op de Straten spacie
 ren / en hebben hare Dienaers voor haer he
 nen loopen / met hare Cleedinghe ofte liberca,
 oock heeft dese stad een seer schoone Markt /
 en lustige plaets / daer op Winter en Somer
 van alderley vruchten ghenoech om Gelt te
 becomen sijn / wat men begeert / oock heeft het
 een seer schoone Haven / daer de Schepen con
 nen in verskeret liggen. Dese Stadt is met
 treffelike Coopmanschappen versien / inson
 derheyt Zinden Waerē / daer is alle dage sul
 ken handel en menichte van goet / als op an
 der plaetsen inde Markten ghebrucht mach
 worden / soe is dese stad met den beste Win
 versien / ende boort van alles wat een mensch
 verdencken can / is daer genoeg te becomen /
 daer is een Straet die ghenoecht wort la giu
 deca, daer in sijn ouer de 300. Crainē daer an
 ders niet dan oude en gemacete Cleeren ver
 rocht en worden. Dese Stadt is met sulcke
 geweldige Mueren en Gondeelen rontom ge
 bout / datse daer wel sonder breefe mogē sijn /
 daer sijn 19. Poozten soo aen de Zeekant als
 an de Landzijde.

Van de stadt Neapolis.

Hier na volcht den Wech van Neapolis na Malta/te Water ende te Lande/hoe wel mijnen Raet is te Water te Reysen/soo wil ickse nochtans beyde beschrijven.

Den wech te Lande.

An Neapolis/na Torre del grecho, 6. Mylen. Van daer na Barbarona/een Dorp 7. Mylen. Van daer na Salerno/een Stadt 9. Mylen. Van daer na Tauerna Pinta/een Herberge 10. mijlē. Van daer na Venola/ een Dorp 8. mijlen. Van daer na Duchessa/een Herberge 9. mijlen. Van daer na la Coletta een Steetgen 10. mijlē. Van daer na Salla een Dorp/ 7. mijlē. Van daer na Casal nuouo, een Dorp 9. Mylen. Van daer na Houero Negro/ een Dorp 7. Mylen. Van daer na Piria Lauria/ een Dorp 12. Mylē. Van daer na Castelluceria/een Steetgen 9. mijlen. Van daer na Valle Santo Martino, eē Dorp 6. mijlē. Van daer na Castrovillore, een Dorp 9. mijlē. Van daer na Esaro een Dorp 7. Mylen. Van daer na Regina/een Herberge/10. Mylen. Van daer na Cosenza eē geweldige Coopstadt / van alderley Waerē/insonderhept van Zijde Waeren is 12. Mylen. Van daer na Capofreddo/ een Dorp 7. Mylen. Van daer na Mattorano/een groot Vleck/9. Mylen. Van daer na Sant

Sant Blasio/een March/6. mijlen. Van daer na al acque fiche, een Verberge/9. mijlen. Van daer na Monte Leone/een streetgen/9. mijlé. Van daer na S. Pietro een March/8. mijlé. Van daer na Roffa een Dozp/7. mijlen. Van daer na S. Anna een Dozp/9. mijlen. Van daer na Fontego/een March/9. mijlen. Van daer na Fiumara de Mori, 10. mijlé. Van daer na de geweldige stadt Messina.

Messina.

Dese geweldige ende wjtberoemde stadt / daer in eenen grooté handel gedreue wort / van alderley Coopmanschappen en van alderley Nationen/die heeft een geweldige schoone Hauen/ daer seer groote en geladen Schepen connen inbaren/en sich vooz het quact weder comen berghen. Daer connen wel 400. Schepen in liggen/also dat diergelijcke Hauen nergkens te vinden is. Dese Stadt is niet seer schoone Vallepsen doozbout/en rontom niet gheweldige Mueren/ Wallen en Rondeelen bevestiget. Het lept aen een seer bequame plaets/en heeft ooc goeden Wijn/voorz alderley Lijfsocht. Indien pemant dese Keypse wilde voornemen/so waer mijnen Raet/dat hy sich niet eerster gelegentheyt op het Water soude begeuen/ so connen in drie daghen tot Malta comen met de Gallepen / indien de Windt een wepnich wil dienen / ofte somtijts comen de Gallepen te Palermo aen/ van daer connen

Van de Stadt Palermo.

voort ouer Water na Messina / en voort na
Malta baren.

Palermo.

It is oock een seijsons ende vaste
Stadt aen de Zee gelegen / rontom
met Mueren wel bewaert / hier is
oock een goede Haven ende inbaert
voort de Schepen / de welke noch coztelic ge-
bout is. So haest als ghy inde Stadt comt / so
siet ghy een rechte straet voort / de welke il
Cassaro ofte la Strada d' Austria genoot
en is 2500. gemeene schreden lanc / bouen aen
dese straet staet het Palles van den vice Re,
in het welck hy Hof hout / dit is een seer heer-
lich Gebou / en van binnen seer costelic ghe-
ciert / met heerliche Camers en lustige Houe.
In dit Casteel houden de Spaengiaerts met
de duptsche Crabantē dach en nacht wacht.
Hier is eenen geweldigen Handel van alder-
ley Waeren / de welke ouer Zee daer henen
ghebrocht werden. Van daer vaert ghy dan
stracy na Malta / ofte na Messina.

Malta.

Malta dat wy beroemde Eylant / is
den Sleutel van gantsch Christen-
riick / ende het heeft een seer stercke
Vesting / genaemt S. Helmo / so
haest als ghy hier aen coemt / so sal v terstont
vande Ridderchay eenige tegen comen / en v
vrijdelick ontfanghen / en te gast nooden / en
oock

sock tamelic wel tracteren na het geselschap dat ghy bp v hebt. Als het claer weder is/ so cont ghy daer der Opanden of Turcken lantsien. Dese Ridderschap houden altijt 8. welgeruste Galleyen/ en alffer Opant in Zee vernomen wort/ so wort ter tepcken gedaen vande ander Vestingen/ dan moete die Malteser Galleyen terstont daer na toe/ en deser een sal wel teghen 4. vande Turcken Galleyen aenballen/ wantse sonderlinge wel ghemonteert zijn / en daer zijn meestendeel niet anders op dan Ridders/ alst de noot vordert/ so en wort hier niemant verschoont / maer moeten alle daer wt. De Vestinge van S. Helmo/ is geweldich wel versien met alderley Munition/ also dattet onmoghelick is te winnen. Noch heeft dit Eylant 2. ander Vestingen/ te weten S. Angelo/ ende S. Michaele. Dit gantsche Eylant is niet grooter dan 7. Italiaensche Mijlen / maer het is met veel Dorpen doorboudt/ daer van de Boeren altijt rontom de Zeekant Wacht houden/ op dat den Erf-vpant ghenen inval can doen / t'welck te voren dickwils geschiet is/ dat de arme Boeren berooft ende verbrant zijn worden. Nengaende Victuali en ander nootdrusticheyt/ daer aen en hebben sp ooc genen mangel/ want dit genoeg van alle plaetsen daer gebrocht wort.

Kens van Malta weder te rugge.

Dwaer mijnen Raet sich van Malta weder te rugghe met Galleyen op Neapolis te begheuen, Van daer na

Van t' Eplant Malta.

Pisa/Luca/Genoua/Neplanē/en Venegen
welcke Reyse nu vorder beschreuen sal wor-
den/op dat een dinc niet tweemaal/en ander
dingen versuut worden.

Als ghy met Gods hulpe nu wederom te
Neapolis zijt/ soo reys den naesten Wech na
Capua/dit is een fraeye oude stadt van alder-
ley nootduft en Lijfneeringe wel versie/ coc-
tamelicke sterc / met eene hooge steene Brug-
ge/desgelijck ic noyt gesie en heb. Dit leyt vā
Neapolis 16. mijlen. Van daer na Coziglia-
no eē Herberge/daer vaert ghy ouer het Wa-
ter/dit is 9. mijlen. Nu zyt ghy wederom op
de rechte Landstraet / ende op den seluen
wech van Roma nu hooch Siena / te hooch
Siena / meucht ghy Peerden hueren na de
stadt Pisa/dit is 30. mijlen. Dit ist' Zomers
sulcken lustigē wech / gelijc of ghy alrijt door
eenen schoonen Lusthof reysde/ghy siet daer
veel costelicke Gewassen/ Dozpen/ Sloten/
en Streetgens/gelijc eē Paradijs. Van hooch
Siena na Pisa/ daer bint ghy een Herberge/
daer meucht ghy den Wijn versoecken/want
die wonderlicke goet is / en eenen vriendelic-
ken Weert. Daer tegen ouer leyt een lustich
Stedeken/t'welck meest van Doctoren ende
Advocaten bewoont wort. De duptsche Hee-
ren zijn Zomers daer seer geern/dit stedeken
wort ghenoomt S. Martin ad Todescho,want
het is van eenen Duitsch gebout worden.

Pisa.

Als

Is ghy aen de stadt Pisa coeme/
 ende dat v den Tollenaer aen de
 Doozt besoecken wil/wat ghy by
 v hebt/dan segt ghy zyt Studen-
 ten / maer maect dat ghy een Matricolant
 ofte getuychenis-brief by v hebt/so laten sy
 v passeren/ofte anders steeckt hen een stuck
 Gelts inde Handt. Dit is een schoone stadt
 en geweldige Vestinge/de se heeft sich onder
 den groot-Vartoch gegeuen / zedert de Se-
 neser Crijsch/ daer na heeft den Vartoch die
 seer sterck laten maken / om datse niet he-
 belleren en souden/te bozen ist een heerlich-
 heyt op sich selfs geweest. Dooz de Stadt
 loopt een Water de Arno genoët / dit conit
 van Flozents / en loopt niet wijt van Pisa
 inde Zee. Hier siet ghy een treffelike Pa-
 rochy Kerc ofte Dom/die van claren Mar-
 melsteen gebout is/en seer schoon gheciert/
 binnen staen 84. groote Plaren/de welcke
 na de verstoozinge van Jerusalem daer ge-
 brocht zijn / daer by heeftse eenen lustighen
 Crupsganck / met seer costelick werck ghe-
 maect. In dese Kerc op eenen Outaer daer
 staet een Tassel van Edelen en costelicken
 steē/ de welcke niemant aen roerē en mach/
 hier worden eenige Reliquien der Hepligen
 getoont/ooch mede eenige steenen / daer niet
 S. Stephanus gesteenicht soude zijn. Be-
 neuen den Dom / is eenen schoonen Mar-
 melsteenen Toozn/ op den welcken men vā
 buypen rontom hen oplyden can/tot bouē

Van de Stadt Pisa.

toe by de Clocken / want de Trappen zyn
van buyten daer om hen gemaect / gelijck
sich een Slang om eenen boom draept / van
buytē is hy met Marmelsteenē Pylarē vā
alderley verwen geciert. Dese Toon is
met een sonderlinge Const / hanghende ghe-
maect / gelijck of hy vallen woude. Dese
Toon heeft zijns gelijc niet / hoe wel te Bo-
longe oock eenen staet op die manier / soo en
heeft hy doch geē gelijckenis daer by / want
den anderen van gebacken steen gemaect
is / en dese van claer Marmelsteen. Dese
Toon heeft van onder van het Fondamēt
af tot bouen toe 153. Trappen / en is van ce-
nen Duptschen gemaect / diens naem bouē
de Denr staet / daer men hen op gaet / in es-
nen Marmelsteen gehouwen / te weten / Jo-
han van Asbruck / Anno 1174. den 1. Augu-
sti. Voor de Kerck staet een Calomme / daer
staet een Coperen Becken ofte Pot bouen
op / daer in heeft Julius Cesar in synen tijt
den Tribut laten versamelen / t'welc noch
aen die woorden te lesen is / die bouen daer
aen geschreue staen. Vzaecht dan na il Cam-
po santo, t'welck een gemeyne Kerckhof ofte
booden begraffenisse is / t'welc oock wel be-
siens weerdich is / men seyt dat dese Kerck-
hoff so wel aen de langte als aen de breette
de Arcke Noe gantsch gelijck is. Het heeft
veel schoone Hallen met Looft gedeckt / daer
onder veel oude Constelicke Schilderpen
staen / onder anderen besiet oock dat Graff

D. Decij Icti, den welcken voor zijn Profes-
 sion Jaerlicx ghehadt heeft 1500. Croonen.
 Bupten den Dom staet eenē ronden Tem-
 pel S. Jan des Doopers genaemt / dese is
 rontom met Loot ghedeckt / en heeft eenen
 Metalen Coorn. De Stadt is met geweldi-
 ge Valleysen en Dupsē doodhout / insonder-
 hept dat Valleys del Cauallieri di S. Stepha-
 no, het welc gebout is op de manier van een
 Amphitheatri. Die Ridders voeren in haren
 Oorben dat roode Crups / welck den Hart-
 toch van Florents onderhout. Dat Gym-
 nasium La Sapienzo is een fraep Gebou / An.
 1309. gebout. Hier en is doch geen ghebreck
 aen goede Wijn / oft eenigerley Ceterwaren /
 want de Stadt van alles rijckelic versien is.

Hier na volcht den wech na Luca.

Van Pisa na Luca is 7. mijlen / ende on-
 trent half wech / daer coempt ghy aen een
 heerlick werm Badt / een wepnich border /
 coemt ghy op eenen Berch / daer siet ghy de
 Stadt Pisa / en op de ander zijde Luca / voor-
 tijts ist hier heel onbeplich gheweest / want
 by eenige verballen Dupsen die daer stacn /
 plachten sich de Roouers te onthouden /
 maer nu niet meer.

Luca.

Dit is een schoone Stadt / maer cley-
 ende het lept den groot-Hartoch van
 Florents middē in zijn Lant. Als hy
 die in zijn Dominio hadde / soo schreef
 L iij hy sich

giert wordē/ niemant en derf daer af gaen/
 vooz datter 2. maenden gepasseert zijn/dan
 toemter eenen anderen aen haer plaets/ en
 dat gaet so onder malcanderē om/ also dat
 heerder 2. altijt eenen nacht t'hups mogen
 slapē/ maer op die gesette upz moctē sy we-
 derom daer zijn. So ghy dan wilt/ meucht
 ghy na Luozno gaen / het welck een heer-
 liche Zee-hauen is/ en daer leyt een Steet-
 ghen by/t'welck den groot-Vartoch toebe-
 hoort/dit is 20. mijlen van daer.

Den wech van Luca na

Genoua/en wat daer te sien is.

An Luca na Mazzarosa een Steet-
 gen/is 8. mijlē. Van daer na Pietra
 Santa/een Steetgen/8. mijlē. Van
 daer na Massa de Carrara, een lustich
 Steetgen/met een Slot daer aen/7. mijlen.
 Van daer na Sarrazano/een lustige stadt/
 alwaer 2. geweldige Vestingen in ligghen/
 daer in liggen 500. Duytsche Crijchslupdē/
 want het is op de Gyence van Savoyen/
 en het hoozt Genoua eygentlick toe / dit is
 8. Mijlen. Van daer na Laris/ daer moet
 ghy ouer een Water baren/dit is 4. mijlen.

Laris Port.

Dit is een fraey Steetgen/en Whin
 en Broot is daer goeden coop. Op
 den Berch is een gheweldige Ve-
 stinge/ daer op leyt veel grof Ghe-

Van de Stadt Porto Venere.

schut / met het welck men schieten can tot
aen de Porto Venere / het welck een goede
Duytsche Mijl veer is. Hier vaert ghy dan
ouer na de Porto Venere.

Porto Venere.

Dit is een lustich Stedecken / en ha-
uen vander Zee / bouē op de berch
lept een stercke Westinghe / daer op
oock geweldich Geschut lept / met
het welck men schieten can / recht ouer op
den anderen berch / also dat dese 2. Westingē
malcanderen met haer Geschut connen te
hulpe comen. Niet wijt hier van leydt een
stadt ghenamē Spezia / de welke oock de
Heerschappye vā Genoua toebehoort / als-
men Crichsvolck in Spaengien schicken
wil / die versamelen daer. Tusschen Spezia
en Laris lept oock een geweldige Westinghe
die de Geneuopseren oock toebehoort / en is
ghenaemē Santa Maria del suorte, dit lept on-
trent 2. Italiaensche Mijlen van de Porto
Venere / hier in liggen Duytsche knechten /
ghy meucht vriendelick met haer spreken /
dat sy v inlaten / dan sult ghy een welgebou-
de sterckte sien / die noch cortelick ghebout
is. Nu waer mijnē Raet van Laris te wa-
ter na Genoua te varē / daer cont ghy in ee-
nen dach comē / maer of ghy te Lande wil-
de / so heb ic den Wech gelickewel willē be-
schryuē / maer het is meestendeel Gebercht
en onbeplich.

Den wech ouer Landt.

Van Porto Venere na Remedio March 8. mijlen. Van daer na Porgetto marc 8. mijlen. Van daer na Mastarana Hetberge 6. mijlen. Van daer na Bracco/ March 6. mijlen. Van daer na Cestri March 6. mijlen. Van daer na Chiavari March 6. mijlen. Van daer na Rapallo March/ 6. mijlen. Van daer na Recco/ March/ 6. mijlen. Van daer na Bogliasco/ March 6. mijlé. Van Bogliasco na Genoua/ 6. mijlen.

Genoua.

 Genoua is eē yooch en wjht beroemde stadt ende Republica, daer is een Hartoch den welcken doch vanden Senaet gerozen en gesedt wozt / en alffer eenen sterft/so wozt vanden Raet eenen anderen gerozen gelijk te Venegen. Dese geweldige stadt schryfme dat ouder is als Roma/en soude gebout zijn 1507. jaer vooz Christi geboozte/sp is seer Volckrijck ende sp heeft groot gewerf en treffelicke Coopmanschay/ daer woonē ooc seer veel treffelicke van Adel en de stadt is seer prachtich gebout/daer wozen dagelic 500. duptsche Soldaten in besettinge gehouden. Vooz aen de Haven daer ghy eerst wt het Schip coemt/en wilt na de poort gaen/daer siet ghy een geweldich groff Geschut op Raderen liggen/ daer de Duptschen de Wacht by houden/daer by liggen ooc veel groote Dorloch Schepen en Galliatzen al op dat best met Geschut en Ammunitionie versien/

Van de Stadt Genoua.

om terstont indē noot te gebzupcken. Als ghy
inde Doort wilt ingaen/ so wort ghy van den
Tollenaer aengesproken / die wil v dan oock
besoekē wat ghy by v hebt/ dan segt ghy zyt
Studenten / ende vzaecht na de Herberge ge-
noeynt sint Marten/daer treckē de duptschē
gheineyndelick in die wat van qualitept zyn/
men wort daer heerlick ende wel getracteert.
Gaet na de strata noua, daer in siet ghy gewel-
dige Pallepsen al van groote viercante witte
en swarte Marmelsteene gebout/daer by zyn
oock schoone Lusthousen en Rustcamers/ ooc
schoone Antiquiteten en statua, so ghy pet be-
geert te sien/ so cloyt vyz aen/ende of den Heer
selfs in waer / daer vooz en durft ghy v niet
ontsien/dan begroet hem en segt dat ghy daer
zyt gecomen om pet frapys te sien / men sal v
alle eer bewyisen en sien laten tot uwē genoey-
gen. Daer na gaet in het Palleps bandē Har-
toch/daer is de duptsche guardi ofte Wacht/
dat is een geweldich Palleps daer in hebben
de 500. duptsche knechtē hare wooninge/ ha-
ren Ouersten woont ooc daer in/ synen naem
is R. van Sittigshupsen / het is een heftiger
en ernstiger man vooz eenē Ouerstē/ als ghy
v hier vzedelicker wijs aengeeft/ so wort ghy
inghelaten/ en v wort alles sijn ordentlick na
den anderen getoont/daer siet ghy geweldige
schoone dingen van Camers Lusthousen ende
Water-wercken/ soo ghy v bekent maectt en
begeert het Arsenal ofte Rusthups te sien/ soo
sals v altemael wel gewesen en getoont wordē
in gantsch

in gantsch Italien en woxt geen Stadt gebonden/ daer so veel Fluweels ghemacckt woxt/ mē seyt dat daer over de 8000. Weuers woenen/ die anders niet dan Fluweel en maken/ ende niemant van haer allen en soude in een gantsch Jaer een stuk vooz sich seluer conck makē/ so nau woxt haer het were wt de handen genomen so haest a'ft veerdich is.

Wande Kercken.

In dese Stadt zijn 30. parochie kerckē/ onder welke 2. de vooz'aemste zijn/ die eerste is genoemt Cathedralē, ofte sint Laurentz/ daer in staet een Capel ghenomt di Sant Iohan badalle, daer hebense de Assche in een Kistgen liggen van desen sant/ en alsser groot ouweder op de Zee is so dragense de assche aē de Zee/ daer van seggense dat het stil woxt / noch segghense datter veel meer ander miraculen en wonder teycken geschieden/ noch vatter meer vooz Reliquien inde ander Kercken zijn. In de Kercke van santa Sacristia/ indien ghy daer vlijtich aenhout / so sult ghy te sien comen een sleutel van so costelicken Smiraldo dat desgelijc in gantsch Europa niet te vinden en is/ de welke eenen onwetspzekelickē schat weerdich geacht woxt/ op de hooge Feestē toont men die. Inde ander Kerck genoemt sant Bartholomeus t welck is bupen de poort van sint Catharina / daer toont men den swetdoeck van onsen Heer Christus/ men siet claerlic dat het een

Van de Stadt Genoua.

een van de 3. Sudari is/die S. Veronica gemaect soude hebben / hier by septuagen dat oock veel Wonderwércken geschieden. Oock staet by ten de Stadt eenen seer schoonen ende hoogen Toorn/ daer op woxt alle nachten een groote Lanteren aengesteken/ op dat de Scheyen de Hausen souden connen vinden/ in dien dat ghy nu de Stadt Sauona wilt besien/ so neemt een scheepken ende vaert daer henen/ het is maer 30. Mijlen/ en daer is een schoon Casteel aen/ bytē om de Stadt is het lāt geheel onbruchtbaer / en ai wat tot des menschen noodruft van noode is/ dat moet daer van ander plaetsen ghebrocht worden / want aldaer gelt dat spreekwoort: Mare senza pesce: Huomini senza fede: Donne senza vergogna.

Sauona.

 It is een treffeliche sijne Stadt/ ende leyt iustich aen de Zee/ is ooc heerlick en wel gebout / de inwoonders hebben eenē grootē handel in Corsica en Sardinia, met Wijn en ander costeliche Waren/ oock heeft de Stadt een geweldige bestringe ofte Cittadella, seer vast met geweldige Rondeelen en Plankeringen gebout/ ende is met Geschut en munitien so versien / dat het onmogelick is om te winnen/ hier op ligghen by de 100. duysche knechten / niet noch meer ander kenschvolck. Den Turck is ducwils met 40. ofte 50. Galeyen daer aengeweeft in meyninge zijnde het zelve te winnen/ welck hem

hem altijt ghenuyt heeft ouermits de goede
wacht die daer op gehouden wort / twelc ooc
sonderlinge vā noode is. Dese stadt is van al-
les wel versien / want watmen verdencken
mach / dat cammen daer om Ghelt behoimen.
Van hier vaert wederom nae Genoua / ende
van daer na Meylanen en Venegen.

Hier na volcht den wech van Ge- noua na Meylanen.

Van Genoua na Ponte decino, 7. Mijlen/
Vā daer Puzolo een Marc 7. mijlē. Vā daer
na al botho de fornari, 7. mijlē. Van daer na al
Isola, 7. Mijlen. Van daer na Arquia, 7. mijlen.
Van daer na Sofaualla een stadt / daer wo-
den seer goede Kappieren ofte Linniers ge-
maecht is 5. mijlen. Van daer na Pettola een
herberge 6. mijlen. Van daer na Cortano / een
Vesting en stadt 8. mijlen van daer na Ponte
curon een March 5. mijlen van daer na Vog-
hera 5. Mijlen. Van daer na Pancarina / 8.
Mijlen. Van daer na Caua / daer vaertmen
ouer de Po / is 6. mijlen. Van daer na Pavia /
een stadt 3. Mijlen.

Pavia / Ticinum.

 Dese stadt heeft een schoon schiprijc
water twelc daer aē loopt genaemt
Ticino. Dese stadt leyt aen een lu-
stige en vrucht bare plaets / daer om
mense il giardino di Milano noemt / oock is de-
se stadt met schoone huysen en Kerckē geciert
en heeft oock eene schoone bzeede markt / hier
is een

Van de Stadt Pavia.

is een geweldige Vnuerfitet / welc wt booz-
bidning. n van Galeati II. den Meplaenschen
Vorft van Carolus 4. Anno 1361. gestift is /
oock een Jesuiter Collegium van Gregorio 13.
gebout / ooc eē Inquisition, die is daer noch roz-
telinge ghestift. In S. Peters Kercke is S.
Augustini begraffenisse van Marmoz / maer
niet gants volcomen. Daer vintmen ooc veel
duytsche begraffenissen. In S. Francisci Kerck-
he daer is de begraffenisse met het Monume-
tum ende Breltenisse Baldi I. C. Dese stadt is
niet geweldige mueren Gondelen en bolwerc-
ken bewaert ooc is daer een Casteel / daer het
Spaensch Crijschvolc opleyt / want de stadt
ghehoort onder het Hartochdom Meplant.
Van daer na Meplanen / onder wegen leyt eē
schoon Clooster genoemt Carthuyfen / en als
ghy omtrent een Italiaensche Myl van de
stadt zyt daer siet ghy den Dier-gaerden / daer
booz is de slacht gehouden tusschen den Ke-
ser Caroli teghen de Fransopsen ende Swit-
zers / daer dooz Pavia verouert worde. Dese
Dier Gaerde heeft noch eensveels haer mue-
ren / daer aen ghy wel kont sin hoe datse ghe-
weest is.

Carthuyfen.

 Mact niet in dit Clooster te gaen /
om dat te besie / want in gantsch I-
talen is zyns gelijck niet van schoo-
nen ghehou / oock heeft het een groot
in-ronnen / de Kerck is van buyten als men
daer in gaen wil / van clare witten Marmel-
steen /

steen/ en Seelden van Albaster seer schoon geciert/ en van binnen niet minder/ de Cellen zijn al met Looft gedeckt/ doch zijn daer noch veel meer ander heerlicke schoone dingen dat men sich verwonderē moet die het siet. Van daer reysmē na Pinasco eē steetgen/ 8. mijlen. Van daer na Meylanen/ een Stadt/ is 10. Milen.

Meylanen.

Meylanē is de hoofstādtt in Lombardia/ dese wort voor eē van de grootste steden in Europa getelt/ ooc heeftse groote voorsteden/ de welke sominige wel eē Stadt genoēt mochten worden/ sy leyt aen de Rivier Ticino, op de welke alles genoegh na en van de Stadt gevoert wort. Dese Stadt behoort den Coninc van Spaengien toe/ en wort een Hartochdom genoemt. Dese Stadt is oock seer sterck met mueren Gondeelen en Bolwerken alles wel versien/ daer is ooc een groote handelingē van alderley natiē en Waeren/ so ghy daer logeren wilt/ soo gaet inde 3. Coningen/ ofte by den Falcon/ hier trect de duptsche Ruyne gemeyndelick op. Van gaet na het Valleys daer in de Vice Re ofte Hartoch gemeyndelick Hoff hout/ het welc een geweldich en groot gebou is. Beneuen dit Valleys hebben de duptsche Trauanten hare Logementen ofte wooningē/ de welke ontrent 80. zijn/ die alle op den Hartoch wachten / die worden alle van eenē Couleur gecleet/ buptē voor dit Valleys is de Dom-

Van de Stadt Meylanen.

Plaets twelck een groote schoone marct is.

Domkerck.

Desen Tempel is van claré wittē Marmelsteen buyten en binnen gebout/deses ghelijck van groote en schoonte en is in gantsch Ita-
lien ofte Duptschlant niet. Mē seyt dat ele Looft van desen Marmelsteen ougearbeyt een quattrin gecost heeft/twelck ontrent een duyt is. Van de heerlicheyt van dit Gebou en waer niet genoegh te schryuen/van buy-
ten en van binnen staen seer veel en schoone Figuerē/ooch is daer een Orgel in van claer Siluer. Van dē Dom gaer na het Palleyg handen Cardinael Boromeo daer in hy ge-
woont heeft als hy regeerde / daer sult ghy oock een heerlick gebou sien van Marmel-
steenen Plaren / oock eenen ganck die den Cardinael heeft laten bouwē/daermē door gaen can wt het Palleyg in de Domkerck/
onder der Nerdē dat h niemant sien en can. Door dit Palleyg staet een marckt/daer op alderley Cerwaren en wat een mensch van nooden is/genoeghsaem te becomē is/ daer hy is ooc een schoone Wschmerct. Vraecht dā na de plaets daermē voortijts de quaet-
doēders placht te richtē / daer heeft een on-
ruchtich hups gestaen/twelc dē Cardinael Borrome heeft laten verstooren/en een ge-
weldige gebankenisse daer van gemacckt. Vraecht dan na S. Maria sant Sello/daer sult ghy ooc eē seer schoon gebou sien / daer is ooc een groote Debaert/daer steets door
het

het gantsche Jaer groote Indulgentia te ha-
 len is Als ghy dan wederom na huys gaet
 daer siet ghy een Antiquitet in de Strada di S.
 Lorenzo daermen na de Porta Genouefa toe
 gaet/daer staen buyten op de straet ouer de
 20. geweldige schoone gearbeyde Marmel-
 stricken Plaren van witten Marmelsteen/
 de welke ouer de 60. voeten hoorch zijn/de-
 se stadt heeft ooc seer veel Kercken en Pal-
 kysen/ twelck seer lanck soude vallen te be-
 schryuen/ de gantsche Stadt is doorgaens
 met groote viercante steenen gebloert ofte
 gesteenstraet/en heeft oock bzeede en schoo-
 ne straten/ aen de stadt zijn 22. poorten/ en
 men seyt datter tot elcke poorte 11. dupsent
 weerachtige mannē zijn/ behaluen die geen
 bozgers en inwoonders zijn/ maect t'samē
 242000. Man. Gaet nu na de Cittadella, Ca-
 stello ofte Vestinge.

Castello della Porta Iouia.

Dit Slot is eē onwinlicke Vestin-
 ge/twelck met Wallen en grasten
 sonderlinge wel bewaert is / en is
 so groot datmen wel 3. Vestingen
 daer wt soude connen maken/het heeft ooc
 geweldige ronde Toorens in van clarē ge-
 houwen steē gemaect / op elckē tooren staen
 3. heele Cartouwen / en op de mueren staen
 wel 500. schoone stucken Beschuts/ die al
 op Baderen liggen de welke altyt geladen
 zyn/hier in liggē steets 700. Spaengiaerts
 en 40. dupsche Crychslupde ofte Trauan-

Van de Stadt Meylanen.

ten/ oock isser veel gestints van vrouwen en kinderen/also datter wel 1000. menschen in zijn/dit Casteel heeft ooc eenen Meulen/den welckē het water niet en can benomē worden/want de spzeng van t'sclue water oock daer in is. Daer is een grosten voorraet in van Coper en Yser/en andere unitioen. En alles wat tot eene belegheringe van noode is/en mē cant ooc niet ondergrauen/ want het heeft een Schiprinc water/ t'welc rontom inde grachtē loopt/en rontom heeft het veel Fonteyn-Aderen die inde graften ontspringen/also datmen niet en soude connen grauen oft men soude water vinden. Dit boorznoemde Casteel is voor 12. Jaren eerst met 5. geweldige kondeelen beset/daer mede de oude Vestinghe gantsch bezijt wort/ also dat het een Vestinghe is/die sonder verraderie onwinlic is.

Hier na volgen de wegen van Meylanen na Venedien en wat daer tusschen te sien is.

Van Meylanen na Margiana een steetgen 10. mijlen. Van daer na Lodi een lustige stadt/10. mijlen. Van daer na Zozlefro een Dorp 10. mijlen. Van daer na Pizzighiton/ een steetgen/10. mijlē. Van daer na Cremona een geweldige stadt 12. mijlen.

Cremona.

 Cremona is eē lustige en vermaerde stadt/ en heeft veel schoone gheswassen en heerlicke byuchten/oock seer

seer costelicken goeden Wijn/ en is van vele dinghen seer wel begaest / oock isse rontom met schoone Tozens geciert / en heeft oock schoone breede straten en heerlicke ghebouwen/ ende seer veel Adels/ daer besiet de parochi Kierck en den geweldigen hoogen toren, daer na dat Slot t'welc uoc met spaensche Soldaten besedt is/ want dese stadt de Meylanders toebehoort/ dan besiet de kerc S. Dominico, en dat Clooster S. Laurenzo.

Van Cremona alla Casa della Bouona Voglia een Herberge 10. mijlen. Van daer na S. Jacob al'Opio Herberge 9. mijlen. Van daer na Mercari een steetgē/ 12. mijlē. Van daer na Castelluccio een Steetgen/ 8. mijlen. Van daer na Mantua een stadt 10. mijlen.

Mantua.

Dit is eē fraeye stadt/ daer in hout den Hartoch zijn Hoff/ sy leyt aen eē sumpige plaets rontom int Moras/ en coemt van een water twele daer voorby loopt Il mincio genoemyt. Dit Water loopt somtijts ouer / daer vā ist daer so Mozassich. Als ghy in dese stadt coemt/ so logiert byden swarten Moor/ ende so ghy de stadt wat begeert te doorszien/ so spreekt den Weert aen/ die sal v dan wel stracc eenen bestellen die met v gaet / en v alle ghelegenheyt wiest/ eerst gaet ghy na des Hartoghens Paleps/ daer wort v t'geweer aen de poozt afgenomen / ende bewaert tot dat ghy wederom wtgaet. Indien dat zijne V. G. niet daer en

is/ so

Van de Stadt Mantua.

Is/so laetmen v den geweldige schoonen zael sien/met sommige schoone Camers/ooch eenen seer schoonen Lusthoff / daerouet ghy v ber wonderen sult/als ghy inden Hoff coent: so sult ghy daer eenen seer schoonen Zael gebout sie/daer zijne W.G. des Somers in cet/ Desen Zael is so artifice ghemaect / dat so wanneer twee by malcanderen staen en spreken midden inden Zael/ so en connense malcanderen niet verstaen / ja haer epgen woorden niet hoorzen / maer die aen het eynde van den zael staē / die connē van woort tot woort hoorzen watter gesproken wort/also wonderlick is dese zael gemaect/ dan besiet het Rusthups/ en den Heerdestal vandē Hartoch/laet v dan op het Raethups byngen / daer is een plaets La grotta ghenoeit / daer in cont ghy sien seer oude en costelike dinghen/de welke daer in gehouden ende bewaert worden/ als Statua Edelgesteente/ Goude en siluere Clepnodien / oock een seer lanck Eenhoorn/ daer van het spits vooz een wepnich gestompt is/ Dese Stadt is met munitie en ander noodtdruft genoegsaem versien/ oock heeft se gheweldich veel Geschuts / ende leyt seer lustich met heerlike Torens en mueren geciert.

Wech von Mantua na Padua.

Van Mantua alla stella, een Herberge 15. mijlen. Van daer na Sant Ianeto, een Dorp/ 12. mijlen. Van daer na beuel' ecqua een Herberge. 10. mijlen. Van daer na Montagnanoren geweldich groot ghebeert/ 9. mijlen. Van daer

daer na Padua een stad 18. mijlen.

Padua.

Dit is eē groote en wijtberoemde stad
en hoort de Heeren van Venegen toe/
daer is een ghetweldighe Uniuersitet/
twelck den Keiser Fredericus den tweeden
des Raechts/ tot spijt van de Bononier daer
gheordineert heeft/ Anno 1178. daer zijn seer
vrel vzeemde Heeren en Studenten/ schier vā
alle eynden des Werelts/ maer insonderheyt
van Duprschlant. Dese stad leyt oen een lū-
stige en vrichtbare plaets/ daer vā alle noot-
drufticheyt genoech is. Als ghy daer coemt/
so logiert alla Stella, daer wort ghy terstont
vanden duptschen Pedello besocht/ die v die
Matricola oock vpresentiert.

Bouen de alderheplighen poozte diemen
noemt il Portello, daer de Schepen liggen die
op de Bzenta ancomen/ daer vint ghy in ee-
nen steen gehouwen: Hanc antiquissimam vr-
bem, literarum omnium asylum, cuius agrum
fertilitatis sumen esse voluit natura, Antenor
condidit, anno ante Christū natū M. CXVIII.

Gaet daer op den Toorn/ daer cont ghy
Venedien met zijne ghelegenheyt seer lustich
sien als het claer weder is. Besiet dā het Pal-
leps ofte Waethups/ t'welck een out en heer-
lick gebou is 119. treden lanck en 40. treden
breet/het Dach is tsamen van Loot/ twelck
met groote Vserre stangen onderset is. In dit
Palleps siet ghy de Monumenta vā vier tref-
felicke mannen/ die dese stad voortijts ghe-
hadt

Van de Stadt Padoa.

hat heeft / als Titi Liviij Historici, Alberti Theologi, Pauli Patauini Icti, en Petri Aponensis Medici. In dit Halleys by de deur als men na dat bouenste gemack gaet / daer is eenen ronden steen / daer moeten die gene die van schult haluen haer goet verlaté wille / met den blooten Eers op sitten / en rontom den steen is gehouden als volcht : Lapis repudij cessionisq; bonorum. Vzaecht dan vozder na des Gouverneurs Halleys / t'welck ooc een out gebou is / daer worden oock sommige oude Schilderpen gesien van eenige Dorsten van Carrariensiu, onder welke gebiet dese Stadt eertijts gestaen heeft, Vooz dit Halleys staet een seer schoone Marekt ghenoemt la piazza della signoria, hier op gaen die Heeren spatcieren,

Oock siet ghy daer een schoon Collegium, t'welck de inwoonders albo noemen / het is voortijts een Berberge gheweest inden Offe genoemt / daerin besiet ghy dat Theatrum Anatomicum, t'welic noch coets gebout is worden. In het Palatio Capilistarum is een groot houten Deert dat wort Equus Troianus ghenoemt / t'welck schijnt dat het eertijts in een Tragædi gebruyct is. By de Kerck à ti Eremitani ghenoemt / daer is dat Palatium Foscari, gebout inde manier van eenen Amphitheatri, t'welc gemeyndelic ail' harena genoemt wort / weerdich om sien. Dit heeft eenen schoonen Hoff / Hortus Medicorum genoemt / den welken eenen Houenier in bewaringe gedaen is / daer van hy Jaerlicx 500. Ducaten vande Vene.

Venetianen heeft. Castellum Antenoris is een seer out gebou/ daer in is wel een Rusthups/ maer men siet geen Geschut daer in/ t'welck de Venetianen na haer ghenomen hebben/ op dat de Paduaner geen oorzaeck souden hebben haer wederom af te vallen.

Vande Kercken in Padoa.

Sint Anthony/ welc de inwoonders al Santo noemen/ om dat hy deser stadt patroon en voorbidder is/ dit is de voornoemste en schoonste kiere in de stadt/ daer in staet de Capel des S. Anthony/ voer zyn Graf welc men wel sien can.

Dese Cappel is van witten-Marmelsteen gantsch en geheel ouertogen/en de Wonderwercken die daer gebeurt zijn staen daer constelic aen de muere wtgehouden. Het Choor staet aen alle zinden ledich en rontom ist niet Coperen Taeffelen daer in de Historien des ouden en Nieuwen Testaments seer constich gegoten zijn/en met Marmelsteenen Pylare seer wel geciert. Hier by is ooc een groot Clooster vande Barboeter oorden. Dooz de kerck staet een Peert van Coper gegoten met eenē Ruyter daer op/ t'welck tot de ghedachtenis vanden treffelicken Ridder Gotomilaz Narnensis opgericht is.

S. Justina dat is een groote ende schoone kiere/maer sy en is noch niet geheel volmaect/ en sy leyt aen een lustige plaets il prato della valle genoemt/daer in is de begraffenisse van de S. Justina beneffens veel andere martelaren

Van de Stadt Padoa.

laren gebrenten en Reliquien inde Kerck op de lincke hant in eē Cappel daer siet ghy S. Lucas Sercū met een oude geschreuen Tafel in een ander Cappel daer tegen ouer daer siet ghy eē muer achter dē Outaer daer staet dat beelt vā Maria ingemaect met een glas daer voor/ dat seggense dat S. Lucas geschildert soude hebbē. Hier by staet een schoon en seer ryck Clooster / het welck alle Jaer ouer de 80000. Ducaten incomende heeft/ daer in is eenē schönē Hoff met veel lustige Cruysgangen en constelicke Schilderpen.

Vier rycke Cloosters zijn in Italien / namelijk Sant Iustina di Padoa ; Sant Benedetto di Mantua. Sant Georgio à Venetia. S. Benedetto à Neapoli.

By des Bisschops Valleys is de Parochi Kerck il Duomo, ghelyckewel zijnder noch ander Cloosters Kercken en stiften so wie die selue begeert te sien/ can sich daer by brengen laten.

Wypen Padoa.

Diff mylen van Padua is een doorp Spano genoemt/ daer is den wijtberoemden Medicus en Conciliator gebozē/ Petrus Aponensis genoemt/ daer is een werm badt/ twelc vā wyde plaetsen besocht wort/ en tot vele krancheypden gebruyckte ende goet bevonden. Alla Braia is een schoon en ryck Clooster. Monte di venda is een Clooster op eenen hoogen berch gelegen/ alsinen daer op is/ so can men in Lombardia lustich

lustich en wel sien / daer beginnen de Montes Euganei aen / eē lustich gebercht. Madonna di mont' Ortono is ooc een fraep Clooster. Sant Daniel is een Clooster op eenen hoogen berch daer in soude de Beeltenis van Maria oock zijn / die S. Luca s geschildert heeft. Te Arqua siet mē de begrasseuis van Franciscus Petrarchæ, oock mede zijn hups t'welck tamelic groot is / het Grass is van heelē roodē Carmelsteē / daer aen woxt dit nabolgende schryft gelesen:

Viro insigni Francisc. Petrarchæ Laureato, Franciscanus Brosano Mediolanensis, gener indiuidua conuersatione, amore, propinquitate, & successione memoria.

Bouen op den Sarch staet.

*Frigida Francisci lapis hic tegit ossa Petrarche,
Suscipe virgo parens: anime fate virgine parce,
Fessaq; iam terpis caeli requiescat in arce.*

M. CCC. LXIII. XVIII. Iulij.

Hier na volcht sommige ander Steden beschryuinge.

An Genoua na Padoa te reysen ran ooc eenen anderen wech genomen worden / daer mē aende grensen van Vrankryck comt / namelick door Piemont / en hoe wel dit den naestē wech niet en is / so en sal niemants berouwē desen wech genomen te hebben / en dat om de fraepe steden ende gelegentheyden die wel besiens weerdich zijn.

A S T H I.

De eerste is Asthi / en behoort den Hartoch van

Van de Stadt Torino.

van Sabonè toe/dit en is wel vande schoonste geë/maer sp lept aen een lustige en vzychtbare plaets.

Torino.

Taurinum ofte Augusta Taurinorum oock wel Augusta Prætoria gheuoempt/dese is tusschen de Alpe gelegè/ de welke Italien en Vlauckrige onderschepdē/ Dese stadt is int viercāt seer lustich gebout/hier is voornamelijk te sien dat Slot la citadella, t welck tamelic wel gebout is/ en met alle nootdrift wel versten. Ten anderē dat oude Slot il Castello vecchio genoemt. Ten derdē dat Balleysoes Dorsten/daer cont ghy ooc wel in comen so ghy het begeert. Vergeet oock niet die Parochy kerck te besoecken/ en ooc la Torre del commun, en Il Senato. Ten lesten de Vniuersitept/etc. Dese stadt is een Vorstelicke Sittung en wooning des Hartochs van Sabonē/oe Gniuet de Po loopt daer langs/sp ghebruycken een gemengde spræck half Francos en half Italiaensch. Daer teghen ouer lept een oude stadt Alexandria della paglia genoemt/twelc voortijts Cæsarea geheetē heeft dit en lept niet recht inden wech na Padoa/maer een weynich wt den wech/maer dat ic met daer van schrijue is de oorsæck/ dat de krooning der Coningē so men sept daer met Stroom placht te geschieden/daer van sp oock den naem van den Paus Alexander de 3. gcreghen hebben/ dit behoort de Neplanders toe/daerom datter noch dagelic Spaensche beset

befettinge in leyt/ dit leyt aen een wtermater
lustighe plaets.

Vercelli.

Dit is Sabopsch niet ouerbloedich volc
drijck/maer doch met tamelicke schoone
gebouwen en wooningen versien/ en is
rontom seer vzychbaer/daer wort eenē gro-
ten handel met Wolle gedzeuen.

Nouara.

Dit leyt op tenen cleynen berch gelegen/
den welken een deel vzychbaer is / en
oock een deel onvzychbaer / dit is den
Partoch van Parma onder danich / en wort
met Spaensch Garnisoen besedt / hier is Pe-
trus Lombardus, Magister sententiarum ghe-
noemt gebozen.

Bergamo.

Bergamo is van de duptschen (soo men
seyt) gebout/gebout voor Christi ghe-
boorte 360. op eenen hoogen berch/en
is sterck wter natueren / en oock van
Gebou/ende is seer wel bewaert/het leyt aen
een vzychbare plaets/Wtghesondert teghen
Midnacht/daer ist steenachtich en rout ghe-
berchte/hier zijn sommige Wser mijnen/daer
worden oock seer goede Slijpsteen en gebon-
den / ende daer is eenen grooten handel met
Wol en Lalienē/de inwoonders zijn in haer
spraeck en manieren een wepnich grof ende
Boerachtich/nochtaus scherp en cloeck van
verstant/ dese zijn de Venetianē onder danich
geworzen na Christi geboorte 1526.

Het

Van de Stadt Bergamo.

F Het boornaemste dat ghy hier te sien hebt/
dat is het Slot/daer na de Kerck S. Maria
daer in is een Capel daer het Monumentum
Barthol. Coglionei in is/ de welke die Vene-
tianiën groote diensten gedaen heeft/daer om
hen die van Venedien oock een Ridderlike
Statua en eeren-Angm tot gedachtenisse hebbe
laten oprichten/ vooz de Kerck Sant Iohan &
Paulo, Daer vint ghy oock noch 2. Statua de
een van Iulij Cæsaris en de ander des Keyserz
Traiani. Item eenen Doopsteē/ met het beest
van Joannis den dooper/ en een natuerlike
Slang in eenen Marmelsteen. Dan gaet en
besiet dat Clooster van de Prediker Mun-
nicken/ daer siet ghy een schoone Lpberie die
Martinus Martinenga gestift heeft.

Wn de Kerck sant Alexandro is een Capel
Sant Petri, daer in is een Marmelsteene Ca-
fel daer de stadt Bergamo in gedacht wort.

Brescia.

Dese stadt is onder aen eenen berch
gelegen/ seer Volckrijck en met al-
derley noedruft viel versien / ende
heeft eenen synen statelicken Adel/
het leyt aen ee vruchtebare plaets/ want daer
wast ouerbloedich Wijn en Coozu/ ooc Oly/
het heeft rijcke Metael bergen en Iserberge.
Dit is onder de Veneetsche Heerschappp co-
men Anno 1517. het welck sy van Francisco
1. Coninck van Vranckryck gewonnen heb-
ben. Buyten de stadt is een hoochte / daer op
leyt een schoon Slot/ oock een Clooster ghes-
naemt

naemt S. Peter/en border leyt S. Augustijn
in het welck de Schael bewaert en ghetont
wozt/daer hy wt plach te dzyincken / als pe-
mant de Coztse heeft en dzyinct wt dese schael
die wozt daer af genesen (seggen sp).

Peschiera.

Dit is een seer vast en wel bewaert
Slot/en behoort de Venetianen toe
en leyt aen de Zee Bennaco en nb il
Lago di garda genoemt / dese Zee is
35. mijlen lanch/en ontrent 14. mijlen breet/
dese wozt somwijlen dooz den wint so onghes-
stym datse veel onghestymmer is als de groo-
te Zee selfs/also datter 2. Georg. van schryft :
Fluctibus & fremitu assurgens Bennace marino
Eenen grooten ouerbloet van Visschen is daer
in/als Karpen Fozellen/etc. Den Adel van
desen hoek Lants wozt van Plinius hoch
geloost. De gantsche Contrey des Lants is
wtermaten lustich ende vruchtbaer/ daer zijn
oock schoone en lustige Vrouwen.

Verona.

Dat Edele Verona leyt aen een sterck-
ken bloet die Etsch ghenocmpt/de
welcke aen drie plaetsen daer dooz
loopt / rontom is een lustich ende
Wijnrijc geberche. Dese Stadt is met heerlic-
ke wooningen en Gebouwen geciert/ ooc met
Bondeelen/Bolwercken en grachten seer wel ver-
sien. Laet v dan hooz eerst wtesen dat Amphi-
theatrum, twelck men nb noemt L'harena, dat
noch gheheel en onvervallen is/ende so daer
pet aen begint te verballen/so wozt het terstont
van

Van de Stadt Verona.

van de Ouerste der Stadt weder gerepareert/
van binnen ist ront en lanckwerpich gelyck
een Ep/het is 39. Roeden lanck/en 22. Roede
breet/het heeft 42. sittinge ofte Trappen bo-
uen malcanderē/en het is so wijt datter ouer
de 20000. menschen in het ronde gemakelic
connen sitten. In dese Stadt zyn 3. Casteelen
ofte Sloten/namelick S. Pietro Castel nuouo,
ofte S. Felice: en Castel vecchio, in het welke
de Venetianē steeds eenen Gouverneur met
een stercke besettinge houdē. Gaet dan in dat
Clooster Iesuatorum ofte fratrum Ignorantia,
in den hoff cont ghy noch sien die teycken vā
de oude Schilderpen des oudē Theatri, twelc
sonder twijffel eē geweldich gebou moet zyn
geweest/ hier op cont ghy sien de naumachias
ofte tijtcozttinghe die met de Scheyen op de
Ersch gedreuen wort. In het midden van eē
stract daer staet een schoone Arcus Triumpha-
lis, van daer gaet inde Parochy kerck/daer in
siet ghy een geweldich schoon Choor/daer by
staet een schoon hups / daer die vā Adel haer
te samen coemste hebben / daer hoozen sp alle
weken 2. mael den besten Musijck/en sp laten
sich seluer oock mede daer toe gebuycken/so
ghy begeert cont lichtelic daer met incomen.
Op een Mart La piazzadella genoemt/ daer
staet de Statua Fracostorij des hochgeleerden
Philosophi, twelc die vande Stadt hem ter eerē
opgericht hebben. Niet wijt van daer coemt
ghy by het monumentis Scaligerorum, twelck
opētic op eene stract staet seer na by de Ber-
berge

berge genaemt het witte peert/daer de duytſchen gemeyndelick logeren. Vzaecht na dat Clooſter Zenonis, int welke duytſche Munnicken zijn.

Vincenza.

Vincenza is na by eenen berch gelegen/ en wort van twee Waterren van malcanderē gedeplt/ als Bachilione en Recone, het welke wt de naestghelegen Bergen ontspringt/ en inde ſtadt by malcanderē bergadert. Sy leyt aen eenen luſtigen en vzuhtbaren oort/daer ſeer goede Winn waſt/ en witte Moerbſien / daer de Zijdewoymen van onderhouden worden / de welke daer ſeer veel zijn. Met ſchoone Huysen en gebouwen is deſe Stadt wel verciert. Beſiet hier dat Raet huys il Paiazo, t'welck op de manier van het Paduaenſche ghebout is/ maer een wepnich clepnder/ en met Looſt ouerdect. Vzaecht dan vorder na het Academia, het welck een huys is daer de Edelluyden by malcanderen comē om ſich met eenige genoechelicke dinghen te vermakē/ als met lieffelicke Muſijck te hooren/ ofte ſchoone Comedien te ſien/ en andere eerlicke oefeningen vooz te nemen/ het is een ſchoon Theatrum, met halve ronde Trappen ofte ſittingen bouen malcanderē/ alſo datter een groote menſchte volcx can toefien. Als men daer wt gaen wil/ ſo iſt ſo conſtelic na de perſpectiuz gemaect/ dat het ſchijnt of ghy in een groote ſtadt ſaecht met vzeede Straten. Bouen de deur des Huys ſtaet in eenen ſteen

Van de Stadt Vincenza.

Gehouwen: *Virtuti ac ingenio.*

Santa Corona is een Clooster/in dese Kerck wort een Doorn ghetoont/welck sy segghen datse vande Doorne Croon is die Christus op zijn hooft gehad heeft / desen Doorn soude de Bisschop Bartholomeo Vincentio mede wt Vranckrijc gezocht hebben daer soude dese hem verert zijn van Coninc Lodowijc. Laet b dan wijzen dat Monumentum Galeati aen het welck dese nauolgende woorden gesen wordē: *Questo e luogo doue era la casa del sceleratissimo Galeazo da Roma il qual cō Iseppo Almeringo & alteri suoi complici comiscro atrocissimi huomicidi in' questa citra del anno 1548 à di 3 Luglio.*

Buyten Vicenza.

Iet seer wijt vā Vicenza/een weynich wt den wech nae Padua/daer is een groot Hol in eenē berch/dat met Menschen handē gegravē is/ daer pleecht sich dat Volck in Krijchsnoot te berbergē/dit wort genoēt *La grotta di Vicenza ofte il Cubalo.* Hier seer na by is eenen Vicentinischen Edelmans Hof/daer in staet een lustighe *Aolia ofte Windtconst* / daer in die Windt des Somers can geregiert wordē somen selfs wil/ en dit nabolgende schzift staet daer bouen geschreuen: *Aolus hic clauso ventorum carcere regnat.*

Daer na staet eenen biercanten Steen/die gehouwen is met dit nabolgende schzift:

Franciscus Tridenteus Vicent, IC. Hierosolymitarum

mitani Equitis filius, gelidi venti flatum in ca-
 uerna Cubala nuncupata spirantē, in ædes pro-
 prias per hanc crypti porticum deduxit, ad tem-
 perandum ardentēs & æstiuos calores, tum co-
 hibendo tum relaxando, nouo atque mirabili
 artificio per cubicula quæque ducendo, quæ pro-
 libitu suo refrigerare & cale facere valet, ita vt
 eius villa ingenio, diligentia, imbensa ac æmula-
 tione ornatior effecta, inter regia ornamenta
 connumerari posset. Anno 1560. ætatis suæ 22.

**Dan Vincenza repstmen stracy na Padua
 daer van hier te bozen genoech vermelt is.**

F R A N S.

R II

ZU

Zuttige Dialog; ofte zamē-
 sprekungen Italiaens ende Neerlants
 van alderley Handelen/ die eenē boozromē con-
 nen/daer wt een pedet die Italiaensche spraek
 van sich selfs leeren/eñ in alle boozromen-
 de handelingen/op goet Italiaens
 spreken eñ antwoorzen can.

Dat eerste Capittel.

Eenmaeltijt Vn Pasto con
 van thien personen diece perso-
 te weren: ne ciõe.

Hermen.
 Jan.
 Napken.
 David.
 Peter.
 Frans.
 Rogier.
 Tanneken.
 Henrick.
 Lucas.

Hermanno.
 Giouanni.
 Maria.
 David.
 Pietro.
 Francesco.
 Roggiero.
 Anna.
 Arrigo.
 Luca.

God geue v goe
 den dach Jan.
 Eñ v ooc Her-
 men / goeden dach geue
 v Godt.

J. Hoe gaet het v?
 H. Het gaet my wel/

H. **D**Io vi dia il buon
 di Giouanni.
 G. G. E à voi ancora
 hermanno buon giorno vi
 dia iddio.

H. Come state?

G. Sto bene lodato Iddio.

t'uwert

tot uwen gebode.
 En ghy Herinnen/hoe
 ist met v?
 D. Ic vare ooc wel:
 hoe vaerē v vader en
 Moeder.
 J. Sy varen wel/
 Godt sy lof.
 D. Wat maect ghy so
 vroech op?
 J. Ist niet tijt op te
 zijn?
 D. Vast ghy noch/en
 hebdy niet ontbeten?
 J. Neen ic noch niet/
 het is noch te vroech
 ende ghy/hebdy ont-
 beten?
 D. Ja ic ouer een ure
 soude ic so lange va-
 stē vā waer comdy?
 J. Vā waer ic come/
 ic come vander scho-
 len/vander Kercken/
 en vander Merckt.
 D. Waer gady?
 J. Ic ga thups.
 D. Wat ure ist?
 J. Cis bi twaelf urē
 D. Ist so laet?
 J. Ic moet gaen/ ick
 sal bekenen worden
 van mijn moeder,

al commando vostro.
 Et voi Hermano, come state,
 bene?
 H. Anch'io sta bene,
 Come stanno vostro padre
 & vostra madre?
 G. Stanno bene gratiato sia
 Iddio.
 H. Che fate così per tempo le-
 uato?
 G. Non è tempo d'esser le-
 uato?
 H. Siete ancor digiuno? non
 hauette fatto collatione?
 G. Non io per ancora, è trop-
 po per tempo.
 Et voi facesti colla-
 tione?
 H. Sì, gi à una hora fa, sarò
 io tanto à digiuno?
 D'onde venite?
 G. D'onde io,
 vengo?
 Vengo dalla scuola,
 dalla chiesa,
 & dal mercato.
 H. Douo andate?
 G. A casa.
 H. Che hora è?
 G. Quasi dodici hore.
 H. E si tardi?
 G. Bisogna andarmente, sarò
 sgridato dalla mia madre.

Goede nacht Hermen.

H. hebdi so grote haest
en heft ons meyster na
my niet gebraecht?

J. Ic en hebbs niet ge-
hoort / ic en mach niet
langer beden.

Goeden nacht ic ga.

H. Gaet / Godt geley-
de v.

J. Godt geue v goede
avont mijn moeder en
alle t'geselschap.

H. Jan / Van waer
comdy? waer hebdy so
lange gebeydt?

Waerom comdy so
laet? Is dat wel ghe-
daen? Ick hadde v be-
bolen te comen te vier
uren / nu zjnt bykans
ses.

Segt my nu terstont
waer ghy gheweest
hebt?

want ick weet wel
dat ghy langh
wt der scholen geweest
zijt / ick salt uwen
meyster seggen.

J. Behoudens v gra-
tie / ick come nu eerst
wter scholen /
ick en wist niet dat het

Adio Hermans.

*G. Hauete tanta fretta?
Non ha il nostro ma-
stro di mandato di me?*

*G. Non l'ho udito.
Non posso piu
aspettare.*

Adio, me ne vo.

*H. Andate, Dio vi
conduchi.*

*G. Dio vi dia la buona
sera mia madre,
& tutta la compagnia.*

*H. Giouanne, d'onde
vieni?*

*Doue sei restato
tanto?*

Perche vieni si tardi?

E questo ben fatto?

*Ti hauea co-
mandato di venir a
quattro hore.*

Hor ne sono quasi sei.

*Dimmi hora doue
sei stato.*

*Perche é assai che so
fuor di scuola.*

iol' so bene.

*Lo diró al tuo
maestro.*

*G. Perdonate mi,
vengo hor fuora dalla
scuola.*

Non sapena che fusse.

so laet was. Ic en heb
nergens ghebeydt.

Ghy moget doen den
Meyster vragen oft
also niet en is.

M. Dat sal ick doen/
ic salder die waerheyt
van weten.

Nu gaet decht de
Tafel/ende haest v.

J. Wel moeder ic salt
doen/waer is het Ta-
fellaeken?

M. Het Tafellaeken is
daer binnen opt

Tresoor. Settet zout
eerst/hondy dat niet

onthouden? Ic hebt v
meer als 20. reyfen

gesept/ghy en leert
niet met alle/ t'is gro-

te schande. Gaet halé
Tellers / Glasen ende

Seruetten.

J. Wel Moeder/
waer zynse?

M. Ghy en cont niet
binden. Daer zynse/ist

niet wel gesocht?
Gaet broot halen.

J. Wel geeft my gelt.
Dooz hoe veel sal ick
brenge?

M. Brenge dooz twee

tanto tardi.

*Non mi son fermato in
alcun luogo.*

*Voi l'opotete fare, di-
mandare al maestro se
non é cosi.*

*M. Quello farò io,
ne sapró la verita.*

*Hor va, apparecchiare,
& fa presto.*

*G. Madonna si, lo farò.
Doue é la touaglia?*

*M. La touaglia é la dentro,
sopra la credenza.*

*Metti prima il sale.
Non sai quello tener
a mente?*

*Tel ho detto piu di
vinti volte.*

*Tu non impari nulla,
é gran vergogna.*

*Vi piglia de tondi.
Bichiere & touagliuola.*

*G. Madonna si.
Doue sono?*

*M. Tu non sai trouar
nulla.*

*Ecco gli, non é ben
cercato?*

Va per del pane.

*G. Bene, date mi danari.
Per quanto ne
ponteró.*

M. Portane per duo

stupuers/voor eenen
 stupuer wit/ende voor
 eenen stupuer brynn/
 so veel van t'een als
 van t'ander ende bren
 get alternael versch.
J. Tis wel ick gae.
Hier is broot moeder.
M. Ghy hebt wel ge-
 daen/gaet nu om hout
 om t'vuyt te boeten.
Gaet wet de Messen.
Giet water int Vant-
 vat/ en hangt daer een
 witte Handdwele.
Doet vuyt bernen.
V vader coimt/en **Da-**
uid v **Neue** coimt met
 hem. **Gaet** henlieden
 int ghemoet/ neemt u-
 wen hoet af/ en doet v
 reuerentie.
J. Ick salt doen moe-
 der/ ick gae.
Zijt willecom **Vader**/
 ende v geselschap.
D. Peter is dat v sone
P. Ja / t'is mijn kint.
D. Het is een schoon
 kint/ **God** laet hem al-
 tijt in deuchden ver-
 meerderen.
P. Ic danckie v **Neue**.
D. En gaet hy niet ter

piac'ri, per un piac-
ho di bianco,
& per un piaccho di nero,
tanto d'uno quanto
d'altro & portalo tutto
fresco.
G. Sta bene me ne vo.
Ecco del pane mia madre.
M. Hai ben fatto.
Va hora per legni per fer
fuoco.
Va agguzzare gli coltelli.
Versa del l'acqua
nel vaso.
Et pendi la un bianco
sciugamano.
Fa bruscicare il fuoco.
Il tuo padre viene,
& David tuo cugino vien
feco.
Va gli incontra leuas il
capello & fa la
riuerenza.
G. Madonna si.
Io vo.
Siate il ben venuto mia pa-
dre, & vostra compagnia.
D. Pietro é questo il vostro fi-
P. Messer si, é mi figlio. figliolo.
D. Egli é un bel fanciullo,
iddio l'amenti sempre in
bene.
P. Vi ringratio cugino.
D. Non va egli á

Scholen?

P. Ja hy leert Franscops spreken.

D. Doet hy? dat is seer wel ghedaen.

I. An kondp Fransops spreken?

J. Niet seer wel Neue/maer ick leeret.

D. Waer gady scholē?

J. Inde Lombertstraect.

D. Hebby langhe ter Scholen gegaen?

J. Ontrent een half jaer.

D. leerdy ooc schrytē?

J. Ja ick Neue.

D. Dat is wel gedaen leert altoos wel?

J. Dat sal ick doen Neue indient God be-liest.

M. Weest willecom Neue.

D. Ic danckie v nichte

M. Neue/ wildy daer blijuen staen? waerom comdy niet binnen/ komt v wermen/ daer na sullen wy gaen etē.

D. Weindi dat ic coude hebbe / t'soude grote schande zyn?

scuola?

P. Si, egli impare à parlar Francese.

D. Si eh? è molto ben fatto.

Giuovanni sai tu parlar Francese?

G. Non molto ben cugino, ma io lo imparo.

D. Doue andate à scuola?

G. Nella strada de Lombardi.

D. E assai tempo che andate alla scuola?

G. Circa mezzo anno.

D. Imparate anche à scri-

G. Si signor cugino. (ueret)

D. Quello è ben fatto, imparate sempre bene.

G. Così farò cugino se piace à Dio.

M. Cugino state il ben venuto.

D. Vi ringratio cugina.

M. Cugino volete restar li?

perche non incrate?

venete a scaldarui, andaremo poi à mangiare.

D. Pensate voi ch'io habbi freddo? farcbbe grande vergogna.

P. V.

M. Neue

M. Neue hoe ist met v
D. Wel/ Godt zy lof.

M. Wasc is mijn nich-
te? w' verom en heb dy
mijn nichte niet mede
ghebrocht?

D. So is cranch.

D. It w'ner/ is sy siec?
wat siechte heeft sy?

D. Sy heeft de cortse.

M. Dreeft sy die langh:
ghedyt?

D. Bokans 8. dagen.

M. Dit en wist ic niet
ick salse morgen gaen
besoekē indieu God
beliest.

F. Frans brengt eenen
stoel voor uwen Neue.
Neue comt byden
vuire. Frans gaet aen
die deur / men cloyter
stet wieder is. Het sal
Rogier zyn/ dat weet
ick wel.

F. Wel moeder/ ic ga.
Wie is daer?

R. Vrient doet de deu-
re open.

F. Zijdt daer Rogier?

R. Ja ick ben hier / is
v' vader thuis?

F. Ja/ ende mijn moe-
der oock.

M. Cugino che é di voi?

D. Bene, l'adio lodato.

M. Doue é mia cugina?

Perche non m'ha sti la mia
cugina con voi?

D. Ella sta male.

P. E vero? E ammalata,
che mala ha?

D. Ha la febre.

M. L'ha ella hauuto
gran tempo?

D. Quasi otto giorni.

M. Quel non sapenaio,
l'andro a visitare
domani piacendo
à Dio.

Francesco portane una
sede per il tuo cugino.

Cugino accostate
al fuoco.

Francesco va al l'uscio,
che si picchia, vedi
chi é la.

Sarà Roggiero, io' l'ho bene.

F. Ben mia madre io vo.

Chi é li?

R. Amico, aprite
l'uscio.

F. Siete voi la Roggiero.

R. Si son qui.

E' vostro padre in casa.

F. Si, & mia madre
ancora.

Contt

Comt binnen / ick salt
rijn Vader seggen dat
ghy gecomen zyt.

*Intrate, diró à mio
padre che siete
venuto.*

P. Frans gaet het
veerdich maken om te
gaen eten.

*P. Francesco va apparecchia-
re per andar à
mangiare.*

F. Vader alle dinghen
zijn veerdich / ghy
meucht gaen eten alst
v belieft.

*F. Padre, tutto é in ordine,
voi potete andar à
mangiare,
quando vi piace.*

P. Wel ick come ter
front / roept de kinderē.

*P. Ben, io vengo adesso
chiamate i fanciulli.*

F. Ic salt doen vader.
Jan / waer zijdt? comt
eten / waer blijfop / wat
doet ghy daer.

*F. Messer padre si, Giouanni,
doue sci? vienni à mangiare,
doue rescì, che fai la?*

J. Wat wilt ghy dat ic
doetic heb hier te doen.

*G. Che volete ch' io faccia?
ho qui da fare.*

F. Weet ghy niet dat
men gaet eten? Compt
seggen de benedicite.

*F. Non sai che si va à man-
giare?
Vlen dire il
benedicite.*

J. Ich come.

G. Vengo.

P. Jan waerom en
comdt niet? moetmen
v roepen? Bzengt hier
stoelen.

*P. Giouanni per che non
viene? bisogna chia-
marti? Porta qui
sedie.*

M. Peter laet ons gaē
sitten / het is tijt.

*M. Pietro, andiamo é sedere,
egli é tempo.*

P. Wel / ic ben te vzedē.

P. Benc io son contento.

M. David sit daer.

M. David sedete li.

D. Ich / en nemet my
niet qualic af en sal dat
niet doen / laet Peter
daer sitten / ick bidts v.

*D. Io? perdonate mi?
Questo non faro io.
Lasciatemi seder Pietro,
vene prego.*

M. Pe

M. Peter en is niet ge-
woon daer te sitten/hy
sal hier sitten. hier is
zijn plaetse.

J. An sejt de benedicite.

J. Wel in weder.

G. God zegent u mijn Va-
der en moeder en voort
alle t'geselschap.

M. Frans brengt t'etē
Brengt den Slaet ende
t'gesouten vleysch.

Schenckt te d'rincken.

Schenckt voor uwen
Reue/ende noorts voor

alle. Frans comt hier
by ons sitten. Frans
gaet halen Potspijs
voor uwen Broeder/en
doet het ander veerdich
maecken/gaet rasch.

J. Broeder neemt u
Potspijs.

Hebdt te veel?

F. Ja ick heb te veel.

J. E eet het niet al op
laet bliuen t'ghene ghy
te veel sult hebben.

B. Waerom en eet ghy
u Potspijs niet dewyle
dat so werm is?

F. Sy is noch te heet.

B. Jan brengt hier
broot/Agier en heeft

*M. Pietro non suole
seder li, egli sedera
qui, qui è il suo
luogo.*

*Giouanni, di ne lo Benedicio-
G. Madonna si. (no.*

Dio vi benedica mio

padre, mia madre,

& tutta la compaignia.

*M. Francesco, porta da man-
giare. Portansel'insalata, &
la carne salata.*

Versane da bere.

Versa al tuo cugino,

& poi per tutto.

Francesco sede te qui.

*Francesco va per minestra
per il tuo fratello.*

*Et fa apparecchiare
e l'altro,*

va correndo.

*G. Fratello piglia la tua
minestra.*

Ne hai tu troppo.

F. Si, io n' ho troppo.

*G. Non la mangiar tutta,
lascia quello che hauerai
troppo.*

*F. Perche non mangiate
vostra minestra, mentre
ch' è calda.*

F. E ancor troppo calda.

*M. Giouanni porta qui
pane. Roggiero non*

103
zeen broot.

Gaet een teller halen/
en brengh Moestaert.

P. Gheeft my de biers-
kanne.

B. Neemt houtse wel.

P. Laetse gaen/ ic hou-
se wel.

M. Peter en dynct n3
op de Dotspijs / want
het is ongesont.

Eet eerst een wepnich
eer ghy dynckt. Peter
suyt my vleysch. Snijt
my oock broot. Snijt
wat t'etē voor Frans/
hy en heeft niet t'eten.

P. Staet het mitoe hē
te dienē/en can hi hem
selfs niet dienē? Snijt
ghy selfs/ ghy zijt pin-
mers groot ghenoech/
helpt v self/ want ic en
sal v n3 dienē. Ic en die-
ne niemāt als my self.

M. Gheeft hem t'eten
want hy schaeint hem
hy en derf niet eten/
dat sie ick wel.

P. Welaen/ neemt/
brēgt hier wat anders
J. Cis noch niet beer-
dich.

M. Besiet of die Pas-

ha pane.

Va per un tondo, & porta
mostarda.

P. Dammi il boccale della
birra.

R. Eccolo, tenete lo bene.

P. Lasciate lo andare, lo
tengo forte.

M. Pietro, non beuete
dopo la minestra,
perche é mal sano.

Mangiate un poco prima
che di bibere. Pietro ta-
gliate mi della carne.

Tagliate mi anche del pane.

Tagliate da mangiare à
Francesco, egli non ha che
mangiare.

P. Mi conuicne egli seruirlo?

Non sa egli seruire se stesso?

Tagliate voi stesso, Voi siete
pur grand assai, aiutateui
voi stesso, perch' io non vi
seruiró. Non seruo altri cho
me stesso.

M. Date gli da mangiare,
per che si vergogna. Non ar-
disce di mangiare, questo
veggo bene.

P. Horsu, pigliate.

Portate qui altra cosa.

G. Non è ancora in
ordine.

M. Guardate se gli Pasticci
stepen

Steyen en Taerten ge-
comen zijn. Gaet het
Ghebract halen/ ende
schenckt hier Wijn.

Schenckt vooz uwen
Vader. Schencket vol
En schenct nietso heel
vol/en siedp niet wat
ghp doet?ghp stort.

Rogier en heeft genen
Wijn/siedp dat niet?

M. Maecht hier plaet-
se om die Schottelen
te setten.

M. Nu zijt altesamen
wilkecom.

T. Hier is meer als ge
noech teten. Ghy hebt
te groote onkosten ge-
daen.

M. Ick en doe vooz
waer/ my mis haecht
datter niet meer en is/
maer ghy moet patien-
tie hebben.

T. tis seker wel geseyt

M. Peter suyt vande
Schouder. Vrejt hier
Radijzen/ Pastenaken
ende Cappers. Dient
David vooz vanden
Hase / en van dese Co-
nijnen. Strij die Velt-
boender in stucken.

Et le terte son venute.

*Andate per l'arresto,
& versate qui del
vino. Versate per vostro
padre. Versate pieno.
Non versate tanto
pieno.*

Non vedi?

quel che tu fai? tu spandi

Roggiero non ha vino,

Non lo vedi?

*G. Fa qui un luogo per porre
i piatti.*

*M. Hor siate tutti ben
venuti.*

*A. Qui é robba assai
da mangiare.*

*Hauette fatto troppa
spesa.*

*M. Non hó certo,
me dispiace, che non ve n'é
d'auantagio,
ma vi bisogna haueer pa-
tienza.*

A. E certo ben detto.

*M. Pietro, tagliate di quella
spalla, portate qui rauan:*

Radici & cappari.

*Seruite David di quella
lepora, & di quei*

Conigli.

*Spezza te quello
pernici.*

Ghy en dient ons n3.
 maect alle goede ciere
 Ick bids v.
 D. Hier is meer als
 genoech om goet tier
 te maken.
 P. Jan schenckt ons
 te dyncken.
 J. Daer en is ghenen
 Wijn meer.
 P. Gaet anderen ha-
 len. Wat dunct v van
 desen Wijn?
 D. My dunct dat hy
 goet is
 P. Willen wy vandē
 seluen doen bzingen?
 D. Soot v beliest.
 J. Waer sal icken
 gaen halen?
 P. Daer ghy den an-
 deren gehaelt hebt.
 Of gaet hem halē op
 de merct inde witte le-
 lie/ of waer ghy wilt.
 J. Hoe veel sal ick
 bzingen.
 P. Bzingt 2. maten/
 of ander half maet/
 gaet rasch/eū coemt
 haest weder.
 J. Ick sal altoos loo-
 pen Vader.
 D. Frans staet nu

Voi non ci servite.
Face tutti bona cicra
Vene prego.
 R. *Qui ci é robba*
assai, da far buona
cicra.
 P. *Giouanni versato da*
bere.
 G. *Qui non ci é piu*
vino.
 P. *Vanne per altro,*
che vi pare di questo
vino?
 D. *Mi pare che egli*
é buono.
 P. *Vogliamo noi farne por-*
tar del medesimo?
 D. *Come vi piace.*
 G. *Doue l' andro io à*
pigliare.
 P. *Doue tu pigliasti*
l'altro.
 O *val o à torre sul*
mercata, al giglio bianco,
o doue tu vuoi.
 G. *Quanto ne por-*
terò?
 P. *Portane duo boccali,*
o vn boccal è mezzo, va
presto, & torni
correndo.
 G. *Andarò sempre correndo*
messer padre.
 M. *Francoesco leua su*

op/eñ dient ter Tafelen / besiet ofter uz en gebzeect. Wildp noch meer etens hebben?

Segget vrn.

F. Een Moeder / ick heb ghenoech gheten Godt lof.

M. Drinkt nu / isser hier inde kanned?

F. Jaet moeder / daer is genoech in.

M. So daer niet in en is / gaet het halen.

H. En wortet niet booz de deure geclopt Gaet het besien.

F. Clopter pemant?

H. Jaet doet open / ick heb hier langer gestaë als een half vze.

F. Wat beliest v?

H. Goedë auont mijn vrient / is de mepster t'huis.

F. Ja hy waerom? be geert ghy hë te sprekë

H. Ja waer is hy?

F. Hy sit ter Tafelen begeert ghy vet? Ick salt hem wel gaen seggen / Wie sal ick seggë dat na hem vzaecht?

H. Ick moet hem sel-

hora & serui à
tauola.

guarda si vi manca niente,
voi tu ancora da mangiare?
Dillo pure.

F. Madre ne, ho
mangiato assai, laudato
sia Dio.

M. Beui hora, é ci birra nel
tuo boccale?

F. Madre si, ve
n'é assai.

M. Se non se n'é, vanno
à pigliare.

A. Non si batti al
l'uscio.

Va à vedere.

F. Battela qualchuno?

H. Si aprite.

Ho aspettata a qui pin
de mezz' hora.

F. Che vi piace.

H. Buona sera amico,
é il Padrone
in casa.

F. Si, perche?

Gli volete parlare?

H. Si doue é gli

F. Egli é à tauola, volete
qual cosa?

Io glielo andaro à dire,
che dirò io che lo
domando

H. E mi bisogna parlare à

uet spreken / segt hem dat ick zijn oonis die naer ben. Of segt hem dat ic hier come van zijn oonis wegen.

F. 'Tis wel / ic salt hē gaen seggen / bept hier een wepmich. Vader hier is een man die v begeert te spreken.

P. Wat ist voor een man?

J. Ick en kenne hem niet Vader / hy seyt dat hy vā mijn oonis weghen comt.

P. Vraecht hem wat hy begeert.

J. Hy seyt dat hy v begeert te spreken

P. Wel doet hem binnen comen.

F. Vrient comt binnē

H. Wie is daer binnē? Ister veel volcx.

J. Neent dyp oft vier.

H. Wel becomt v mijn Heeren altesamen.

P. Willecom Hendric wat segt ghy goets?

H. Peter mijn Meester sendt my hier / v biddende / dat v belieue moꝝgē te mid'dage

lui medesimo, dite gl' ch'io sono il scruiitor del suo zio. Ouero dite gli ch' io vengo da parte del suo zio.

F. Sta bene, io gliel' andoro à dire, aspettate qui vn poco.

Messer padre, ecco vno huomo che vi vuol parlare.

F. Che huomo è.

G. No' l conosco Messer padre, dice che viene da parte del mio zio.

P. Domandate gli che vuole.

G. Egli dice che vi vuol parlare.

P. Ben fattelo intrare.

F. Amico intrate.

H. Chi è la dentro, eu us gente assai?

G. Non tre o quatro

H. Bon pró à tutta la compagnia.

P. Ben venuta Arrigo, che dite di buco.

H. Pietro il mio padrone mi mando qui, pregandoni, che vi piaccia, do mattina di venire à

by hem te comē etert.	<i>desinare seco.</i>
P. hoe vaert mijn oō?	P. Come sta mio zio?
H. Op vaert wel God	H. Sta bene, laudato
sy geloofst.	iddio.
P. en al zijn huysgesin	P. Et tutta la sua famiglia?
H. Sy varen alle wel.	H. Tutti stanno bene.
P. Dat hoor ic geern/	P. Questo mi piace
maer ghi sult hem seg	ma voi gli direte, ch'io lo
gē dat ic hem bedanc	ringratis di buon
ke wt goeder herten/	cuore,
want ick ben al wt ge	perch' io sono
noot wel vier daghen	inuitato fuora, già
gheleden anders sou	quattro di fa,
de ick geerne comen/	altramente, io ci anderei
maer ic sal by hem co	volentieri, ma verro
men morgē na noene	da lui, domani doppo desina
sonder faute.	te, senza alcun fallo.
H. Tis wel / ic salt hē	H. Sta bene, io gli
seggen. Godt gheue v	el diro. Dio vi dia la
goeden nacht.	buona notte.
P. Bept Hendrick/	P. Aspettate Arrigo, beuet s
drinct eer ghy gaet.	prima ch' andare.
H. Ick en heb ghenen	H. Io non ho sete,
borst/ ick bedanck v.	vi ringratis.
F. Bept ghy moet	F. Aspettate, vi bisogna bere
eens drincken.	una volte.
H. Ick moet gaen.	H. Mi bisogna andare.
M. Is Jan noch niet	M. Non é Giouan ancor
weder comen/waer	ritornato?
blift hy so langh.	done aspetta egli tanto?
F. Op compt.	F. E viene.
P. Hoe coemt Jan/dz	P. Che vuol dir giouanni,
ghy so lange ghebept	che tanto tardesti
hebt te comen.	à venire.

J. Ick en conde niet
eer comen vader/ daer
was veel volcx/ ic heb
altoss gelsopen.

M. T'is wel/ schenckt
hier Wijn.

P. David/ pzoest of hi
goet is.

D. Wat sal ick doen
schenckt my hier in.

D. De anderē was beter.

R. Hy en was/ desen is
beter na mijn verstat.

M. Tanneken ghy en
maecht geen goet tier.

Hoe coemt dat ghy n3
en segt.

T. Wat soude ick seg-
gen/ tis beter swijghen

als qualick spreken/ ic
en can niet wel Itali-

aensch spreken / daer-
om swijge ick.

M. Wat segt ghy/ ghy
spreekt also wel als ic

doe/ en noch beter.

T. Ick en doe voor-
waer/ dat wilde ic wel

en dattet my twintich
gulden gecost hadde.

M. David/ ghy en eet
n3/ snijdet my daer af.

Dit is te seer gesoden/
en dit is te wepnich ge

G. Io non poteua venir

piu tosto padre,

vi era gran brigata,

sono ito sempre correndo

M. Sta bene, versa

qui vino.

P. David, assaggiate,

se è buono.

D. Così farò,

versatemi qui dentro.

l'altro era migliore.

R. Non era, questo è miglio-

re al mio giudicio.

M. Anna voi non fate

buona ciera.

che vuol dire che voi non

parlate.

A. Che direi

miglio è tacere, che

dir male.

io non so bene parlare

italiano, pero mi

taccio.

M. Che dite voi, voi parlate

tanto bene quanto faccio io,

& ancora meglior.

A. Non fa certo, questo

vorrei io,

& che mi fosse costato

vinti fiorini.

M. David voi non mangia

te tagliatemi di quello.

Questo è troppo cotte,

& questo è troppo poco

braden /ist niet so.
D. Dat dunct my door
T. Rogier ick bid u
leent my u mes.
R. Nemet / maer geuet
my wederom als ghy
geten hebt.
T. Indien ickit u niet
weder en geue so en
leenet my niet meer.
R. Neen ic voorwaet.
T. Tis een goet Mes
hoe veel cost het u?
R. Ic hebt gecost voor
drie stupuers.
T. Dat is goet koop/
latet my hebben voor
dien prijs / ick sal u u
gelt weder geuen.
R. Ick ben te vreden.
M. Rogier ghy en eet
niet / my dunct dat ghi
truert / helpt u seluen /
schaemdy u.
R. En eet ick niet wel?
ic eet meer als pement
aende Tafel.
M. Ghy en doet niet.
T. Ghy en eet selfs n3.
M. Ic heb altoos getē
P. Laet ons wel dyn
ken / indien wy qualic
t'eten hebben.
T. En is hier niet ge

rostito, non e costi
D. *Cosi pare ancho a me*
A. *Roggiero, prestaq mi il*
vostro coltello, ve neprego.
R. *Pigliatelo, ma rendete*
me lo quando hauete
mangiate.
A. *Si non ve l'rendo,*
non mel' prestate
piu.
R. *Non certo.*
A. *Egli e vn buon coltello*
quanto vi costo.
R. *l' ho comprato per tre*
piacchi.
A. *E buon mercato,*
lasciate me lo hauere per
tal pregio, vi vendero vostri
denari.
R. *Son contento.*
M. *Roggiero, voi non man*
giate me par che voi
sogniate, aiutateui
istesso, vi vergognate?
R. *Non mangio? io ben*
mangio piu che nissuno di
tauola.
M. *Non fate.*
A. *Voi medesimo nō māgiate*
M. *Io hō semper mangiato.*
P. *Beuiamo bene, se habbia*
mo mal da man
giare.
A. *Non ci é qui da mangia*

soech t'eten: hier waer
genoech teten voor 20.
personen/ ghy hebt te
grooten costen gedaen.

D. Ick en doe/ nu wel-
aen/ ick bzingt v/ ende
bidde v/ voor alle t'ge-
selschay / en inden eer-
sten voor uwen naeste
gebuere / suldy my be-
schept doen.

T. Ja ick met goeder
hertē/ indient God be-
lieft/ nu welaen/ dzynt
Ghy en hebbet niet al
wtgedroncken/ ick sal
der v wedet o op nieus
wat inschyncken.

D. Waerom woudy
dat doen? en heb ic het
niet wegedroncken?
Hoe veel schillet?
Ick salt wt dzyincken.

Siet daer/
nu ist wt/
doet my beschept:
ghy en soeckt niet
dan my te bedzyeghen.

T. Ick en soude niet
mogen wtdzyincken/
ick hebs te veel.

D. Wat sou v gebze-
ken ick hebt wel
wtgedroncken.

*re per vinti
persone, havete
fatto troppa
spesa.*

*P. Non hó : hor beuo
à voi, & vi prego per
tutta la compaignia,
& prima
per il vostro prossimo
vicino : mi farete voi
ragione?*

*A. Si, di buon cuore,
se piace à Dio.*

*Hor beucte:
voi no l'beuesti.
fuora.*

*vi tornerò
à versar di nuouo.*

*P. Perche vorresti
far quello?
non l'ho io beuuto fuora?
che vi manca?
le beuerò fuora.*

*Hor wedete,
adesso é pur fuora,
fate mi ragione:
voi non cercate,
ch'ad engannarmi.*

*A. Io non potrei
bere tutto questo,
ne hò troppo*

*P. Che vi manoherebbet
l'hó ben io
beuuta fuora.*

D ij

T. Ghy

T. Ghy en haddes
niet so veel als ick/
uwen croes
en was niet vol.

P. Hy was emmers.

T. Hy en was.

P. 'Tis waer/
maer mynen croes
is meerder
dan den uwen. (gelen.

T. Wel laet ons man-

P. 't Irbens te vreden/
geeft my den uwen.

T. 't Ic en sal/
ick houde my
aenden mijnen/
bewaert dat ghy hebt.

P. Drinkt dan.

T. Wel terstont:
siet my oft niet
al wt en is.

M. Ja waerom
doet ghy u
also bidden?
wien hebdijt
gebracht?

brenget my eens.
zijdy gram op my?

T. Waerom soude ick
op v gram zijn?

M. Om dat ghijt
my niet en brenghet.

T. 't Ic hebt v gebracht

M. 't Ic en hebz niet ge-

*A. Voi non hauesti
tanto quanto me,
il vostro bicchiere
non era pieno.*

P. Si era.

A. Non era.

*P. Egli é vero,
ma il mio bicchiere
é maggior
del vostro.*

A. Hor su, cambiamo.

*P. Sone contento,
datemi il vostro.*

*A. Non faró,
mi tengo
al mio,*

guardate quel che haete

P. Beuete dunque.

*A. Bene, ad: sso:
vedete hora se non é
tutta fuora.*

*M. Si! perche
vifate voi
cosi pregare?
à chi
beuesti?*

*fatemi un brindis:
siete in collera mece?*

*A. Perche mi
currucerei vosco?*

*M. Perche voi
non beuete à me.*

A. V'hó fatto unbrindis.

M. Non l'hó vdiato

hoort/ tis genoech vā
 drincken/ wy moeten
 gock eten:
 ick hebbe
 grooten honger
 sijn my daer
 een stuck vleesch.
C. Hebby geen handē
M. Ja ick maer
 ick en can niet
 wel geraken
 aen de schotel.
P. Wel ic sal v dienē:
 hbdij's genoech?
M. ic en heb noch niet
P. Hout daer/
 hebdijs
 nu genoech?
M. Beseet
 wat hy my gheeft:
 wat mach dat helpē?
 houdet voor v/
 ende etet ghy selue.
 Rogier/sijdt my
 van die schouder.
R. Wel/neemt daer.
M. Ic dancke v.
P. Jan/brengt broot/
 ende schenckt wijn/
 schenct alomme.
M. Men clopt
 daer voren/
 en hoordy niet Jan?
J. Ic gae moeder;

*assai si é beauto,
 ne bisogna
 anche mangiare;
 ho
 gran fame:
 tagliatemi qui vi
 un pezzo di carne.
 A. Non haucte la manid
 M. Si ben, ma
 non posso
 arriuara
 al piatto.
 P. Sta bene, vi seruirò:
 ne haucte assai?
 M. Non ho ancor niente,
 P. Tolete,
 n'haucto
 adesso assai?
 M. Deh guardate
 quello che mi da
 che può aiutar quello?
 tenetelo per voi, & man-
 giate lo voi istesso.
 Ruggiero, tagliatemi
 di quella spalla.
 R. Bene, pigliate,
 M. Vi ringratio.
 P. Giouanni, porta pane
 & versa del vino,
 versa intorno.
 M. Si picchia
 alla porta
 non odi Giouanni?
 G. Io ci vò madre.*

het is Lucas/
Andries knape.
M. Wat wilt
hy my hebben?
I. Op brengt wat.
M. Doet hy?
doet hē binne comen.
I. Lucas gaet binne
L. Godt segheu
t'gheselschap,
D. Lucas/ zyd daer?
L. Ja ich Peter.
D. Wat segdy nieuws?
L. Niet veel
Peter.
D. Hoe vaert
v meester?
L. hy vaert wel peter
hy doet v goeden
nacht seggen/
hy gebiet hem
in v goede gratie/
ende seynt v dit:
v biddende dat ghijt
ontfanghen wilt
met goeder herten:
ende en wilt niet
alleen ontfanghen
die cleyn giste/
maer oock
spnen goeden wille/
want hy sendet v
in teeken van liefde:
daerom willet

é Luca,
il servo d' Andrea,
M. Che vuol
da me?
I. Egli porta qualcosa.
M. Si he?
fallo intrare.
I. Luca intrate.
L. Bon pro à
tutta la compagnia.
P. O Luca si te li?
L. Si signor Pietro,
P. Che dite di nuovo?
L. Non molto
Pietro.
P. Come sta il vostro
Padrone?
L. Sta bene.
egli vi dà
la buona notte,
egli si raccomanda
alla vostra buona gratia
& vi manda questo
pregrandoui ch' el
vogliate riceuere
di buon cuore:
ne solo
vogliate riceuere
il picciol dono,
ma anche
il suo buono animo:
perche velo manda
in segno d'amicitia:
pero vogliatele

in dancke ontfangen.

P. Ghy sult uwē mee
ster bedancken/
ende sult hem seggen/
dat icht verdienen sal/
belieuet God.

L. Wel-Deeter,

P. Schenckt Lucas
te dvincken/
ende licht hem wt.

L. Goeden about
Deeter/
ende u geselschap.

P. Godē auōt Lucas/
heb dy gedroncken!

L. Ja ick Deeter,

M. Jan/
snuyp de keersse:
besiet oft d'ander
gereet is:

Doet dit al wech/
en brenge wat anders:
brenge schoon telioeren
en brenge ons t' fruyt
met den keesse.

F. Tis hier al vader.

P. Neemt die Schotel

C. David brenge (wech
my eens.

D. Dat sal ick
gheerne doen:
ick brenge u
met goeden herten.

C. Wel moet u becomē

riceuere in grado.

*P. Voi ringratiarete
il vostro padrone,
& gli direte
che lo ricompenserò,
piacendo à Dio.*

L. Benissimo Pietro.

*P. Versate da bere
à Luca,*

& fategli lume,

*L. Buona sera
messer Pietro,*

& la vostra compaignia.

*P. Buona sera Luca,
havete beunto?*

L. Si Pietro.

*M. Giovanni,
mocca il lume:*

*guarda se l'altro
è in ordine:*

*leva via questo, & por-
ta qualche altra cosa,
porta tondi netti:*

*& porta il frutto
col formagio.*

F. Tutto è qui padre.

P. Leva quel piato.

*A. David, fatemi
un brindis.*

*D. Questo farò
volentieri:*

*io beuo à voi
di buon cuore.*

A. Buon pro vi faccia,

U

ick

Ich wachts geerne/
ic sal u bescheot daen.

D. Ho-jier/ en weet gy
niet nieuws?

R. Neen ick seker/
ich en weet niet-
dan goet.

D. Spreect men niet
van den peps?

R. Ich en weet
van ghenen peps
te spreken/

ic geloove dat dē peps
noch verre te soeckē is

D. Hebby niet
hoozen se zghen/
hoe de Coninck
van Branchrijck
den steyt verlorē heeft
tege de Spangiaerdē?

R. dat heb ick wel
hoozen segghen
maer mē liecht so vele
datmen niet en weet
wat mē gelooven sal:

mē seyt veel wonders/
maer God weet alleen
watter geschieden sal.

D. Ghy segt waer.

R. waert bz wy wildē
met hem paps maken
d'oorloghe
en soude niet
langhe dueren.

*io l'acceto volentieri,
to vi faro ragione.*

D. Ruggiero non sapete
niente di nuouo?

R. Non per certo,
non so altro
che bene.

D. Non si ragiona
della pace?

R. Io non so
parlar
di pace alcuna,
io credo che la pace
é ancher lungi a cercare.

D. Non hauere
vdito dire,
come il Ré
di Francia
ha perso la bataglia
contra i Spagnuoli?

C. Questo ho io
vdito dire,
ma mentest tanto,
che non sa

a chi credere:
dise si marauiglia,
ma Idio solo sa, quel che
ha da venire.

D. Voi dite l'vero.

R. Se noi volemmo
fare pace con lui,
laguerra
non durerebo
molto.

D. Dat

D. Dat is seker waer
Zan. opet dit al wel
ende coemt segghen
de gratie.

F. Ic come mijn vad:
De tali conviuiio &c.

Wel moet u becomen
mijn vad / mijn moed /
ende al het gescischap.

P. Laet ons d'yncken
na die gratie.

R. Dat is wel gesent /
maer wy moeten oock
de tweede gratie seggē

P. Peter / hoe veel wijns
hebben wy ghehadt?

Wy willen
den wijn betalen.

P. Ghy en sult seker /
ghy en sult niet gheuen
eens vooz al:

heb ic de middel gehat
u te eten te gheuen /
ic salse ooc wel hebben

om u te d'ynckē te geuē
R. Wat soude dat zijn?
den wijn is nu dierē.

P. Ghy hoort
wat ick segghe.

D. wel dan /
wy dancken u /
het staet ons
te verdienen.

M. Tis al verdient.

D. *Quello è vero:
Giuanni, leua via
tutto, & vien dico
le grazie.*

I. *Vengo Messer padre:
De tali conviuiio &c.*

*Buon pro vi faccia
mi padre, mi madre,
& tutta la compagnia.*

P. *Hor beuiamo
dopo gratia.*

R. *Voi dite bene,
ma anche ne bisogna
dire le seconde gratia.*

*Pietro, quanto vino
habbiamo hauuto?
noi vogliamo
pagare il vino.*

P. *Non farcte certo,
non daret e nulla,
una volta per tutte:
s'io ho hauuto il modo
di darui da mangiare,
l'hauré ancora
di darui da bere.*

R. *Ache proposito?
il vino é adesso caro.*

P. *Voi udite
quel ch'io vi dico.*

D. *Or ben dunque
noi vi ringratiamo,
conuien é che lo
meritiamo.*

M. *Il tutto è compensato.*

P. *Ick*

P. Ick dancke u ooc
dat ghy gecomen zyt.
F. Fransoys / brenge
eenen mitsaert /
en maecht goet vper
om ons te wermen.
F. Tuper is onsteken
mijn vader.
D. Wp en hebben
gheen coude /
wp willen henen gaē /
want het is tijt.
M. Wat haest
hebdp?
T. Het is wel
thien uren.
M. Ten is noch niet.
R. Cis pimmers.
M. Jan haelt
de lanteerne.
D. Wp en willen de
lanteerne niet hebben
het is claer weder /
ten is gheen noot.
H. Godt ghebe u
goeden nacht.
P. Ende u oock /
te Gode bevele ick u.

*P. Vi ringratio anch' io
che siete venuti.
Francesco, apportane
una fascina,
& sa buon fuoco
per scaldarne.
F. Il fuoco é acceso
messer padre,
D. Non habbiamo
freddo alcuno, noi
ne vogliamo andare,
perche é tempo..
M. Che fretta
hauete.
A. Gia sono
diece hore.
M. Non ancora.
R. Si pure.
M. Giouanni, va
à pigliar la lanterna.
D. Noi non vogliamo
hauer lanterna,
il tempo é chiaro,
non fa di bisogno.
H. Dio vi dia
la buona notte.
P. Et à voi ancora,
mi vi raccomando.*

Dat ij. Capittel om
te leeren coopen en
de vercoopen.
*Lijntken, Grietken,
Daniel.*

Il II. Capitulo,
per imparare à com-
prare & vendere.
*Catarina, Margarita,
Daniello,*

God

GOD geve v
Godeen dach
ghevader/
ende v geselschap.

M. Ende v also
Gevader.

L. Wat maectt ghy
hier so vroech
inde coude?

hebt ghy langhe
hier gheweest?

M. Ontrent een ure.

L. Hebdy
veel vercocht
van desen daghe?

M. Wat soude ic heb-
ben alreede vercocht?
ick en hebbe noch
geē hāt gift ontfaugē.

L. Noch ick oock.

M. Hebt goedē moet-
tis noch vroech:
God sal ons senden
eenige Coopluyden.

L. Ick hopet:
hier coemt eenen
hy sal hier comen.

Wient/
wat wil dy coopen?
coemt hier/
belieft v

pet te coopen?
besiet of ic niet en heb
dat v dient.

C. **I**ddio vi dia
il buon di
comare,

è à vostra compagnia.

M. Et anche à voi
comare.

C. Che fate qui
si pertempo al
freddo?

è assai
che siete qui?

M. Circa di una hora.

C. Hauete già
venduto assai
di questo giorno?

M. Che cosa hauereò
io già venduto?
ancora non ho
lamancia.

C. Ne manco io.

M. Fate buono anime,
ancora è buon hora:

Dio ne manderà
qualche compratore.

C. Io lo spero:
eccoue uno,
è verra qui.

Amico,
che volete comprare?
venete vi qua,
se vi piace

di comprar qualcosa?
Guardate s'io ho cosa
che faccia per voi.

Coemt

Coemt binnen / ic heb
 goet laken / (hier
 goet lijnen laken
 van alle soorte:
 goet zijden laken/
 Camelot/
 damast fluweel:
 Ich heb oock
 goet vleesch/
 goeden visch/
 ende goede haringen:
 Hier is goede boter/
 ende ooc goede keese/
 van alle soorte:
 Wildp coopen
 een goede bonnet?
 oft eenen goeden boec
 in Fransops?
 oft in Duytsch?
 oft in Latijn?
 of eenen schryfboeck?
 Coopt wat:
 besiet wat
 v belieft te coopen/
 ick sal v gheuen
 goeden koop/
 eyscht
 wat v belieft/
 ick salt v laten sien/
 t'gesichte
 en sal v niet kosten.
 D. Hoe veel
 sal ick betalen
 van der elle

Intrate, hó quí
 buon panno,
 bona tela,
 d'ogni sorte:
 buon panni di seta,
 ciambellotto,
 damasco, veluto:
 Hó anche
 buona carne,
 buon peste,
 & buone aringhe:
 Qui é del buon bottiro,
 & anche buon formagio,
 d'ogni sorte:
 Volete comprare
 vne buona herretta?
 ó vn buon libro
 in Francese?
 ó in Almano?
 ó in Latino?
 ó vn libro da scriuere?
 Comprate qualcosa?
 guardate quel che
 vi piace di comprare,
 vi faró
 buon mercato,
 do mandate
 quel che vi piace,
 vell'ascero vedero
 il vederla
 non vi costerà nulla.
 D. Quanto
 pagaró io
 per l'alla

van dit laken?

L. Ghy sulter af beta-
len vijf schellingen.

D. Hoe veel
sal myn kosten
d'elle van dit laken?

L. Sy sal u kosten
twintich stupuers.

D. Hoe veel
gheldet pont
van desen keese?

L. T'pont gelt
eenen stupuer.

D. Wat gelt den pot
van desen Wijn?

L. Den pot ghelt
drie stupuers.

D. Hoe veel
loofdyt t' stuck?

L. Ick looft
vijf guldens
met eenen woorde.

D. Wat sal ick geuen
daer voor
maer en verlooues
my niet.

L. Neen ick seker/
ick en salt u
niet verlouen/
ick salt u seggen
met eenen woorde:
ghy sulter af betalen
seuenthien stupuers
ende eenen haluen/

di questo panno?

*C. Voi ne pagherete
cinque soldi.*

*D. Che mi
costera*

l'alla di questo drapo?

*C. Vi costera
vinze piachi.*

*D. Quanto
val la libra
di questo fomagio?*

*C. La libra vale
vn piacco.*

*D. Che vale il boccale
di questo vino?*

*C. Il boccale vale
tre piacchi.*

*D. Quanto demandare
per la pezza?*

*C. Domando no
cinque forni,
in una parola.*

*D. Che paregò
per questo?
ma non chiedete
troppo.*

*C. Non per certo,
non vne demandare
troppo,
vel dire
in una parola:*

*voi non pagarete
dicia sette piachi
& mezzo,*

ist dat

ist dat v beliest.

D. Het is veel te veel:

L. Ten is seker:

hoe veel

biedt ghy my?

biedt my wat:

ick en salt nist gheuen

booz tghene

dat ghy my biedt

biedt my wat.

D. Wat soude ick

daer op bieden?

ghy hebbet my

te veel ghelooft.

L. Ick en hebbe:

maer ten is niet gesept

dat ickt niet

gheuen en sal

booz min

dan ick ghesept hebbe:

segt my wat ghyer

booz geuen wilt.

D. Ic salder af geuen

twaelf stupuers.

L. Dooz dien prijs

ist niet te gheuen/

ghy biet my verlies/

ghy biet

te luttel:

Ick hebs hier wel

die ick v geuen sal

booz dien prijs/

maer ten is niet

so goet als dat:

Se vi place.

D. Egli é troppo.

C. Non é per certo:

quanto

m'offerite?

offerite qual cosa:

io'l posso dare

per quello

che voi offerite;

offerite qualche cosa.

D. Che volete

ch' io ne offeri?

vi domandasti

troppo.

C. Non per certo:

ma non é detto

ch' io nel

daro

per meno

di quel che ho detto:

ditemi

quel che ne volete dare?

D. Io ne daro

dodici piachi.

C. Per tal pretio

non é da vendere;

voi m'offerite danno,

voi m'offerite

poco

Ne ho ben qui

che vi daro

per quel pregio,

ma non é

tanto buono quanto questo:

ick

ick salder v wel
 laten sien
 die ick v gheuen sal
 booz minderen prijs/
 maer den minste prijs
 en is niet altoos
 goet gesocht:
 ghy en meucht niet
 beter doen/
 dan te roopen
 wat goets:
 al waerdy
 mijn bydeder
 so soude ick v niet con-
 sien beter geuen.
D. Wildy myn ghelt
L. Also niet. (hebben?)
D. Ghy sult noch heb-
 ben twee stupuers
 ende eenen haluen.
L. Ick en mach/
 ic souder aē verliesen.
D. Ick en mach
 niet meer gheuen.
L. Wel/
 Godt ghelepde v:
 gaet elders besien/
 oft ghy cont
 beter coop coopen:
 ghy en sullet
 nergens hebben
 booz minderen prijs:
 ick hebbe macht
 v te gheuen:

vene lasciarò
ben vedere
che vi darò
à minor pretio,
ma il minor pretio
non è sempre
il migliore:
voi non potete
far meglio,
che di comprare
qualche cosa di buono:
quando ben fosti
il mo fratello,
non vi saprei dare
miglior robba.
D. *Volete imeci danarò?*
C. *Così nò.*
D. *Voi harete anchora*
due piachi
& mezzo:
C. *Non posso,*
io ci perdereì:
D. *Io non posso*
dar d'auantaggio.
C. *Bene sta,*
Dio vi conduca:
andate altroue à vedere,
se voi potete
comprar miglior mercate
non lo trouarete
in nissuna parte
à minor pregio:
ho il modo
di daruè

also

also goeden cooy
 als een ander/
 maer ick en wil
 niet verliesen:
 ick verlaet u
 by na vooz dient prijs
 dat my gecost heeft:
 ick moet
 wat winnen/
 ick en sit hier niet
 om niet te winnen/
 ick moet af leuen:
 ghy weet wel
 dat alle dinck diere is/
 d'een moet
 d'ander volghen:
 ist dat ghy
 niet geuen en wilt
 de vijftien stupperen
 ick en can u niet
 helpen/
 ghy zyt te byset.
D. Dat ben ick seker.
L. Men mach
 en u niet winnen:
 dat een pegelick ware
 so droet als ghy zyt/
 ick soude wel moghen
 mynen winkel sluytē
 want ick en soude
 t'broot niet winnen
 dat ick eten soude.
D. Dat beliefe
 te seggen.

così buon mercato
 come un altro,
 ma non voglio
 perdere:
 io vel lascio
 quasi per il precio
 che à me costa?
 é mi bisogna
 guadagnar qualche cosa,
 non seggo qui
 per non guadagnare,
 mene bisogna viuere
 voi sapete bene
 che ogni cosa é cara,
 bisogna che l'uno
 seguiti l'altro:
 se voi
 non volete dare
 li quindici piachi,
 non vi posso
 aiutare,
 voi siete troppo avaro.
D. Si son certo.
C. Non si può con voi
 guadagnar nulla:
 se ciascuno fosse
 tanto misero come voi,
 ben potrei
 ferrar la bottega,
 perche non guadagnerei
 il pane
 da mangiare.
D. Questo vi piace.
 à dire,

L. 'Tis seker waer.

D. Nu hoort eē woort

L. Wel/ segt.

D. Ic sal noch geuen
eenen stupuer/
ende niet meer/
ick en mach niet
meer geuen/
ick soude bekeuen zjñ.

L. Dat waer
een cleyn sake/
ick soude oock
bekeuen zjñ/
dat ickt min gaue:
zjdy's

op eenen stupuer na:
t'is schande/
dat ghy my
so lange temptect
om eenen stupuer:
wat mach v helpen
eenen stupuer of twee?

D. Ja' ghy segt wel/
eenen stupuer hier
ende elders
eenen anderen/
het zjñ twee stupuer's

Wel/
sal ickt niet hebben?

L. Om dīe prijs niet.

D. Adieu/
ick gae.

L. Godt gelepde v.

Nu coemt hier/ neemt

C. Egli oost certo.

D. Hor udite una parola

C. Hor dite.

D. Daró anche

un piacco,

Et non più

non posso

dar più,

farai sgridato,

C. Quelé

poca cosa,

anch'io

farai gridata

s'io lo dessi per manco:

restate in

un piacco?

egli é vergogna

che voi

tanto mi molestata

per un piacco

che puo fare à voi

un piacco ò due?

D. Si! voi di te bene,

qui un piacco,

Et altroue,

un altro,

sono due piacchi:

Ben,

non l'andrò io?

C. Non per tal pretia.

D. Adio dunque,

me ne vado.

C. Dio vi conduca:

Hor venite pigliatelo,

P ù

ic en

ic en mach mijn hant-
gift niet ontseggen/
t'is te goeden coop.

D. Dat segt ghy/ ick
segge dattet te diec is/
ghy hebt my bedrogē.

L. Ic scheidē v ghyte
ist dat ghy zyt
qualick te vreden.

D. Het ware my schā-
de dat ick dat dede/
hout daer v gelt/(ben:
hoe veel moet ghy heb-
ben?

L. Dat weet ghy wel
berthien ponden
ende een half/
tit so niet?

D. Wel/hout daer
gheeft my weder
thien stuivers.

L. Ich en hebbe
gheen paeyment:
voor hoe veel
geefdy my dit?

D. Voor 4 schellingen
ende ses penninghen.

L. Voor dien prijs
en sal ick niet ontfangē
tē is so veel niet weert

D. Tis immers/
brager.

L. Gheeft my
ander gelt
ick en soude dit

*non posso ricusare
la buona mano,*

è troppo buon mercato

D. *Questo dite voi,
dico io che è caro,
voi mi hauete inganato,*

C. *Io vene libero,
si vene
pentite.*

D. *A' me sarebbe vergogna,
s'io ciò faceffi.*

*pigliate i vostri danari,
quanto douete hauere?*

C. *Voi lo sapete bene,
tredecim lire
& mezza.*

non è così?

L. *Così è, tolete,
rendete mi
diece piacchi.*

C. *Non ho
moneta:
per quanto*

*mi date voi questo?
per quattro soldi*

& sey danari.

C. *Per tal pretio
nol' voglio riceuere,
non val tanto.*

D. *Si fa,
domandatelo.*

C. *Datemi altri
danari,
non potrei*

niet

niet conuen: b:geuen.

D. Ghy sult wel/
ich doet v goet
ist dat ghyt
niet wt geuen en cont/
b:zenget my weder/
ich sal v gheuen
ander ghelt:

hout/daer is eē ander.

L. Nu ben ic te b:reden
wildgt

ghedragen hebben/
ich salt v doen dragen.

Neemt dat ghy knecht
ende gaet met hem.

D. Ten is genen noot
ich salt wel draghen/
adieu vrouwe.

L. Grooten danck
mijn vrient/
als ghy te doene hebt
han eenich dinc/
comet tot my/
ich sal v geuen
goeden roop.

D. Wel vrouwe/
ich salt geerne doen:
te Gode zijt beuolen.

Dat iij. Capittel.
om een schult te
epffchen.

Morgant, Gautier, Fer-
dinand.

questo dar fuora.

*I. Si farete,
io vel faccio buono:
se nol'*

*passete dar fuora,
ritorna tem elo,
vi darò
altri danari:*

pigliate. eccone vn' altro

*C. Adesso son contenta.
volete che
vi si porta à casa?
vel farò portare.*

*Piglia questo garzone,
& va seco.*

*D. Non occorre,
ben lo porterò io,
a Dio Madonna.*

*C. Vi ringratio
amico,
quando harete bisogno
d'alcuna cosa,
venite da me,
& vi farò
buon mercato.*

*D. Sta bens Madonna,
io lo farò volentieri!
mi vi racomando,*

Il terzo Capito-
lo per dimandare un
debito.

Morgante, Gualte-
ro, Ferrante.

M. G Oeden dach
G mijn vrient.

G. Ende u oock.

M. Ghy weet wel
waerom dat ic hier co-
me/en doet ghy niet?

G. Neen ick seker/

M. Hoe?

en weet ghy niet
wie ick ben?

en kent ghy my niet?

G. Neen ick/wie zijdt

M. Hebdt vergeten
dat ghy laetst hadt
roopmāschap van my

G. Het is seker waer.

M. Wel/wanneer sal
ick mijn ghelt hebben?

G. Ick en hebbe seker
nu geen gelt/

ick hebbe wtgegeuen
al t'gelt dat ick hadde/
ghy moet noch hebben
acht dagen paciencie.

M. Ick en mach niet
langher beyden/

ick wil betaelt zijn/
ick hebbe

ghenoech ghebeyt:
maecht dat ick

ghelt hebbe/

oft ick sal

u doen arresteren/

oft gheeft my boeghe

M. **B** Von di
amico.

G. Et à vi anchora.

M. Voi sapete bene
perche vengo qui,
ne?

G. Non io per certa.

M. Come!

non sapete voi
chi io sono?

non mi conoscete?

G. Non io, chi sietel

M. Hauete dimenticato
che hauesti alli di
passati robba da me?

G. Egli é vero certo.

M. Ben, quando sarò
io pagato?

G. Non ho certo
hora danari,

ho speso tutti i
danari ch'io haueuo,
vi bisogna hauere
paciencia per otto giorni.

M. Non posso
piu aspettare,
voglio esser pagato,
ho

aspettato assai:

fate
ch'io habbi danari,
ouero vi farò
arrestare,

o darovi sicurtà.

G. Hoe

G. Hoe veel ist
dat ic v schuldich ben?
M. Dat weet ghy wel
G. Ick hebt
scher vergeten:
ick hebt gheschreuen/
maer ic weet niet waer
M. Ghy zijt my schul-
dich thien ponden/
vier schellinghen/
ist niet waer?
ist niet also?
G. Ick geloue schier
dat also is.
M. Ghy hadt my ge-
ghelt te geuen (loofi
ouer twee maenden/
dat weet ghy wel/
maer ghy en hebt
uwe belofte niet
ghehouden.
G. Het is wel waer/
maer ic en hebbe geen
ghelt connen krijgen
van den genen
die my schuldich zijn.
M. Daer mede
en hebbe ic niet te doen
doet v betalen.
G. Ja en als de lieden
gheen gelt en hebben?
wat sal ic hen liedē doē
ick moet wel heyden
tot dat spr hebben;

G. Quanto
vi debbo io?
M. Voilo sapere bene.
G. L'ho per certo
dimenticato
l'ho notato,
ma non so doue.
M. Voi mi douete
diece lira,
quatro soldi,
non é vero
non é cosi?
G. Credo certo
che egli é cosi.
M. Voi mi prometeste
dar mi danari
gi à duo mesi sono,
quel sape?e bene,
ma uci non
tenevate la vostra
promessa.
C. Egli é ben vero,
ma non ho potuto
ricouere danari
da coloro
che mi debbono.
M. Di questo
non ho io che fare,
fateui pagare.
G. Sì? Quando le persona
non hanno danari,
che debb' io fare?
mi bisogna anche aspettare
finche n'habbino;

men behoort niet
so straf te zijn/
wy behooren te hebbē
medeliden
met malcanderen/
also Godt
ons bevolen heeft.

M. Het is wel waer/
maer ick hebbe
lange genoech gehept/
ick en mach niet
langer heyden/
want de ghene
die ick schuldich ben/
en willen oock niet
langher heyden:
ten ware dat/
ick soude wel heyden.

G. Nu/coemt met my
ick sal u betalen
oft ick sal u
borghe gheuen.

M. Wel/gaen wy/
ick beng te vreden;
Wel/wat segdy?

G. Coemt hier mijn
briēt/desen mā sal bor
ge booz my bliuen.

M. Sal hy dat doen?
Ist waer mijn brient?
Wilyd u borghe bliuen
booz desen man?

F. Na ick /hoe veel ist
dat hy u schuldich is?

*non si vuole essera
tanto severo,
dobbiamo hauere
compassione
l'uno con l'altro,
come l'adio
nel comanda.*

*M. Egli é ben vero,
ma ho
assai aspettato,
non posso
più aspettare,
perche coloro
à cui io debbo,
non vogliono
anche essi aspettare;
se non fosse ciò,
vorrei bene aspettare.*

*G. Hor venite meco,
vi pagarò,
ò vi darò
sicurtà.*

*M. Bene andiamo
io son contento:
hor che dit e?*

*G. Venite qua amico,
questo huomo restera
sicurtà per me.*

*M. Farà egli questo?
é vero amico?
volete restare sicurtà
per questo huomo?*

*F. Messer si, quanto é
quel che videte?*

M. Tis thien pont
groot.

G. Hoe ist so vele?
ten is so veel niet.

M. Tis pimmers.

G. Ten is seker/
ick sal sweeren
dat so veel niet en is.

M. Hoe veel ist dan?

G. Ten is niet meer
dan neghen pont/
ghy hebbet my selue
nu terstont gheseyt.

M. Hebbe ict v gesept?
ick en hebbe.

G. ghy hebt pimmers.

M. Wel/also zy dan;
my dunckt nochtans

dat het thien is/
maer ic ben te vreden/
naer dat ghy segt dat
niet meer en is: (zijn

Wanneer sal ic betaelt

G. Binnen thien dage

M. Ic bens te vreden/
maer hout v woort.

G. Dat sal ick doen
sonder faute.

F. Indien dat hy
v niet en betaelt/
ick sal v betalen.

G. ic be te vrede: adieu

F. Adieu mijn vrient.

*M. Diece lire
di grossi.*

*G. Come è tanto?
non è tanto.*

M. Si è,

*G. Non è,
ardirei giurare
che non è tanto.*

M. Quanto é dunque?

*G. Non é piu
di noue lire,
voi medesima
me l' dicesti hora*

*M. Ve l'ho io detto?
non ho*

C. Si hauete.

*M. Ben cosi sia dunque
mi par nondimeno*

*che son diece lire,
ma son contento,
poi che voi dite
che non é d' auantaggio;*

quando saró io pagato?

G. Fra diece giorni.

*M. Son contento,
ma tenete la vostra parola.*

*G. Così faró
senza fallo.*

*F. Se non
vi paga,
vi pagaro io.*

G. Sta bene à Dio.

F. A Dio.

Dat iiii. Capittel/
ou na den wech te
bragē / met andere ge-
meene propoosten.

A. **G**o behoude v
G. **N**eerster
G. **G**oerecht.

B. **M**ijn Heere/
God geue v
een goet leuen.

A. **H**oe gact het al
met uwe gesonthet/
zedert dat ick v sach?

B. **S**us en so.

A. **M**p dunctit
dat ghy so wel
niet en vaert/
gelijck ghy pleecht.

B. **W**aer gen
merckt ghyt?

A. **H**en v aensicht/
dat so bleeck is.

B. **I**ck heb vijf oft ses
stercke coytzen gehad/
die mp seer
geswackt hebben/
ende hebben mp alle
den appetijt genomen.

A. **D**at is een quade
siechte:

waer rijdt ghy
so properlick?

B. **D**a Antwerpen/

Il III. Capitolo

*Per domandar del cami-
no, con altri ragiona-
menti comuni.*

A. **D**Io vi guardi
messer
Roberto.

B. *Signor mio,
Iddio vi dia
longa & felice vita.*

A. *Come sta
la vostra sanita.*
La ch'io non vi viddi?

B. *Ragionuolmente.*

A. *E mi pare
che voi non siate
tanto bene,
come vi soleui:*

B. *Ache
lo conoscete?*

A. *Al vostro viso,
che è tanto pallido.*

B. *Ho hauuto cinque
ò sel volte la febbre,
che m'ha molto
indebolito,
& m'ha leuato
ogni apetito.*

A. *Elia è una mala
malattia:*

*doue caualcate voi
tanto adagio?*

B. *In Auersa.*

ter Singen mercht.

A. Ende ick oech:
ist dat ghy wilt/
wy sullen wel
t'samen gacen.

B. Het belieft my seer
maer ghy rydt (wel/
wat te seer
hoor my.

A. Laet ons rijden
soot v belieft
tis my allelceng
want mijn peert
gaet wel gemackelich
den tel.

B. Ende het mijne
praest te hart.

A. Nu laet ons rijden
in Gods name:
wat lieden zijn dat
die daer hoor ons gaet?

B. Ach en kense
sekers niet/
t'zijn coopliden:
laet ons wat aenrijde
om hen tachterhalen/
want ick sozge
dat wy
wt den wege zijn.

B. Wy en zijn niet/
en hebt geen breefe.

A. Nochtans ist goet
datmen vraghe.

B. Vraget desen

à la fiera di Pentecoste.

A. Et io ancora:
se voi volete,
noi anderemo
insieme.

B. Questo mi piace,
ma voi caualcate,
un poco troppo gagliarda-
mente per me.

A. Caualciamo
come vi piacerà,
à me è tutiuno,
perche il mio caualla
va di portante
ageuolmente.

B. Et il mio
trotta troppa duro.

A. Andiamo
col nome di Dio:
chi sono coloro
che ci vanno auanti?

A. Io non li conosco
per certo,
sono mercanti:

sproniamo un poco
per souragiungerli
per che paura,
che noi siamo fuori
del nostro camino.

B. Non siamo,
non dubitate.

A. Pero egli è bene
di domandarlo.

B. Domantavola

ſcharpherder.
A. Mijn lief/ (wech)
 waer leit den rechten
 vā hier na Antwerpē?
C. Al recht vooz v/
 niet wijckende
 noch ter rechter
 noch ter linker zijdē/
 tot dat ghy tocmt
 aen eenen hoogen olin
 dan ſtaet
 ter linker hant om.
A. Hoe veel mijlen
 hebben wy van hier
 tot aent nāſte dorp?
C. 2. mijlē en eē half/
 en een luttel meer.
A. Laet ons nu
 gemakelick rijden/
 want ick ben
 wter ſozgen:
 ick ſie den boom/
 daer sy ons
 af geſeyt heeft.
Tis ſeer ſtofachtich/
 het ſtof
 maectt my blind.
B. Neemt dat taffetaf
 om vooz v aenſicht te
 doen/en t'ſal v beſcher
 men van het ſtof/
 ende van de ſonne.
A. Tē is niet vā noode
 wāt de ſonne gaet on-

Iaqueſta paſtorella.
A. Ocitella,
 one é il diritto camino
 per andar di qui in Anver-
C Dritto (ſa?)
 dritto, non torcenda
 ne à deſtra,
 o à ſeneſtra,
 fin che arriuato
 ad uno alto olmo,
 all'hora volgete
 à man manca.
A. Quante leghe
 habbiamo di qui
 al proſſimo vil'aggio?
C. Due leghe & mezza,
 un poco piu.
A. Andiamo addeſſo
 à bell' agio,
 perche ſono
 fuor di dubio:
 già veggio l'arbore
 ch'ella
 ne hà detto.
 È molto polueroso,
 la poluere m'accea
 gliochi. (glio)
B. Pigliate queſto zenda-
 per metterui dinauizi al
 & vi guardera (viſo)
 dalla poluere,
 & del ſole.
A Non accade,
 perche il ſole : inchina:

der:

der: ick hebbe zorghe
dat wy by dage
inde stadt
niet en sullen comen.
B. Met oozlooue:
maer d'erchste is/
dat desen wech
sorchlic is (wille:
om de stractschenders
Men sette lestent
eenē rijckē coopmā af,
neffens desen boom/
d'welck my doet
bzeese hebben
van afgeset te worden
ist dat wy niet
voorz ons en sien.
A. Ick sie den toorn
van der stadt
ist dat ick niet
bedrogen en ben.
B. Schers/
tsal spade zjin
eer wy daer gheraken:
ick forse dat wy
niet en sullen in gerakē
A. Met oozloue/
men sluyt de poozten.
voorz negen
uren niet.
B. So veel te beter.
want ick en verberge
niet gheerne
inde voorszadt.

113
hó paura,
che non arriuiamo
di giorno
n'ella terra.
B. Perdonate mi:
ma il peggio é,
che questo camino
é pericoloso,
per gli assassini:
Si sua ligio poco fa
vn ricco mercante
à lato à questo albero,
il che
mi metta paura
d'essere sualigiato,
se noi non ci
guardiamo.
A. Veggo il campanile
d'el la terra,
s'io non
m'inganno.
B. Certo,
che sarà tardi
quando arriueremo:
io mi dubito che non
vi entreremo.
A. Perdonate mi:
non si ferrano le porte
auanti alle noue
hore.
B. Tanto meglio,
perche non albergo
volentieri
nel borgo.

A. Noch ick oock.

B. Laet ons de liede vragen waer die beste herberghe van deser stadt is.

A. En sozichter niet booz ick weet wel de beste herberghe hander stadt:

t'is inden rooden leeu inde Camerstrate.

Laet ons wat hacten/ick bids v/want my dunckt dat men de Dalbyugghe oytrecut.

B. Ich ben so moede/dat is niet soude connen boozder comen: ende dat meer is/ mijn peert hynckt:

ick peynse dattet vernagheldt is/ oft ghequetst op den rugge: ende dan is de cassye so hert/datse my heet ende al breekt.

A. laet ons da inryde.

Dat v. Capittel.

Gemeyne continge zynde ter Herbergen.

Robrecht, Simon, den Weert, ende andere.

A. Ne io ancora.

B. Domandiamo a questa gente, dove sia la miglior hosteria die questa terra

A. Non vi curate di questo, so ben io

il migliore albergo della terra:

é al leon rosso, nella strada della Camera

Affrettiamoci un poco, vi prego,

perche mi pare che leuano il pente.

B. Io sono tanto stracato che non potrei

passar piu auanti:

Et oltre a cio

il mio cauallo zoppica: mi credo che

sia inchiodato,

o squartiato su la schiena di piu questo matonate

é tanto duro,

che mi dirumpe affatte.

A. Intriamo dunque.

Il V. Capitulo,

Ragionamenti familiari sendo ne l'hosteria:

Roberto, Simone,

l'Hoste, & altri.

A. God

120
A. **G**odt beware h
Gvooz ongelucki
heer weert.

B. **Z**ijt willecome
mijn Heeren.

A. **S**ullen wy hier
wel herbergen
vooz desen nacht?

B. **J**a ghy trouwens
mijn Heeren.

Hoe veel zijdy?

A. **W**y zijn ons fessen
te hoope.

B. **W**y hebben
logijs gensech
vooz driemael so vele.

Sidt af/
alst v belieft.

A. **H**ebdy goede
stallinghe
goet hof
goede hauer/
ende goeden leghet/
hebdy goeden Wijn?

B. **D**en besten
van der stadt:
ghy sulter af proeuen

A. **H**ebdy wat
t'eten?

B. **J**a ic/ mijn heeren
sidt slechs af/
want ghy en sult niet
gebreck hebben.

A. **T**ractert ons wel

A. **D**io vi guarde
di male,
messer l'hoste.

B. **S**iate i benvenuti
Signori miei.

A. **A**llogiaremo noi
qui dentro
questa notte?

B. **M**ai di s.

Signor mio:

Quanti siete voi?

A. **S**iamo noi sei
di compagnia.

B. **H**abbiamo
allogiamento assai
per tre volte tanto.

Smontate
quando vi piace.

A. **H**avete voi buona
stalla,

bon feno,

buona biado,

buona lettiera,

havete del buon vino?

B. **I**l migliore

di questa terra:

voi ne prouerete.

A. **H**avete qualche
cosa da mangiare?

B. **S**ignor si:

smontate solamente,

perche non vi

mancherà nulla.

A. **T**rattato bene,

want

want wy zijn moede/
ende half doot
van honger en doofst.

B. Mijn heeren/
ghy sult wel
getracteert worden/
ende u peerden oock/

A. Tis wel gheseyt/
wijft mijn peer te de
ge als ghijt ontsadelt
hebt ontvlecht den
steert/ maect hem
goeden legheer/
neemt synen halfter
die inden

sadel-buysdel is:
heuet genen/
so coopter eenen/
ick sal v
v gelt weder geuen/
ende ghy sult
v drinckgelt hebben.

C. Myn Heere/
daer en sal
geen gebreck aen zijn:
heeft v Heert
gedroncken?

A. Neent/maer en ley-
bet noch niet te drinc-
ken/want het is noch
te heet/ghy soudet
doen dempich worden
leydet wat/
ende alst een luttel

*perche siamo stanchi
& mezzo morti
di fame & di sete.*

*B. Signori,
voi sarete ben
trattati,
& vostri cavalli ancora.*

*A. Voi dite bene,
fregate ben il mio cavallo:
levata la sella,*

*sciogliete la coda;
fatagli
buona lettiera -
pigliate il suo capestro,
ch' e*

*nella borsa della sella:
se non ne ha,
compratene uno:
vi rendero
vostri danari,
& haueri*

la tua mancia.
*C. Signor mio,
non ci sara
fallo:*

*vostro cavallo
beuto? ha*

*A. Non gia, ma non gli
dare ancora a bere,
perche e anchor troppo
che gli causereste (calda)
il malo d'acqua,
menalo un poco,*

*& quando hara mangiato
gege*

gegeten sal hebben/
so sult ghijt
te d'yncken leyden.
Besiet of de ringelen
niet gebroken en ziju:
brenge mijn bojet/
die aen de zadelboom
hangt:

trect mijne leerssen wt/
ende maectisse schoon/
dan legter
de strupphosen inne.

C. 'Tsal gedaē wordē
mijn Heere:
belieuet v nu ten
auontmael te comen.

A. Ghy segt wel/
ghy zijt een goet gesel-
le: nu wel/laet ons gaē
ick ben al gereet.

D. Ick gae
wt eten/
ist dat yemant
na my vraecht
ghy sult my vinden tē
hupse vanden Tresor-
rier/oft segt hui
dat ick terstont
na den auontmale
weder comen sal.

A. Hoozt hier:
morgen vrosch
eet ghy mijn peert.
te d'yncken leyt/

qualche poco, lo
mencrai
a bere.

Guarda ce le cingie
non sono rotte:
porta mi la mia valigina
che pende
à l'arcione,

tirami i stinalli,
& nettameli,
poi metti vi dentro
le mie calzette.

C. Esera fatto
Messere:

vi piace di venire
hora à cena?

A. Tu dici bene,
tu sei il buon compagno
orsu andiamo,
io sono in ordine.

D. Vo a cenar
fuora,
se qualchuno
domanda dime,
mi troue ray
in casa del Thesauriero
ouero digli,
chē subito
doppo cena
ritornerò.

A. Ascolta:
doman da mattina,
prima che dar bere
al mio cavallo,

so leyt het totten Houf
smit/ en dat hi toesie dz
hys niet en vernagele.
D. Mijn Heeren/
en vergetet mi
niet te brengen/
ende ic sal v alle gelijc
beschept doen.
A. Sekers/ ghy hebt
groot ongelnick/
so goeden geselschap
te breken.
D. Daer en is
ghenen raet toe/
ick sal v morghen
al den dach
gheselschap houden.
A. Wat volck
is daer binnen?
C. Zijn gasten.
A. Van waer zijns?
C. Van deser stadt:
belieuet v
met hen teten?
A. Het is ons alleleens
B. Godt seghen v
mijn Heeren.
C. Ick bedancke v
mijnen weert.
B. Ick bidde v
maeck goede cicre
van tghene datter is/
ende en spaert
den wijn niet/

*menalo al marescalco,
& che guardi bene
di non inchiodarlo.
D. Signori,
non dimenticate
di bere á me,
& io vi faró
á tutti ragione.
A. Certo, che hauete
gran torto,
di lásciare
si buona compagnia.
D. Non ci é
rimedio,
vi terro
compagnia
domane tutto l'giorno.
A. Che gente
é la dentro?
C. So no forestieri.
A. Di doue sono?
C. Di questa terra:
vi piace
di cenar con essi?
A. A noi é tuttuno.
B. Bon pro vi faccia
Signori.
E. Vi ringrazio
messer l'hoste.
B. Vi prego
fate buona cera
di quello che cié,
non isparniate
il vino.*

want

want het is heet.
Keldermeester/
tapt een vperken
rooden wijn/
om hun te laten
proeuen.

Mijn gasten/
wat dunckt v
van desen wijn?
en smaect hy niet wel/
en heeft hy niet
een schoon coleur?

is hy niet wel weert
datmen hem duncke?

A. Hy is schoon en goet/
waer is de weerdinne?

B. sp sal terstont comen
maeckit te wijle goede
thiere van tgene dat
ghy hebt: ghy sult op
een ander repse beter
getoest worden.

A. Wp zijn seer wel
Heer weert/
wp dancken v.

B. Mijn Heere/
ick brenge v.

A. Ick wachts van v
Heer weert/
ick sal v beschept doen
met goeder herten.

B. Mijn Heere/ belie-
uet v my oorlof te ge-
uen dat ick v brenge?

per che fa caldo.

O canouaro,
trahete un quarto di
boccal di vino rosso,
perche lo
possino assaggiare.

Signori,
che vi pare
di questo vino?
non ha buon gusto,
non ha
bel colore?

non merita egli
d'esser beuuto?

A. Molto bello e buono
e doue e l'hostessa?

B. Ella verra subito,
fate fra tanto
buona cera
di quello che haucte,
voi sarete meglio
trattati un'altra volta.

A. Noi siamo bene
messer l'hoste,
vene ringratiamo.

B. Signor mio,
io beuo a v.s.

A. Bon pro vi faccia
messer l'hoste,
vi faro ragione
di buon cuore.

B. Signor, vi piace
egli darmi licenza
di bere a v.s.

A. J

A. Jc

A. Ic bedancke v
hondert dupsentmael.
B. My dunck dat ic v
certijts gesien hebbe/
maer my en staet
niet wel voren waer:
my dunckt dattet
te Byupffel is.
A. Jaet seker/
ick ben van Byupffel.
B. Ghy en sult v niet
belgen dat ick uwen
naem vraghe:
hoe heet ghy?
A. Ick heet Samson.
v. vā wat geslacht zijdi
A. Van den gheslachte
der Scholiers.
B. Ghy segt waer/
nu wort ic v kennende
hoe vaerdig al?
A. Als uwen vrient
ghereet om v
vrientschap te doen.
B. Ick bedancke v
van uwen goeden wil-
le: Van waer
roemdy nu/
van ouer Zee?
A. Neen/ick come
wt Vlaenderijck/
wt Enghelant/
ende van Duytslant.
B. Wat septmē nieuws

*A. Io vi ringratio
centemila volte.*

*B. Mi pare, d'hauerui
veduto altre volte,
ma non mi posso ben
ricordaz, doue:
parmi che fusse
a Brussella.*

*A. Si per certo,
io sono da Brussella.*

*B. Perdonatemi
s'io domando del vostro
nome:*

come vi chiamate?

A. Ho à nome Samson.

B. Da qual casata siete?

*A. D'illa famiglia
de Scolari.*

*B. Voi dite il vero,
adesso si che vi riconosco?
Como state?*

*A. Bene come amico
vostro & pronto a
farui piacere.*

*B. Vi ringratio de
vostro bono animo:
D'onde venite
hora,
d'oltro al mare?*

*A. No, vengo
di Francia,
d'Inghilterra,
& d'Alemagna.*

B. Che si dice di nouo

in Franckrijck!

A. Sekers/ niet goets.

B. Hoe dat?

A. Sp zijn so verhit
v'een op d'ander.

dat ick eenen grouwel
heb daer af te spzeken.

B. God bescherme ons
banden inlandischen

crijck/ want het is
een quade plaghe

maer wy moeten
verdullich zijn/wy sul

len den peys hebben
alst Godt belieuen sal.

A. Wat seyt mē nieuws
in dese stad?

Wat seyt men goets?

B. Tis al goet/
ick en weet niet nieuws.

A. Mijn Heeren/
en belcht v niet:

ick geboel my
wat siechtachtich.

B. Mijn heere/ ist dat
ghp v siechtachtich voert

so gaet v rusten/
v camer is bereedt:

Tanneken
maecht goet vper

in zijn Camere/
ende dat hy geen dinc

van doen en hebbe.

A. Mijn lief/ is

in Francia?

A. Niente di buono certe

B. Como costesto?

A. Sono talmente adirati

l'uno contra l'altro,

che ho horrore

di parlarne.

B. Dio ne guarisca

di civil guerra,

per cio che é

un mal flagello:

ma ne bisogni a

hauer pazienza.

hauremo pace

quando Dio verra.

A. Che si dice di nuovo

in questa terra?

che si dice di buono?

B. Tutto sta bene

non so niente di nuovo.

A. Signori,

perdonate mi:

io mi sento

un poco male.

B. Signore, se voi

vi sentite male,

andate à riposare,

la vostra camera é in ordine

Gicuanna,

fate buon fuoco

nella sua camera,

che non gli

manchi nulla.

A. Amor mia,

mijn bedde gemaect?
ist goet?
F. Jaet mijn Heere/
tis een goet
pluymbed/
ende de slaepkleden
zijn seer schoon.
W. Treck mijn kousen
wt / en viert mijn bed-
de/want ick ben
seer qualick te passe:
ick beue gelijc het loof
op den boom.
Wermt mijnen
slaepdoeck
ende bindt my
mijn hooft wel.
Hola/ ghy bint te stijf/
brengh mijn oorzussen
ende deekt my wel:
schuyft de gozdijnen/
ende speerse
met een spelle:
waer is den pisspot?
waer is de heymelich?
F. Volcht my/
ende ick sal u
den wech wiesen:
gaet daer bouen
al recht wt/
ghy sultse binden
aen de rechte hant/
ist dat ghise niet en siet
ghy sultse wel riecken.

*é fatto il mio letto
é egli buono?
F. Signor si,
egli é un buon letto
di piuma,
& le lenzuola
sono molto biancha.
A. Tiratemi le calze,
& schaldate il mio letto
perch'io sto
molto male:
tremo come la foglia
su l'arbore.
Scaldatemi la
scuffia,
& legatemi
bene il capo.
Hola, voi stringete troppe
portate il capezale,
& copritemi bene:
tirate le cortine,
& attaccatele con
una spiletta:
doue é l'urinale?
doue é il cesso?
F. Seguite mi,
& io vi
monstrero il camino:
montate su
diritto,
vci lo trouerete
à man destra,
se non lo vedete,
ben l'odorerete.*

Mijn Heere/
en beliest u
niet anders?
zijdt wel?

A. Ja ick mijn lief/
doet de keerse wt/
en coemt wat by my.

F. Ick salse wt doen/
als ic wter camerē bē
wat beliest u
zijdt noch
niet wel?

A. Mijn hooft leyt te
heft een luttel (leeg/
den hooftpeulinc op/
ick en soude so leeghe
niet connen liggen.

Mijn lief/cust my
eens: en ick sal
des te beter slapen.

F. Slaept/slaept/
ghy en zyt niet sieck/
nu ghy spzeekit
van kussen:

lieuer te steruen/
dan eenen man
in zijn bedde te cussen
ofte elders.

Rust in Gods name/
God geue u
goeden nacht/
ende goede ruste.

A. Dank hebte
schoon dochter,

Signore,
vi piace
altra cosa?
state voi bene?
A. Si bella figlia,
spendete illume,
& accostatevi di me.

F. Lo ammorerò
sendo fuor di camera:
he volete altro?
non state voi
ancor' ben?

A. ho il capo troppo basso
alzate un poco
il capezale,
non potrei
corricar' si basso.

Bene mio,
basciatemi una volta & io
ne dermiròneglio.

F. Dormite, dormite,
voi non state male,
poi che voi parlate
di basciare:
piu tosto morrei,
che di basciare un huo-
mo nel suo letto,
ne altroue,

Riposate da parte di Dio
Dio vi dia
la buona notte,
& un buon riposo,

A. Vi ringratie
bella figlia.

Q iij

Dat

Dat vi. Capittel/ Il VI. Capitolo,

continghe van
het opstaen.

*Simon, Robrecht,
Aertus.*

Hou sullen wy
opstaen?
en ist niet tijdt
op te staen?

B. Wat ure ist?

A. Het is twee uren/
het is drie uren:

**Jonghen/
brengh hier licht/
ende maectt vper
dat wy
mogen opstaen.**

B. Roeyt luyder/
hy en hoorst v niet.

C. Hier ben ick
mijn heere/
wat belieft v?

het is noch geen dach
ghy meucht noch wel
twee goede ure slapen
eer dat het dach is.

A. Gaet/gaet/
onsteket vier:
ghy wilt ons oock
so luy maken
en so goede huyliede
als ghy. **D**roocht
mijn hembde op dat
ick mach opstaen.

*Ragionamenti nelle
uarci.*

*Simon, Roberto,
Artus.*

A. **H**ola,
ci leuaremme noi?
non é ancor tempo
de leuar si?

B. Che hora è?

A. Doe hore son sciate,
egli é tre hore:

*Garzone,
porta qui lume,
e fa del fuoco,
che si
leucamo.*

B. Gridatte piu forte,
perche non vi ode.

C. Ecco, mi qui
Messere,
che vi piace?

*non e ancor giorno,
potette dormir ancora
due hore.*

prima che facci giorno.

A. Va, va,
accend' il fuoco:
che ne voi

*far tanto pigro,
& bon menagiere
come sei tu.*

*Sciuga la mia camiscia,
à fin ch' io me leui.*

B. Blyft

B. Blijft int bedde
die wil/
aengāende van mij/
ick hebbe te veel te doē
A. Waer is
den skānrecht?
gaet hem segghen
dat hy mijn peert
te water leyde:
als hijt wel gewzeuen
ende gerofhamt heest/
de mane ghekemt/
gesadelt/ ende dē steert
gheblochten/
dat hijt wel
laet drincken/
ende dat hijt daerna
geue anderhalf spinte
hauerē.

B. Gaet coopt my
ecu dosijn nestelen/
de nestelgaten
van mijn coussen
zijn gebroken,
Leent my
uwen priem.

C. Sijdy ouer eynde
mijn Heere?

A. Ja ick/
en ist niet tijdt?

C. Ten is niet spaep/
de cooplieden
en hebben noch
haer winckels uz opē

B. Resti in letto
chi vole,
quanto à me,
ho troppo che fare.

A. Doue è
il palfreniere?
va a dirli
che meni il mio cauallo
a l'acqua:
poi d'haucelo ben fregatta
& strillato,
pettenato li crini,
sellato & troppatoli
la coda,
che lo lasci
ben bere,
& che poi li dia
vn piccotino mezzo
de biada.

B. Va & comprami
dozena una de strinche,
li pertuggi da metter
le strinche alla mie
calze son rotte.
Prestatemi il vostro
ponzone.

C. Sette leuatto
Patrone.

A. Si,
non è tempo?

C. Non è ancor tardi,
li marcatanti
non hanno ancora
apperte le lor botteghe,

Q u

gedaen

gedaen/noch hun goet
voozt gedaen/
cleede v met
ghe:make.

A. Wy gaē ter kerckē/
maect daer en tusschē
den ontbijt rede.

C. Wat sal ick v
reede maken?
het is heden
visch-dach.

A. Hoe?

C. 'Tis S. Barteleme-
us auont:
het is vastendach.

A. Ick en dachter
doorwaer niet op/
ick en wist niet
dat vastendach was.

Berept ons dan
een dozijn
versche eperen
in d'assche gebraden/
werme koecken/
ende versche boter:
laet ons gaen mijn hee-
ren/zijdp ghereet?

B. Seker/
dit is een schoone
ende rijke stad. Siet
die schoone straten/en
de schoone huysen.

A. Dat is een schoonē
tempel/

ni dispigiato

la loro roba,

vestiteui à vostro

belagio. (in chiesa,

A. Noi ce n' andiamo

apparecchiate in tanto

to d'asar collatione.

C. Che cosa

vi apparecchiaro?

hoggi é giorno

da pesci.

A. Come?

C. Egli é la vigilia

di San Bartholomeo:

é giorno di digiuno.

A. In vero non

ci pensaua:

non sapena

che fosse giorno di digiuno.

Apparecchiateci dunque,

una dozena

d'oua freschi

rostiti nella braschia,

fugassie calde,

con burro fresco:

andiam' Signori,

sette pronti?

B. Certo,

ecco qui una bella

& ricca città.

mirate le belle strade

& le bellissime case.

A. Queste vn bel

tempio.

een fray kercke.

B. Dat is
een schoone dochter/
een fraey vrouwe/
een schoon man. (dat?

A. Wat Edelman is

B. Tis den
alder edelsten/
den alder stoutsten/
den alder eerbaersten/
den alder wijsten/
den alder rijcksten
vanden lande. (sten

Dé alder ootmoedich-
den alder heuchsten/
den alder milsten.
der stede.

A. Wat man is dat?

B. Tis den
spijtichsten/
den gierichsten.
den jaloeersten/
den blootsten
den verbaertsten/
den armsten/
den grootsten
mont-speelder/
vander stadt.

A. Wat vrouwe is dat

B. Tis de schoonste/
d'eerlickste/
de tuchste/
de beste/
de geluckichste/

una bella che sia.

B. *Guardatte la
una bella figlia,
una bella donna,
un bel huomo.*

A. *Che gentilhomo é quello?*

B. *Egli é il
piu nobile,
il piu ardito,
il piu honesto,
il piu sauo,
il piu ricco,
del paese
il piu humile,
il piu corteze,
il piu liberale,
della citta.*

A. *Che huomo é quello?*

B. *Egli é
il piu despettofo,
il piu auaritoso,
il piu zeloso,
il piu codardo,
il piu paurafo,
il piu pouero,
il piu gran
insingiere,
della terra.*

A. *Che donna é quella?*

B. *Ella é la piu bella,
la piu honista,
la piu casta,
la migliore,
la piu venturata.*

de rampa

de rampsalichste,
 vander yochien.
 A. Wat dochter
 is dat?
 B. Ten is geē dochter
 sp is gehout.
 A. Sp en is niet
 gehout.
 B. Sp is onder trou/
 sp is weduwe/
 tis cen goet hups wijf:
 sp heeft een goede
 bytgaue/
 sp heeft goet
 houwelix goet.
 A. Wat heeft sp
 om houwen?
 B. Sp heeft deucht/
 ende eerbaerheyt/
 en ist niet genoech?
 A. Jaet.
 B. Wie leyt hier
 in d'aerde gesteken
 ende begraven?
 A. Tis de Abt van N.
 B. dat is eē schoō graf
 een schoone ende rijke
 begravinge/ (lesen.
 laet ons de dootschrijft
 A. Laet ons nu weder
 t'hups gaen/
 om t'ontbijten:
 en dan sullē wp coopē
 tgene dat ons gebreect.

la piu malfortunata,
della parochia.
 A. Che figlia
 é quella?
 B. Non é figlia,
 é maritata.
 A. Ella non é
 maritata.
 B. Ella é fianzata,
 é vedova,
 é bona menagiere :
 hà bona
 dote,
 hà buon
 marittaggio.
 A. Che cosa pio
 hauere in matrimonie?
 B. Elle ha virtu
 é honesta,
 uon e assai?
 A. Si certo.
 B. Chi é qui
 sotterato
 é sepolito?
 A. Egli é l' Abbate de N.
 B. In vero che é una bella se-
 vn bello (pultiera,
 é ricco sepolchro,
 leggiamo lepitafio.
 A. Ritorniamo adesse,
 à casa,
 per far collatione:
 é poi comprar emmo
 quelle che ci fa de bisogno

Dat

Dat vij. Capittel.
Propoosten van
coopmanschap.

A. **M**In Heeren/
wat soudp
geerne coopē
besiet oft ick yet hebbe
dat v dient.

Ick sal u
so goeden coop geuen/
als pemant
die in de stadt is:
reemt binnen.

B. Hebdy carseyen
vā blaemische verwē?

A. Ja ick mijn heere/
ic hebber seer schoone
ende goede:
de beste vander stadt/
iae die

in Engelant zyn.
Van wat verwen
begeerdpse?

byupne/grauwe/
goutgeel/tannept/
root/geel/violet/
ick hebber
van alle coeluren.

ende tallen prijse.

B. Wat loofdy
d'elle van dic swert?

ick bid v/
en ouerlouet my niet.

II VII. Capitolo
Ragionamenti de
mercancie.

A. **S**ignori,
Sche cosa
comprarreste volenti-
guardatte s'io ho
cosa chi vi serue. (ri

vi serò costi
bon mercato,
come huomo
d'ella città:
intrate.

B. Hauette carisoe,
tintura de flandra?

A. Si signor,,
ne ho molto belle
& bone:

le migliori della terra,
& d'Inghilterra
ancora

De ehe color
le volctte?

brune, grise,
craniate, leonate,
rosse, gialle, violette?
ne ho

de tutti colori
& prezzi?

B. Quanto demandate
de l'aana di questo nero?
vi prego,

non domandarme troppo.

A. En

A. En begeerdp
naer een woort?
tsal v kosten
een croone delle.

D. Tis te vele/
ick sal v
vier schellingen geuen

A. Tis boozwaer
te luttel/

ic souder aen verliesen
het cost my meer
neemt het heel stuck

booz ses ponden
vier schellingen
ende ses grooten
tis maer vier schellin-

gen ses grooten d'elle.
D. Tis te diere
hoe veel ellen zijnder?

A. Ghy sultse
sien meten/

daer zijnder seuen en
twintich en half ende
een half vierendeel.

D. Ick salder
met eenen woorde
ses pont af geuen.

Ick hebs so goeden
ghelaten als ditte/
een grooten beter coop
op d'ell.

A. Ghy behoordet
te nemen/
ende ick belooue v

A. Non volete che
una parolla?

vi costera
uno scuto l'anna.

B. E troppo,
vi daró

quattro soldi.

A. Certo,

é troppo poco,
ci per derebbe

mi costa diuanteghio:

pigliate la pezza intiera
per sei lire

quattro soldi

& danari sei:

che sono quatri soldi

& sei danari l'anna.

B. E troppo caro,

quante anne vi sono?

A. Le vederette

mesurar,

vi ne sono

venti sette & meza,

& mezo quarto.

B. Vi ne daró

con poche parolle

sei lire:

No ho rifiutato de
cosi bona che questa,

a un danaro manco
per anna.

A. Douerate

pigliarla,

& vi prometto

waert

waert dat ghy mijnen
callant niet en waert/
ghy en soudet
niet min hebben
dan ses ponden groot
vijfthien schellingen
maer om dat ghyt zyt
ick slaen v af
meer dan negē schellin
opt stuck. (gen

Ik perse dat ghy mijn
verlies niet begheeren
en seker out segt (sout/
ghyt/
niemant ter werelt en
salt voor die prijs heb-
ja al waert (ben
mijn eppen broeder.

D. Nu wel/
ghy sult my (slaen/
de thien penninghen af-
om de rekeninghe
effen te maken.

A. Ich en sal (sien.
op thien penningē niet

D. Ich sal v betalen
met goet gout/
ende gewichtich.

A. Tis my alleleens
t'paeyement is my
so goet als t'gout:
maer seker
ghy zyt te scherp/
nochtans so heb ick

*chese non fosti
mio chilante,*

*non l'hauereste
à manco*

*de sei lire &
quindeci soldi de grossi.*

*Ma per esser voi
ve le do a manco*

*de noui soldi
la pezza.*

*Et credo che non cercate
la mia perdita,*

*& resu-
cando la,*

hemo del mondo

l'hauer à a quel pretio:

si ben fosse

il mio proprio fratello.

B. Or via,

leuarette

li dieci danari,

per far

giusto il conto.

A. Non guardaro

à dieci danari:

B. Vi pagarò

di bon oro,

& di peso.

A. Mi é tutti' uno,

la moneta mi é tanto

cara quanto l'oro:

ma in vero

sette molto scarso.

tutta via voglio

Liever:

liever te verliesen/
dan u te ontseggjen:
ick hope dat ick
op een ander tijt/
hoor een ander
van u gelt hebben sal.

B. Ja ghy voorwaer:
ick en sal u niet laten
om een ander.

Ick woude dat ick
eenen arbejder hadde/
oft eenen dyagher/
want ick moet (pen/
bele andere dingē coo-
ende mijn herberge
is verre van hier.

A. Wat beliest u meer?

B. Een stuck oft twee
fluweels.

A. Ick en hebbs schier
gheene/
maer gaet
in den naesten winckel
op d'ander zijde
vander straten/
de man salder u
beter coop gheuen
om mijnen't wille.

C. Mijn Heere/
Wat begheerdy?
Soecht ghy goet flu-
weel/satijn/damast/
fusteyn.
oeset/bograen/

*piu tosto per d' re,
che refutarai:
che spero ch' on'altra
volta hauerò piu presto.
che qualch' altro
il vostro danaro.*

B. Si certo:
non vi lasciard.
per un' altro.

*Vorrei hauere
un' sacchino,
ouero portatore,
perche hò da comprar
ancor molte cose,
E' la mia stanza é lon-
tana de qui.* (rat

A. Che cosa vi manca anco.

B. Vna pezza o due
de velutto.

A. Io non ne ho
per certo,
ma andatene
alla botega vicina
de l'altro canto
della strada,
che il maestro vi fara
miglior mercato
per amor mio.

C. Signor,
che cosa domandatte?
Cercatte de bon velutto
raso, damasco,
fustaneo,
ostada, bogran,

tastaf!

lastaf/
oft eenige soorte
van zijden laeckien?
wat beghcerdp?
men sal u
goeden roop gheuen.
B. Die leer-jongen
ran wel clappen:
ghy is wacher sijt.
om zijns meesters pro
Toont my een stuck
wert fluweels.
C. Wel/icki salt doen.
besiet / en ist niet goet/
laechdp
opt sulcx.
B. En hebdijs
gheen beter?
C. Ja icki voorwaer.
naer het is
meerder van prijse.
D. My en roert niet
wat het cost/
so verre alst goet sp.
C. Dit is van t'beste
fluweel/
dat ghy opt handelde.
B. Ghy willet my
wijs maken.
Ick hebs beter gesien/
ende oock ergher.
En ontbouwes niet
ick hebber (heel/
t'gesichte af ghehadt.

tassetale,
o vero alcuna altra
sorte de panni di setta?
che volete?
é vi fara
bon mercato.
B. *Questo giouane nouitio*
ha bona lingua:
é vigilante nel profitto
del suo patrone.
Mostratemi una pezza
de velutto negro.
C. *Ben, lo faró.*
Mirate non é egli bono,
ne vedeste mai
vn simile?
B. *Non ne hauetto*
de migliori?
C. *Si bene,*
ma é
di piu gran prezzo.
B. *Non mi curo*
di quel che costa,
pur che sia bono.
D. *Eccouí il miglior*
veluto,
che manegiaсте giamai.
C. *M'el volete far*
credere.
Ne hó visto de migliori,
& anche peggeori.
Non lo spiegatte del tutto.
per che ne ho
gia hauetto la vista.
B. C. *Dare*

C. daer en leyt niet aē/
dier ontbouwen heeft
falt wel weder bouwē
Slauen arbeyt
en wort niet gerekent.

D. Wat sal my daer
af de elle kosten?

C. Twintich schellin-
gen groote.

D. Ghy loouet te vele

C. Ick en doe seker/
Want ten is niet moge-
lic dat mens beter
soude vinden/
noch van schooner
berwen.

D. Ghy sult segghen
dat ghy wilt/
maer ick en salder
so vele niet af geuen.

C. Wat wilt ghyer
dan af geuen?
op dat ick vercoope.
ende dat ick van u
gehautgift worde.

Ick hope dat ghy my
gheluck sult brengen.

D. Ic salder af geuen
seuenthien schellingen
met eenen woorde/
sal ick't hebben?

C. Neen ghy seker/
ick en machte
booz dien prijs

C. Non ci é pericolo,
colui chi l'ha dispiiegato
bene lo pigara:

Trauaglio di schiauo
si conta per nulla.

B. Quanto mi costera
la verga?

C. Venti soldi
de grossi.

B. Troppo domandate.

C. Non fo certo,
impossibile é
trouarne
del migliore,
ne di piu bel
colore.

B. Voi dirette
cio che volete,
ma non uene
daró tanto.

C. Quanto ne volete
dare?

à fin che io possa uendera
e riceuere
da voi la bona mano.

Spero che mi
portarete bona fortuna.

B. Uene daró
di sette soldi
in una parolla,
potro hauerlos

C. Non certo,
non lo posse
uendera

niet vercoopen:
ghy wietet wel/
men en moetet v
niet seggen.

Het cost my meer
dan ghy my biet:
ic sou te vele verliezen.

D. Hoe veel loofdy
de twee stucken
t'samen?

ende en laet ons
maer een woort make

C. En wil dy
maer een woort?
ghy sulter af betalen
tweendertich pondt:
so veel niet een woort
als met hondert/
ghy en sulter niet
een mynste afslaen.

D. Neen neen/
ghy zijt te diere/
segd my d'leste woort/
ende en laet my niet
so langhe beuden.

C. Mijn Heere/
ick hebt v gesept:
ick ben een man
van eenen woorde/
ick soudet
niet min connen geuen
ten ware dat icker
aen verliezen woude.

D. Om dat ghy eē mā

*à quel prezzo:
voi lo sapete bene,
non accade
air loui:
Piu mi costa
ché non m'offerette:
troppo ci perdere.*

B. *Quanto domandatte
de tutte due le pezze
insieme?*

*Et che non habbiamo
ch'una parolla.*

C. *Non volete
che una parolla?
ne pagarete
trenta due lire:*

*tanto in una parolla
che in cento,
e non v'el darei à
manco d'una maglia.*

B. *Non, non,
sette troppo caro:
dittemi l'ultimo prezzo,
et non mi fatte
tardar qui tanto.*

C. *Signor,
ve lo ho detto:
son homo
d'una parolla,
non lo
potrei dar à meno,
saluo s'io ci volesse
perdere.*

B. *Poi che sette homo*

han eenē woorde zijt/
so moeten wy
elders gaen/
want ghy looft
v ware
bupten de redene.

C. Gaet daert v be-
liest in Gods name
soeckit v beter:
ich hebbe lieuer
dat een ander
daer aen winne / dan
of icker aen verlose.

Waer ich can v
een dinck verskeren/
dat al waert
dat ghy ginct
in alle de winckelen
van Antwerpen/
so en suldy sulcken
aenbieden niet binden
als ich v doe:

nochtans ist dat ghy
niet beter en bindt/
so coemt weder/
ghy weet mijnen prijs
B. Uwē prijs en ist n3
boor ons.

C. Wel aent
t'uwen besten/
ghy weet
wat ghy te doen hebt.

B. Nu wel/
mits dat wy

*di poche parolle,
bisogna
che andiamo altroue
perche domandate
fuor di ragione della
vostra robba.*

C. *Andate la douo vi piace
col nome d'Iddio.*

cercate il vostro meglio,

hò piu a caro

ch'uno altro,

ci guadagni,

che io ci perda.

Ma ben vi assicuro

d'una cosa,

che quando

andarete

per tutte le botteghe

d'Anversa,

non trouarete vn

tal pretio,

come io vi fo-

tutauia

non trouando di migliori,

ritornate:

sapete il mio prezzo.

B. *Vostre prezzo non*

fa per noi.

C. *Ben,*

à vostro comando,

sapete quello

ch'auette da far.

B. *Orsu,*

poi che

niet eens en connē woꝝ
adieu: (den

baert wel.

C. tu wer goedē belie-
ten/waert dat ic mocht
te vooꝝ mindere prijs
laten/ghy soudet so
haest hebben
als peinant ter werelt
oock ter liefden
des ghenen/die u
tot my gesonden heeft.

G. Sy gaen wech/
sy zijn wech gegaen.

C. Laetse gaen/
laetse loopen:
als sy moede
geloopen sullen hebbē
langs de merckt
so sullen sy
wel blijde syn
weder te keeren.

C. Mijn Heere/
my dunckt
dat dat fluwel
seer goet is/
ist dat wijt laten gaen
wopen sullē niet lichte-
lic sulcx binden
vooꝝ dien prijs:
laet ons hem vragen/
of hy wil afslaen
de veertich schellingē.
Sullen wijt nemen?

*non si possiamo accordare
ad io:*

me raccomando.

C. *A vostro piacere,
e so potessi
darlo à manco
l'haucreste
cosi presto voi-
come homo del mondo,
massime per amor
de colui, chi vi
mando verso di me.*

D. *Se ne vanno,
son partiti.*

C. *Lasciali andare,
lasciali correre:
quando haucranno
trascorso a lor voglia
tutto il mercato,
sarano
allegri
di retornar.*

E. *Signor,
parmi
che quel velutto
sia molto bono,
& rifiutandolo
agevolmente non troua-
remmo un simile
per quel prezzo:
doman diamli,
se l'vuol leuar
li quaranta soldi.
Lo pigliaremo noi?*

C. Ja wy/
ist dat ghy mi gelooft
en ten sal v
niet berouwen.

D. Mijn meester/
sp comen wederom.

C. Sp sullen
willeconne zijn
ist dat sp gelt byzingen.

B. Ick bidde v/
en doet ons
niet langer wandelen
wildy nemen
dertich pont
vooz de twee stukken/
sonder meer te dingē?
ende wy sullen v
ghelt tellen.

C. Scher ghy zijt
quellick/
ghy en geester n3 ōme
oft ick verliese
oft winne/
t'is v alleleens;

nu wel wel/
laet ons meten,

B. Neen neen/
ic hout vooz gemetē/
ick betrouwe my
wel op v:
hout/ daer is v ghelt.

C. Desen Engeloſ
is te clepue.

De soune croone

C. Si,
si me credette,
non uene
pentirette.

D. Patrone,
ritornino.

C. Saranno
li ben venutti,
s' egli portano danari.

B. Vi prego,
non si facciate
piu spassaggiare,
volette hauer
trenta lire
delle due pezze
sensu piu parolle?
& vi conteremmo
danari.

C. In vero
sette importuni,
non vi curatte,
s' io perdo
o s'io guadagno,
cio vi é tutt' uno?
or sus sus,
mesuriamlo.

B. Non non,
io il tengo per mesurato
mi fido
di voi:

pigliatte il vostri danari,

C. Questo Angelotto
é troppo piccio lo.

Questo scutto del sole

is te

is te licht.
 Dese stucken van tien
 schellinghen zijn ghe-
 desen ducact (schropt
 en is niet gewichtich).
 Dese vlaësche croone
 en is niet gangbaer.
 Dese reael
 is van slecht gout/
 Dese daelder en is
 geen goet siluer.
 Dese spaensche realē
 en zijn niet goet
 van allope.
 B. ghy zyt wel quellie
 om gelt t'ontfangen/
 had ick dat
 gheweten/
 al hadt ghy my v
 coopmāschap vrocht
 booz twintich pondē/
 boozwaer
 ick en soudese niet
 begeert hebben.
 C. Mijn Heere/
 ghy hebt keur
 dat te nemē of te latē:
 ick en winner so veel
 niet aē/dat ic behooze
 licht ghelt te
 nemen/
 of dat ongangbaer sy
 B. Ick en hebz seker
 niet gemunt/

é troppo leggero.
Quelle pezza de dieci
soldi sono tate.
Questo ducatto
non é di peso.
Questo scutto de Flan-
dra non é valutato.
Quel reale
é di basso oro
Questo dalare
non é di bono argento.
Quelli reali di Spagna
non sono
di bona liga.
 B. *Sei te fastidioso*
nel riceuer danari,
s'io hauesse sa putte
questo,
ancora che m'hauresti
dato la vostra mercantia
per venti lire,
in vero,
che non la domandano
per il prezzo.
 C. *Signor.*
é in vostra elettione
de pigliar la ode lasciarla
non ci guadagno
tanto, che io
debba pigliar danari
liggieri,
& chi non si ponno spendero.
 B. *In vero io non li he*
hattutti.

A iij

noch

noch gheschropt.

C. Ich gheloofst wel/
maer ick en cans
niet gebeteren.

B. Hout
daer is mijn bozse/
betaelt v
naer v ghenoeghen.

C. Dat is eenen schel-
linck die valsch is.

B. Nagelten
aen desen stijl.

C. 't sal gheschteden/
brenge in den hamer
ende cenen naghel.

Ich woude
dat d'oorē vandē genē
dien gheslagen heeft/
so wel genagelt waren
als hy is.

B. Daer en soude
niet aen gelegen zyn.

Wv wel/
zindy te vreden?

C. Ja ick mijn heere/
ick bedanksie v/
en spaert geen dinc
dat ick hebbe/
so wel sonder ghelt
als met ghelde.

B. Danck hebt heere
Arbepder/neeint dat
op uwen rugghe/
ende draghet

ni to safi.

C. Ben lo credo,
ma non ne posso
far altro.

B. Pigliate
ecco la mia borsa,
pagateui
à vostro contento.

C. Vedette la vn soldo
che é falso.

B. Attaccatelo
a questo pilastro.

C. Così fara fatto,
portatte mi il martello
con un chiodo.

Vorrei che
l'orrechio de colui
chi l'ha battutto,
fossero così ben attaccato
come egli é.

B. Nulla
importerebbe.

Orsus,
sette contento?

C. Si signore:
vi ringratio,
non sperniate cosa
ch'io habbia,
cosi senza danari come
con danari. (mia)

B. Vene ringratio patron
Facchino, caricate

questo su te vostre spalle,
& portatele

In mijn herberghe.
F. Ick en weet niet
 waer ghy ter herbergē
 zyt/mijn heere.
B. Ende gulde zew
 inde Camer strate/
 ende segt
 datmen teten reede
 make/
 want wy sullen daer
 terstont zyn.
C. Sullen wy een pop
 peken oft twee roopen
 voor onse kinderen?
E. Coopter
 voor ons beyden.
B. Wel/weerdinne
 sullen wy gaen eten?
G. Wascht u/
 alst v belieft/
 ende gaet sitten.
D. Doet onse peerden
 sadelen ende
 toomen:
 wy behoorden alreede
 ouer twee mijlen
 van hier te zyn.
C. Voorz/laet ons
 al staende eten.
 Laet ons gaen.
E. Laet ons rekenen
 heer weert/
 wat zyn wy schuldich
H. Ghy zyt schuldich

alla mia hosteria.

F. Non so
 dove sette logiato,
 signor mio.

(d'oro)

B. *Alla insegna dellion
 nella strada de la Camera*

& ditte
*ch'apparechino
 il disnare,
 che subito
 ci saremo.*

C. *Compraremmo noi
 un bambino o doi
 per nostri putti?*

E. *Compratene doi
 per noi.*

B. *Ben hostessa,
 disanremmo noi?*

G. *Lauatevi quando
 vi piaccia,*

& assentatevi,

B. *Fatto sellar
 & mettre la briglia*

*à nostri caualli:
 deueriamo esser
 lontani gia due leghe
 de qui.*

C. *Via. mangiamo
 in picci.*

Andiamo.

E. *Contiamo
 messer l'hoste,
 che vi dobbiamo?*

H. *Douette*

R U

vier

bier schellinghen/
ses penninghen
man ende peert.
B. Hout daer/
zijdy te vreden?
H. Ja telk mijn heeren.
B. Waer is de maecht
hout mijn lief/
dats voor v speltelt.
Knecht/brengt hier
mijn peert/
hebdt wel bestelt?
J. Ja ick mijn heere/
het en heeft niet met al
len gebreec gehadt.
B. Reemt dats
v d'ynckghelt/
so ick v beloofte hebbe/
op dat ghy nijnder
op een ander tijt
ghedachtich zijt.
J. Ick dancke v
mijn heere/
ghy sult my altijt
berept vinden/
om v dienst te doene:
spaert de
herberge niet
als ghy hier door coët
want ghy sulter
so wel getoest worden
ende gedient worden/
als in eenige herberge
die in Antwerpen zp.

*quattro soldi,
sei danari
homo & cavallo.
B. Pigliatte,
sette contento?
H. Si signore.
B. Doue è la fantesca?
Pigliatte sorella,
la benandata.
Garzone, mena qui
el mio cavallo,
l'ai tu ben trattato?
I. Signor si,
non li è
mancato nulla.
B. Piglia la
per il vina,
come ti hauea promesso,
a fin che
un'altra volta
tu ti ricordi di me,
I. Gran mercè
signor mio,
mi trouarete
sempre pronto
à farvi seruicio:
& non sperniatte
l'hosteria
quando ci passarete,
perche vi sarete
cosi ben trattato
& seruito,
come in qualsi voglia
altra di Anversa.*

B. Ic hebt so goet ge-
bondē ic en salse om eē
ander niet veranderen

B. Così lo ho trouato:
& non la cumbiarò
per vn altra.

Tghetal.

En / twee / drie / vier /
vijue / sesse /
seuen / acht /
negen / thien / elue /
twaelf / derthien /
veertien / vijftien /
sestien / seuentien /
achtien / negentien /
Twintich /
eenentwintich /
tweentwintich /
dyeentwintich .
Dertich / Veertich /
Vijftich / **T**'sestich /
T'seuētich / t'achtētich
T'negentich / hondert
dupsent thieudupsent /
hondert dupsent /
Millioen .

De daghen van der Weke,

Sondach /
Maendach /
Dijstdach /
Woensdach /
Donderdach /
Dypdach .
Saterdach .
En weke /

Il numero.

Vno, due, tre, quattro,
cinque, sei,
sette, otto,
noue, diece, undici,
dodici, tredici,
quattordici, quindici,
sedici, diciasette,
diciotto, dicienoue,
Vinti,
venti uno,
venti due,
venti tre,
Trente, quaranta,
cinquanta, sessanta,
settanta, ottanta,
nonaue, Cento,
Mille, dieci mila,
cento mila,
Millione

I giorni della settimana.

Dominica,
Lunedì,
Martedì,
Mercoledì,
Giovedì,
Venerdì,
Sabbato.
Vna settimana,

eenten dach/
acht daghen
vijfchien dagen/
een maent/ een jaer/
een half jaer/
eenen termijn.

Dat viij. Capittel
hoemen maken sal
obligatié en quitancié

*Een obligatie
by paeyementen.*

Ic Jā vā Barlamōt
woonēde t' Antwerpē
kenne ende belijde
schuldich te zijn
Hercules Marschalc
coopman
woonende te Delaine
oft den brynger
van desen/
de somme
van dertich ponden/
thien schellingen/
ende ses penninghen/
Vlaemische munte.
Ende dat van vijf
Engelsche lakenen/
die ick gecocht hebbe/
en ontfangē van hem
van welke lakenen
ick houde my
wel te vreden.
Daerom beloue ick

*un giorni,
otto giorni,
quindici giorni,
un mese, un anno,
mezzo anno,
un termino.*

Il VIII. Capito-

lo, come se fanno ob-
ligi & Chitanze.

**Vno obligo per
pagamenti.**

*Io Giovanni di Barlamonte,
dimorante in Anversa,
conosco & confesso
d'esser debitore
di Hercole Marescalco,
mercante
dimorante à Velana,
ó al lator di
questa
della somma,
di trenta lire
diece soldi
& sei danari,
moneta di Flandria.
Et questo per cinque
panni d'Inghilterra,
che hó comprato
& riceuuto da lui:
de quali panni,
mi tengo
bien contento.
Percio prometto*

Dem

Nem te betalen/
die voorszeyde somme/
oft den byzenger
van desen.

In drie papementen:
te weten/
thien ponden/
in de Sinen merckt
van Antwerpen
naestkomende:
noch thien pont
te Banijs-merckt:
ende de reste

Inde coude merct van
Bergen nabolgende.
In sekerh3 der waer-
hebbe ic hier/etc. (heit

*Obligatie van ge-
leent gelt.*

Je Peeter de Grootte
woonende t Antwerpē
kenne ende belijde
schuldich te zijn
Jan blanchaert/
oft dē byzenger van de
de somme (sen
van vier hondert
ponden groote:
welcke somme
hy my gheleent heeft/
door grote byetschap
dacrrom belooue ic hē
die weder te geuen/
oft dē byzenger vā desē

135
di pagarli,
la detta somma,
ó al portatore
di questa,
in tre pagamenti
ció é
diece lire,
in fiera d'Anuersa
di Penthecoste
prossima:
é anchor diece altro lire
in fiera di S. Bauone:
& il resto
in fiera fredda
di Berghes sequente.
Et in fede del vero,
hó qui, &c.

Vn obligatione di da-
nari prestati.

Io Pietro il Grande,
habitante in Anuersa,
cognosco & confesso
di douere
à Giouanni Biancardo,
ó al portatore di questa,
la somma
di quatro cento
lire di grossi:
la qual somma
egli m'ha prestato,
per grande amicitia.
Pero gli prometto
di renderlo li,
ó al portator di questa,

alza

alst hem belieuen sal.
In kennisse van desen
hebbe ick hier/etc.

Quitancie.

Ik Jan Blancaert/
woonende te Brughe/
kenne ende belijde
ontfangen te hebben
van Jan de Grote/
woonende t' Antwerpē/
de somme
van thien guldens/
vā twintich stupuers
t'stuck/
die ick hem
gheleent hadde/
waer as ick hebbe
die obligatie verlozen/
die welke was
van den thienstē dach/
van April/int jaer
vijfentseuentich:
van welke somme
en vā alle dāder schult
die in my schuldich ge
weest heeft tot ny toe/
ick houde my
wel vergolden/
en schelde hē quijte vā
In kennisse (alle.
mijns hantteekens
hier onder gheset.

Opschriften van brieuen.
Den wijzen/

quando li piacera.

In fede di cio

ho io qui, &c.

Quitanca.

Io Giouanni Biancard,
dimoranta in Bruggia,
conosco & confesso
d'hauer riceuuto
da Giouanni il Grande,
habitanto in Anversa,
la summa
di dieci fiorini,
di vinti piacchi
l'uno
ch'io gli
haueuo prestate,
del che ho perso
l'obliga,
il quā le era
fatto alli diece
d' Aprile, nell' Anno
settanta cinque:
della qual somma
& d'ogni altri debiti,
che mi ha deuuto
sino hora,
mi tengo
per satisfatto,
& lo quitto d'el tutto:
In cognitione d'el
mio segno manuale
qui posto di sotto.
Gli sopra-scrittioni.
Al saggio

seer wijsen.
 Eerweerdighen/
 seer eerweerdighen.
 Voorzienighen/
 seer voorzienighen.
 Eerbareen
 seer eerbareen.
 Bysonderen/
 seer bysonderen.
 Edelen/
 seer edelen.
 Machtigen/
 seer machtigen.
 Aenden doozluchtigen
 dé alddoozluchtichstē.

136
molto saggio.
Honorando,
molto honorando.
Providente,
molto providente.
Honesto,
molto honesto.
Singolare,
molto singolare.
Al nobile,
molto nobile.
Potente,
molto potente.
All' illustre,
all' illustrissimo.

Beschrijvinge van die Munte / die in gantsch Italien gangbaer is.

1. Swarte penningen / die doen de twee een schillinck / en na onse munte is elcken schilling een half blanck / ofte 3. dupts. *vn soldo.*

Copere munte.

2. Groote Quadzint / dese doen de drie twee schillingen / *duoi soldi vel duos solidos.*

3. Clepne Quadzini / dese doen de 3. een schillinck / is alsoo het stuck een dupt onser munte. *Vnum Solidum.*

4. Zijn Bagadini / deser 12. is een schilling / en dit is die cleynste Munte.

Silvere Munte.

1. Zijn enckele heele Silvere Schillingen.
 2. Zijn dobbele silvere schillingē / die sy noemen *vna gassata*, dese doen 2. schillingen.

3. Zijn

3. Zijn achten / daer op staet *numerus IIII. id est quattrogassata*, dese gelden 8. schillingen.
4. Zijn thienen / *vn de dieci*, doet een 10. schillingen / *is vna meza lira*.
5. Zijn twintigen / die noemē sy *vn da vinti*, doet een 20. schillingen / *vna lira*.
6. Zijn daer andere / die sy noemen *vn Mozenigo*, doet een 24. schillinghen / dese munte noemen die duytschen *Barzellen*.
7. Zijn veertigen / daer op staet *numerus 40*. deser een doet 40. *Solidos*, die noemē sy die Itali *vn de duoi lire*.

Goude Munte.

8. Zijn Zeckini / doet een 9. *libras* ende 12. *Solidos*.

Daer gelden doch *Neplaensche* siluere Croonen / 7. *lib*.

Goutgulden / 6. *lib*. 12. *Solidos*.

Fransche Croonen / die gewichtich zijn 8. *lib*.

Ungersche Duraten / doet een 9. *lib*.

Daer zijn doch in Italien tot Roomen toe in des Paus ghebiet andere Siluere Munten / onder welke gangbaer zijn / klepne siluere penningen / die Julier noemt / ontrent soo groot als die oude Thurnes / daer op staet een Paus doet op twee Sleutels cru swijs gelept.

In somma / daer en is gheen gelt daer men beter mist can te recht comen / als *Pistolet* Croonen / want dieselue zijn door gantsch Italien gangbaer.

